

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

1/ οίκου 1α
209 Πρωτόνια. Αρα...

Από τον κ. ...

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

Α + 075741979
Κ + 25676

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

ΕΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΣΕΙΡΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

Πρὸς χρῆσιν

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Κατ' ἔγκρισιν τῆς ἐπὶ τῶν διδαντικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς

ΥΠΟ

Σ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἐπιστασία

ΠΛΙΑ Σ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ.

.....
Τὰς ἐπιδόσεις ὀρῶμεν γιγνομένας καὶ τῶν
τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, οὐ διὰ
τοὺς ἐμμένοντα τοῖς καθεστῶσιν, ἀλλὰ
διὰ τοὺς ἐπανερθεύοντα καὶ πολυμῶντα
ἀεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.
(Ἰσοκρ. Εὐαγόρ.)
.....

ΔΗΜΟΣΙΑ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Γ. Α.	ΠΑΙΔΙΟΥ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓ. ΤΗ	7574
ΑΜΕΡ. ΕΙΣΑΓ.	ΗΜ. 30/12/20
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. Σ.	

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς ἀριθ. 274).

✽✽✽

1859.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Θ Παλαμῆδης"

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τοῦ
Νικολάου Σ. Σταθοπούλου θεωρεῖται ὡς ἐκ τυποκλοπίας
προσερχόμενον.

Nicolaou

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ.

Τὴν μετατύπωσιν τῆς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐγκεκριμένης στοιχειώδους γεωγραφίας τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ μου ἐξετέλεσα καὶ δευτέρον ἤδη πιστῶς καὶ κατὰ γράμμα, μῆτε τὰ λεκτικὸν οὐσιωδῶς μῆτε τὸ πραγματικὸν τροπολογίᾳς, πλὴν τινων περὶ τοὺς πληθυσμοὺς καὶ τὰ πολιτεύματα ἀναγκαίων μεταβολῶν. Τοῦμῶ δ' εἶπειν ὅτι ἡ παρούσα ἐκδοσις εἶναι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀπληλαγμένη τυπογραφικῶν παραρράματων, ὡς μετὰ πλείονος ἐπιστασίας γενομένη. Ὁμολογῶ δὲ χάριτας καὶ εἰς τινας τῶν διδασκάλων, οἵτινες ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν μου εἰς αὐτὰ καὶ μοὶ συνέστησαν τὴν διόρθωσιν. Εἶναι δὲ καί τινα φαινόμενα παραρράματα, εἰς ἃ δὲν ἠδυνήθην νὰ τοὺς εὐχαριστήσω, ὡς φερ' εἶπειν εἰς τὴν τάξιν τῶν παραποταμιῶν, τῶν ὁποίων τοὺς ἀριθμοὺς ἐπιθυμοῦσι κατὰ σειράν τεθειμένους εἰς τὰ δεξιὰ, καὶ κατ' ἄλλην ἀρίθμησιν εἰς τὰ ἀριστερά· διότι τοῦ Δουνάβεως π. γ. παραποτάμια εἶναι τὰ ἀκόλουθα 1) ὁ Ἰσάρας, 2) ὁ Ἰννος, 3) ὁ Μόραβος, 4) ὁ Δραῦος, 5) ὁ Τίβισκος, 6) ὁ Σαῦος, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῶσι κατ' αὐτὴν τὴν τάξιν. Ἀλλὰ ἀριστερόθεν μὲν ἐκβάλλουσιν εἰς αὐτὸν ὁ Μόραβος καὶ ὁ Τίβισκος, δεξιῶθεν δὲ οἱ λοιποὶ. Γίνονται λοιπὸν οὕτω διατηροῦντες τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἀρίθμησιν, τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀκολουθῆ καὶ ὁ μαθητῆς, περιγράφων αὐτοὺς καὶ ἀναζητῶν εἰς τὸν πίνακα.

Μοὶ προέτειναν προσέτι τὴν δι' ὑποσημειώσεων ἐπεξηγήσιν πολλῶν λέξεων, τῶν ὁποίων ἡ γνώσις πηγάζει ἐξ ἄλλων ἐπιστημῶν. Τοῦτο δὲν ἠδυνήθην νὰ πράξω, οὐχὶ μόνον διότι ἤθελον ἐπαυξήσει οὐσιωδῶς τὸν ὄγκον τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ διότι ἐθεώρησα ἀνάρμοστον τὴν τοιαύτην εἰς ξένας ἐπιστήμας ἐπέμβασιν. Ἐὰν φερ' εἶπειν ὁ διδάσκων ἀγνοῆ τὴν ζωολογίαν, ματαίως θέλει τις ὀρσει εἰς αὐτὸν τί ἐστὶν ὁ ἔλενος (σελ. 37 περίοδ. Β'.) ἢ λάμα, ὁ βίκουνος καὶ ὁ ἄλπακος (σελ. 75 περίοδ. Γ'.) ἐὰν δὲ γινώσκῃ, εὐκόλως δύναται νὰ εὑρῆ ὅτι ὁ ἔλενος ἀνήκει εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν ἐλαφοειδῶν, εἰς τὸ γένος τῶν ἰδίως ἐλάφων, καλεῖται δὲ ἐπιστημονικῶς *cervus alces* (Γαλ. *cerf élan*), καὶ νομίζεται πιθανῶς ὅτι εἶναι ὁ ἰππέλαφος τοῦ Ἀριστοτέλους. Χαρακτηριστικὸν δὲ τοῦ ζώου τούτου εἶναι, ὅτι

τὰ κέρα αὐτοῦ ὀλίγον ὑπὲρ τὴν θάσιν ἀρχονται πλατυνόμενα. ἔχει δὲ μέγεθος ἵππου καὶ εἶναι κατὰ τι ὑψηλότερος αὐτοῦ. Τὴν σήμερον δὲ εἶναι Ἰθαγενῆς τῆς βορειοανατολικῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδίως ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Ῥωσίᾳ. Ἡ δὲ λάμα εἶναι ζῶον ὅμοιον τῆς καμήλου ἀλλὰ μικρότερον καὶ εὐμορφότερον αὐτῆς, ἀνευ ὕβων καὶ κατωτέρα ἔχον τὴν δύναμιν. Εἶναι δ' ἐν χρήσει εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὡς ὑποζύγιον.

Ὁ δὲ βίκουνος εἶδος λάμας λίαν λεπτοτρίχου. ἔχει δὲ κεφαλὴν καὶ ὠτα μικρότερα τῆς ἰδίως λάμας, τὸ δὲ μέγεθος ἴσον μὲ τὸ τοῦ προβάτου, καὶ ζῆ συναγελαστικῶς. Ὁ δὲ ἄλπακος εἶναι ὡσαύτως τετράποδον τοῦ γένους τῆς λάμας, τὸ σῶμα αὐτοῦ φέρει τρίχας λεπτὰς, ἢ ὅλως λευκὰς ἢ μελαινας, ἀλλὰ μακρὰς 4—5 δακτύλων, Ἰθαγενῆς εἰς τὴν μέσην Περουβίαν μέχρι τῆς Βολιβίας, δὲν ὑποφέρει τὸ θερμὸν κλίμα, καὶ δὲν καταβαίνει κάτωθεν τοῦ ὕψους 8000 ποδῶν ὁ μαλλὸς δ' αὐτοῦ εἶναι χρησιμώτατος.

Ἐάν δ' ἔχη ὁ διδάσκαλος συγχρόνως καὶ εἰκόνας τῶν ζῶων τούτων καὶ ἐπιδείξη αὐτὰς εἰς τοὺς μαθητὰς, θέλει συμπληρῶσει τὸ ἔργον τῆς ἀκριβοῦς διδασκαλίας.

Ἐσαύτως πρὸς ὀρισμὸν τοῦ σάγου (σελ. 32 Γ' περιόδου), ἔπρεπε νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὀνομάζεται οὕτω φυτὸν τι ἀναγόμενον εἰς τὴν τάξιν τῶν φαινοσειδῶν καὶ τὴν οἰκογένειαν τῶν φοινίκων. Κυρίως δ' εἶπειν τὸ σάγον εἶναι εἶδος ἀμύλου κατεσκευασμένου ἐκ τῆς κεκαθαρμένης ἐντεριώνης τῶν εἰρημένων δένδρων, ἧτις συμφύρεται καὶ τίθεται ἐν κοσκίνῳ, εἶτα δὲ διαβλιβομένη διέρχεται δι' αὐτοῦ εἰς σφαιρίδια ἡμακά. Τὸ σάγον δίδοται ὡς τὸ σαλέπι ὡς εὐπεπτος δὲ μαλακτικὴ καὶ θρεπτικὴ τροφή εἶναι ἀρμόδιον ἰδίως εἰς τὰ βρέφη, καὶ μετὰ γάλακτος γίνεται μᾶλλον εὐχυμον.

Διὰ τοιούτων ὅμως σημειώσεων πολλάκις ἤθελον ἐπεὶ ταῦθ' ἔπεραν τοῦ προκειμένου, καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθην ν' ἀποστῶ αὐτῶν, πεποιθὼς ὅτι οἱ διδάσκαλοι, ἐάν ὀλίγον θελήσωσι νὰ κοπιᾶσωσι πρᾶστρέχοντες εἰς τὰ κατάλληλα βιβλία, εὐκολώτατα δύνανται νὰ διασαφηνίσωσι πρὸς τοὺς μαθητὰς πάντα τὰ ἐν τῇ στοιχειώδει ταύτῃ γεωγραφίᾳ περιεχόμενα.

Ἐγράφον ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἰουνίου 1857.

ΗΛΙΑΣ Σ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ.

Ἄ θ ε λ φ έ !

Τὰ στοιχειώδη ταῦτα γεωγραφικά μαθήματα, τὰ ὅποια σοὶ προσφέρω τεκμήριον τῆς πρὸς σέ ἀγάπης μου, εἶχον προσδιορισθῆ διὰ τὴν χρησιμεύσωσιν εἰς διδασκαλίαν εἰς τὰς σχολικὰς τάξεις τοῦ ἐν Πάτραις γυμνασίου, ὅπου ἤμην διωρισμένος καθηγητῆς τῆς γεωγραφίας. Καὶ πραγματικῶς κατὰ τὸ 1849 ἐδιδάχθη ἡ πρώτη περίοδος, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν διδασκάντων αὐτὴν διδασκάλων ἐπέτυχε πλήρῃ-στατα. Μετὰ δὲ ταῦτα περιστάσεις, αἵτινες ἐκάλυψαν τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ προορισμοῦ τῶν, ἐπῆνεγκον τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς τὰς τοῦ Προπαιδευτηρίου τάξεις τοῦ ἐνταῦθα ἡμετέρου Ἐκπαιδευτηρίου, εἰς δύο τῶν ὁποίων ἐγὼ αὐτὸς ἐδίδαζα τὸ μάθημα τῆς γεωγραφίας. Ἡ ἐκ τῆς διδασκαλίας ταύτης προκύψασα ἀμεσος πείρα μὲ ὠδήγησε μὲν ἀφ' ἐνὸς εἰς τὰς ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις καὶ προσθήκας, μ' ἐστήριξε δὲ ἀφ' ἑτέρου, ὡς νομίζω, εἰς τὸ κατάλληλον καὶ σκόπιμον τοῦ ἐγχειριδίου. Διὰ τοῦτο ἐτόλμησα νὰ τὸ ἐκδῶσω ἐφέτος διὰ τοῦ τύπου, ἐνῶ πέρουσι τὸ παρεδῶκα εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ ἡμετέρου καταστήματος αὐτογραφημένον.

Κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν παρόντων μαθημάτων πρώτην ἀρχὴν εἴθεσα, νὰ μὴ συμπεριλάβω εἰς τὴν ὕλην τι ἀνώτερον τῶν καταληπτικῶν δυνάμεων τῶν παιδῶν, διὰ τοὺς ὁποίους εἶναι προσδιορισμένα τὰ μαθήματα ταῦτα. Ἐννοῶ δὲ κατάληψιν ὀχι τὸν ἐκ τῆς ἀπασθητικῆς προερχόμενον ψιττακισμὸν, ἀλλὰ τὴν ἐνδελεχῆ κατανόησιν, δι' ἧς ὁ μαθητὴς καθίσταται ἱκανὸς νὰ δώσῃ λόγον περὶ τῶν μεμαθημένων, καὶ ν' ἀπαντήσῃ ὅπωςδῆποτε ἐρωτηθεῖς. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἀναμφισβήτητος, καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ὑποστηρίξεως. Διὰ τοῦτο λοιπὸν οὔτε τὴν γῆν ὡς σῶμα παρέστησα, οὔτε περὶ τοῦ σχήματος αὐτῆς ἐπραγματεύθην, ἀλλὰ περιορίσθην εἰς τὴν διὰ τοῦ πίνακος παράστασιν τῆς ἐπιφανείας τῆς. Διὰ τοῦτο ἀπέκλεισα ἅλην τὴν θεωρίαν τῶν ἐπὶ τῆς γῆνης σφαιρας διαγραφωμένων γραμμῶν, αἵτινες ἔχουσι σκοπὸν τὸν προσδιορισμὸν τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μήκους, καὶ ἀντικατέστησα ταῦτα διὰ τινος μηχανικοῦ τρόπου, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται ὁ μαθητὴς νὰ προσδιορίτῃ σχετικῶς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν ἐκί-στου τόπου πρὸς ἄλλον, τὸν ὁποῖον λαμβάνει ὡς ὄριον τοῦτο δὲ, νομίζω, ἐπαρκεῖ πλήρῃστατα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας εἰς τὰς βῆθεισας τάξεις. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον

δὲν περιέλαβον, οὔτε κἀν ἀφηγηματικῶς, τὸ ἐκ τῆς κοσμογραφίας εἰς τὴν γεωγραφίαν ἀνήκον μέρος· διότι αἱ σχέσεις τῆς γῆς πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτουν τὰ φαινόμενα τοῦ ἡμερονυκτίου, τῶν ὥρων τοῦ ἔτους, καὶ τοῦ κλίματος εἶναι ἀκατάληπτοι εἰς τοὺς τοιοῦτους παιδας, ἕνεκα τῆς μὴ ὑπαρχούσης ἀναγκαίας προπαιδείας καὶ ἀναπτύξεως τῶν νοητικῶν δυνάμεων. Πενταετῆς ἐξάσκησης τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος μοὶ παρέσχε πλείστατις εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσω εἰς τὴν μαθηματικὴν λεγομένην γεωγραφίαν μαθητὰς διαφόρων σχολείων, καὶ εἶδον ὅτι οἱ εὐφύεστεροι καὶ ἐπιμελέστεροι αὐτῶν πολλὰ ἀποστηθίζουσι, πολλὰ ἐκ τῶν μαθητέων δὲ δύνανται ἐρωτηθέντες νὰ εἰπωσιν, οὐδὲν ἄλλως αὐτῶν νοοῦσι. Τὴν δ' αἰτίαν τούτου δὲν ἠδυνάμην, τὰς πλείστας τοῦλάχιστον φράξας, ν' ἀποδώσω οὔτε εἰς τοὺς διδασκάλους, οὔτε εἰς τοὺς μαθητὰς, ἀλλ' εἰς μόνην τὴν ῥηθείσαν ἔλλειψιν.

Περὶ τὸν νομίζω νὰ λεπτολογῆσω ἀποδεικνύων, ὅτι τὰ ἐν τῷ ἐγχειρίδιῳ περιεχόμενα δὲν ὑπερβαίνουν τὴν κατάληψιν τῶν μαθητῶν, δι' οὗς συνετάχθησαν, διότι τοῦτο εἶναι εἰς τὰ πλείστα προφανές. Κρίνω ἕμως ἀναγκαῖον νὰ εἶπω τινὰ ἀφορῶντα τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα διαλαμβάνουσι περὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ταῦτα κατὰ πρόωτην ὄψιν πιθανόν νὰ φανῶσιν εἰς τινὰς ὡς μὴ συνάχοντα μετ' τὴν προεκτεθεισαν ἀρχήν. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι θέλουσι συμφωνήσει μετ' ἐμοῦ, ἐὰν συλλογισθῶσιν ὅτι οἱ παιδες ζῶντες ἐν τῇ κοινῶν καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀποκτῶσι περὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν λεληθότως ἰδέας, τῶν ὁποίων ἂν καὶ δὲν ἔχουσιν ἀφηρημένως ἀκριβῆ γνῶσιν, κατέχουσιν ἕμως τὸ πρῶτον σπέρμα, δυνάμενον διὰ τῆς ἐπιτηδείου ὁδηγίας καὶ βοηθείας τοῦ διδασκάλου ν' ἀναπτυχθῆ καὶ νὰ παραγάγῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἰδέαν. Ὅστις δὲ ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἐπιφροῆς τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως μιᾶς χώρας καὶ εἰς αὐτὰ τὰ παιδία, ἐκεῖνος ἄς παραβάλλῃ δεκαετῆ Ἑλληνόπαιδα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, πρὸ τῆς τρίτης, καὶ μετὰ τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου· ἢ ἄς συμπαραθεῖ δύο ὁμηλικας, ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρου Ἑλλάδος καὶ ἓνα ἐκ τῆς Τουρκίας· ἢ ἄς παρατηρήσῃ παιδα νεήλυδα ἐκ τῆς Τουρκίας, καὶ ἄς τὸν ἴδῃ μετὰ ἐν ἢ δύο ἔτη, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλει πεισθῆ. Εἶναι ἀληθές, ὅτι οἱ παιδες δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἐπιστημονικὴν ἔκτασιν καὶ σημασίαν τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς γεωγραφίας· τοῦτο ἕμως δὲν ἀπαιτεῖται, οὔτε τὰ κεφάλαια ταῦτα ἔχουσι τοιοῦτον σκοπόν· ἀλλὰ προτίθενται μόνον νὰ διαδώσωσιν ὀργανικῶς συνδεδεμένως τὰς στοιχειώδεις ἀρχὰς περὶ τῶν

ἀντικειμένων τούτων, αἵτινες μέλλουσι ν' ἀναπτυχθῶσι τελειότερον εἰς τὸ γυμνάσιον, καὶ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐιδικῆς ἐπιστήμης εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Ἡ πείρα δὲ μ' ἐβεβαίωσεν, ὅτι οὔτε αἱ σκέψεις μου οὔτε αἱ ὑποθέσεις μου εἶναι ἀνυπόστατοι.

Δευτέραν ἀρχὴν ἠκολούθησα νὰ κατατάξω τὴν ὕλην τοιούτουτρόπως, ὥστε ἕκαστον αὐτοτελὲς μέρος αὐτῆς ν' ἀποτελῆ ἐν ὀργανικῷ σύνολον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀδύνατον ν' ἀφαιρηθῆτι, χωρὶς τὸ μένον νὰ γείνη ἀσάφες· καὶ νὰ τὴν διαθέσω οὕτως, ὥστε νὰ προβαίνει ἡ ἐκθεσις ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἀγνωστα, ἢ νὰ τὴν συναρμολογήσω, καθόσον τὸ ἐπιτρέπει ἡ φύσις αὐτῆς γεωμετρικῶς, προτάττων τὰς ἀναγκαίας ἐρημνείας, καὶ μεταχειριζόμενος τὰ προηγούμενα πρὸς διασάφην τῶν ἐπομένων. Καὶ τοῦτο μὲν ἀπαιτεῖτο διὰ νὰ μὴ περιπέσῃ ὁ μαθητὴς εἰς ἐντελῆ κικεῶνα, διδασκόμενος νὰ ὀρίξῃ τὰ ἀγνωστα δι' ἄλλων ἀγνώστων, ἐκεῖνο δὲ ἦτον ἐπίσης ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, διὰ νὰ μὴ μαθάνῃ μόνον ὁ μαθητὴς ποῖα ὄρη, ποῖους ποταμοὺς, ποῖον κλίμα κτλ. ἔχει μία χώρα, ἢ νὰ μὴν ἀποστηθίζῃ ἐν ἐνὶ λόγῳ κατάλογον ὀνομάτων, ἀλλὰ διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἡ κατάστασις αὐτῆς εἶναι ἄμεσον ἀποτέλεσμα ὕλων τῶν τοπογραφικῶν, τῶν φυσικῶν, τῶν φυλετικῶν, καὶ τῶν πολιτικῶν αὐτῆς σχέσεων. Διότι εἰς μόνην τὴν μετ' ἀλλήλων συναρμολογίαν λαμβάνουσιν ἐκεῖνα πάντα σημασίαν, καὶ δὲν ἀποβαίνουσιν ὡς αἱ κρουσματικαὶ λέξεις ξένης τιμῆς γλώσσης, τὰς ὁποίας τις ἔμαθε νὰ λέγῃ χωρὶς νὰ ἐνοῆ. Εἶναι ἀνωφελὲς λ. χ. νὰ μάθῃ ὁ παῖς ποῖους κάλπους ἔχει ἡ Ἑλλάς, ἐὰν δὲν μάθῃ συγχρόνως τὴν θέσιν, τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν, καὶ ποῖαν ἐπιβροχὴν ἔχουσιν εἰς τὴν τύχην αὐτῆς. Εἶναι περιττὸν νὰ γνωρίζῃ τὸν Ῥήνον καὶ τὸν Δούναβιν, ἐὰν δὲν συνεξετάσῃ καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς σχέσεις αὐτῶν, καὶ προσδιορίσῃ τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποῖαν παρέχουσιν εἰς τὰς χώρας, δι' ὧν ρέουσι. Διὰ τοῦτα εἰς πᾶσαν περίοδον διακρίνονται τρία μέρη· τὸ τοπογραφικόν, τὸ φυσικόν, καὶ τὸ πολιτικόν, ἐξ ὧν τὰ πρῶτα πραγματεύονται περὶ τῶν ἀμεταβλήτων σχέσεων τῶν τόπων, αἵτινες δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιβροχὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ σχηματίζουσι τὴν βᾶσιν πάσης γεωγραφικῆς ἐρεῦνης· τὸ δὲ τρίτον συνεπιφέρει καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀνθρώπων προερχόμενας μεταβολὰς, καὶ συνδυαζόμενον μετὰ τὰ λοιπὰ δύο αἰτιολογεῖ καὶ εἰκονίζει τὴν κατάστασιν τῶν πολιτειῶν.

Γνωρίζω δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὰς δύο ρηθείσας ἀρχὰς ἐνεωτέρισα, παραλείψας τὴν συνήθη ὁδόν· ἀλλ' ἔστω μοι πρὸς τοῦτα δικαιολόγημα ἢ τοῦ σοφοῦ Ἰσοκράτους γνώμη, τὴν ὁποῖαν ἴτε καλὸν ν' ἀκολουθήσωμεν εἰς πολλὰ τῶν πραγμάτων μας.

Ἐπίσης ἐνεωτέραισα καὶ ὡς πρὸς τὴν μέθοδον, καταθέσας μόνον τὰ τελικὰ συμπεράσματα, καὶ ἀποφυγῶν, ὅπου ἦτο δυνατόν, πᾶσαν αἰτιολογικὴν ἢ ἐξηγητικὴν ἐκθεσιν. Συνέταξα δὲ τὰ μαθήματα οὕτω, διότι ἔχων ὑπ' ἄψιν πάντοτε τὸν μαθητὴν ἐπροσπάθησα νὰ συμπεριλάβω, ὅσα μόνον πρέπει αὐτὸς νὰ μάθῃ καὶ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς, καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν ἐπιφορτίσω μὲ σχοινοτενεῖς συζητήσεις, αἵτινες τὸν κουράζουσι καὶ τὸν ἀπαμβλύουσι. Διὰ νὰ τὰ ἐννοήσῃ ὁμῶς καλῶς ὁ μαθητὴς, ἀπαιτεῖται ἡ προφορικὴ τοῦ διδασκάλου ἐξήγησις κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣτις θέλει ἀναπτύξῃ τὰ συνεπτυγμένα, καὶ καταδειξῇ τὴν δι' ὀλίγων λέξεων ὑπερφαινόμενην ἀλληλουχίαν αὐτῶν. Ἀλλ' οὐχ ἦτον εἶχον κατὰ τὴν σύνταξιν πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὸν διδάσκαλον, τὸν ὅποιον δὲν ἐπεθύμουν νὰ καταδικάσω εἰς παθητικὸν ὄργανον τοῦ ἐγχειριδίου, ἀλλ' ἠθέλον νὰ τὸν καταστήσω αὐτενεργόν, καὶ ἔχοντα τὴν ἐλευθερίαν νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸ τελικὸν τέμα διὰ τῆς εἰς αὐτὸν καταλληλοτέρας ὁδοῦ, καὶ νὰ διαμορφώσῃ τὴν διὰ ζωῆς φωνῆς διδασκαλίαν του πρὸς τὴν καταληπτικὴν τῶν ἀκρατῶν του δύναμιν, πρὸς τὸν καιρὸν καὶ τὰς περιστάσεις. Διότι παρατηρημένον εἶναι, ὅτι ἡ διὰ ζωῆς φωνῆς καὶ σύντομος διδασκαλία κωχιστὰ καταληπτά, ὅσα ὁ μαθητὴς πολλὰκις καὶ ἐνδελεχῶς μελετήσας δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἐκ τοῦ βιβλίου. Πρὸς δὲ τούτοις ἠθέλησα διὰ τοῦ τοιοῦτου τρόπου τῆς συντάξεως νὰ παρακινήσω εἰς προετοιμασίαν καὶ προμελέτην τοὺς διδασκάλους μας, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἢ περιορίζονται νὰ ἐξηγήσωσι τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ εὑρισκόμενα, ἐπαναλαμβάνοντες τὰ αὐτὰ, ἢ ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς γ' ἀποστηθίσωσιν ἐν μέρος καὶ τὴν ἐπιούσαν τοὺς ἐξετάζουσιν ἀκροῶμενοι, ἐὰν καλῶς τὸ γνωρίζωσι. Διὰ τὴν τοιαύτην ὁμῶς προετοιμασίαν καὶ προμελέτην εἶναι ἀνάγκη συγγραμμάτων, καὶ ὡς εἰς ταῦτα δύναμαι νὰ παραπέμψω τοὺς φιλοτίμους διδασκάλους μας εἰς τὸ ὑπ' ἐμοῦ μεταφρασθὲν, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐκδουησόμενον (*) ἐγχειρίδιον τῆς γεωγραφίας διὰ τὰ γυμνάσια, τὸ ὅποιον εἶναι ἐκτενέστερον, ἐπιστημονικώτερον, ἀλλὰ κατὰ τὰ αὐτὸ συντεταγμένον σύστημα· καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς γεωγραφίας τοῦ Βάλβη, ἣτις ἂν καὶ ἀκολουθεῖ σύστημα διάφορον, περιέχει ὁμῶς ἀφθονον ὕλην, ἣτις δύναται νὰ βοηθήσῃ τὸν διδάσκαλον εἰς τὸ νὰ περιάψῃ τὸν σκελετὸν τοῦ ἐγχειρι-

(*) Ἐξεδόθη τὸ 1854 καὶ εὑρίσκεται ἐν τῷ τυπογραφεῖῳ Ἰω. Ἀγγελοπόλου. Τίσιον Κεντρικῆ Βιβλιοθήκῃ Ναυπλίου
"Ἡ Πάλαισθῆς"

δίου με σάρκας και νεύρα, και να τὸν παραστήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του ὡς σῶμα ζῶν.

Πρὸς τοῦτοις ἐπεθύμουν διὰ τῆς τριαύτης τῶν μαθημάτων συντάξεως νὰ φυλάξω τὰ χρονικὰ ὅρια, και νὰ ἀποφύγω τὸ ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον ἔχουσιν ὅλα σχεδὸν τὰ διδακτικὰ μαθητήρια. Ἐννοῶ δὲ διακτῆρσιν χρονικῶν ὁρίων τὸ δυνατὸν τῆς ἀκριβοῦς παραδόσεως ἐνὸς ἐγχειριδίου εἰς ὠρισμένον χρόνον καθ' ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τῆς διδασκαλίας, αἵτινες εἶναι ἢ μὴ ἐπιφόρτισις τῶν μαθητῶν με μᾶθημα ὑπερβαῖνον τὰς δυνάμεις των, ἢ συχνὴ ἐξέτασις αὐτῶν εἰς τὰ καθημερινὰ μαθήματα, και ἢ συγκεφαλαιωτικὴ ἐπανάληψις μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν τμημάτων. Ἡμεῖς δὲ συμπεριελάβομεν εἰς τὸ ἡμέτερον κατὰστημα πρὸς τοῦτοις και ὡς τετάρτην ἀπαιτήσιν τοὺς ἐγγραφῶς κατὰ μῆνα διαγωνισμοὺς, οἵτινες χορηγοῦσιν εἰς τὸν μαθητὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐνεργήσῃ μόνος, και νὰ δεῖξῃ κατὰ πόσον ἐμελέτησε και κατενόησε τὰ διδαχθέντα. Ἡ πραγματικὴ διδασκαλία τῶν μαθημάτων τούτων ἐδείξεν ὅτι ἐλάχιστη περίοδος ἐπαρκεῖ δι' ἐν σχολικὸν ἔτος, και ἐκπληροῖ ὅλας τὰς ρηθεις ἀπαιτήσεις. Νομίζω ὅμως ὅτι πολλοὶ θέλουσιν ἀπορήσει, ἀφοῦ ἀκούσωσιν ὅτι οἱ μαθηταὶ δι' ἐν ὀλόκληρον ἔτος δὲν θέλουσι διδαχθῆ περισσότερα τῶν πέντε τυπογραφικῶν φύλλων. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἂς συλλογισθῶσιν ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς φοιτήσεως τῶν παιδῶν εἰς τὸ σχολεῖον εἶναι νὰ μάθωσι καλῶς τὰ διδασκόμενα. Ἐκτὸς δὲ τούτου τὰ ὀλίγα ταῦτα φύλλα περιέχουσι παλὺ περισσότεραν ὕλην, πρὸ δὲσαν προϋποτίθησιν ἡ τοπικὴ αὐτῶν χωρητικότης, και εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ διδάσκοντες αὐτὰ διδάσκαλοι δὲν θέλουσι τὰ εὔρει σύντομα.

Πρέπει ἀκόμη νὰ δώσω λόγον διατὶ ἐχώρισα τὴν ἑλληνικὴν γεωγραφίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, και ἐξέθεσα ἰδιαιτέρως τὴν γεωγραφίαν αὐτῆς. Ἴδου ποταὶ σκέψεις με ὠδήγησαν εἰς τὸ συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποίησα. Ἐς ὑποθέσωμεν ἐν Ἀθήναις μικρὸν παιδίον εἰς ἡλικίαν πέντε ἐτῶν. Αἱ τοπογραφικαὶ αὐτοῦ γνώσεις βεβαίως περιορίζονται εἰς τὰ τῆς οἰκίας, τῆς αὐλῆς, τοῦ κήπου κτλ. Προϊούσης τῆς ἡλικίας τοῦ παιδιοῦ ἀυξάνουσι και αἱ τοπικαὶ γνώσεις του· μαθαίνει τοὺς δρόμους τῆς γειτονίας, τῆς οἰκίας, και τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς· ἔπειτα ἐξαπλώνει τὴν τοπογνωσίαν του εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, τὴν ἀγορὰν, τὰς ἐκκλησίας κτλ. Αὐξήσαν δὲ ἔτι περισσότερον μαθαίνει τὰ τῆς περιοχῆς, τὴν Ἀκρόπολιν, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, τὴν Λυκαβητὸν, τὸν Ἰμπετὸν, τὰ ἑξωπόλια· και μετὰ ταῦτα τὴν Πειραιᾶ, τὴν Ἐλευσίνα, τὴν Αἴγινα,

τὴν Σαλαμίνα, τὸ Καλαμάκιον, καὶ οὕτως ἐφεξῆς. Ἐάν τις λοιπὸν ἤθελε νὰ διδάξῃ τὴν γεωγραφίαν εἰς τὸ παιδίον τοῦτο, τὴν φύσιν ἀκολουθῶν, ἔπρεπε πρῶτον νὰ διδάξῃ τὴν χωρογραφίαν τῆς πόλεως, ἔπειτα τῆς περιοχῆς τῆς, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς ἐπαρχίας, ἢ τοῦ νομοῦ, τὸν ὁποῖον κατοικεῖ. Κατὰ φυσικὴν δὲ συνέπειαν πρέπει νὰ διδαχθῇ τὸ παιδίον μετὰ ταῦτα τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, εἶτα τῆς Εὐρώπης κτλ., καὶ νὰ προβῇ οὕτως ἐκ τῶν πλησίον καὶ γνωστοτέρων πρὸς τὰ πόρρω καὶ ἀγνωστότερα, καὶ νὰ μὴ ᾖναι ὑποχρεωμένον, ἀγνοεῖν τὰ τῆς πατρίδος καὶ τὰ πρὸ ποδῶν κείμενα, νὰ πολυλογῇ περὶ τῶν ξένων, τὰ ὅποια θέλουσιν εἶσθαι εἰς αὐτὸ τόσῳ μᾶλλον ἀκατάληπτα, ὅσα δὲν δύναται νὰ τὰ παραβάλλῃ πρὸς τὰ γνωστὰ πάτρια. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἡμέτερος περὶ σχολείων νόμος ὀρθῶς τὴν τοιαύτην τῆς γεωγραφίας διαίρεσιν διατάσσει. Ἀλλὰ διὰ τί δὲν περιορίσθης εἰς τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος μόνον, ἠδυνάτῳ τις νὰ μοι ἀντιτάξῃ, ἀλλὰ συμπεριέλαβες ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον, καὶ ἐλεπτολόγησας τόσον περὶ αὐτῆς; Ἡ ἀπάντησίς μου εἶναι σύντομος· διότι ἤθελον νὰ δώσω εἰς τοὺς Ἑλληνοπαῖδας ὅπως νὰ γνωρίσωσι τὴν σημερινῆς καταστάσεως τῆς Τουρκίας, ὥστε νὰ γνωρίσωσι τὴν ἁμορὸν πολιτείαν καλλίτερα, καὶ αἰ περὶ αὐτῆς γνώσεις των νὰ μὴ περιορίζωνται εἰς τὰ ἄπλα ὀνόματα τῆς Ἰπείρου, τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας κλπ., καὶ διότι ἤθελον νὰ προσφέρω εἰς τὴν ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῆ νεολαίαν ἐγχειρίδιον, εἰς τὸ ὅποιον νὰ δύναται νὰ μελετήσῃ, ἀν καὶ ἐν συντόμῳ, τὴν γεωγραφίαν τῶν τόπων, τοὺς ὁποῖους κατοικεῖ. Εἶχον λοιπὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, καὶ ἐπεθύμουν νὰ καταδείξω εἰς τὴν νεολαίαν τὸ στάδιον τοῦ μέλλοντος τῆς κοινῆς πατρίδος. Ἄν δὲ ἡ λεπτομέρεια αὕτη ἤθελε φανῆ μεγάλη, νομίζω ὅτι ὁ διδάσκαλος δὲν θέλει δυσκολευθῆ νὰ συντομεύσῃ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν· τὸ μέρος τοῦτο ἐπιτηδείως, ὥστε τὸ μένον ν' ἀποτελῇ πάλιν ἐν ὅλῳ τέλειον.

Ἐνταῦθα ἠδυνάμην νὰ περᾶνω τὴν πρὸς σὲ ἐπιστολήν μου· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ μὴ κάμω μνείαν περὶ μιᾶς ἑλλείψεως, τὴν ὁποίαν ἴσως πολλοὶ θέλουσιν εὖρει εἰς τὰ παρόντα μαθήματα. Ἐννοῶ τὴν ἑλλείψιν τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας. Ἡ γεωγραφία ἐνὸς ἔθνους ἢ μιᾶς χώρας ἔχει σκοπὸν νὰ καταδείξῃ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκαται τὸ ἔθνος, ἢ ἡ χώρα ἐκείνη, εἰς ὠρισμένην τινὰ ἐποχὴν. Πηγάζει δὲ ἡ κατάστασις αὕτη, ὡς προανέφερον, ἐκ τῶν τοπικῶν, φυσικῶν, ἐθνογραφικῶν καὶ πολιτικῶν σχέσεων αὐτῆς. Καὶ αἰ μὲν δύο πρῶται,

ὡς ἀναλλοιώτοι καὶ μένουσαι πάντοτε σχεδὸν αἱ αὐταί, δύνανται νὰ διαγραφῶσιν εἰς ὄλους τοὺς καιροὺς, καὶ συμπεριλήφθησαν καὶ εἰς τὰ παρόντα μαθήματα, καθότι καὶ οἱ κόλποι, καὶ οἱ ποταμοὶ, καὶ τὰ ὄρη, καὶ αἱ πεδιάδες, καὶ οἱ νομοὶ κτλ. κατὰ τὸ πλείστον κατὰ τὰ ἀρχαῖα ὠνοματίσθησαν.

Αἱ δὲ ἐθνολογικαὶ καὶ πολιτικαὶ σχέσεις εἰς παντοίας ὑποκείμεναι μεταβολὰς καὶ πραγματικῶς μεταβαλλόμεναι δὲν δύνανται νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰμὴ εἰς σύγγραμμα, πραγματευόμενον εἰδικῶς περὶ αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Διότι ποίας ἐποχῆς ἐθνολογικὰς καὶ πολιτικὰς σχέσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ παραστήσω; τῆς πρὸ τῶν Περσικῶν; τῆς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον; τῆς μετ' αὐτόν; τῆς Μακεδονικῆς ἐποχῆς, ἢ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀγαθῆς συμμαχίας; ἔπρεπε δὲ μίαν τῶν πολιτικῶν ἢ ὅλας νὰ ἐξετάσω; Ἐνοεῖς καλῶς ἐκ τούτων ὅτι τὸ τοιοῦτο δὲν εἶναι οὔτε τῆς στοιχειώδους, οὔτε τῆς ἰδίως, ἀλλὰ τῆς ἱστορικῆς ἐν γένει γεωγραφίας ἔργον, ἥτις καὶ ἄλλον σκοπὸν ἔχει, καὶ ἄλλην ὁδὸν βαδίζει. Διὰ τοῦτο παρέλειψα νὰ παραγεμίσω καὶ τὰ φύλλα τοῦ ἐγχειριδίου, περιγράφων τὰ μνημεῖα τῶν ὑψέων, ἀναφέρων τοὺς ἐνδόξους ἀνδρας, τοὺς ὁποίους ἐγέννησαν, καὶ ἐπεμβαίνων οὕτως εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἱστορικοῦ.

Γνωρίζω, ὅτι ἐμακρηγόρησα ὑπὲρ τὸ δέον, ἀλλὰ νεωτερίσας εἶχον ἀνάγκην νὰ δώσω λόγον περὶ τῶν νεωτερισμῶν, διὰ νὰ μὴ φανῶ ἀπερισκέπτως τὰ καθεστῶτα μεταβάλλων. Ἀποφεύγω δὲ τὴν ἐπίκρισιν τούτων, διότι ἐπιθυμῶ τὴν εἰρήνην, καὶ δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ κάμω ἐπίδειξιν. Ἦθελον ἐκδώσει τὰ παρόντα μαθήματα καὶ ἀνευ προλόγου, ἐάν δὲν ἐφοβούμην μήπως παρεξηγηθῆ ἢ σιωπῆ μου. Σύνειδα καλῶς, ὅτι οὐδὲν τέλειον παρήγαγον, καὶ ὅτι τὸ ἐγχειρίδιον πιθανὸν νὰ ἔχη πολλὰς ἐλλείψεις. Διὰ τοῦτο θέλω εἰσθαι εὐγνώμων εἰς ὄλους, ὅσοι περὶ τὴν γεωγραφίαν ἀσχολούμενοι ἤθελον εὐαρεστηθῆ νὰ μοὶ ἀνακοινώσωσι τὰς παρατηρηθείσας ἐλλείψεις, διὰ νὰ τὰς λάβω, ἐάν ἦναι ὄρθαι, ὑπ' ὅσιν εἰς μέλλουσαν ἔκδοσιν. Τινὰ τῶν οὐσιωδεστέρων παροραμάτων διώρθωσα προτάξας αὐτά. Τὰ λοιπὰ ἐλπίζω ὅτι θέλουσι μοὶ τὰ συγχωρήσει οἱ ἐπιεικεῖς ἀναγνώσταί μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Δεκεμβρίου 1850.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ.

Πρωτ. 15,994.
Ἀριθ. _____
Διεκπ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

*Πρὸς τοὺς Γυμνασιάρχας, Σχολάρχας καὶ Ἑλλη-
νοδιδασκάλους.*

Ἡ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ, ἐξετάσασα τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου Στ. Σταθοπούλου ἐκδοθεῖσαν ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὸ 1850 ἔτος, Στοιχειώδη Γεωγραφίαν, ἐγνωμοδότησεν ὅτι θεωρεῖ καὶ αὐτὴν ἀξίαν νὰ συστηθῆ πρὸς τοὺς διδασκάλους τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, ὅπως διδάσκωσι κατ' αὐτήν, ὅσοι αὐτῶν εἶναι οἰκειωμένοι πρὸς τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ὁ συγγραφεὺς μέθοδον τοῦ διδάσκειν τὴν Γεωγραφίαν. Ὅθεν συνιστῶμεν τὸ βιβλίον, ἵνα μεταχειρίζονται αὐτὸ εἰς τὴν διδασκαλίαν, ὅσοι δύνανται τῶν διδασκάλων, ὀρίζοντες τὴν τιμὴν του εἰς δραχ. 2 1/2.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 23 Ἰανουαρίου 1852.

Ὁ Ὑπουργὸς
Π. ΒΑΡΒΟΓΑΝΗΣ.

Περὶ τῆς Στοιχειώδους Γεωγραφίας τοῦ Κ. Στ. Σταθοπούλου.
Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ἁ Παλαμῆδης"

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

—*—*—

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Προκαταρκτικαὶ Ἑρμηνεῖαι.

1.) Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς σύγκειται ἀπὸ δύο μέρη' ἀπὸ ἓν μέρος ὑγρὸν, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται θάλασσα ἢ πέλαγος, καὶ ἀπὸ ἓν ἄλλο στεγνὸν, τὸ ὁποῖον λέγεται ξηρὰ.

2.) Ἡ ξηρὰ, ὅταν ᾖ πολὺ μεγάλη, λέγεται ἡπειρος.

3.) Ξηρὰ, ἡ ὁποία ἔχει μικρὸν μέγεθος καὶ περιβρέχεται ἀπὸ θάλασσαν, ὀνομάζεται νῆσος.

4.) Χερσόνησος λέγεται ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, τὸ ὁποῖον ἐξέχει πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ περιλαμβάνεται ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τρία τοῦλάχιστον μέρη.

5.) Ἰσθμὸς λέγεται τὸ μέρος, διὰ τοῦ ὁποῦ συνδέεται ἡ χερσόνησος μετὰ τὴν λοιπὴν ξηρὰν.

6.) Αἱ ἄκραι τῆς ξηρᾶς, αἱ ὁποῖαι ἐξέχουν πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, ὀνομάζονται ἀκρωτήρια.

7.) Τὸ μέρος, ὅπου παύει ἡ ξηρὰ καὶ ἀρχίζει ἡ θάλασσα, λέγεται παραλία.

8.) Ὅταν ἡ θάλασσα εἰσχωρῇ βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν, σχηματίζει κόλπους· ἕθεν κόλπος ὀνομάζεται ἡ βαθεῖα εἰσχωρσις τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηρὰν. Τὸ δὲ ἐνδότερον μέρος τοῦ κόλπου λέγεται μυχός.

9.) Τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης, τὸ ὁποῖον συνδέει δύο ἄλλας μεγαλειτέρας θαλάσσας, λέγεται *π ο ρ θ μ ὸ ς*, καὶ ἂν ἔχη ἀρκετὸν πλάτος *π ὅ ρ ο ς*.

10.) Πᾶς *π ῖ ν α ξ ἡ γ ε ω γ ρ α φ ι κ ὸ ς* παριστάνει ἢ ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἢ μέρος μόνον αὐτῆς.

11.) Οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες ἔχουν τέσσαρας πλευράς· καὶ ἡ μὲν δεξιὰ πλευρὰ λέγεται, ὅτι κεῖται πρὸς ἀνατολάς, ἡ δὲ ἀριστερὰ πρὸς δυσμὰς, ἡ δὲ ἄνωθεν πρὸς βορρᾶν, καὶ ἡ κάτωθεν πρὸς νότον.

12.) Ἐὰν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ πίνακος μία νῆσος, ἢ ἕνας κόλπος, ἢ μία πόλις, ἢ ἄλλο τι, κεῖται πρὸς τὰ δεξιὰ ἐνὸς ἄλλου, λέγεται, ὅτι κεῖται πρὸς ἀνατολάς αὐτοῦ· ὅταν εὕρησκηται ἄνωθεν, κεῖται πρὸς βορρᾶν· ἐὰν δὲ ἦναι ἀριστερόθεν, εὕρησκηται πρὸς δυσμὰς· καὶ ἐὰν ἦναι κάτωθεν, λέγεται πρὸς νότον.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου.

1.) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος εἶναι χερσόνησος μιᾶς μεγάλης ἡπείρου, δηλ. τῆς Εὐρώπης.

2.) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος ἔχει σχεδὸν τριγωνικὸν σχῆμα, καὶ εἶναι ἐστραμμένη μετὴν μίαν ἄκραν πρὸς τὸ νότιον, δηλ. εἰς τὸν πίνακα πρὸς τὰ κάτω μέρη.

3.) Μία λοιπὸν πλευρὰ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶναι πρὸς τὰ δεξιὰ, δηλ. πρὸς ἀνατολάς, καὶ λέγεται ἀνατολική· καὶ μία πρὸς τὰ ἀριστερὰ δηλ. πρὸς δυσμὰς, καὶ λέγεται δυτικὴ.

4.) Μετὴν τρίτην πλευρὰν, ἥτις εἶναι πρὸς τὰ ἄνω, δηλ. πρὸς βορρᾶν, συνδέεται ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος μετὴν λοιπὴν ξηρὰν, δηλ. μετὴν Εὐρώπην.

5.) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη. Διὰ τὴν φθᾶσιν τις κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος ἕως τὸ νότιον χρειάζεται νὰ ὀδεύσῃ 240 ὥρας, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μῆκος τῆς.

6.) Ἀπὸ δυσμὰς ὅμως πρὸς ἀνατολάς περιπατῶν χρειάζεται τις εἰς τὰ βόρεια μέρη περισσοτέρας ὥρας, καὶ εἰς τὰ νότια

ηλιγωτέρας' διότι η χερσονήσος δὲν ἔχει πανταχοῦ τὸ αὐτὸ πλάτος, ἀλλ' ὅσον προχωρεῖ πρὸς νότον γίνεται στενωτέρα. Διὰ τὴν διέληθι τις εἰς τὸ μέγιστον πλάτος τῆς πρέπει νὰ ὀδεύσῃ 300 ὥρας.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Θάλασσαί, κόλποι, καὶ νῆσοι περὶ τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον.

1.) Τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου βρέχουν κατὰ σειρὰν ἀπὸ τὸ βόρειον πρὸς τὸ νότιον μέρος αἱ ἐφεξῆς θάλασσαί.

α.) Ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ὅστις λέγεται καὶ Μαύρη θάλασσα. Ἡ θάλασσα αὕτη δὲν σχηματίζει κανένα κόλπον εἰς τὴν χερσονήσον.

β.) Ὁ Θρακικὸς Βόσπορος, ὅστις εἶναι πορθμὸς στενωτάτος καὶ ἐπιμήκης, καὶ συνδέει τὸν Εὐξείνιον Πόντον μὲ τὴν ἐπομένην θάλασσαν.

γ.) Ἡ Προποντίς, ἥτις λέγεται καὶ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ.

δ.) Ὁ Ἑλλησπόντος, ὁ ὁποῖος εἶναι στενὸς καὶ πολὺ μακρὸς πορθμὸς, καὶ ἐνώνει τὴν Προποντίδα μὲ τὸ ἀκόλουθον πέλαγος.

ε.) Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη θάλασσα, καὶ βρέχει τὴν παραλίαν τῆς χερσονήσου ἕως τὸ ἀκρωτήριο Μαλέαν.

2.) Τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου βρέχουν κατὰ σειρὰν ἀπὸ τὸ νότιον πρὸς τὸ βόρειον.

α.) Τὸ Ἰόνιον πέλαγος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπίσης μέγαν, καὶ βρέχει τὴν παραλίαν τῆς χερσονήσου ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Μαλέαν ἕως τὸ ἀκρωτήριο Ἀκροκεραυνίαν.

β.) Ὁ πορθμὸς τοῦ Ὀτράντου, παρὰ τὴν Ἀκροκεραυνίαν, ὅστις συνδέει τὸ Ἰόνιον μὲ τὸ ἐφεξῆς πέλαγος.

γ.) Τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον εἶναι στενὸν

και επιμηκης θαλασσα, και περιλαμβανει την χερσονησον απο την Ακροκεραυνίαν έως το βορειότατον σημειον αυτης. Σχηματίζει δε εις το βορειον μέρος του τους κόλπους της Τεργέστης, της Βενετίας, και τον Φλανατικόν η κόλπον του Κουαρνέρου, και έχει πλησίον εις την παραλίαν της Ελληνικης χερσονήσου την σειραν των Δαλματικων νησιων.

Αιγαίου πέλαγος.

3.) Το Αιγαίον πέλαγος σχηματίζει εις την παραλίαν της Ελληνικης χερσονήσου τους εφεξής κόλπους.

α.) Τον Μέλανα κόλπον, και τον της Αίνου, προς δυσμάς των οποίων είναι η Σαμοθράκη, η Ίμβρος, και νοτιώτερον η Αήμνος.

β.) Τον Στρυμονικόν κόλπον, εμπροσθεν του οποίου κείται η νησος Θάσος.

γ.) Τον κόλπον της Θεσσαλονίκης, οστις ώνομάζετο άλλοτε Θερμαϊκός.

δ.) Τον κόλπον του Βώλου, οστις ελέγετο Παγασπητικός. Εις το ανατολικόν αυτού ευρίσκονται αι νησοι Σκιάθος, Σκόπελος, Σκυρος και άλλαι τινές μικρότεροι, αιτινες ονομάζονται ολαι ομου βόρειοι Σποράδες.

ε.) Τον κόλπον της Λαμίας η των Μαλιακόν. Νοτιώτερον αυτού κείται η νησος Εύβοια, ητις είναι στενή και μακρά, και χωρίζεται από την ξηράν δια του Όπουντίου πόρου, του στενωτάτου πορθμού Εύριπου, και του Εύβοϊκου πόρου.

ς.) Τον Σαρωνικόν, οστις έχει τας νησους, Αίγινα, Σαλαμίνα και τον Πόρον, οστις ελέγετο Κλαυρία.

ζ.) Τον Ερμιονικόν κόλπον, εμπροσθεν του οποίου κείται η Ίδρα και

η.) Τον Αργολικόν, οστις έχει την νησον Σπέτσας.

Α.) Το Αιγαίον πέλαγος έχει ακόμη πληθος μικρων νησιων,

αἰτινες κείνται ἢ μία πλησίον εἰς τὴν ἄλλην, καὶ ὀνομάζονται ὅλοι μαζί Κυκλάδες. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἶναι Κέως (Τζιά), Κύθνος (Θερμιά), Σέριφος, Σίφνος, Μήλος, καὶ Θήρα (Σαντορίνη)· ἔπειτα Σύρος, καὶ μετὰ ταῦτα Ἄνδρος, Τήνος, Δήλος, Πάρος, Νάξος, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ἀπὸ ὅλας, Ἀμοργός, καὶ Ἄστρα-πέλαγος.

5.) Πρὸς τούτοις κείται εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ ἡ νῆσος Κρήτη, ἡ ὁποία εἶναι μεγαλειτέρα ὄλων τῶν νήσων τούτου τοῦ πελάγους, καὶ εἶναι στενὴ καὶ πολὺ μακρὰ.

Ἴόνιον πέλαγος.

6.) Τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ἀρχίζον ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Μαλέαν, σχηματίζει τοὺς ἐφεξῆς βαθεῖς κόλπους.

α.) Τὸν Λακωνικὸν κόλπον, ὅστις ἔχει ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὴν νῆσον Τσερίγον, ἡ ὁποία ἐλέγετο Κύθηρα.

β.) Τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων κόλπων ἐξέχει εἰς τὴν θάλασσαν τὸ ἀκρωτήριο Ταίναρον, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ νοτιώτατον τῆς χερσονήσου, καὶ ὀνομάζεται κοινῶς Ματαπᾶς.

γ.) Τὸν κόλπον τῆς Πύλου ἢ τοῦ Νοκάστρου, τὸν ὅποιον κλείει σχεδὸν ἡ νῆσος Σφακτιήρα.

δ.) Τὸν Κυπαρισσιακὸν, ὅστις ὅμως δὲν εἶναι ἐντελής κόλπος, διότι δὲν εἰσχωρεῖ βαθεῖς εἰς τὴν ξηρὰν.

ε.) Τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὅστις ἀρχίζων ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Ἄραξον (Πάπας) εἰσχωρεῖ διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Ρίου βαθεῖς εἰς τὴν ξηρὰν καὶ πλησιάζει ἐγγύτατα εἰς τὸν Σαρωνικόν, χωριζόμενος ἀπ' αὐτοῦ διὰ στενοῦ ἰσμοῦ, ὃ ὁποῖος λέγεται Κορινθιακός. Οἱ δύο οὗτοι κόλποι ἀποχωρίζουν ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν χερσόνησον μίαν μικροτέραν, ἣτις ὀνομάζεται Πελοπόννησος, καὶ συνδέεται διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ ἰσμοῦ μετὰ τὴν λοιπὴν χερσόνησον.

Ἐμπροσθεν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου πρὸς δυσμὰς κείνται ἀπὸ τὸ νότιον πρὸς τὸ βόρειον κατὰ σειρὰν αἱ νῆσοι Ζάκυν-

θ ο ς, Κ ε φ α λ λ η ν ί α, Ἰ θ ά κ η, καὶ Λ ε υ κ ά ς, ἡ ὁποία λέγεται Ἄ γ ί α Μ α ὕ ρ α.

ς'). Τὸν Ἀ μ β ρ α κ ι κ ὸ ν κόλπον, βορειότερον τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ μικρὰ νῆσος Π α ξ ο ι, καὶ ἡ μεγάλη νῆσος Κ έ ρ κ υ ρ α. Εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τούτου κεῖται δεξιὰ τοῦ εἰσπλέοντος τὸ Ἄ κ τ ι ο ν (Ποῦντά) ἀκρωτήριον.

7.) Αἱ νῆσοι Κέρκυρα, Παξοί, Λευκάς, Ἰθάκη, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος καὶ Κύθηρα ὀνομάζονται μὲ ἐν ὄνομα ὅλαι μαζί Ἴόνιοι νῆσοι. Μεγαλειτέρα αὐτῶν εἶναι ἡ Κεφαλληνία, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Κέρκυρα.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει.

1.) Ἡ σήμερον ἐλευθέρη Ἑλλάς ἀποτελεῖ μικρὸν μόνον μέρος τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς χερσονήσου, δηλ. μάλιστα τὸ ὄγδον μέρος αὐτῆς.

2.) Ἡ Ἑλλάς εἶναι ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, τὸ ὁποῖον ἀποκόπτεται πρὸς νότον, ἐν φέρωμεν κατ' εὐθείαν μίαν γραμμὴν ἀπὸ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον πρὸς τὴν Παγασητικὴν.

3.) Ἡ Ἑλλάς συνίσταται ἀπὸ τρία συστατικὰ μέρη, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκριβέστατα χωρισμένα μεταξὺ των, καὶ διακρίνονται κάλλιστα, δηλ. ἀπὸ νήσους, ἀπὸ μίαν χερσόνησον, καὶ ἀπὸ ἓν μέρος, τὸ ὁποῖον εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὴν λοιπὴν χερσόνησον.

4.) Αἱ νῆσοι εἶναι αἱ ἄνω ῥηθίσεις Κυκλάδες, ἐκτὸς τῆς Ἀστυπαλαίας, ἡ Εὐβοία, καὶ αἱ βόρειοι Σποράδες· ἡ χερσόνησος εἶναι ἡ γνωστὴ Πελοπόννησος· τὸ δὲ ἄλλο μέρος ὀνομάζεται Στερεὰ Ἑλλάς.

5.) Τὸ μεγαλιέτερον ἐκ τῶν τριῶν μερῶν εἶναι ἡ Πελοπόννησος· ὀλίγον τι μικρότερον αὐτῆς ἡ Στερεὰ Ἑλλάς· αἱ δὲ νῆσοι εἶναι ἐν μικρότατον μόνον μέρος τῆς ὅλης Ἑλλάδος, μάλιστα τὸ ὄγδον.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς Πελοποννήσου ἐν γένει.

1.) Θέσεις καὶ ὄρια τῆς Πελοποννήσου.

2.) Ἡ Πελοπόννησος ἔχει σχῆμα τετραπλεύρου· ἀλλ' οἱ κόλποι αὐτῆς εἰσχωροῦντες βαθέως διασχίζουσι τὴν νότιαν καὶ ἀνατολικὴν πλευρὰν, καὶ οὕτω λαμβάνει τὸ σχῆμα τοῦ φύλλου τῆς πλατάνου.

3.) Διὰ τοῦτο ἔχει καὶ ἡ Πελοπόννησος τρεῖς μικροτέρας χερσονήσους, τὴν Μεσσηνιακὴν, ἣτις τελειώνει εἰς τὸ Ταΐναρον, τὴν Ἀκωνικὴν, τῆς ὁποίας ἄκρα εἶναι ὁ Μάλεας, καὶ τὴν Ἀργολικὴν μεταξύ τοῦ ὁμωνύμου καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου.

4.) Διὰ τὴν διέλευσιν τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὸ μέγιστον μῆκος τῆς ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Ρίον ἕως εἰς τὸ Ταΐναρον, χρειάζεται 50 ὥρας· καὶ 26 ὥρας σχεδὸν διὰ τὴν διανύσιν τὸ ἐλάχιστον πλάτος τῆς ἀπὸ τὸν Κυπαρισσιακὸν ἕως τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.

5.) Ἡ παραλία τῆς Πελοποννήσου εἶναι τόσο ἐκτεταμένη, ὥστε διὰ τὴν περιέλευσιν τῆς περιπατῶν πάντοτε πλησίον εἰς τὴν παραλίαν, πρέπει νὰ ὑδεύσῃ 370 ὥρας, ἢ 37 ἡμεροδρομίας. Ἀτμόπλοον δὲ πλέον πάντοτε πλησίον εἰς τὴν παραλίαν χρειάζεται διὰ τὴν περιπλεύσιν 68 ὁλοκλήρους ὥρας· αὗται δὲ εἶναι πολλαὶ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς χερσονήσου.

6.) Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἔχει πολλοὺς μεγάλους καὶ βαθεῖς κόλπους, οἱ ὅποιοι τὴν διασχίζουν τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἐὰν εὐρεθῇ τις εἰς τὸ μέσον αὐτῆς, δύναται μετὰ δύο ἡμέρας καὶ ἡμίσειαν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως καὶ ἂν διευθυνθῇ.

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Ὅρεογραφικαὶ ἐρμηνεῖαι.

1.) Ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς εἶναι ἀνώμαλος, δηλ. ἔχει

κοιλώματα και ἐξοχές· και τὰ μὲν κοιλώματα εἶναι ὀμαλώ-
τερα και λέγονται πεδία δες· αἱ δὲ ἐξοχαὶ εἶναι ἀνώμαλοι
και ὀνομάζονται ἐν γένει ὑψώματα.

2.) Αἱ πεδιάδες ὀνομάζονται χαμηλαί, εἴαν τις ἀπὸ
τὴν θάλασσαν ἐρχόμενος φθάνη εἰς αὐτάς, χωρὶς πρώτον νὰ
ἀναβῆ ὑψώματα. Ὅταν ὁμως ἦναι ἀνάγκη νὰ ἀναβῆ και νὰ
περάσῃ τις ὑψώματα διὰ νὰ καταντήσῃ εἰς τὰς πεδιάδας,
τότε λέγονται ὑψηλαί.

3.) Τὰ ὑψώματα λέγονται λόγοι, εἴαν ἦναι χαμηλά, και
βουνά, εἴαν ἦναι ὑψηλότερα. Πολλὰ βουνὰ συνενωμένα μαζὶ
ὀνομάζονται ὄρη. Εἰς τὰ βουνὰ διακρίνομεν τὴν κορυφήν,
τὴν ῥίζαν ἢ ὑπώρειαν αὐτῶν, και τὰ μεταξὺ κορυφῆς
και ὑπωρείας πλάγια.

4.) Τὰ μεταξὺ τῶν ὀρέων κοιλώματα, εἴαν ἦναι στενὰ, λέ-
γονται κοιλάδες.

ΚΕΦΑΛ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τῶν ὀρέων και πεδιάδων τῆς Πελοποννήσου.

1.) Εἰς τὴν Πελοπόννησον διακρίνονται τέσσαρες σειραὶ
ὀρέων, ἡ βόρειος, ἡ ἀνατολική, ἡ μέση, και ἡ δυτικὴ.

2.) Ἡ πρώτη σειρά τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου, ἡ ἡ βό-
ρειος, ἀκολουθεῖ κατ' εὐθείαν τὴν παραλίαν τοῦ Κορινθιακοῦ
κόλπου ἕως τὸν ἰσθμὸν, και ἔπειτα προχωρεῖ διὰ τῆς Ἀργο-
λικῆς χερσονήσου και τελειώνει ἀντικρὺ τῆς Ἰθάρας. ἔχει δὲ
ἄξια λόγου βουνὰ τὸν Ὄλενον, τὸν Ἀροάνιον (ἡ Χελ-
μὸν), και τὴν Κυλλήνην (Ζύρια), ἧτις εἶναι ἀπὸ τὰς
ὑψηλοτάτας κορυφὰς τῆς χερσονήσου. Πλησιέστερα δὲ εἰς τὴν
παραλίαν κείνται ἄλλαι δύο κορυφαὶ τὸ Παναχαϊκὸν
(Βοιδιάς), και ὁ Μαθρικίως. ἔχει δὲ και χαμηλοτέ-
ρας τινὰς κορυφὰς ὡς τὸ Καλλιφώνιον, μεταξὺ Ὀλένου
και Ἀροανίου, και τὸν Κρθειν, μεταξὺ Ἀροανίου και
Κυλλήνης.

3.) Ἡ σειρά αὕτη φθάνει κατὰ μέγα μέρος ἕως αὐτὴν τὴν
θάλασσαν. Ἀφίνει δὲ ἐδῶ και ἐκεῖ χαμηλὰς τινὰς πεδιάδας, ὡς

τὴν περὶ τὰς Πάτρας, τὴν τοῦ Αἰγίου, καὶ τὴν τῆς Κορίνθου, ἥτις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος εἰς τὴν παραλίαν.

4.) Ἡ δευτέρα σειρά, ἢ ἡ ἀνατολική, ἀκολουθεῖ τὴν παραλίαν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ἕως τὸν Μαλέαν, ἔχουσα πανταχοῦ σχεδὸν τὴν ὑπώρειάν της εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀφίνουσα μόνον εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ῥηθέντος κόλπου μίαν χαμηλὴν πεδιάδα, τὴν τοῦ Ἀργούε. Ἄξιαι σημειώσεως κορυφαί ἔχει τὸ Ἄρτεμισιον, τὸ Παρθένιον, καὶ τὸν Πάρωνα (Μαλεβόν).

5.) Ἡ τρίτη, ἢ ἡ μέση, σειρά τῶν ὄρεων τῆς Πελοποννήσου διέρχεται διὰ τοῦ μέσου αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς Μεσσηνιακῆς χερσονήσου, καὶ τελειώνει εἰς τὸ Ταίναρον. Αἱ σημαντικώτεροι κορυφαὶ αὐτῆς εἶναι τὸ Μαίναλον (Τρίκορφα) καὶ τὸ Ταυγέτον (Πεντεδάκτυλον), τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ὑψηλτάτη κορυφή ὅλων τῶν ὄρεων τῆς χερσονήσου.

6.) Μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης σειρᾶς εὐρίσκονται δύο ὑψηλαὶ πεδιάδες καὶ μία χαμηλὴ, αἱ ὁποῖαι εἶναι θεθειμένα κλιμακωτὰ ἢ μία νοτιώτερον τῆς ἄλλης. Καὶ αἱ μὲν ὑψηλαὶ ὀνομάζονται τοῦ Ὀρχομενοῦ (ἢ τοῦ Λεβιδίου), καὶ τῆς Μαντινείας καὶ Τεγέας, καὶ κεῖνται μεταξὺ Ἄρτεμισίου, Παρθενίου, καὶ τοῦ Μαινάλου· ἡ δὲ χαμηλὴ λέγεται πεδιάς τῆς Σπάρτης ἢ Λακωνικῆ καὶ τελειώνει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον.

7.) Ἡ τετάρτη, ἢ δυτικὴ, σειρά ἀκολουθεῖ τὴν δυτικὴν παραλίαν, ἀφίνουσα ὁμῶς πρὸς τὸν Κυπαρισσιτικὸν κόλπον μίαν πεδινὴν ταινίαν, ἢ ὁποῖα γίνεται πλατυτέρα εἰς τὸ βόρειον μέρος, καὶ φθάνει ἕως εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὀνομάζεται δὲ πεδιάς τῆς Ἰλίδος. Αἱ σημαντικώτεροι κορυφαὶ τῆς σειρᾶς αὐτῆς εἶναι ἡ Φολόη, τὸ Τετράγιον, καὶ ἡ Ἰθώμη (Βουρκάνο).

8.) Μεταξὺ τῆς μέσης καὶ δυτικῆς σειρᾶς κεῖται πάλιν μίαν ὑψηλὴ καὶ μία χαμηλὴ πεδιάς. Καὶ ἡ μὲν χαμηλὴ λέγεται Μεσσηνιακὴ, καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ Ταυγέτου καὶ τῆς Ἰθώμης, τελειήνουσα εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. Ἡ δὲ ὑψηλὴ

κεῖται πρὸς βορρᾶν αὐτῆς, καὶ ὀνομάζεται πεδιάς τῆς Μεγαλοπόλεως.

9.) Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Πελοποννήσου σκεπάζεται ἀπὸ ὄρη· αἱ πεδιάδες εἶναι μικροῦ μεγέθους.

ΚΕΦΑΛ. ΟΓΔΩΘΝ.

Ἵδρυογραφικαὶ ἐρμηνεῖαι.

1.) Τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ξηρᾶς, λέγεται πηγὴ, καὶ σχηματίζει, ἐὰν βεῦση περαιτέρω, ρύακα. Πολλοὶ ρύακες ἐνονόμενοι σχηματίζουν ποταμίον, καὶ πολλὰ ποτάμια ποταμόν.

2.) Ἡ αὐλαξ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ρεῖ τὸ ὕδωρ, λέγεται ῥεῖθρον· τὰ ἄκρα τοῦ ῥεῖθρου ὄχθαι καὶ ἡ μὲν ἀριστέρα, ἡ δὲ δεξιά.

3.) Οἱ ποταμοὶ χύνονται συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν· τὸ δὲ μέρος ὅπου χύνονται λέγεται ἐκβολαί. Ἡ δὲ ὀφιοειδὴς γραμμὴ, τὴν ὁποίαν σχηματίζει ὁ ποταμὸς ἀπὸ τὰς πηγὰς ἕως τὰς ἐκβολὰς τοῦ λέγεται δρόμος αὐτοῦ (ἄνω, μέσος κάτω, δρόμος).

4.) Ἵπάρχουν ὅμως καὶ ποτάμια, τὰ ὁποῖα δὲν χύνονται εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' εἰς ποταμούς· αὐτὰ λέγονται παραποτάμια.

5.) Εἶναι δὲ καὶ ποτάμια τινα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν πάντοτε νερόν· ταῦτα ὀνομάζονται ξηροπόταμοι ἢ χειμαρροί.

6.) Ἵπάρχουν πρὸς τούτοις καὶ τινα ποτάμια, τὰ ὁποῖα βυθίζονται εἰς χάσματα καὶ ἀφανίζονται. Τὰ χάσματα ταῦτα ὀνομάζονται καταβόθραι.

7.) Ἐὰν εἰς ἓν μέρος συναθροισθῇ ὕδωρ μὴ ῥεόν, σχηματίζει λίμνην· τὸ δὲ μέρος, τὸ ὁποῖον σκεπάζεται ἀπὸ τὸ ὕδωρ, λέγεται κοίτη τῆς λίμνης. Ἀπὸ λίμνης τινὸς ἐξέρχονται ρύακες, ἀπὸ ἄλλας δὲν ἐξέρχονται. Εἶναι δὲ καὶ λίμναι, τὼν ὁποίων τὰ ὕδατα ἀρχνίζονται εἰς καταβόθρας.

ΚΕΦΑΛ. ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν τῆς Πελοποννήσου.

1.) Ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τῆς Πελοποννήσου οἱ περισσότεροι χύνονται εἰς τὸν Κορινθιακὸν καὶ τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον. Εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν χύνεται ἓνας μόνον ἄξιος λόγου, καὶ ἐπίσης ἓνας εἰς τὸν Λακωνικόν.

2.) Ὅλα τὰ ποτάμια, ὅσα χύνονται εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ῥέουσι ἀπὸ τὸ νότιον εἰς τὸ βόρειον μέρος. Τὰ δὲ πλεῖστα εἶναι ξηροπόταμα ἢ χειμαρῶροι. Σημαντικώτεροι ποταμοὶ εἶναι οἱ ἐξῆς.

α.) Ὁ Σὺ ς,

(Ποτάμιον τῶν Τρικάλων ἢ τοῦ Ευλοκάστρου)

ὅστις καταβαίνει ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν Κυλλήνην.

β.) Ὁ Κρᾶθι ς,

(Ποτάμιον τῆς Ἀκράτας)

ὁ ὁποῖος πηγάζει εἰς τὸ ὁμώνυμον βουνόν.

γ.) Ὁ Βοῦραϊκὸ ς,

(Ποτάμιον τῶν Καλαβρύτων)

ὅστις ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Καλλιφωνίου.

δ.) Ὁ Σελινοῦ ς

(Ποτάμιον τῆς Βασίτισας)

πηγάζει μετὰ τοῦ Καλλιφωνίου καὶ τοῦ Ἰαλίου καὶ ἀνομαζέται κατ' ἀρχὰς ποτάμιον τοῦ ἀγίου Βλασίου.

ε.) Ὁ Γλαυκὸ ς (Λεύκα),

ὁ ὁποῖος πηγάζει εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τοῦ Παναχαϊκοῦ, στρέφεται, καὶ ῥέει πρὸς βορρᾶν.

ς.) Ὁ Πειρος,

(Ποτάμιον τῆς Καμινίτσας)

ὅστις πηγάζει εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Ἰαλίου.

3.) Εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον χύνονται ὀλιγώτεροι, ἀλλὰ σημαντικώτεροι ποταμοὶ ἀπὸ ὅσους εἶπομεν, καὶ ῥέουσι ὅλοι πρὸς δυσμὰς. Εἶναι δέ:

α.) Ὁ Πηνεϊδῆς,

(Ποτάμιον τῆς Γαστούνης)

ὅστις πηγάζει εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τοῦ Ὀλύνου, καὶ λαμβάνει ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος ἐν παραποτάμιον, τὸ ὅποιον λέγεται Λάδωνα.

β.) Ὁ Ἀλφειδῆς,

ὁ ὅποιος εἶναι ὁ μέγιστος ὄλων τῶν ποταμῶν τῆς χερσονήσου, καὶ πηγάζει ἐντὸς τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως. Λαμβάνει δὲ τὰ ἐξῆς παραποτάμια.

Ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος. Ἀπὸ τὸ δεξιόν.

1.) Τὸν Καρνίωνα.

2.) Τὸν Γορτύνιον

(Ποτάμιον τῆς Δημητσάνης).

3.) Τὸν Λάδωνα (Ρουφιᾶν).

4.) Τὸν Ἐρύμανθον (Δογᾶνα).

γ.) Ἡ Νέδα,

(Ποτάμιον τοῦ Βούζη)

ἥτις πηγάζει εἰς τὸ Τετράγιον.

4.) Εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον χύνεται ὁ Πάμισος, ὅστις πηγάζων εἰς τὸ Τετράγιον ῥέει πρὸς νότον, καὶ λέγεται Πιανάσσα.

5.) Εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον χύνεται ὁ Εὐρώτας, ὅστις πηγάζει εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Μεγαλοπόλεως πλησίον εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ἀλφειοῦ. ῥέει δὲ πρὸς νότον, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὀνομάζεται Ἴρις, ἔπειτα δὲ Βασιλοπόταμον.

6.) Τινὰ τῶν ποταμίων τῆς χερσονήσου, ἐπειδὴ ῥέουν εἰς πεδιάδας ἢ κοιλάδας, περικλειομένας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ βουνᾶ, δὲν ἔχουν ἐξοδὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἡ συναθροίζουσι τὸ ὕδωρ καὶ ἀποτελοῦν λίμνας, ἢ βυθίζονται εἰς καταβόθρας. Ἄξια παρατηρήσεως ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι τὸ Σαρανταπόταμον, τὸ ὅποιον διαρρέει τὴν πεδιάδα τῆς Τεγέας καὶ ἀφανίζεται εἰς καταβόθραν ὑπὸ τὸ Παρθένιον, καὶ ὁ Ὄφις εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Μαντινείας, βυθιζόμενος εἰς καταβόθραν ὑπὸ τὸ Μκίναλον.

7.) Λίμναι σχηματιθεῖσαι κατὰ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὅποιον

εἰπομεν, εἶναι ὁ τοῦ Φενεοῦ (Φονιά), καὶ ἡ Στυμφαλὶς, ἥτις λέγεται Ζαράκα. Καὶ αἱ δύο κείνται κυκλωτερώς περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης καὶ ἔχουν καταβόθρας, εἰς τὰς ὁποίας κρημνίζονται τὰ ὕδατά των.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐν γένει.

1.) Θέσις καὶ ὄρια τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

2.) Τὸ σχῆμα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἶναι ἐπιμήκης τετράπλευρον, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται περισσότερον μὲ τὴν μίαν του γωνίαν, καὶ τελειώνει εἰς τὸ ἀκρωτήριο Σούνιον ἀπέναντι τῆς Κέω. Εἶναι δὲ ἀσυγκρίτῳ λόγῳ ἀπλούστερον ἀπὸ τὸ τῆς Πελοποννήσου.

3.) Τὸ μέγιστον μῆκος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἕως τὸ Σούνιον εἶναι 70 ὥρων, ἢ ἐπτὰ ἡμεροδρομιῶν· τὸ δὲ μέγιστον πλάτος τῆς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, 20 ὥρων ἢ δύο ἡμεροδρομιῶν.

4.) Ἐπειδὴ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς, ἐκτὸς τοῦ Ἀμβρακικοῦ, δὲν ἔχει ἰδιαιτέρους κόλπους βαθεῖς, διὰ τοῦτο καὶ ἡ παραλία τῆς δὲν εἶναι τόσον ἐκτεταμένη ὡς ἡ τῆς Πελοποννήσου, ὥστε διὰ τὴν περιοδύση τις χρειάζεται 160 ὥρας, ἢ 16 ἡμεροδρομίας. Διὰ τὴν περιπλεύση δὲ ἀτμόπλου, πλέον πάντοτε πλησίον εἰς τὴν ξηρὰν, χρειάζεται 40 ὥρας μόνον.

5.) Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς εἶναι ἰσομεγέθης σχεδὸν μὲ τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔχει πολὺ συντομωτέραν παραλίαν, τὰ ἐνδότερα αὐτῆς δὲν εἶναι τόσον εὐπρόσιτα ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν ὄρεων καὶ πεδιάδων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

1.) Εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα διακρίνομεν πέντε σειρὰς ὄρεων, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἔχουν ὡς ἐγγίστα τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν· ἡ δὲ πέμπτη διαφορετικὴν.

2.) Ἡ πρώτη εἶναι ἡ σειρὰ τῆς Ὄθρου, ἡ ὁποία διευ-

θύνεται από τὸν Παγασητικὸν κόλπον κατὰ τὴν γραμμὴν, ἣτις χωρίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν λοιπὴν χερσόνησον.

3.) Νοτιώτερον καὶ ἀντικρὺ τῆς ῥηθείσης εἶναι ἡ δευτέρα σειρά, ἡ τῆς Οἴτης, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ἡ σειρά αὕτη προβαίνει μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀκολουθοῦσα τὴν παραλίαν τοῦ Ὀπουντίου πόρου φθάνει πέραν τοῦ Εὐρίπου. ἔχει δὲ ἀξίας λόγου κορυφὰς τὴν Οἴτην (Ὁξιάς), καὶ τὸν Ἀετόν.

4.) Αἱ ῥηθείσαι δύο σειραὶ περιέχουν μεταξύ αὐτῶν τὴν στενὴν καὶ ἐπιμήκη Λαμιακὴν πεδιάδα, ἡ ὁποία τελειώνει πρὸς ἀνατολάς εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον.

5.) Ἡ τρίτη σειρά, ἡ τοῦ Παρνασσού, ἀρχίζει ἀπὸ τὸ δυσμικὸν ἄκρον τῆς ὄθρουσ καὶ Οἴτης, καὶ φθάνει διὰ τοῦ μέσου τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἕως εἰς τὸ Σούνιον. Περιέχει δὲ ἀξίας λόγου κορυφὰς τὸν Τυμφρηστόν (Βελοῦχι), τὸν Κόρακα (Βαρδούσια), τὸν Παρνασσόν (Διάκουρα), τὸν Ἑλικῶνα, τὸν Κιθαίρων, τὸν Πάρνηθα, τὴν Πεντέλην, τὸν Ἰμηττόν, καὶ τὸ Λαύριον.

6.) Ἡ σειρά αὕτη ἐξαπλοῦται πρὸς νότον ἕως τὴν παραλίαν τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ Σαρωνικοῦ κόλπου, καὶ ἀφίνει μόνον τρεῖς χαμηλὰς πεδιάδας, τὴν Ναυπακτικὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ πορθμοῦ τοῦ Ῥίου, τὴν Ἐλευσινιακὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Σαλαμίνος, καὶ τὴν Ἀθηναϊκὴν, ἡ ὁποία κεῖται μεταξύ Πάρνηθος, Πεντέλης, Ἰμηττοῦ, καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου.

7.) Πρὸς δυσμὰς τῆς σειρᾶς τοῦ Παρνασσού ὑπάρχει μιᾶ ἄλλη σειρά βουνῶν, ἡ τετάρτη, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸν μυχόν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τελειοῦσα πλησίον εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ναυπάκτου. Αἱ ἀξιολογώτεραι κορυφαὶ αὐτῆς εἶναι τὸ Μακρόν οροσ καὶ τὸ Πανατιωλικόν.

8.) Μεταξὺ τοῦ Παρνασσού, Ἑλικῶνος, καὶ τῶν κλάδων τῆς Οἴτης εὐρίσκεται ἡ μεγάλη Λεθαδικὴ πεδιάς (τοῦ Ὀρχομενοῦ), ἡ ὁποία εἰσχωρεῖ μεταξύ τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Παρνασσού ὡς πλατεῖα κοιλάς.

9.) Πρὸς ἀνατολάς τοῦ Κιθαίρωνος κεῖται ἡ Πλαταϊκὴ

πεδιάς, και βορειότερον δια χαμηλῶν ὑψωμάτων ἀπὸ τὴν ῥη-
θεῖσαν χωριζομένη ἢ Θ η β α ι κ ή. Αἱ τρεῖς αὐταὶ πεδιάδες
εἶναι ὑψηλαί.

10.) Τὴν πέμπτην σειρὰν τῶν ὁρέων ἀποτελοῦν τὰ Ἀκαρ-
νανικὰ ὄρη, τὰ ὅποια ἀκολουθοῦν τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς
Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ Ἄκτιον μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλ-
που. Τὰ ὄρη ταῦτα ἔχουν πρὸς ἀνατολὰς τὴν Ἀ κ α ρ ν α -
ν ι κ ή ν πεδιάδα, ἣτις ἐνόνεται μὲ τὴν τοῦ Ἀ γ ρ ι ν ί ο υ ἢ
τὴν Αἰ τ ω λ ι κ ή ν.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν τῆς Στερεᾶς
Ἑλλάδος.

1.) Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος δύο ἄξιοι λόγου
χύνονται εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἕνας εἰς τὸν Μαλιακὸν
καὶ ἕνας εἰς λίμνην. Οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι μικρότατοι, καὶ οἱ
πλείστοι ἐξ αὐτῶν χειμάρροι.

2.) Εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον χύνονται,
α.) Ὁ Ἀ γ ε λ ῶ ο ς (Ἄσπρος)

ὁ σημαντικώτερος τῶν ποταμῶν ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Πηγάζει
εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ῥέει διὰ τῆς
Ἀκαρνανικῆς πεδιάδος πρὸς νότον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κοριν-
θιακὸν κόλπον ἀπέναντι τοῦ Ἀράξου.

Δέχεται δὲ ὁ Ἀγελῶς ἀπὸ μὲν τὸ δεξιὸν μέρος τὰ ὕδατα
τῆς Ὀ ζ η ρ ο ὺ λίμνης, ἀπὸ δὲ τὸ ἀριστερὸν τὰ ὕδατα τῆς
Λ υ σ τ ρ α χ ί α ς λίμνης (Ἀγγελοκάστρου λίμνη), ἣτις συν-
δέεται μὲ τὴν ἀνατολικῶς κειμένην Τ ρ ι χ ω ν ῖ δ α λίμνην
(λίμνη τοῦ Βραχωρίου). Ἀμφότεραι κεῖνται εἰς τὴν Αἰτωλικὴν
πεδιάδα.

β.) Ὁ Ε ὕ η ν ο ς (Φίδυρις),

ὅστις ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν νότιον ὑπόγειαν τοῦ Τυμ-
φριστοῦ, ῥέει πρὸς νότον καὶ χύνεται εἰς τὸν Κορινθιακὸν
κόλπον πλησίον τοῦ Ἀγελῶου.

3.) Εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον χύνεται ὁ Σ π ε ρ ο χ ε ῖ ὀ ς

(Ἑλλάδα), ὅστις πηγάζει μεταξύ Οἴτης καὶ Ὀθρουοῦ, καὶ ῥέει διὰ τῆς Λαμιακῆς πεδιάδος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

4.) Εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην, ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Λεβαδικῆς πεδιάδος χύνεται ὁ Κηφισὸς, ὅστις πηγάζει μεταξύ τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Κόρακος, καὶ διαρρέει τὴν ῥηθείσαν πεδιάδα. Τὰ ὕδατα τῆς Κωπαΐδος λίμνης χύνονται διὰ πολλῶν (7) καταβόθρων, καὶ τινῶν χειροποιήτων ὑπονόμων εἰς τὸν Ὀπούντιον πόρον.

5.) Μετὰ τῆς Κωπαΐδος συνδέεται ὑπογείως διὰ καταβόθρων ἡ ἀνατολικῶς αὐτῆς κειμένη λίμνη Ἰλίκη, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ἀφανίζονται εἰς καταβόθρας.

6.) Ἐκτὸς τῶν ῥηθέντων ἔχει ἡ Στερεὰ Ἑλλάς καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ μὲν (χειμάρρους) ἀλλὰ περιώνυμα ποτάμια, ὡς τὸν Ἰλισσὸν καὶ τὸν Ἀθηναϊκὸν Κηφισόν· ὁ πρῶτος καταβαίνει ἐκ τοῦ Ἰμμητοῦ, καὶ ὁ δεύτερος ἐκ τῆς Πεντέλης· καὶ οἱ δύο διαρρέουσι τὴν Ἀθηναϊκὴν πεδιάδα καὶ χύνονται εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸν Ἀσωπὸν, ὅστις πηγάζει εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Κιθαιρώνος, βρέχει τὴν Πλαταικὴν πεδιάδα, καὶ χύνεται εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν πόρον.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος.

1.) Εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἀνήκουσιν ἐκ τῶν νήσων, τὰς ὁποίας ἀνεφέραμεν, αἱ θύραιοι Σποράδες, ἡ Εὐβοία, αἱ Κυκλάδες ἐκτὸς τῆς Ἀστυπалаίας, ὅσαι εὐρίσκονται εἰς τὸν Σαρωνικὸν, Ἑρμιονικὸν, καὶ Ἀργολικὸν κόλπον, ἡ Σφακτηρία, καὶ ἄλλαι τινές.

2.) Αἱ νῆσοι ἀποτελοῦν μόνις τὸ ἐν ὄγδωον τοῦ μεγέθους τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

3.) Ἡ μεγίστη ὄλων τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ Εὐβοία, ἡ ὁποία εἶναι ἐκτεταμένη κατὰ μῆκος ἀπὸ τὸν Μελιακὸν κόλπον ἕως εἰς τὸ Σούνιον σχεδόν. Τελειώνει δὲ ἀπέναντι τῆς Ἄνδρου εἰς δύο ἀκρωτήρια τὸν Καφηρέα, ὅστις τῶρα λέγεται Καβο-Δόρο, καὶ τὸν Γεραιστόν. ἔχει δὲ ἀκόμη

Ἡμεροσίσ Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ὁ Παλαρῆδης"

η νήσος και τὸ ἀκρωτήριον Κήνιαιον (Λιθάδα) πρὸς βορρᾶν ἀντικρὺ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου.

4.) Διὰ τὴν διέλευσιν τὴν Εὐβοίαν κατὰ πλάτος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, χρειάζεται 6 ὥρας περίπου. Διὰ τὴν διέλευσιν ὅμως κατὰ μῆκος, πρέπει νὰ ὁδοιπορήσῃ πέντε ἡμεροδρομίας, τὸ μῆκος λοιπὸν τῆς νήσου εἶναι ὀκταπλάσιον τοῦ πλάτους.

5.) Ἡ Εὐβοία εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε ὅλαι αἱ λοιπαὶ νῆσοι μαζί λαμβανόμεναι μόνις εἶναι ἰσομεγέθεις με αὐτήν.

6.) Ὅλαι αἱ νῆσοι τῆς Ἑλλάδος εἶναι βουνώδεις, δηλαδή σκεπάζονται ἀπὸ βουνά· ὀλίγαι δὲ ἀπ' αὐτὰς ἔχουν μικράς τινες πεδιάδας εἰς τὴν παραλίαν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ μεγέθη των εἶναι μικρὰ, διὰ τοῦτο δὲν δύνανται εἰς αὐτὰς νὰ σχηματισθῶσι ποταμοί.

7.) Ἡ Εὐβοία κατέχεται ἀπὸ σειρὰν ὄρεων, ἧτις διέρχεται δι' αὐτῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Κήνιαιον μέχρι τοῦ Καφηρέως καὶ Γεραιστοῦ, καὶ ἐξακολουθεῖ διὰ τῆς Ἄνδρου καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ σειρὰν νήσων. Ἡ σειρὰ αὕτη ἔχει τρεῖς κορυφὰς ἀξίας λόγου, τὸ Τελεθρίον πρὸς βορρᾶν, τὸν Δίρφυν (Δέλφι) εἰς τὸ μέσον, καὶ τὴν Ὀχνην πρὸς νότον. Ὁ Δίρφυς εἶναι ἡ ὑψηλότερα τῶν τριῶν κορυφῶν.

8.) Παρὰ τὴν ὑπώρειαν τῶν ὄρεων ἐξαπλοῦνται εἰς τὴν Εὐβοίαν χαμηλαὶ τινες πεδιάδες πλησίον εἰς τὴν παραλίαν, ὡς ἡ τῆς Ἐρετρίας εἰς τὴν ὑπώρειαν τῆς Ὀχνης, ἡ τῆς Χαλικίδος παρὰ τὸν Εὐριπον, καὶ ἡ τοῦ Ξηροχωρίου πρὸς βορρᾶν τοῦ Τελεθρίου.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος.

1.) Τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πολλήν, μετρίαν, ἢ ὀλίγην θερμότητα· ἀπὸ τὴν πολλήν, μετρίαν, ἢ ὀλίγην βροχήν· ἀπὸ τὴν μαρμὴν τοῦ πίπτοντος ὕδατος, δηλ. ἐὰν πίπτῃ ὡς βροχὴ ἢ ὡς χιὼν· ἀπὸ τοὺς ἐπικρατοῦντας ἀνέμους· ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ τόπου παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τὰ ἐνδότερα, καὶ ἀπὸ ἄλλα τινὰ περιστατικά.

2.) **Αναλόγως** λοιπόν τῶν ρηθέντων λέγεται τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου θερμὸν, δροσερὸν (ἢ εὐκραές), ψυχρὸν, καὶ ὑγρὸν, ἢ ξηρὸν.

3.) Ὅσον τις ἀναβαίνει ἀπὸ τὴν παραλίαν εἰς τὰ ἐνδότερα καὶ ὑψηλότερα μέρη τῆς χώρας, τόσοσ ὀλιγωτέρα γίνεται ἡ θερμότης. Ἐπίσης ὅσον βορειότερον κεῖται ἕνας τόπος, τόσοσ ὀλιγωτέραν θερμότητα ἔχει.

7.) Διὰ τοῦτο οἱ διάφοροι τόποι τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχουν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ κλίμα, ἀλλὰ διαφορετικόν· καὶ τοιοιυτοτρόπως διακρίνομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τρία διαφορετικὰ κλίματα.

Πρῶτον.

5.) Τὸ θερμὸν κλίμα, τὸ ὁποῖον ἔχουν ὅλοι οἱ χαμηλοὶ τόποι δηλ. αἱ νῆσοι, τὰ παράλια καὶ αἱ χαμηλαὶ πεδιάδες. Εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς δὲν χιονίζει ποτὲ, ἢ σπανιότατα. Οἱ παραστάται αὐτοῦ τοῦ θερμοῦ κλίματος εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ ἐλαία, ἡ συκῆ, καὶ ἡ πορτοκαλλέα μὲ τὰ συγγενῆ δένδρα.

6.) Τὸ θερμὸν τοῦτο κλίμα τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων μετριάζεται κατὰ πολὺ τὸ καλοκαίριον ἕνεκα τῶν ἀνέμων, οἵτινες πνέουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Εἰς δὲ τὸ Λίγαιον μετριάζουσι τὴν θερμότητα ἐπίσης οἱ ἐτησίαι ἀνεμοὶ, οἱ ὁποῖοι λέγονται καινῶς μελτέμια.

Δεύτερον.

7.) Τὸ δροσερὸν ἢ εὐκραές κλίμα τῶν ὑψηλῶν πεδιάδων, τῶν ἐνορείων κοιλάδων, καὶ τῶν κάτω μερῶν τῶν βουνῶν. Εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς πίπτει τὸν χειμῶνα ἀρκετὴ χιών, ἀλλὰ δὲν διαμένει πολὺν καιρὸν. Εἰς αὐτὸ τὸ κλίμα βλαστάνει κατ' ἐξουχὴν ἡ κιστάνεα καὶ ἡ καρυδέα, αἵτινες εἶναι οἱ παραστάται τοῦ εὐκραοῦς κλίματος.

Τρίτον.

8.) Τὸ ψυχρὸν κλίμα, τὸ ὁποῖον περιορίζεται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλοτέρων βουνῶν, ὅπου τὸν χειμῶνα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χιονίζει, καὶ ἡ χιών διαμένει ἕως τὸ καλοκαίριον σχεδόν. Ὁ παραστάτης αὐτοῦ τοῦ κλίματος εἶναι ἡ ἐλάτη.

9.) Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι οἱ τόποι, ὅσοι κεῖνται εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἐν γένει ξηρότεροι ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὴν δυτικὴν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει.

1.) Ἡ Ἑλλὰς διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς δέκα νομοὺς, οἵτινες περιλαμβάνουν 49 ἐπαρχίας.

2.) Ἐκ τῶν δέκα νομῶν ἀνήκουν πέντε εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὑποδιαιρούμενοι εἰς 23 ἐπαρχίας· τρεῖς εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, μερίζομενοι εἰς 15 ἐπαρχίας· καὶ δύο εἰς τὰς νήσους, οἵτινες ἔχουν ἑνδεκα ἐπαρχίας.

3.) Ἐκάστη ἐπαρχία ὑποδιαιρεῖται εἰς δήμους. Περιέχει δὲ ἡ Ἑλλὰς 269 δήμους, ἐκ τῶν ὁποίων καταριθμοῦνται εἰς μὲν τὴν Πελοπόννησον 142, εἰς δὲ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα 78, καὶ εἰς τὰς νήσους 49.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διαιρέσεις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τόποι οἰκούμενοι.

1.) Οἱ νομοὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἶναι ὁ νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ὁ νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, καὶ ὁ νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

2.) Θεοίσι, ὄρισι, καὶ φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν νομῶν τούτων (1).

(1) Σημ. Ὁ διδάσκαλος πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐκθέσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ποῖα ἡ θέσις καὶ τὰ ὅρια ἐκάστου νομοῦ, τὸ ὅποιον δύνανται εὐκρά-

3.) Ὁ νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, περιέχει πέντε ἐπαρχίας. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι αἱ Ἄθῆναι (1) (31000 κ.), αἵτινες εἶναι ἐπίσης καὶ πρωτεύουσα ὄλου τοῦ Κράτους. ἔχει δὲ πρὸς τούτους ἀξιολόγους κόμας τὰ Μέγαρα, τὴν Ἀΐγιναν, τὰς Θήβας, καὶ τὴν Λεβαδείαν, καὶ τὴν πολίχνην τὸν Πειραιᾶ (6000 κ.).

4.) Ὁ νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, περιλαμβάνων τέσσαρας ἐπαρχίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Λαμία (3000 κ.) καὶ πρὸς τούτους τὴν Ἀμφισσαρ, τὸ Παλαξείδιον, τὴν Ἀταλάντην, τὴν Στελίδα, καὶ τὸ Λοιδορκειον.

5.) Ὁ νομὸς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, ὑποδιαιρούμενος εἰς ἕξ ἐπαρχίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Μεσολόγγιον (5000 κ.) Ἐντὸς αὐτοῦ κεῖνται τὸ Καρπενήσιον, ἡ Βόνιτσα, τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος (Καρθανσαρᾶς), τὸ Ἀγρίνιον, τὸ Αἰτωλικὸν, καὶ ἡ Ναύπακτος.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Διαίσεις τῆς Πελοποννήσου καὶ τόποι οἰκούμενοι.

1.) Οἱ νομοὶ τῆς Πελοποννήσου εἶναι ὁ νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ὁ νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, ὁ νομὸς Μεσσηνίας, ὁ νομὸς Δακωνίας, καὶ ὁ νομὸς Ἀρκαδίας.

2.) Θεσεις, ὄρια καὶ φυσικαὶ ιδιότητες τῶν νομῶν τούτων.

3.) Ὁ νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας περιλαμβάνει ἕξ ἐπαρχίας· πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι τὸ Ναύπλιον (4300 κ.). Εἰς αὐτὸν εὑρίσκονται πρὸς τούτους τὸ Ἄργος, (10 700 κ.) ἡ Κόρινθος, ὁ Πόρος (7600 κ.), ἡ Ἐρμιόνη,

ὡς νὰ πράξη. Συγχρόνως δὲ πρέπει ἐκ τῶν προηγουμένων νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ ὄρη, τὰς πεδιάδας, τοὺς ποταμοὺς ἐκάστου νομοῦ, νὰ ἐρευνησῇ τὰς πρὸς ἄλληλα σχέσεις των, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὴν ἐκθεσίν του τὰς κλιματικὰς σχέσεις, ὥστε νὰ δώσῃ εὐκρινῆ ἰδέαν τῶν τοπογραφικῶν καὶ φυσικῶν ιδιοτήτων ἐκάστου νομοῦ.

(1) Σημ. Οἱ οἰκούμενοι τόποι ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ των διαιροῦνται εἰς πέντε τάξεις, καὶ παρίστανται διὰ γραφῆς ὡς ἑξῆς.

(Καστρι), αἱ Σπέτσαι (10700 κ.), ἡ Ἰδρα (13000 κ.), ἡ Περαιχώρα, καὶ τὸ Σοφικόν.

4.) Ὁ νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος μερίζεται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὰς Πάτρας (15200 κ.). Εὐρίσκονται δὲ πρὸς τούτοις εἰς αὐτὸν τὸ Αἴγιον, τὰ Κολαβροτα, ὁ Πύργος, τὰ Λεχαινά, καὶ ἡ Δίβρη.

5.) Ὁ νομὸς Μεσσηνίας, τὸν ὁποῖον ἀπαρτίζουν πέντε ἐπαρχίαι πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι αἱ Καλάμαι (4600 κ.)· ἐκτὸς δὲ αὐτῶν περιλαμβάνει τὸ Νησίον (3700 κ.), τὴν Κορώνην, τὴν Πύλον (Νεόκαστρον), τὴν Ἀνδριτσαινᾶν καὶ τὴν Κυπαρισσίαν.

6.) Ὁ νομὸς Λακωνίας ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Σπάρτην (1700 κ.). Εἰς αὐτὸν ἐμπεριέχονται ὁ Μιστρᾶς, ἡ Ἀρεοπόλις, ὁ Οἶκος, τὸ Γόθειον, ἡ Μονεμβασιά, ἡ Καστανία, ἡ Βαμβακοῦ, καὶ τὰ Τζιτζινα.

7.) Ὁ νομὸς Ἀρκαδίας, συγκροτούμενος ἀπὸ τέσσαρας ἐπαρχίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Τρίπολιν (7300 κ.). Κεῖνται δὲ εἰς αὐτὸν ἄξια λόγου ἡ Κολλίνα, ἡ Ἀλωνίσταινα, τὰ Τσιπιανὰ, τὸ Λεβίδι, τὸ Λεωνίδιον (4600 κ.), ὁ Κοσμάς, ὁ Ἄγιος Ἰωάννης, ὁ Ἅγιος Πέτρος, τὸ Καστρι, τὰ Δολιανὰ, ἡ Καρύταινα, τὰ Λαγκάδια, τὰ Μαγοῦλιανᾶ, ἡ Βυτινα, ἡ Στεμνίτσα, ἡ Δημητσάνα, καὶ τὸ Λεοντάριον.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Διαιρέσεις τῶν γήσων καὶ τόποι οἰκούμενοι.

1.) Οἱ νομοὶ τῶν γήσων εἶναι ὁ νομὸς Εὐβοίας καὶ τῶν

A. Οἱ ἔχοντες ὀλιγωτέρους τῶν 1000 κατοίκων (χωρία) γράφονται μὲ μικρὰ καὶ πυκνὰ στοιχεῖα.

B. Οἱ ἔχοντες ἀπὸ 1000—3000 κατ. (κῶμαι), μὲ μικρὰ ἀλλὰ ἀραιά.

Γ. Ὅσοι ἔχουν 3000—5000 (χωροπόλεις), μὲ πλάγια.

Δ. Ὅσοι ἔχουν 5000—10000 (πολιχναι), μὲ μεγάλα καὶ πυκνά.

E. Καὶ ὅσοι ἔχουν 10000—15000 καὶ πλέον (πόλεις) μὲ μεγάλα ἀλλὰ ἀραιά.

Βορείων Σποράδων, καὶ ὁ νομὸς Κυκλάδων.—
Θέσις, ὄρια, καὶ φυσικαὶ ιδιότητες τῶν
νόμων τούτων.

2.) Ὁ νομὸς Εὐβοίας καὶ τῶν Βορείων Σποράδων μερίζεται
εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας. Ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι ἡ Χαλκίς
(4100 κ.). Περιλαμβάνει δὲ εἰσέτι τὸ Ξηροχώριον, τὴν
Κύμην, τὴν Κάροστον, τὴν Σκόπελον, τὴν Σκιάθον, καὶ
τὴν Σκῦρον.

3.) Ὁ νομὸς Κυκλάδων περιέχει ἑπτὰ ἐπαρχίας. Ἡ πρω-
τεύουσα αὐτοῦ εἶναι ἡ Ἐρμούπολις (ἐπὶ τῆς Σύρου 16900
κ.). πρὸς τούτοις ἔχει τὴν Κέα (4300 κ.), τὴν Σέριφον,
τὴν Κύθον, τὴν Ἄνδρον, τὴν Τήνον, τὸν Πάνορμον (ἐπὶ
τῆς Τήνου), τὴν Νάξον, τὴν Ἀπείρανθον (ἐπὶ τῆς Νά-
ξου), τὴν Παροικίαν, καὶ Νάουσαν (ἐπὶ τῆς Πάρου), τὴν
Ἀπολλωνίαν (ἐπὶ τῆς Σίφου), τὴν Κίμωλον, τὴν Φολέ-
γανδρον, τὴν Ἀμοργὸν, καὶ τὴν Ἴον ἐπὶ δὲ τῆς Θήρας
τὰ Φηρά, τὸ Κοντοχώριον, τὴν Ἐπανωμερέαν, τὸν
Πύργον, τὸ Ἐμπορεῖον, καὶ τὴν Γωνίαν.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

1.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀναβαίνει κατὰ τὸ ἔτος
1857 εἰς 1,067,216 ψυχάς. Ἐκ τούτων ἀναλογοῦν.

Εἰς μὲν τὴν Πελοπόννησον	562,341	ψυχ.
Εἰς δὲ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα	293,104	»
Καὶ εἰς τὰς Νήσους	211,771	»

Τὸ ὅλον 1,067,216 ψυχ.

2.) Ἐάν παραβάλωμεν τὸν πληθυσμὸν ἐκάστου τῶν τριῶν
συστατικῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῶν, παρα-
τηροῦμεν, ὅτι αἱ μὲν νῆσοι εἶναι περισσότερον ἀπὸ τὰ λοιπὰ
κατοικημένοι· ἔπειτα κατὰ δεύτερον λόγον ἡ Πελοπόννησος,
καὶ τελευταῖον ἡ Στερεὰ Ἑλλάς.

Διανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ νομούς.

3.) Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Πελοποννήσου κατοικοῦν εἰς τὸν

Ἁ Παλαμίδης

νομόν Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος	130,591	κάτ.
» Ἀρκαδίας	126,550	»
» Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	113,336	»
» Μεσσηνίας	101,271	»
» Λακωνίας	90,593	»

Τὸ ὅλον 562,341 κάτ.

4.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος διανέμεται ὡς ἑφεξῆς.

Εἰς τὸν νομόν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας . . .	97,519	κάτ.
» » Ἄκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας . . .	103,641	»
» » Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος . . .	91,944	»

Τὸ ὅλον 293,104 κάτ.

5.) Ἐκ δὲ τῶν νομῶν τῶν νήσων, ὁ μὲν Εὐβοίας καὶ Βορείων Σποράδων κατοικεῖται ἀπὸ 68,813 κατοίκ. ἐξ ὧν εἰς μόνην τὴν Εὐβοίαν 54,000. Ὁ δὲ Κυκλάδων ὑπὸ 142,958. Αἱ Κυκλάδες λοιπὸν ἔχουν περίπου διπλασίους κατοίκους ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰς Βορείους Σποράδας.

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῆς θρησκείας, τῆς καταγωγῆς καὶ γλώσσης, τῶν πόρων τοῦ βίου, τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος.

1.) **Θρησκεία.** Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν Ἑλλάδα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολική, τὴν ὁποίαν πρὸςθεύουν ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Κράτους. Ἵπάρχουν δὲ καὶ ὀλίγοι τινὲς ὀπαδοὶ τῆς δυτικῆς καθολικῆς θρησκείας (Παπικοί), οἵτινες κατὰ μέγα μέρος κατοικοῦν εἰς τὰς νήσους. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ μικρότατος ἀριθμὸς διαμαρτυρομένων (Προτεσταντῶν) διαμνόντων εἰς τὴν πρωτεύουσαν, καὶ ὀλίγοι τινὲς Ἑβραῖοι καὶ Τοῦρκοι κατοικοῦντες εἰς τὴν Εὐβοίαν (Χαλιίδα). Πᾶσα ἄλλη θρησκεία ἐκτὸς τῆς ἐπικρατούσης εἶναι ἀνεκτὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

2.) Καταγωγή καὶ γλώσσα. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ διασώζουσι μαρτύρια τῆς καταγωγῆς των εἰς τὸν χαρακτῆρα, τὰ ἔθιμα, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν γλῶσσαν, ἣν καὶ ὑπέστησαν τὰς ἐπιδρομὰς καὶ ἐπιμιξίας διαφόρων ἄλλων βαρβάρων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα εἶτε διῆλθον διὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶτε ἐνοίκησαν εἰς αὐτήν. Ἡ νοσηλληνικὴ γλῶσσα εἶναι γνησία θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. — Ἐκτὸς τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες συγκροτοῦν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων, κατοικοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἄλβανοι ἐποικήσαντες ἐκ τῶν βαραιοτέρων μερῶν τῆς χερσονήσου καὶ καταγόμενοι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἰλλυριοὺς, οἵτινες εἶναι φυλὴ συγγενῆς τῆς Ἑλληνικῆς. Ἄλλοι δὲ ἴδιαν γλῶσσαν, τὴν Ἄλβανικὴν, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν. Πρὸς δὲ τούτοις εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μία ἄλλη φυλὴ ὀλιγάριθμος, οἱ Βλάχοι, οἵτινες κατοικοῦν εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Στερεῆς Ἑλλάδος περὶ τὸν Τυμφρηστὸν κ.τ.λ. καὶ ἔχουσι ἴδιαν γλῶσσαν.

3.) Πόροι τοῦ βίου. Οἱ κυριώτεροι πόροι τοῦ βίου τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία, τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ ναυτιλία. Καὶ ἡ μὲν γεωργία, καὶ ἡ κτηνοτροφία εὐρίσκονται ἐν γένει εἰσέτι εἰς τὰ σπάργανα, καὶ δὲν ἤρχισαν νὰ λαμβάνωσι τὴν δέουσαν ἀνάπτυξιν, ἐκτὸς τινῶν κλάδων, ὡς τῆς ἀμπελοφυκίας εἰς τινὰ μέρη (τὰς Κυκλάδας), τῆς καλλιεργείας τῆς σταφίδος (εἰς τὴν βόρειον καὶ δυτικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου) κτλ. Τὸ δὲ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία, εὐνοούμενα ὑπὸ τῆς φυσικῆς τοῦ τόπου θέσεως, προώδευσαν περισσότερο. Ἰπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας ἐυσυστήθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως πλησίον εἰς τὸ Ναύπλιον (εἰς τὴν Τίρυνθα) κατάστημα (γεωργικὸν σχολεῖον), τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἔφερε μέχρι τοῦδε τοὺς προσδοκωμένους καρποὺς, οὐδὲ ἔλαβεν ἐπιρροὴν μεγάλην εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ κτηνοτρόφους τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ βιομηχανία, ἥτις ὅμως εἶναι ἀπλή χειροτεχνία, περιορίζεται εἰς τὰς πολυανθρωποτέρας μόνον πόλεις, ὅπου ἔλαβε καὶ

ανάπτειν τινα και βελτίωσιν, ενώ εις τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ Κράτους μένει εἰσέτι εις βάνασον κατάστασιν. Ἡ σύστασις καταστημάτων βιομηχανικῶν εἶναι πολὺ δύσκολος. Ἐν τοσοῦτοις ἔγειναν δοκιμαίαι τινες, ὡς ἡ σύστασις ζαχαροποιεῖου παρὰ τὴν Λαμῖαν, ὑαλοουργεῖου εις Πειραιᾶ, νηματοποιεῖου πλυσίον εις τὰς Πάτρας, και τινῶν μεταξουργεῖων εις Πειραιᾶ, Σπάρτην, Ἰδραν, και τοῦ κατ' ἐξοχὴν διακρινομένου καταστήματος τῆς Σηρικῆς Ἐταιρίας ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο πρῶτα ἀπέτυχαν, τὰ δὲ λοιπὰ διατηροῦνται, ἀν και μὲ ἰκανὴν δυσκολίαν.

Ἡ Ἑλλάς ἔχει πολυειδῆ προϊόντα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα χρησιμεύουν εις τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων αὐτῆς· ὀλίγα δὲ εἶναι, ὅσα ἐξάγονται εις τὸ ἐξωτερικόν. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι ἡ κορινθιακὴ σταφίς, τὸ ἔλαιον, τὸ μετάξιον, τὰ μαλλία, τὸ βαλανίδιον, τὰ σῦκα, ὁ οἶνος, και ἡ σμύρις, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶναι ἰκανὰ νὰ ἐμφυχώσωσι τὸ ἐμπόριον και τὴν ναυτιλίαν. Τὰ προϊόντα ταῦτα (ἐκτὸς τῆς σταφίδος και τῆς σμύριδος), ἔνεκα τῆς ἀτελοῦς καλλιέργειας και τοῦ κακοῦ τρόπου τῆς πρώτης κατεργασίας, δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι μὲ παρόμοια ἄλλων χωρῶν.

Ἡ σχεδὸν παντελής ἔλλειψις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας εις τὸ ἐσωτερικόν, δηλ. τῶν ἀμαξιτῶν ἢ τοῦλάχιστον τῶν εὐβάτων ὁδῶν, ἐμποδίζει τὰ μέγιστα τὴν πρόσδον τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου, και ἐπομένως τὴν πρόσδον ὅλων τῶν λοιπῶν πόρων τοῦ βίου τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ και πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἤρχισαν νὰ γίνωνται προσπάθειαι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διὰ τῆς κατασκευῆς ἀμαξιτῶν δρόμων, ὡς τοῦ μεταξὺ Πειραιῶς και Ἀθηνῶν, τοῦ μεταξὺ Ἀθηνῶν και Θεσῶν, τοῦ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, και τοῦ ἀπὸ Ναυπλίου εις Ἄργος και Τρίπολιν. Ἄν δὲ και οἱ πόροι εἶναι μικροὶ, ἡ ὀλιγαρχεῖα ὅμως και τὸ λιτόβιον τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος ὄχι μόνον τοὺς προφυλάττουν ἀπὸ τὴν ἐνδειαν, ἀλλὰ και τοὺς βοηθοῦν εις τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς των, και τὴν αὐξήσει τῆς περιουσίας των.

4.) **Ἐκπαίδευσις.** Ἡ διανοητικὴ τῶν Ἑλλήνων μόρφωσις εἶναι εἰς πρόοδον· τὰ διάφορα δημοτικά καὶ ἑλληνικά σχολεῖα, τὰ γυμνάσια, ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως συστηθέντα, τινὰ δὲ καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν, καὶ τὸ πανεπιστήμιον παρέχουν εἰς τὴν φιλομάθειαν τῶν Ἑλλήνων εὐκαιρίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν, καὶ περιέχουν ἱκανὸν ἀριθμὸν μαθητῶν. Καὶ πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου εἶναι συστημένα ἀρκετὰ σχολεῖα καὶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐουστήθη ὑπὸ ἑταιρείας κατάστημα χρησιμεῖον εἰς ἀνατροφὴν τῶν κορασίων τῶν εὐπόρων, καὶ εἰς ἐκπαιδεύσιν καὶ διάπλασιν διδασκαλισσῶν. Ἐπι δὲ συνηστήθησαν ἕτερα δύο πρὸς ἀνατροφὴν τῶν ἀπόρων καὶ ὄρφανῶν κορασίων καὶ ἀρρένων.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ῥηθέντων, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα καταστήματα χρησιμεύοντα εἰς εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν μαθητευόντων εἰς αὐτά, ὡς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ριζοσχολεῖα καὶ αἱ ἱερατικαὶ σχολαί, χάριν τῆς ἐκπαίδευσως τοῦ κλήρου, τὸ διδασκαλεῖον εἰς μόρφωσιν τῶν δημοτικῶν διδασκάλων, τὸ πολυτεχνεῖον εἰς διάπλασιν τεχνιτῶν, καὶ εἰς διάδοσιν τῆς καλλιτεχνίας, καὶ ἡ στρατιωτικὴ σχολὴ πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ στρατιωτικά.

Ὅχι ὀλίγον εἰς τελειότεραν ἐκπαίδευσιν συντείνουν καὶ ἄλλαι τινὲς προσπάθειαι, ὡς ἡ σύστασις βιβλιοθήκης, ταμείου διὰ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, βοτανικοῦ κήπου, καὶ ἀστεροσκοπείου· ἀλλὰ αὐταὶ περιορίζονται μόνον εἰς τὴν πρωτεύουσαν.— Μετὰ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ὕλικῆς καταστάσεως, διαδίδεται εἰς τοὺς Ἕλληνας ὁ πολιτισμὸς, βελτιοῦνται καὶ ἐξημεροῦνται τὰ ἦθη, καὶ διασκεδάζεται ἡ δεισιδαιμονία.

5.) **Πολίτευμα καὶ διοικητικὴ ὀργάνωσις.** Τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι συνταγματικὸν δηλ. ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους εἶναι ὁ βασιλεὺς, ὅστις εἶναι ἀνεύθυνος, καὶ ἐξασκεῖ τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὸν ἐξουσίαν διὰ τῶν ὑπευθύνων ὑπουργῶν του. Συμμερίζεται δὲ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν βουλήν, ἥτις ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν γερουσίαν, ἡ ὁποία διορίζεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. — Ἡ ἀνω

τάτη εκκλησιαστική ἐξουσία ἐνεργεῖται ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως ὑπὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου, διοριζομένης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. — Οἱ νομοὶ διοικούντι ἀπὸ νομάρχας, οἵτινες ἔχουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς των τοὺς ἐπάρχους τῶν εἰς τὸν νομόν των ἀνηκουσῶν ἐπαρχιῶν. — Οἱ δῆμοι διοικούνται ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὸν δήμαρχον, καὶ τοὺς δημοτικούς συμβούλους, ἐκλεγομένους ὑπὸ τῶν δημοτῶν. Ἡ κυβέρνησις ἔχει μόνον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικυροῖ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δημάρχου, καὶ νὰ ἐπιτηρῇ ἐν γένει τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῶν δήμων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Προκαταρκτικαὶ ἐρμηνεῖαι.

1.) Διὰ νὰ μετρήσωμεν ἐν τι πρᾶγμα, λόγ. χάριν ἐν σχοινίον, χρειαζόμεθα ἐν μέτρον, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιθέσωμεν κατὰ συνέχειαν ἢ μίαν, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ ἐν γένει πολλὰς φορές, διὰ νὰ εὐρίωμεν ποσάκις τὸ μέτρον ἐπετέθη κατὰ σειρὰν εἰς τὸ σχοινίον.

2.) Τὸ προχειρότερον μέτρον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἡ σπιθαμή. Ἐπιθέτων λοιπὸν τὴν σπιθαμὴν του κατὰ συνέχειαν ἐπὶ τινος σχοινίου, εὐρίσκει πόσον σπιθαμῶν μῆκος ἔχει. Ἐπειδὴ δὲ αἱ σπιθαμαὶ κατὰ τὰς ἡλικίας τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἄνισοι, λαμβάνομεν ὡς μέτρον τὴν ἀνδρικὴν σπιθαμὴν.

3.) Ἐπειδὴ ἡ σπιθαμὴ εἶναι πολὺ μικρὸν μέτρον, διὰ τοῦτο ὅταν θέλωμεν νὰ μετρήσωμεν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχει πολὺ μῆκος, μεταχειρίζομεθα μεγαλειότερον μέτρον, τὸν πήχυον.

4.) Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι εἰς χρῆσιν τρεῖς διαφορετικοὶ πήχεις ὁ ἐμπορικὸς, ὅστις περιέχει ὡς ἔγγιστα τρεῖς σπιθαμάς· ὁ τεκτονικὸς, ὅστις εἶναι ὀλίγον τι μικρότερος ἀπὸ τρεῖς σπιθαμάς καὶ ἡμίσειαν· καὶ ὁ βασιλικὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον μέγας, ὅσον εἰς καὶ ἡμισυς ἐμπορικὸς πήχυς.

5.) Διὰ μεγαλιέτερα μῆκη ἢ διαστήματα μεταχειρίζομεθα

καὶ μεγαλιέτερον μέτρον, τὸ ὅποιον περιέχει 1000 βασιλικούς πήχεις καὶ λέγεται νέον στάδιον.

6.) Διὰ δὲ τὰ πολὺ μεγάλα διαστήματα μεταχειριζόμεθα πάλιν καὶ μεγαλιέτερον μέτρον, τὸ ὅποιον ὀνομάζεται γεωγραφικὸν μίλιον καὶ περιέχει ὀκτώ νέα στάδια.

7.) Πέντε μίλια, ἢ τεσσαράκοντα νέα στάδια, εἶναι ὁ δρόμος, τὸν ὅποιον διατρέχουν οἱ ὀδοιπόροι συνήθως εἰς μίαν ἡμέραν (ἡμεροδρομία). Δύο δὲ μίλια γεωγραφικὰ, ἢ 16 νέα στάδια, εἶναι τὸ διάστημα, τὸ ὅποιον διαπλέει ἀτμόπλοον συνήθως εἰς μίαν ὥραν.

8.) Ἐὰν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον φέρωμεν γραμμὰς, αἱ γραμμαὶ αὗται μᾶς δεικνύουν τὰς ῥηθείσας διευθύνσεις. Ἐὰν πάλιν ἀπὸ τὸ σημεῖον, τὸ ὅποιον εἶναι εἰς τὸ μέσον μεταξύ βορρᾶ καὶ ἀνατολῶν φέρωμεν γραμμὴν πρὸς τὸ σημεῖον μεταξύ νότου καὶ δυσμῶν, ἡ γραμμὴ αὕτη διευθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν σημεῖον, ἢ ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸ βορειοανατολικόν. Μία νῆσος λοιπὸν κειμένη κατ' αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν κατόπιν ἀπὸ μίαν ἄλλην λέγεται, ὅτι κείται πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν ἢ νοτιοδυτικὸν ἐκείνης.

9.) Ἐπίσης ἐὰν φέρωμεν γραμμὴν ἀπὸ τὸ σημεῖον εἰς τὸ μέσον μεταξύ βορρᾶ καὶ δυσμῶν πρὸς τὸ σημεῖον μεταξύ νότου καὶ ἀνατολῶν, ἡ γραμμὴ αὕτη διευθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ὅθεν ποταμὸς λ. χ., ὅστις ἔχει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μετ' αὐτὴν τὴν γραμμὴν, λέγεται, ὅτι διευθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, ἢ τὸ ἐναντίον.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐν γένει.

- 1.) Σχῆμα, θάλασσα, καὶ νῆσοι (ὡς ἀνωτέρω) (*).
- 2.) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος ἠθέλην ἔχει ἀκριβῶς τὸ σχῆμα

(*) Σημ. Ὁ διδάσκαλος ἐπαναλαμβάνει ἐνταῦθα τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα (Τμημ. Α', Κεφ. β', καὶ γ')

ισοσκελοῦς τριγώνου· ἀλλὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἰσχωροῦν εἰς αὐτὴν ἀποκόπτει μέρος, καὶ τὴν κάμνει πρὸς νότον πολὺ στενωτέραν.

3.) Τὸ μῆκος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον εἶναι 120 γεωγραφικὰ μίλια. Τὸ δὲ πλάτος αὐτῆς εἶναι διάφορον· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος πρὸς τὸν Εὐξεινον Πόντον 150 μίλ., ἀπὸ δὲ τὴν Ἀκροκεραυνίαν ἕως τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον 35, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον μόνον 12.

4.) Ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος καὶ τρεῖς ἄλλας μικρότερας χερσονήσους· α) τὴν Μαγνησίαν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου· β) τὴν Χαλκιδικήν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ Θερμαϊκοῦ καὶ Στρυμονικοῦ, καὶ σχίζεται διὰ δύο ἄλλων κόλπων εἰς τρεῖς γλώσσας· καὶ γ) τὴν Θρακικὴν μεταξὺ τοῦ Μέλανος κόλπου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.

5.) Τὸ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ὅλης εἶναι 600 μίλ. ἢ 4,800 νέα στάδια, δηλ. διὰ τὴν περιπέυση ἀτμόπλουον, πλέον πάντοτε πλησίον εἰς τὴν παραλίαν, χρειάζεται τριακοσίας ὀλοκλήρους ὥρας.

6.) Διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τὴν Ἀκροκεραυνίαν πρὸς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, καὶ διὰ τῆς βαθείας εἰσχωρήσεως τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, χωρίζεται ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος εἰς τρία μέρη, τὰ ὁποῖα διακρίνονται ἀκριβῶς ἀπ' ἄλλήλων. Εἶναι δὲ τὸ βόρειον, τὸ μέσον, καὶ τὸ νότιον τμήμα.

7.) Τὸ μεγαλειότερον τῶν τριῶν εἶναι τὸ βόρειον τμήμα. Τὸ μέσον εἶναι ὡς ἔγγιστα 6 φορές, καὶ τὸ νότιον, ἡ Πελοπόννησος, 15 φορές μικρότερον ἀπὸ τὸ βόρειον.

8.) Τὸ μῆκος ὅμως τῆς παραλίας ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ μέγεθος. Καὶ τὸ μὲν μικρότερον τμήμα ἡ Πελοπόννησος, ἔχει ἀναλόγως τοῦ μεγέθους μακροτέραν παραλίαν ἀπὸ τὸ μέσον, καὶ ἔτι πλέον ἀπὸ τὸ βόρειον.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ὄρέων καὶ πεδιάδων τῆς Ἑλληνικῆς
Χερσονήσου ἐν γένει.

1.) Καθὼς ἡ Ἑλλάς οὕτω καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου σκεπάζεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ὄρη. Αἱ πεδιάδες αὐτοῦ κατέχουν ἀναλόγως μικρὰν ἔκτασιν καὶ εἶναι ποικιλοτρόπως διεσπαρμέναι μεταξὺ τῶν ὄρέων.

2.) Ἐξαιρουμένων τῶν ὄρέων τῆς Πελοποννήσου, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καθ' ἑκτὰ ἰδιαιτέρον σύστημα, τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκονται εἰς στενώτατον σύνδεσμον μὲ τὰ ὄρη τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς χερσονήσου, καὶ εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις αὐτῶν.

3.) Τὰ ὄρη τοῦ ῥηθέντος μέρους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου διαιροῦνται εἰς τρία συστήματα, τὸ δυτικόν, τὸ ἀνατολικόν, καὶ τὸ κεντρικόν, τὰ ὁποῖα διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ διαφορὰν διευθύνσεως.

4.) Τὸ δυτικὸν σύστημα τῶν ὄρέων κατέχει τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς χερσονήσου, παρὰ τὸ Ἄδριατικὸν καὶ Ἰόνιον πέλαγος, ἀπὸ τὸν Φλαγατικὸν ἕως τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Συγκείται δὲ ἀπὸ πολλὰς παραλλήλους σειρὰς διευθυνημένας ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν.

5.) Αἱ σειραὶ αὗται εἶναι τεθειμέναι κλιμακωτὰ ἀπὸ τὴν παραλίαν πρὸς τὰ ἐντὸς τῆς χερσονήσου, καὶ ἐπομένως εἶναι ὑψηλότεραι, ὅσον ἐνδότερα κεῖνται. Ἡ ἀνατολικωτάτη ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ὑψηλοτάτη, καὶ ἐξακολουθεῖ κατὰ συνέχειαν καθ' ὅλην τὴν ῥηθεῖσαν διεύθυνσιν, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ πρὸς δυσμὰς διακόπτονται.

6.) Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει μέρη, τὴν κεντρικὴν σειρὰν, τὰ Βοσνικὰ καὶ Κροατικὰ ὄρη, τὰ Πειρωτικὰ, τὰ Ἀλβανικὰ, τὰ Μαυραβουνὰ, τὰ ὄρη τῆς Ἐρτζεγοβίνης, καὶ τὰ Δαλματικὰ.

7.) Τὸ ἀνατολικὸν σύστημα τῶν ὄρέων κατέχει τὸ βόρειον μέρος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς χερσονήσου πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἰγαίου καὶ δυσμὰς τοῦ Εὐξείνου. Εἰς τὸ σύστημα τοῦτο ἔχουν τὰ ὄρη διαφορὰς διευθύνσεις ἐν τῷ αὐτῷ ὅμως εἰς τὰς

κυριωτέρας σειράς επικρατεῖ ἡ διεύθυνσις ὡς ἔγγιστα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ἐντὸς δὲ τῶν ὁρέων τοῦ συστήματος τούτου κεῖνται αἱ μεγαλειότεραι πεδιάδες τῆς χερσονήσου.

8.) Περιέχει δὲ τὸ ἀνατολικὸν σύστημα τὴν Ῥαδοπήν, τὸν Λίμον, τὰς Τρανσυλβανικὰς Ἀλπεις, καὶ ἄλλας τινὰς μικροτέρας σειράς.

9.) Τὰ ὄρη τοῦ κεντρικοῦ συστήματος, κείμενα μεταξύ τῶν δύο ρηθέντων συστημάτων, ἔχουν ποικίλας διευθύνσεις· καὶ ἄλλα μὲν διευθύνονται, ὡς τὰ τοῦ δυτικοῦ συστήματος, ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, ἄλλα δὲ, ὡς τὰ τοῦ ἀνατολικοῦ, ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς ὡς ἔγγιστα· καὶ ἄλλα πάλιν, οὐδεμίαν τῶν διευθύνσεων τούτων ἔχοντα, παρεκκλίνουσι ἀπὸ τὸ βόρειον πρὸς τὸ νότιον, ἢ ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν.

10.) Μέρη τοῦ συστήματος τούτου εἶναι τὰ Σερβικὰ ὄρη, τὰ Μοισσιακὰ, τὰ Μακεδονικὰ, καὶ τὰ Θεσσαλικὰ.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς κεντρικῆς σειρᾶς, καὶ τῶν Βοσνικῶν καὶ Κροατικῶν ὁρέων.

1.) Ἡ κεντρικὴ σειρὰ τῶν ὁρέων τοῦ δυτικοῦ συστήματος ἔχει ἐν γένει διεύθυνσιν ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, καὶ φθάνει ἀπὸ τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς Ὀθρυς ἕως τὸν Φλαγατικὸν κόλπον. Σύγκειται δὲ ἀπὸ πολλὰς σειρὰς ὁρέων, αἵτινες ἀκολουθοῦν κατὰ τὴν ῥηθείσαν διεύθυνσιν ἢ μίαν κατ'ὅπιν τῆς ἄλλης, καὶ ἔχουν διάφορα ὀνόματα.

2.) Τὸ πρὸς νότον τμήμα αὐτῆς τῆς σειρᾶς ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Ὀθρυν, προχωρεῖ πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ φθάνει ὀλίγον τι βορειότερον τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποίαν ἐγράψαμεν ἀπὸ τὴν Ἀκρακεραυνίαν ἄκρον πρὸς τὸν Θερμακικὸν κόλπον. Ὀνομάζεται δὲ σειρὰ τῆς Πίνδου καὶ ἔχει ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸν Ζυγὸν καὶ τὴν Περὶσπέφαν.

3.) Βορειότερον τῆς Πίνδου, ἀκολουθεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τὸ δεύτερον τμήμα τῆς κεντρικῆς σειρᾶς, τὸ ὁποῖον σύγκριται ἀπὸ δύο σειρᾶς μεταξύ των παραλλήλους. Ἡ ἀνατολικότερα τούτων ὀνομάζεται Πελαγονική, καὶ ἔχει εἰς τὸ νότιον μέρος ἀξίως λόγου κορυφᾶς τὴν Νερέσκαν καὶ Σουαγόραν. Παρὰ δὲ τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν ταύτης κείνται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν αἱ πεδιάδες τῆς Καστορίας, τῶν Μπιτωλίων (Πελαγονίας), τοῦ Κριτζόβου, καὶ τῆς Καλλικανδέλης.

4.) Μετὰ τὸ τμήμα τοῦτο ἔπεται ὁ Σκάρδος, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ διαφορετικὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τὰ λοιπὰ τμήματα τῆς σειρᾶς, δηλ. ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, καὶ πλάτος καὶ μῆκος μικρόν. Εἰς τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ Σκάρδου ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Πρισκαπέρας (Πρισρένης) καὶ τῆς Πικαρίας (Ιπένης).

5.) Μετὰ τὴν πεδιάδα ταύτην ἀνυψοῦται ἀποτόμως ἡ σειρά τοῦ Κόμμιο, ἣτις ἔχει τὰς ὑψηλότερας κορυφᾶς ὅλης τῆς γερσονήσου δηλ. τὸν Κόμμιν, τὸν Δαρμίτορα, καὶ ἄλλας, καὶ διευθύνεται κατὰ τὴν κοινὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ σειρά τοῦ Κόμμιο πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέχρι τοῦ Φλανατικοῦ κόλπου, καὶ ἔχει κατὰ τόπους διαφόρους ὀνομασίαι· (ὡς βουνὰ τῆς Ζαγορίας, τῆς Κονίτζης, τὸ βουνὸν Ραδούσιον, τὰ βουνὰ τῆς Σκοπίας, καὶ τέλος τὸ Βελίκιον, καὶ τὰ Καπέλλια).

6.) Πρὸς ἀνατολὰς τῆς σειρᾶς τοῦ Κόμμιο κείνται τέσσαρες ἄλλαι χαμηλότεραι σειραὶ ὁρέων ἔχουσαι τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μὲ τὴν ἐρηθεῖσαν, καὶ ἀξιολόγους κορυφᾶς. Αἱ σειραὶ αὗται ὀνομάζονται μὲ διάφορα ὀνόματ'· δυνάμεθα ὁμῶς γὰρ τὰς συμπεριλάβωμεν ὅλας ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Βοσνικά ὄρη. Ἐκτεινόμενα δὲ τὰ ὄρη ταῦτα πρὸς τὸν Σκάρδον συνδέονται μεταξύ των καὶ σχηματίζουν ὄρεινὸν κόμβον, ὅστις λέγεται Σκάρδος, καὶ τελειώνει ἀπέναντι τοῦ Σκάρδου εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Πικαρίας. Ἀξιολογώτεραι κορυφαὶ τοῦ

Σκόδρον είναι τὸ Γλίεθον, τὸ Πέκλεον καὶ ἄλλαι.
— Ἡ ἀνατολικωτάτη τῶν σειρῶν αὐτῶν ἀκολουθεῖ μέχρι τοῦ
Σκάρδου καὶ ὀρίζει πρὸς ἀνατολὰς τὰς πεδιάδας τῆς Πικαρίας
καὶ τῆς Πρισκοπέρας, ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς τὴν πεδιάδα
τοῦ Νεοπαζαρίου.

7.) Αἱ σειραὶ τῶν Βοσνικῶν ὀρέων προχωροῦν πρὸς τὸ βο-
ρειοδυτικὸν διευθυόμεναι μέχρι τῶν βορειοτάτων μερῶν τῆς
χερσονήσου. Γίνονται δὲ χαμηλότεραι, ὅσον ἐκτείνονται πρὸς
βορρᾶν, ὅπου ὀνομάζονται Κροατικὰ ὄρη. Ἐντὸς τῶν
σειρῶν αὐτῶν κεῖνται πολλαὶ πεδιάδες, ὡς ἡ τοῦ Σερα-
γιέθου, τοῦ Τραυνίκου, καὶ τοῦ Νοβίου. Εἰς δὲ
τὴν βόρειον αὐτῶν ὑπώρειαν ἐξαπλοῦται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς
ἀνατολὰς ἡ ἐκτενὴς Παννονικὴ ἢ Συρμιακὴ πεδιάς.

ΚΕΦΑΛ. ΗΕΜΗΤΟΝ.

Περὶ τῶν Ἑπειρωτικῶν ὀρέων.

1.) Τὰ Ἑπειρωτικὰ ὄρη σύγκεινται ἀπὸ ἕξ σειρᾶς παραλ-
λῆλους, κειμένας πρὸς δυσμὰς τῆς Πίνδου, αἱ ὁποῖαι ἔχουν
διευθύνσιν ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν.
Εἶναι δὲ αἱ σειραὶ αὐταὶ χαμηλότεραι, ὅσον πλησιάζουν εἰς
τὴν παραλίαν, καὶ ὑψηλότεραι, ὅσον εὐρίσκονται ἐγγύτερα
εἰς τὴν Πίνδον.

2.) Ἡ πρώτη σειρά ἀρχίζει ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ Ἀμβρα-
κικοῦ κόλπου, καὶ τελειώνει ἀντικρὺ τῶν νοτίων ἄκρων τῆς
Κερκύρας. Εἶναι δὲ ἡ ἐξακολουθήσις τῆς σειρᾶς τῶν Ἀκαρνα-
νικῶν ὀρέων καὶ λέγεται παράλιος σειρά.

3.) Ἡ δευτέρα σειρά τῶν Ἑπειρωτικῶν ὀρέων, κειμένη πρὸς
ἀνατολὰς τῆς περαλίου, ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Ἀκροκεραυνίαν ἄκραν,
καὶ τελειώνει πλησίον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὀνομαζομένη
Ἀκροκεραυνικὴ ἢ Σουλιωτικὴ σειρά. Ἡ βορειο-
τάτη κορυφὴ αὐτῆς εἶναι τὰ Ἀκροκεραυνία ὄρη.

4.) Ἡ τρίτη σειρά, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀκροκεραυνικῆς,
εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις τῆς σειρᾶς τοῦ Μακρυπόρου. ἔχει δὲ
κορυφὰς τὴν Ζιουμέρκαν, καὶ τὸ Χαμούσιον,

καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν αὐτῆς ὑπώρειαν, τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀργυροκάστρου.

5.) Πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ πρὸς νότον αὐτῶν τῶν δύο σειρῶν ἐξαπλοῦνται πλησίον εἰς τὴν παραλίαν δύο χαμηλαὶ πεδιάδες. Καὶ ἡ μὲν βόρειος λέγεται πεδιάς τοῦ Αὐλῶνος (ἢ τῆς Ἀπολλωνίας)· ἡ δὲ νότιος Ἀμθρακικὴ, καὶ περιλαμβάνει τὴν βόρειον παραλίαν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου.

6.) Ἡ τετάρτη σειρά, ἣτις εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις τῆς Παρνασσικῆς σειρᾶς πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, ἔχει κορυφὰς τὸ βουνὸν Μπαμπᾶν, καὶ τὸ Μετζικέλιον, πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῶν Ἴωαννίνων.

7.) Ἡ πέμπτη σειρά ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πεδιάδα τοῦ Αὐλῶνος καὶ διευθύνεται πρὸς τὸν Ζυγόν, ὅπου συνδέεται μετὰ τῆς σειρᾶς τῆς Πίνδου. Διὰ τοῦ συνδέσμου τούτου σχηματίζεται κατὰ τὸν Ζυγὸν τῆς Πίνδου ἀρεινὸς κόμβος. Αἱ ἀξιολογώτεραι κορυφαὶ τῆς σειρᾶς ταύτης εἶναι τὸ Σκραπάριον (Ἄεροπος) καὶ ἡ Νεμέσκα (Ἄσναος). Εἰς δὲ τὸν σύνδεσμον τῶν δύο σειρῶν κεῖνται ἡ Περιστέρα καὶ ἡ Τσοῦκαρέλα. Πρὸς τοὺς βορειοανατολικοὺς πρόποδας τῆς σειρᾶς ταύτης εὐρίσκεται ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Κονίτσης, καὶ ἡ χαμηλοτέρα ταύτης, ἡ τοῦ Πρεμιτίου.

8.) Ἡ ἕκτη τέλος σειρά ἀρχίζει πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σκραπαρίου, καὶ τελειώνει εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Πίνδου. Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ αὐτῆς εἶναι ὁ Τόμαρος, ἐξ οὗ ὀνομάζεται Τομαρικὴ σειρά. Κεῖται δὲ πρὸς βορρᾶν τοῦ Τομάρου ἡ πεδιάς τοῦ Βερατίου (Λευκῆς πέτρας).

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῶν Ἀλβανικῶν, τῶν Μαυροβουνικῶν, τῶν Ἐρτζεγοβινικῶν καὶ τῶν Δαλματικῶν ὄρεων.

1.) Τὰ Ἀλβανικὰ ὄρη σύγκεινται ἀπὸ τέσσαρας σειρᾶς, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν δύο ἔχουν τὴν διεύθυνσιν τῶν ὄρεων τοῦ δυτικοῦ συστήματος, ἀπὸ τὸ βορειοδυτικόν πρὸς τὸ νοτιο-

νατολικόν· αὶ δὲ λοιπὰ διευθύνονται διαφόρως· καὶ ἡ μὲν ταύτων ὡς ἐγγιστα ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· ἡ δὲ ἀπὸ τὸ βορειοανατολικόν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, ἀποτελοῦσα τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ Σκάρδου.

2.) Ἡ πρώτη σειρά, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Πίνδου, προχωρεῖ πρὸς τὸ βορειοδυτικόν μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχει κορυφὰς τὸ Σθόκον, τὴν Ὀραν, καὶ τὸ Γαζάριον· ὅπου δὲ συνδέεται μετὰ τῆς Πίνδου, κείται πρὸς βορρᾶν ἡ ἐκτεταμένη πεδιάς τῆς Πολιανῆς.

3.) Πρὸς ἀνατολὰς τῆς σειρᾶς ταύτης εὐρίσκεται ἡ δευτέρα σειρά, περιέχουσα τὸ Βαγόριον, καὶ τὰ βουνὰ τῆς Κροῖα· ἀνατολικώτερον δὲ ταύτης ἡ σειρά τῶν Κανδαουτίων ὄρεων, τὰ ὁποῖα διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Τέλος ἡ τετάρτη σειρά, συνδέουσα τὰ βόρεια ἄκρα τῶν δύο τελευταίων, ὀνομάζεται Μυρδιτικὰ ὄρη, τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλοτάτη κορυφή εἶναι ἡ Κιάφα Μάλα.

4.) Τὰ Μαυροβουνικὰ ὄρη, τὰ Ἑρτζεγοβινικὰ, καὶ τὰ Δαλματικὰ σύγκεινται ἀπὸ δύο μόνον διακεκριμένας καὶ συνεχεῖς σειρᾶς, αἱ ὁποῖαι, παραλλήλως μὲ τὴν κεντρικὴν σειράν, ἀρχίζουν πρὸς βορρᾶν τῶν Ἀλβανικῶν ὄρεων, καὶ φθάνουν μέχρι τοῦ Φλανατικῆς κόλπου.

5.) Καὶ ἡ μὲν μία αὐτῶν τῶν σειρῶν, ὀνομαζομένη παρὰ λιοσ, εὐρίσκεται πλησίον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔχει κορυφὰς τὸ Προλίκιον καὶ τὴν Δινάραν· τὸ δὲ βόρειον αὐτῆς μέρος λέγεται Βελέθειθον ὄρος. Ἡ δὲ ἄλλη κειμένη ἐνδότερα, μεταξὺ τῆς παραλίου καὶ τῆς κεντρικῆς, καὶ ὑψηλοτέρα τῆς ἀνωτέρω, ἔχει ἀξίας λόγου κορυφὰς τὴν Λουκαβίτσαν, τὸ Βρανάτσιον, τὴν Λιπέταν, καὶ τὸ Πόριμον.

6.) Ἐντὸς αὐτῶν τῶν σειρῶν εὐρίσκεται ἡ Ναρωνικὴ πεδιάς, ἥτις φθάνει ἕως τὴν θάλασσαν. Εἰς δὲ τὸ νότιον ἄκρον αὐτῶν ἡ πεδιάς τῆς Σκόδρας.

ΚΕΦΑΛ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τῆς Ῥοδόπης, τοῦ Αἴμου καὶ τῶν λοιπῶν
ὄρέων τοῦ ἀνατολικοῦ συστήματος.

1.) Πρὸς βορρᾶν τῆς παραλίας τοῦ Αἰγαίου πελάγους, μεταξὺ τοῦ Σ-ρυμονικοῦ καὶ τοῦ Αἰνητικοῦ κόλπου, ἐκτείνονται, διευθυνώμεναι ὡς ἔγγιστα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, τέσσαρες παράλληλοι σειραὶ βουνῶν, τεθειμέναι ἢ μία βορειότερον τῆς ἄλλης. Αἱ σειραὶ αὗται, λαμβανόμεναι ὅσαι μαζὶ, ὀνομάζονται μὲν ἐν κοινῷ ὄνομα Ῥοδόπη (Δουσιπᾶτ), καὶ φθάνουν πρὸς νότον ἕως τὴν θάλασσαν.

2.) Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῆς Ῥοδόπης εὐρίσκονται εἰς τὴν βορειοτάτην σειρὰν αὐτῆς, καὶ ἐν γένει εἰς τὰ δυτικὰ ἄκρα τῶν σειρῶν. ἔχει δὲ ἡ Ῥοδόπη πολλὰς ὑψηλὰς κορυφὰς, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ Ῥίλα, τὸ βουνὸν τῆς Βανίας, καὶ τὸ Περεινὸν (ὁ Βερτίσκος). Χαμηλότεραι δὲ τὸ Μενκιον (Ὁρβηλος) καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν ἡ Κοσνίτσα (Παγγαῖον).

3.) Πρὸς δυσμὰς τῶν νοτίων σειρῶν τῆς Ῥοδόπης κεῖνται δύο χαμηλαὶ πεδιάδες, χωριζόμεναι ἀπ' ἀλλήλων διὰ λόφων· λέγονται δὲ αἱ πεδιάδες αὗται τῶν Σερόρων, καὶ τῆς Ἀγχιότης, ἢ τῆς Δρωβήσκου.

4.) Ἐπίσης παρὰ τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῆς Ῥοδόπης κεῖνται, κατὰ σειρὰν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, αἱ ὑψηλότεραι πεδιάδες τῆς Δουβνίτσης, τοῦ Σαμακόβου, τῆς Βανίας, καὶ τῆς Φιλιππουπόλεως, ἧτις εἶναι ἀρκετὰ ἐκτεταμένη καὶ κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος.

5.) Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τῆς Ῥοδόπης ἐξαπλοῦται ἡ πεδιάς τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἢ ἡ Θρακική, ἧτις, συνηγομένη μὲν τὴν τῆς Φιλιππουπόλεως, εἶναι χαμηλοτέρα ταύτης, καὶ φθάνει ἕως τὴν θάλασσαν παρὰ τὸν Αἰνητικὸν κόλπον.

6.) Τὴν πεδιάδα ταύτην ὀρίζουν πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς δύο ἄλλαι σειραὶ βουνῶν χαμηλῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν διαφορε-

τικὴν διεύθυνσιν. Καὶ ἡ μὲν νότιος ὀνομαζομένη Προποντικὴ (Τεκίριον), διευθύνεται ὡς ἡ Ροδόπη, καὶ χωρίζει τὴν Θρακικὴν πεδιάδα ἀπὸ τὸν Μέλανα κόλπον, καὶ τὴν Προποντίδα. Ἡ δὲ ἀνατολική, ἣτις λέγεται σειρὰ τοῦ Σαλμηδυσσοῦ (Στραντζιά), ἔχει διεύθυνσιν ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν, καὶ τελειώνει εἰς τὸν Βόσπορον. Χωρίζει δὲ τὴν ξηθεῖσαν πεδιάδα ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

7.) Πρὸς βορρᾶν τῶν πεδιάδων, τῶν κειμένων παρὰ τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῆς Ροδόπης, ἐκτείνεται διευθυνομένη ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ὁ Αἶμος, ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πεδιάδα τοῦ Σαμακόβου καὶ τελειώνει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Χωρίζεται δὲ ὁ Αἶμος εἰς δύο μέρη· εἰς τὸ δυτικὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι ὑψηλότερον καὶ λέγεται ὑψηλὸς ἡμέγας Αἶμος· καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται μικρὸς Αἶμος. Παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον συνδέεται ὁ Αἶμος μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Σαλμηδυσσοῦ.

8.) Εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τοῦ Αἶμου κείνται, παραλλήλως μὲ αὐτὸν, διάφοροι σειραὶ χαμηλῶν βουνῶν, αἱ ὁποῖαι γίνονται χαμηλότεραι, ὅσον βορειότερον κείνται. Ὀνομάζονται δὲ μὲ ἓν ὄνομα Βουλγαρικὰ ὄρη, καὶ περιέχουν μεταξὺ αὐτῶν διαφόρους ὑψηλὰς πεδιάδας, ὡς τῆς Σιούμλας, τοῦ Ὁσμανβαζάρ, τοῦ Σελεβίου, τῆς Μικιβάρης, καὶ ἄλλας.

9.) Βορειότερον τῶν Βουλγαρικῶν ὄρεων ἐξαπλώνεται πλατυνομένη ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἡ Δακικὴ, ἢ ἡ Βλαχικὴ πεδιάς, καὶ φθάνει ἕως τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Πλησιάζουσα δὲ εἰς τὴν θάλασσαν στρέφεται πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν, καὶ ἐκτείνεται εἰς ἰκανὸν μῆκος πλησίον εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου. Ἡ χαμηλὴ αὕτη πεδιάς εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ὅλων τῶν πεδιάδων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ ἔχει 70 μίλ. μῆκος καὶ 10 μίλ. πλάτος. Τελειώνει δὲ πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων, αἱ ὁποῖαι διευθύνονται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν.

ΚΕΦΑΛ. ΟΓΔΩΘΟΝ.

Περὶ τῶν Σερβικῶν ὄρέων.

1.) Τὰ Σερβικά ὄρη σύγκεινται ἀπὸ τέσσαρας κυρίας σειρᾶς, αἱ ὁποῖαι διευθύνονται διαφόρως. Ἔχουν δὲ πρὸς δυσμὰς τὰ Βοσνικά ὄρη, καὶ πρὸς ἀνατολὰς συνδέονται μετὰ τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων, τῶν Βουλγαρικῶν βουνῶν, καὶ τοῦ Αἴμου.

2.) Δύο σειραὶ τῶν Σερβικῶν ὄρέων, αἱ δυτικαὶ, κείμεναι πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἀπέναντι τῶν Βοσνικῶν, διευθύνονται ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν καὶ τελειοῦν πρὸς νότον εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Νεοπαζαρίου. Περιλαμβάνουν δὲ μεταξὺ αὐτῶν τὴν ὑψηλὴν πεδιάδα τῆς Πιογιέγας, καὶ ἔχουν τρεῖς ἀξίας λόγου κορυφὰς τὸ Μεδβένικον, τὸ Κεβλάριον, καὶ τὸ Ὄβίσαρον, αἵτινες κεῖνται εἰς τὴν ἀνατολικωτέραν τῶν σειρῶν τούτων.

3.) Ἡ τρίτη σειρά, ἥτις ὀνομάζεται Κεντρική, διευθύνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸ νότον, καὶ τελειοῦν ἀπέναντι τοῦ Καβλαρίου, ἔχουσα πρὸς νότον τὰς πεδιάδας τῆς Γσατσάκης καὶ τῆς Καρανόβατσης. Νοτιώτερον δὲ αὐτῶν ἐξακολουθεῖ ἡ σειρά πρὸς νότον καὶ ἔχει κορυφὰς ἀξίας λόγου τὸ Στόλον, τὸ Γελίνον, καὶ τὸ Κοπαύνικον.

4.) Μεταξὺ τῶν δυτικῶν σειρῶν καὶ τῆς κεντρικῆς ἐκτείνεται ἡ Σερβικὴ πεδιάς, ἥτις εἶναι χαμηλὴ καὶ πλατύνεται προχωροῦσα πρὸς βορρᾶν. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τῆς κεντρικῆς ἐξαπλοῦται, καθ' ὅσον τὸ μῆκος ἢ Μαργικὴ πεδιάς, ἡ ὁποία εἶναι πλατεία κοιλάς, ἔχουσα 12 μίλ. μῆκος καὶ 2 μίλ. πλάτος.

5.) Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαργικῆς πεδιάδος κείται ἡ τετάρτη καὶ ἀνατολικὴ σειρά τῶν Σερβικῶν ὄρέων, ἥτις εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων, καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν, διαφόρως ἀπὸ τὰς ῥηθείσας σειρᾶς. Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ αὐτῆς εἶναι τὸ Στόλον.

6.) Εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς ἀνατολικῆς σειρᾶς τῶν Σερβικῶν ὄρέων συμπίπτει μία ἄλλη σειρά, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν Αἴμον καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν

πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Ἡ σειρά αὕτη συνδέει τὰ Σερβικά ὄρη μετὰ τῶν Βουλγαρικῶν καὶ τοῦ Αἴμου, καὶ ἔχει κορυφὰς τὸ βουνὸν τῆς Ἐτροπόλεως, τὸ Σομάγιον, καὶ τὸ Ριτάγιον.

7.) Εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν ὑπώρειαν αὐτῆς κεῖται κατὰ μῆκος ἀπὸ τὸ νότιον πρὸς τὸ βόρειον σειρά πεδιάδων, ἧτις κατὰ τόπους ἔχει διάφορα ὀνόματα· ταυτέστι πεδιάς τῆς Ἰχτιμάνης, τῆς Σοφίας, τῆς Πιρότης, τῆς Νύσσης, καὶ τῆς Κρουσιεβάτσης. Τῶν πεδιάδων τούτων αἱ μὲν πρῶται δύο εἶναι ὑψηλαί· αἱ δὲ ἄλλαι πολὺ χαμηλότεραι.

ΚΕΦΑΛ. ENNATON.

Περὶ τῶν Θεσσαλικῶν ὄρέων.

1.) Πρὸς βορρᾶν τῆς Ὄθρουσ καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ νοτίου τμήματος τῆς Πίνδου ἐκτείνεται ἡ Θεσσαλικὴ πεδιάς, ἧτις εἶναι χαμηλὴ, καὶ χωρίζεται διὰ ταπεινῶν ὑψωμάτων καὶ λόφων εἰς διαφόρους μικροτέρας, τῶν ὁποίων ἀξιολογότεραι εἶναι ἡ τῶν Τρικκάλων (Τρίκκης), καὶ ἡ τῆς Λαρίσης.

2.) Τὴν πεδιάδα ταύτην ὀρίζει πρὸς ἀνατολὰς ἡ κυριωτέρα σειρά τῶν Θεσσαλικῶν ὄρέων, ἡ Ὀλυμπικὴ, ἡ ὁποία ἀρχίζει πρὸς δυσμὰς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἀκολουθεῖ πλησίον εἰς τὴν παραλίαν καὶ διέρχεται διὰ τῆς χερσονήσου Μαγνησίας. Ἡ σειρά τῆς Εὐβοίας εἶναι ἐξακολουθήσις τῆς σειράς ταύτης. Αἱ σημαντικώτεραι κορυφαὶ αὐτῆς εἶναι ὁ Ὀλυμπος, ἡ Ὀσσα (Κίσσαβον), καὶ τὸ Πήλιον. Σειρὰ λόφων περὶ τὸν Παγασητικόν κόλπον συνδέει τὸ Πήλιον μετὰ τὴν Ὄθρον, καὶ χωρίζει ἐνταῦθα τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

3.) Ἀπὸ τὸν Ζυγὸν τῆς Πίνδου προχωρεῖ πρὸς τὸν Ὀλυμπόν σειρά ὄρέων ὀρίζουσα πρὸς βορρᾶν τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα, καὶ ὀνομάζεται Καμβοῦνια ὄρη. Ἡ σημαντικωτέρα κορυφὴ αὐτῶν εἶναι τὸ Κρίτσεβον.

4.) Τὸ πρὸς νότον καὶ τὸ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ζυγοῦ τμήμα τῆς Πίνδου, συμπύκνοντα ἐκ δυσμῶν μετὰ μίαν τῶν οἰκτῶν τῶν

Ἡπειρωτικῶν ὄρεων, καὶ ἐξ ἀνατολῶν μὲ τὰ Καμβούνια, σχηματίζουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον δεύτερον ὄρεινόν κόμβον, χαμηλότερον ὅμως ἀπὸ τὸν πρῶτον, τὸν Σκόδρον.

5.) Ἡ Θεσσαλικὴ πεδιάς εἶναι πανταχόθεν περικλεισμένη ἀπὸ ὄρη καὶ ἔχει μίαν μόνην ἐξοδὸν πρὸς τὴν θάλασσαν, διὰ τῆς στενωτάτης κλιμάδος τῶν Τεμπῶν, κειμένης μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τῶν Μακεδονικῶν ὄρεων.

1.) Τὰ Μακεδονικὰ ὄρη κείνται πρὸς δυσμὰς τοῦ βορείου τμήματος τῆς Πίνδου, πρὸς βορρᾶν τῶν Καμβούνιων ὄρεων, τοῦ Θερμαϊκοῦ, καὶ Στρυμονικοῦ κόλπου, καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ρόδόπης, καὶ διαίρουνται εἰς τρία τμήματα, εἰς τὸ ἀνατολικόν, τὸ δυτικόν, καὶ τὸ νότιον, ἢ τὰ ὄρη τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου.

2.) Τὸ ἀνατολικόν τμήμα τῶν Μακεδονικῶν ὄρεων, γειτονεῖον πρὸς τὴν Ρόδόπην, εἶναι ἢ πρὸς δυσμὰς ἐξακολουθήσεις τῶν βορείων σειρῶν αὐτῆς. Τὰ ὄρη τοῦ τμήματος τούτου ἔχουν τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μὲ τὴν Ρόδόπην, καὶ τελειοῦν πρὸς δυσμὰς εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Σκοπίας, τοῦ Μουσταφᾶ καὶ τῆς Ἰστιπης. Ἡ πρὸς δυσμὰς ἐξακολουθήσεις τοῦ Περιούου σχηματίζει δύο σειρὰς, εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκονται αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ἀνατολικῶν Μακεδονικῶν ὄρεων, ὡς ἡ Πλασκαβίτσα, τὸ Βελίτσιον, καὶ ἡ Σουλτανίτσα. Νοτιώτερον δὲ τῶν σειρῶν αὐτῶν ἐκτείνεται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν μία μικρὰ καὶ χαμηλὴ ῥάχις βουνῶν, ἥτις ὀρίζει πρὸς δυσμὰς τὴν πεδιάδα τῶν Σερρῶν.

3.) Τὸ νότιον τμήμα τῶν Μακεδονικῶν ὄρεων, ἢ τὰ ὄρη τῆς Χαλκιδικῆς, σχηματίζουν ἐξ σειρᾶς, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν πρὸς βορρᾶν τρεῖς διευθύνονται ὡς ἐγγίστα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς πρὸς νότον ἀπὸ τὸ βορειοδυτικόν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, καὶ κατέχουν τὰς τρεῖς ἑνώσεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου. Ἄξια λόγου κορυφαὶ τῶν

όρέων αὐτῶν εἶναι εἰς μὲν τὰς πρώτας τὸ βουνὸν Κορτίασον, εἰς δὲ τὰς δευτέρας ὁ Ἄθως.

4.) Τὸ δυτικὸν τμήμα τῶν Μακεδονικῶν ὁρέων σύγκειται ἀπὸ δύο κυρίας σειρᾶς, αἵτινες ἔχουν διάφορον διεύθυνσιν. Ἡ πρώτη αὐτῶν, γειτονεύουσα μὲ τὸ δυτικὸν σύστημα τῶν ὁρέων τῆς Χερσονήσου, ἔχει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, καὶ κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῶν πεδιάδων τῶν Μπιτωλίων καὶ τοῦ Κριτσόβου. Χωρίζεται δὲ ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῶν Μακεδονικῶν ὁρέων διὰ τῶν πεδιάδων τῆς Σκοπίας, τοῦ Μουσταφᾶ, καὶ τῆς Ἰστίπης. Ἡ δὲ δευτέρα εἶναι ἡ ἐξακολουθήσας τῆς σειρᾶς τοῦ Περίνου, φθάνουσα ἕως τὴν πεδιάδα τῆς Καστορίας. Τὸ νότιον μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ βουνὸν Βούρινον (Βέρμιον), τὸ ὁποῖον δυτικῶς μὲν συνδέεται μὲ τὴν Νερέσκαν, καὶ ἐπομένως μὲ τὴν κεντρικὴν σειρᾶν ἀνατολικῶς δὲ μὲ τὸν Ὀλυμπον.

5.) Μεταξὺ τῶν ῥηθέντων τμημάτων, ἐκτείνεται περὶ τὸν μυχὸν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἡ Μακεδονικὴ πεδιάς, ἢ ἡ τῆς Πέλλης, ἣτις εἶναι χαμηλὴ καὶ ἀρκετὰ ἐκτεταμένη.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν Μοισικῶν ὁρέων.

1.) Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σκάρδου καὶ τῆς ἀνατολικῆς σειρᾶς τοῦ Σκόδρου, πρὸς νότον τοῦ Κοπαυνίκου, πρὸς δυσμὰς τῶν πεδιάδων τῆς Νύσσης, τῆς Πιρότης, τῆς Σοφίας, καὶ τῆς Ἰχτιμάνης, καὶ πρὸς βορρᾶν τῶν Μακεδονικῶν ὁρέων, κεῖται ὄρεινὴ χώρα, ἣτις εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐλέγετο Ἄνω Μοισία.

2.) Ἡ ἄνω Μοισία ἔχει πολλὰς σειρὰς ὁρέων διαφόρων διευθυνόμενας, καὶ μεταξὺ αὐτῶν πολλὰς ὑψηλὰς πεδιάδας, ὑπεράνω τῶν ὁποίων τὰ ὄρη δὲν ἀνυψοῦνται τόσον πολὺ. Αἱ ἀξιολογώτεραι σειραὶ εἶναι τρεῖς, ἡ ἀνατολική, ἡ μέση, καὶ ἡ δυτικὴ.

3.) Ἡ ἀνατολικὴ σειρὰ, κειμένη πρὸς δυσμὰς τῆς πεδιάδος τῆς Σοφίας, διεύθυνεται ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ συνδέεται πρὸς νότον μὲ τὴν Ροδόπην καὶ τὸν Αἴμον. Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ αὐτῆς εἶναι τὸ Βιτόσκον,

(ἴσως ὁ Σκόμις τῶν ἀρχαίων), πρὸς δυσμὰς τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἡ πεδιάς τῆς Ραδομίρης.

4.) Ἡ μέση σειρά, διευθυνομένη ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἀρχίζει ἀπὸ τὴν κορυφὴν Κουβέρσκαν, καὶ φθάνει εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Νύσσης· ἔχει δὲ καὶ ἄλλας κορυφὰς ἀξίας λόγου ὡς τὸ Σνεγοπόλον, τὴν Σιρέναν, καὶ τὴν Στάραν. Πρὸς δυσμὰς τῆς σειρᾶς αὐτῆς κεῖνται δύο ὑψηλαὶ πεδιάδες, ἡ τῆς Βρανίας, καὶ ἡ τῆς Λεσκοβίτσης.

5.) Ἡ δυτικὴ σειρά εἶναι ἡ πρὸς νότον ἐξακολουθήσας τοῦ Κοπανίτικου, καὶ φθάνει εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Βρανίας, ἔχουσα πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τὰς ὑψηλὰς πεδιάδας τῆς Γυϊλάνης καὶ τῆς Πριστίνης. Πρὸς νότον τῶν πεδιάδων αὐτῶν κεῖται μίᾳ μικρᾷ σειρᾷ βουνῶν, ἧτις διευθύνεται ἀπὸ τὸν Σκάρδον πρὸς τὴν Κουβέρσκαν, καὶ συνδέεται πρὸς νότον μὲ τὰ δυτικὰ Μακεδονικὰ ὄρη. Ἡ σημαντικωτέρα κορυφὴ αὐτῆς εἶναι τὸ Μέλαν Βουνόν (Καρά δάγ), πρὸς νότον τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ πεδιάς τῆς Σκοπίας.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ὄρέων καὶ πεδιάδων τῆς Κρήτης, τῶν Ἰονίων καὶ τῶν Δαλματικῶν νήσων.

1.) Τὰ ὄρη τῆς Κρήτης ἀποτελοῦν μίαν καὶ μόνην σειρὰν, διερχομένην ἀπὸ τὰ δυτικὰ εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς νήσου, καὶ διευθυνομένην ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ ταύτης εἶναι ἡ Ἰδη, κειμένη περὶ τὸ μέσον τῆς νήσου, ἧτις εἶναι καὶ μίᾳ ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς ὅλης τῆς χερσονήσου.

2.) Ἡ Κρήτη ἔχει, πρὸς βορρᾶν καὶ νότον τῆς σειρᾶς ταύτης, πεδιάδας τινὰς μικρὰς παρὰ τὴν θάλασσαν.

3.) Τὰ ὄρη τῶν Ἰονίων νήσων (ἐκτὸς τῶν Κυθέρων) σχηματίζουν μίαν ἀλλὰ διακεκομμένην σειρὰν, ἀνήκουσαν εἰς τὸ δυτικὸν σύστημα τῶν ὄρέων τῆς χερσονήσου, καὶ ἔχουσαν παρομοίαν διεύθυνσιν, ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν. Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ τῶν ὄρέων τῶν Ἰονίων νήσων εἶναι ὁ Ἀἶνος ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας.

4.) Αἱ Ἴόνιοι νῆσοι, ὡς ὄλαι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου αἱ νῆσοι, εἶναι ὄρειναι. Μικρὰς πεδιάδας ἔχουν ἢ Ζάκυνθος καὶ ἢ Κέρκυρα. Ἡ δὲ Κεφαλληνία εἶναι τὸ πλεῖστον βουνώδης.

5.) Καὶ τῶν Δαλματικῶν νήσων τὰ ὄρη ἀποτελοῦν, ὡς τὰ τῶν Ἰονίων, σειρὰν διασκορμμένην καὶ παράλληλον μὲ τὴν παράλιον σειρὰν τῶν Δαλματικῶν ὄρειων· φθάνει δὲ μέχρι τοῦ φλανατικοῦ κόλπου (1).

ΚΕΦΑΛΑ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

1.) Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, οἱ μὲν χύνονται εἰς τὸ Ἄδριατικὸν καὶ Ἴόνιον πέλαγος· οἱ δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον· καὶ οἱ λοιποὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

2.) Καὶ ὅσοι μὲν χύνονται εἰς τὸ Ἴόνιον καὶ Ἄδριατικὸν πέλαγος ἔχουν ἐν γένει διεύθυνσιν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ὅσοι δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· καὶ ὅσοι εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν.

3.) Εἰς τὸ Ἄδριατικὸν πέλαγος χύνονται οἱ ἑφεξῆς ποταμοί.

α.) Ὁ Νάρων (Ναρέντας),

ὅστις πηγάζει εἰς τὴν σειρὰν τῆς Λουκαβίτσας, ῥέει κατ' ἀρχὰς παραλλήλως μὲ αὐτὴν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, ἔπειτα σχηματίζων καμπὴν, στρέφεται πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν καὶ ἐκβάλλει, ἀφοῦ διέλθῃ διὰ τῆς Ναρωνικῆς πεδιάδος, εἰς τὴν θάλασσαν.

β.) Ὁ Μπρίλων (Δρῖνος),

πηγάζων εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν ὑπώρειαν τοῦ Δορμίτορος, διευθύνεται πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, καὶ διέρχεται διὰ τῆς Λαβεάτιδος λίμνης (ἢ τῆς Σκόδρας), κειμένης εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Σκόδρας.

γ.) Ὁ Δρίλων (Δρῖνος)

συγκροτεῖται ἐκ δύο ποταμῶν ἐκ τοῦ λευκοῦ, καὶ ἐκ τοῦ μέλανος Δρίλωνος. Καὶ ὁ μὲν λευκός, πηγάζων εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τοῦ Σκόδρου, διαρρέει, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς

(1) Ὁ διδάσκαλος πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ὁρογραφίαν τοῦ νοτίου μέρους τῆς χερσονήσου· καὶ ἀνακεφαλαιώσων νὰ τὴν συνδέσῃ μὲ τὴν τῆς λοιπῆς χερσονήσου καὶ νὰ ἀπαρτίσῃ ἐν σύνολον.

νότον διευθυνόμενος, τὴν πεδιάδα τῆς Πικαρίας καὶ τῆς Πρισκοπέρας. Ὁ δὲ μέλας ἀπορρέει ἐκ τῆς Αὐχνίτιδος λίμνης (ἢ τῆς λίμνης τῆς Ἀχρίδος), κειμένης πρὸς βορρᾶν τῆς πεδιάδος τῆς Πολιανῆς, καὶ διευθύνεται πρὸς βορρᾶν.

Συρρέοντες δὲ οἱ δύο οὗτοι ποταμοὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Σκάρδου σχηματίζουν τὸν Δρίλωνα, ὅστις ῥέει πρὸς δυσμὰς, παρὰ τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῶν Μυρδιτικῶν ὀρέων.

δ.) Ὁ Γένυσος (Σκούμβης),

πηγάζει εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Νερέσκας καὶ Σουαγόρας, καὶ ὀνομάζεται κατ' ἀρχὰς Δεβόλιος. Ἐπειτα προχωρῶν πρὸς δυσμὰς, διαρρέει τὴν πεδιάδα τῆς Πολιανῆς, καὶ λαμβάνει τὸ ὄνομα Σκούμβης· διασχίσας δὲ τὰ Κανδαοῦϊα ὄρη (Κανδαοῦϊα πύλαι), καὶ τὰ λοιπὰ Ἀλβανικὰ ὄρη ἐκβάλλει εἰς τὸ πέλαγος.

ε.) Ὁ Ἄψος (Λούμης),

ἔχων τὰς πηγὰς του εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Πίνδου, διευθύνεται πρὸς δυσμὰς, καὶ διαρρέει τὴν πεδιάδα τοῦ Βερατίου (τῆς Λευκῆς πέτρας).

ς.) Ὁ Αἶας ἢ Ἄωος (Βογιούτζα),

λαμβάνει τὴν ἀρχὴν του εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τοῦ Ζυγοῦ τῆς Πίνδου, καὶ ἔχει κατ' ἀρχὰς τὸ ὄνομα ποτάμιον τῆς Κονίτσης. Διαρρέυσας δὲ τὴν πεδιάδα τῆς Κονίτσης, καὶ τὴν τοῦ Πρεμιτίου, λαμβάνει τὸ ὄνομα Βογιούτζα, καὶ διελθὼν τὰ μεταξὺ Λερόπου καὶ Ἀσάνου στενά (πύλαι ἢ στενά τοῦ Ἄωου, Κλεισοῦρα) βρέχει τὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Αὐλῶνος.

Παραποτάμια.

ἀριστερόθεν.

δεξιόθεν.

- 1.) Ὁ Δεσνίτσας κα-
ταρρέων ἀπὸ τὸ βόρειον ἄκρον
τῆς Πίνδου, χύνεται εἰς τὸν
Αἶαντα πλησίον εἰς τὰ στενά.
- 2.) Τὸ ποτάμιον τοῦ Ἄρ-
γυροκάστρου πηγάζει
ἐντὸς τῶν Ἑπειρωτικῶν ὀρέων,
καὶ διαρρέει τὴν ὀμώνυμον
πεδιάδα.

4.) Εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος χύνονται οἱ ἐφεξῆς ποταμοί.

α.) Ὁ Κ α λ ά μ α ς καὶ ὁ Μ α υ ρ ο π ό τ α μ ο ς, αἵτινες, ῥέοντες ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, διασχίζουσι τὰς δυτικὰς σειρὰς τῶν Ἡπειρωτικῶν ὀρέων.

β.) Ὁ Ἄ ρ α χ θ ο ς (ποτάμιον τῆς Ἄρτας), πηγάζων εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τοῦ ὄρειου κόμβου τῆς Πίνδου, διευθύνεται πρὸς νότον, καὶ διαρρέυσας τὴν Ἀμβρακικὴν πεδιάδα χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

γ.) Ὁ Ἀ χ ε λ φ ο ς (Ἀσπροπόταμος καὶ Ἄσπρος), ἔχει τὰς πηγὰς του πλησίον εἰς τὰς τοῦ Ἀράχθου διευθύνεται δὲ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον.

δ.) Περὶ τῶν λοιπῶν ποταμῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, αἵτινες χύνονται εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ἴδε τὴν ποταμογραφίαν τῆς Ἑλλάδος. (Τμῆμα Α'. Κεφ. 15'). (*)

5.) Εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος χύνονται

α.) Οἱ ποταμοὶ τοῦς ὁποίους ἤδη ἀνεφέραμεν εἰς τὴν ποταμογραφίαν τῆς Ἑλλάδος.

β.) Ὁ Π η ν ε ι ό ς (Σαλαμβρίας), ὅστις πηγάζει εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τοῦ Ζυγοῦ τῆς Πίνδου, διευθύνεται κατ' ἀρχὰς πρὸς νότον, ἔπειτα πρὸς ἀνατολὰς διὰ τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, καὶ διελθὼν διὰ τῶν Τεμπῶν, μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσαῆς, χύνεται εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

Παραποτάμιαι.

ἀριστερόθεν

δεξιόθεν.

1.) Ὁ Ἐ ν ι π ε ὑ ς (Ἐμικασσος) πηγάζων εἰς τὴν Ὄθρυν.

2.) Ὁ Σ α ρ α ν τ ό π ο ρ ο ς (Τιταρῆσιος) πηγάζων εἰς τὰ Καμβούνια ὄρη.

γ.) Ὁ Ἀ λ ι ά κ μ ω ν (Ἰνζιέ Καρασοῦ), πηγάζει εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Πίνδου, πρὸς ἀνατολὰς

(*) Ὁ διδάσκαλος πρέπει καὶ ἐνταῦθα καὶ ὀλίγον κατωτέρω νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ποταμογραφίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὅλον τῆς ποταμογραφίας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

τῶν πηγῶν τοῦ Ἄψου, καὶ διευθύνεται κατ' ἀρχὰς μὲν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, ἔπειτα δὲ πρὸς τὸ βορειοανατολικόν· χύνεται δὲ εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

δ'.) Ὁ Ἄξιός (Βαρδάριος),

ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ Σκάρδου καὶ διευθύνεται διὰ τῶν Μακεδονικῶν ὀρέων πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν. Διαρρέει δὲ τὴν πεδιάδα τῆς Καλκανδέλης, τῆς Σκοπίας, τοῦ Μουσταφᾶ, καὶ τὴν Μακεδονικὴν, καὶ χύνεται εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

Παραποτάμια.

ἀριστερόθεν.

δεξιόθεν.

1.) Ὁ Λεπενάτσης.

2.) Ὁ Ἐρίγων, πηγάζων εἰς τὴν Πελαγονικὴν σειρὰν, ῥέει πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν· ἔπειτα στρέφεται πρὸς τὸ βορειοανατολικόν καὶ χύνεται εἰς τὸν Ἄξιόν, πρὸς δυσμὰς τοῦ Βελιτσίου. Διαρρέει δὲ τὴν πεδιάδα τοῦ Κριτσόβου καὶ τῶν Μπιτωλίων.

3.) Ὁ ἘγρίΔερὲ, ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κουβέρσκας, καὶ ῥέων πρὸς νότον χύνεται εἰς τὸν Ἄξιόν ἀπέναντι τοῦ Ἐρίγονος. Διέρχεται δὲ διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Ἰστίτης.

4.) Ὁ Λοιδίς πηγάζει εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τοῦ Βερμίου, καὶ διαρρέυσας τὴν Μακεδονικὴν πεδιάδα χύνεται εἰς τὸν Ἄξιόν ὀλίγον τι πρὸ τῶν ἐκβολῶν του.

ε'.) Ὁ Ἐχέδωρος (Γαλλικός)

πηγάζει εἰς τὴν ὑπώρειαν τῆς Σουλτανίτσας, καὶ ῥέων κατ' εὐθείαν πρὸς νότον, χύνεται πλησίον τοῦ Ἄξιου. Εἶναι δὲ μικρὸν ποτάμιον.

ς'.) Ὁ Στρυμὼν (Καρασοῦ)

πηγάζει εἰς τὸ Βιτόσκον, καὶ διευθυνόμενος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον διαρρέει τὴν Κερκινετινὴν λίμνην (Τάκιον λίμνην) καὶ χύνεται εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον. Βρέχει δὲ τὴν πεδιάδα

"Ὁ Παλαμῆδης"

δα τῆς Ῥαδομίρης, τὴν τῶν Σερρέων, καὶ τὴν τῆς (Ἀγγίστης) Δραβήσκου.

Δέχεται δὲ ὁ Στρυμῶν μόνον ἐν σημαντικὸν παραποτάμιον δεξιόθεν, τὸ παραποτάμιον τῆς Στρουμνίτσας, τὸ ὁποῖον πηγάζει εἰς τὸ Βελίτζιον καὶ διευθύνεται πρὸς ἀνατολάς.

Εἰς δὲ τὴν Κερκινίτιν λίμνην χύνεται τὸ ποτάμιον τῆς Ἀγγίστης, τὸ ὁποῖον καταβαίνει ἀπὸ τὴν Ῥοδόπην καὶ διαρρέει τὴν πεδιάδα τῆς Δραβήσκου.

ζ.) Ὁ Ν α ἰ σ τ ο ς (Καρασσού)

πηγάζει εἰς τὴν βόρειον σειρὰν τῆς Ῥοδόπης. Ῥέει δὲ πρὸς νότον διασχίζων τὰς λοιπὰς, καὶ χύνεται εἰς τὸ Αἰγαῖον ἀντικρὺ τῆς Θάσου.

η.) Ὁ Ἔ β ρ ο ς (Μαρίτσα),

πηγάζων εἰς τὸ βουνὸν τῆς Βάνιας (εἰς τὴν ὑπώρειαν τῆς Ῥοδόπης), διευθύνεται πρὸς ἀνατολάς, καὶ μετὰ ταῦτα μεταβάλλει διευθύνσιν, καὶ Ῥέει πρὸς νότον, ὅπου χύνεται εἰς τὸν Αἰνιτικὸν κόλπον. Διαρρέει δὲ ὁ Ἔβρος κατ' ἀρχὰς τὴν πεδιάδα τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ ἔπειτα τὴν Θρακικὴν.

Παραποτάμια.

ἀριστερόθεν.

δεξιόθεν.

Ὁ Τ ο ν δ ἰ α ς, πηγάζων εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τοῦ ὕψους τοῦ Αἴμου, διευθύνεται κατ' ἀρχὰς πρὸς ἀνατολάς καὶ ἔπειτα πρὸς νότον διὰ τῆς Θρακικῆς πεδιάδος.

Ὁ Ἄ δ ρ α ς πηγάζων ἐν τῶν τῶν σειρῶν τῆς Ῥοδόπης Ῥέει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Καὶ οἱ δύο δὲ χύνονται εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εἰς τὸν Ἔβρον πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως.

6.) Οἱ ποταμοὶ, οἵτινες χύνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον εἶναι πολὺ σημαντικώτεροι ἀπὸ τοὺς ὅσοι χύνονται εἰς τὸ Ἀδριατικὸν καὶ Ἴόνιον πέλαγος, καὶ ἔχουν πολὺ μακρότερον δρόμον.

7.) Εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον δὲν χύνεται κανένας ποταμὸς ἀμέσως ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ὅλοι δὲ οἱ ποταμοὶ αὐτοῦ τοῦ μέρους χύνονται εἰς ἄλλον ποταμὸν, καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Εὐξείνιον.

8.) Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι ὁ Ἰστρος, ὅστις εἰς τὸν κάτω μόνον δρόμον του διαρρέει τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, καὶ ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὸν ποταμὸν τοῦτον χύνονται πολλοὶ ποταμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ εἶναι οἱ ἐφεξῆς.

Α'.) ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος.

α.) Ὁ Σαῦος,

ὅστις πηγάζει καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Εὐρώπης, διευθύνεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διὰ τῆς Παννονικῆς πεδιάδος, καὶ παραρρέει τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῶν Βοσνικῶν καὶ Σερβικῶν ὀρέων. Εἰς τὸν Σαῦον χύνονται ἀρκετὰ παραποτάμια ἐκ δεξιῶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον διευθυνόμενα ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν. Ταῦτα εἶναι ὁ Κόλαπις, ὁ Οὐνας, πηγάζων εἰς τὴν κεντρικὴν σειρὰν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Σκοπίας· ὁ Βέρβας καὶ Βόσνας καταρρέοντες ἀπὸ τὸ βουνὸν Ῥαδούσιον· ὁ Δρίνας ἔχων τὰς πηγὰς του εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τοῦ Δορμίτορος, καὶ παραλαμβάνων καὶ αὐτὸς ἐκ δεξιῶν τὸν Τάραν καὶ Λίμων, κατεχομένους ἀπὸ τὸν Σκόδρον, καὶ τέλος ὁ Κολουβάρας, ὅστις πηγάζει εἰς τὸ Μεθβένικον καὶ διαρρέει τὴν Σερβικὴν πεδιάδα.

β.) Ὁ Μάργος ἢ Μόραθος

συγκροτούμενος

ἐκ τοῦ Σερβικοῦ Μάργου, ὅστις πηγάζει εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τοῦ Σκόδρου, καὶ ῥέει κατ' ἀρχὰς πρὸς βορρᾶν, καὶ ἔπειτα πρὸς ἀνατολὰς. Παραλαμβάνει δὲ δεξιόθεν τὸν Ἰβαρα καταρρέοντα ἀπὸ τὸ Βλίσβον.

καὶ ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ Μάργου, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἀπὸ διαφόρους ρύακας εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Γυιλάνης, καὶ ῥέει πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἔπειτα πρὸς βορρᾶν καὶ δυτικάς.

Διαρρέει δὲ ὁ μὲν Σερβικὸς Μάργος τὴν πεδιάδα τῆς Τσατσάκης, καὶ Καρανοδάσης· ὁ δὲ Βουλγαρικὸς τὴν τῆς Γυιλάνης, τῆς Βρανίας, τῆς Λεσκοβίτσης, τῆς Νύσσης, καὶ τῆς Κρουσιβάτσης.

Μετὰ τὴν συμβολὴν τῶν δύο ρηθέντων ποταμῶν διευθύνεται ὁ Μάργος διὰ τῆς ὁμωνύμου πεδιάδος ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ χύνεται εἰς τὸν Ἴστρον.

γ.) Ὁ Τίμαχος (Τίμοκος),

ὅστις πηγάζει εἰς τὸ Ῥιτάγιον καὶ ῥέει πρὸς βορρᾶν.

δ.) Ὁ Ἔσκιος (Ἰσκερος),

ὅστις ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῆς Ῥοδόπης, καὶ διαρρέει τὴν πεδιάδα τῆς Σοφίας. Διασχίσας δὲ τὰ Βουλγαρικὰ ὄρη, ῥέει πρὸς τὸν Ἴστρον.

ε.) Ὁ Ἄταρνος (Βίδος),

ὁ ὁποῖος σχηματίζεται εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἰχτιμάνης.

ς.) Ὁ Ἰαντρος (Ὀσμας),

ὅστις πηγάζει εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τοῦ ὕψηλοῦ Αἰμου.

β.) ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος

α.) Ὁ Ὀλτις (Ἀλούτας),

ὅστις πηγάζει εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων, διασχίζει αὐτάς, καὶ ῥέει πρὸς νότον διὰ τῆς Δακικῆς πεδιάδος εἰς τὸν Ἴστρον.

β.) Ὁ Πυρετός (Προῦτος),

ὅστις ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τῶν αὐτῶν ὄρεων, καὶ διευθύνεται πρὸς νότον.

8.) Αἱ ἀξιολογώτεραι λίμναι, διὰ τῶν ὁποίων δὲν ῥέουν ποταμοὶ εἶναι ἡ τῶν Ἰωαννίνων, ἥτις συνίσταται ἐκ δύο συνηνωμένων λιμνῶν, καὶ ἔχει κατάβόθρας ἡ Ὁρεστεία εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Καστορίας ἡ Κάρλα εἰς τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα ἡ Βολβὴ εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῶν ὄρεων τῆς Χαλκιδικῆς, καὶ ἡ τῆς Πλάβας, ἐντὸς τοῦ Σκόδρου.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ κλίματος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

1.) Τὸ κλίμα τῶν διαφόρων μερῶν μιᾶς χώρας δὲν εἶναι πανταχοῦ τὸ αὐτό· ἀλλ' εἰς μὲν τοὺς τόπους, οἱ ὁποῖοι κεῖνται νοτιώτερον, εἶναι θερμότερον· εἰς δὲ τοὺς βορειότερον, ψυχρότερον. Καὶ πάλιν ὅσον χαμηλότερα, ἢ εἰς τὴν θάλασσαν πλησιέστερα, εὐρίσκεται ὁ τόπος, τόσοι θερμότερον κλίμα

ἔχει ἀναλόγως πρὸς τὸν κείμενον ὑψηλότερα. Ἀπὸ δύο τόπους λοιπὸν, ὁ βορειότερος ἔχει ἐν γένει κλίμα ψυχρότερον ἀπὸ τὸν νοτιώτερον· καὶ ὁ χαμηλότερος θερμότερον ἀπὸ τὸν ὑψηλότερον.

2.) Διὰ τοῦτο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον ἄλλο μὲν θέλει εἶσθαι τὸ κλίμα τῶν νοτίων μερῶν αὐτῆς, ἄλλο τῶν μέσων, καὶ ἄλλο τῶν βορείων, δηλ. θερμότερον εἰς τὰ πρῶτα, ψυχρότερον εἰς τὰ δεύτερα, καὶ ἀναλόγως πολὺ ψυχρότερον εἰς τὰ τελευταῖα.

3.) Διὰ τὸν ῥηθέντα λόγον ἐπίσης ἄλλο εἶναι τὸ κλίμα τῶν χαμηλῶν πεδιάδων λ. χ. τῆς Μεσσηνιακῆς, τῆς Θεσσαλικῆς, τῆς Θρακικῆς, κτλ., ἄλλο τὸ τῶν ὑψηλῶν πεδιάδων, ὡς τῆς Λεβαδικῆς, τῆς τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Πικαρίας κτλ., καὶ ἄλλο τὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων.

4.) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος διαιρεῖται ὡς πρὸς τὴν ἔκτασίν της ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν εἰς δύο κλίματα ζώνων α, δηλ. εἰς τὴν ζώνην τοῦ θερμοῦ κλίματος, καὶ εἰς τὴν τοῦ ἐυκραοῦς, αἵτινες χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τοῦ Αἴμου, τῆς Κουβέρσκας, τοῦ Σκάρδου, καὶ τῶν Μυρδικτικῶν ὄρεων. Καὶ τὸ μὲν πρὸς νότον τῶν ὄρεων αὐτῶν μέρος ἀνήκει εἰς τὴν ζώνην τοῦ θερμοῦ κλίματος· τὸ δὲ πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν τοῦ ἐυκραοῦς.

5.) Ἡ νότιος ζώνη ἔχει κατὰ τὸ ὕψος τῶν διαφόρων μερῶν της τρία διαφορτικὰ κλίματα, τὸ θερμὸν, τὸ ἐυκραεῖς, καὶ τὸ ψυχρὸν.

6.) Τὸ θερμὸν κλίμα ἐπικρατεῖ εἰς τὰς νήσους, τὰ παράλια, τὰς χαμηλὰς πεδιάδας, ὡς τὴν Θεσσαλικὴν, τὴν Ἀμβρακικὴν, τὴν τοῦ Αὐλῶνας, τὴν Μακεδονικὴν, τὴν τῶν Σερβῶν, τὴν Θρακικὴν κτλ. Εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὸ καλοκαίριον εἶναι θερμότατον καὶ ξηρὸν, αἱ βροχαὶ ἀρχίζουσι ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον καὶ διαρκοῦσι ἕως τὸν Ἀπρῆλιον, καὶ ἡ χιὼν εἶναι σπανία. Παραστάται αὐτοῦ τοῦ κλίματος εἶναι ἡ πορτοκαλλία καὶ τὰ συγγενῆ δένδρα, ἡ ἐλαία, ἡ συκῆ κτλ. Ἔνεκα δὲ τῆς βορειοτέρας ἢ νοτιωτέρας θέσεως προέρχονται εἰς τὰς χώρας ταύτας μικραὶ τινες τροποποιήσεις τοῦ κλίματος. (*)

(*) Ὁ διδάσκαλος πρέπει ἐνεαῦθα νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὰ περὶ τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ συγγιανεύσῃ εἰς τὴν νότιον κλιματικὴν ζώνην τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

7.) Τὸ εὐκραὲς κλίμα ὑπάρχει εἰς τὰς ὑψηλοτέρας πεδιάδας καὶ εἰς τὰ πλάγια τῶν ὀρέων, ὅπου ἡ θερμότης τοῦ καλοκαιρίου εἶναι μετριωτέρα, αἱ βροχαὶ ἀρχίζουσιν πρωϊμώτερα καὶ διαρκοῦν περισσότερο, καὶ ἡ χιὼν εἶναι συχνοτέρα. Παραστάτης τοῦ κλίματος τούτου εἶναι ἡ καστανά.

8.) Τὸ ψυχρὸν κλίμα περιορίζεται εἰς τὸ ἄνω μέρος τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, ὅπου ἡ θερμότης τοῦ καλοκαιρίου εἶναι μικρά, πίπτει χιὼν καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα, καὶ διαρκεῖ ἕως τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Ἰούλιον. Ἡ βλάστησις τῆς ἐλάτης παραστᾶ τὸ κλίμα τοῦτο.

9.) Εἰς τὴν βόρειον ζώνην διακρίνονται δύο μόνον κλίματα, τὸ εὐκραὲς καὶ τὸ ψυχρόν. Ἔπάρχουν δὲ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζώνην μέρη τινά, τὰ ὅποια ἔχουν θερμὸν κλίμα, ὡς ἡ παραλία τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, καὶ ἡ Ναρωνική πεδιάς.

10.) Τὸ εὐκραὲς κλίμα ἐπικρατεῖ εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας, ὡς τὴν Δακικὴν, τὴν Μαργικὴν, τὴν Σερβικὴν, καὶ εἰς τὰς χαμηλὰς λοφώδεις χώρας. Εἰς τὰ μέρη ταῦτα βρέχει καὶ τὸ καλοκαίριον, καὶ ἡ χιὼν ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸν Νοέμβριον διαρκεῖ ἕως τὸν Μάρτιον. Ἐντοσοῦτω ὁμως ἕνεκα τῆς κοιλότητος αὐτῶν τῶν τόπων ἡ θερμότης τοῦ καλοκαιρίου εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη μετριάσσεται ὁμως πολὺ ἀπὸ τοὺς βορειοανατολικοὺς ἀνέμους, διὰ τῶν ὁποίων αὐξάνει καὶ τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος.

11.) Τὸ ψυχρὸν κλίμα εἶναι ἴδιον τῶν ὑψηλῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὀρέων, ὅπου ἑπτὰ ὀλοκλήρους μῆνας τοῦ ἔτους διαρκεῖ ὁ χειμῶν, καὶ ἡ χιὼν διαμένει εἰς τὰ ὄρη μέχρι τοῦ Ἰουλίου, καὶ εἰς τὰς φάραγγας τῶν ὑψηλοτέρων βουνῶν δι' ὅλου τοῦ ἔτους.

12.) Τὸ κλίμα τῆς χερσονήσου τροπολογοῦν ἐν γένει οἱ βορειοανατολικοὶ ἀνεμοί, οἱ ὅποιοι πνέοντες μετριάσσουν τὴν θερμότητα τοῦ καλοκαιρίου, καὶ αὐξάνουν τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος. Μόνον εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ μέρη τῆς χερσονήσου δὲν εἶναι ἐπαισθητοὶ αὐτοὶ οἱ ἀνεμοί, ἕνεκα τῆς διευθύνσεως τῶν ὀρέων τοῦ δυτικοῦ συστήματος ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

1.) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος δὲν ἀνήκει εἰς μίαν καὶ μόνην πολιτείαν, ἀλλὰ διαιρεῖται εἰς διάφορα κράτη. Εἶναι δὲ ταῦτα ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, ἡ Ἰόνιος πολιτεία καὶ ἡ Δαλματία, ἥτις δὲν σχηματίζει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀνεξάρτητον πολιτείαν, ἀλλ' εἶναι ἐπαρχία ἄλλου κράτους.

2.) Ἡ Ἑλλάς κατέχει τὸ πρὸς νότον μέρος τῆς χερσονήσου, τὸ ὁποῖον χωρίζεται διὰ τῆς γραμμῆς ἀπὸ τὸν Ἀμβρακικὸν πρὸς τὸν Παγασητικὸν κόλπον (*).

3.) Ἡ Ἰόνιος πολιτεία περιλαμβάνει τὰς Ἰονίους νήσους, δηλ. τὴν Κέρκυραν, τοὺς Παξοὺς, τὴν Λευκάδα, τὴν Ἰθάκην, τὴν Κεφαλληνίαν, τὴν Ζάκυνθον, τὰ Κύθηρα, καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ νησίδια.

4.) Ἡ Δαλματία κατέχει στενὴν παράλιον ταινίαν, ἥτις φθίνει ἀπὸ τὸν Φλανατικὸν κόλπον ἕως τὴν Λαθεάτιδα σχεδὸν λίμνην, καὶ τὰς ὁμωνύμους νήσους.

5.) Τὸ ἡριπὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκίαν, ἥτις ὑποδιαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τὴν Βλαχίαν, τὴν Μολδαυίαν, τὴν Σερβίαν, τὸ Μαυροβούνιον, καὶ τὴν ἰδίως Τουρκίαν.

6.) Ἡ Βλαχία κατέχει τὴν χώραν πρὸς βορρᾶν τοῦ κάτω δρόμου τοῦ Ἰστρου μεταξύ τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ δὲ Μολδαυία ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων πρὸς ἀνατολὰς ἕως τὸν Προῦτον. Κατὰ δὲ τὸ 1856 περιέλαβε καὶ μικρὸν μέρος ἐκ τῆς Βασσαρξίας τῆς Ρωσσίας.

7.) Ἡ Σερβία κεῖται ὡς ἔγγιστα μεταξύ Δρίνα καὶ Τιμάγκου, ἐκτεινομένη πρὸς μὲν βορρᾶν ἕως τὸν Σαῦον καὶ τὸν Δουναβιν, πρὸς δὲ νότον ἕως τὴν πεδιάδα τοῦ Νεοπαζαρίου, τὸ Κοπαύνικον καὶ τὸν Τοπλίτσαν, ὅστις εἶναι ἐξ ἀριστέρων παραποτάμιον τοῦ Βουλγαρικοῦ Μοράβου.

(*) Ὁ διδάσκαλος πρέπει ἐνταῦθα ὄχι μόνον νὰ ἐπαναλάβῃ ἐν συνόψει τὸ δεῦτερον τμήμα, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις διδάσκων τὰ περὶ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν τῆς χερσονήσου νὰ τὰ συγκρίνη παρομοίως πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος.

8.) Τὸ Μαυροβούριον περιλαμβάνει τὴν μικρὰν χώραν ἀπὸ τὴν σειρὰν τοῦ Κόμμιος μέχρι τῆς Θαλάσσης, τὴν ὁποίαν διαῖρρει ὁ Μπογιάνας.

9.) Τὸ δὲ ὑπολειπόμενον μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀνήκει εἰς τὴν ἰδίως Τουρκίαν.

10.) Τὰ μεγέθη τῶν πολιτειῶν αὐτῶν εἶναι διάφορα. Καὶ αἱ μὲν Ἴονιοι νῆσοι μάλιστα ἰσοδυναμοῦν μετὰ τὰ δύο τρίτα τῆς Εὐβοίας· τὸ δὲ Μαυροβούριον εἶναι ἴσον σχεδὸν μετὰ τὴν Βύβωσιαν. Ἡ Δαλματία εἶναι μικροτέρα ἀπὸ τὸ τρίτον, καὶ ἡ Σερβία μικροτέρα ἀπὸ τὰ τρία τέταρτα τῆς Ἑλλάδος. Αἱ δὲ Ἴονιοι νῆσοι, τὸ Μαυροβούριον, ἡ Δαλματία, καὶ ἡ Σερβία, ὁμοῦ λαμβανόμενα, ἔχουν μέγεθος ἴσον μετὰ τῆς Ἑλλάδος· ἡ Βλαχία δὲ μετὰ τῆς Μολδαυίας εἶναι δύο φορές καὶ ἡμίσειαν μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Τέλος ἡ ἰδίως Τουρκία εἶναι ὑπὲρ τὰς ἐπτὰ φορές μεγαλειτέρα τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τῶν πολιτειῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, καὶ τῶν οἰκουμένων τόπων.

1.) Ἡ ἰδίως Τουρκία διαίρεται εἰς 10 νομοὺς (Ἐγιλέτια), οἵτινες ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας (Σαντζιάκια). Οἱ νομοὶ τῆς Τουρκίας εἶναι οἱ ἐφεξῆς, ὁ Ἄδριανουπόλεως, ὁ Σιλιστρίας, ὁ Βιδιδίνου, ὁ Νύσσης, ὁ Σκοπίας, ὁ Βοσνίας, ὁ Βιτωλίων, ὁ Ἰωαννίνων, ὁ Θεσσαλονίκης, καὶ ὁ Κρήτης. — Θεσεῖς καὶ φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν νομῶν.

2.) Ὁ νομὸς Ἀδριανουπόλεως, ὑποδιαιρούμενος εἰς 4 ἐπαρχίας, ἐμπεριέχει τὴν Κωνσταντινούπολιν (*), ἧτις εἶναι πρωτεύουσα ὅλου τοῦ κράτους, τὴν Ἀδριανούπολιν (120000) πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ, τὴν Φιλιππούπολιν, τὴν Σηλυμβρίαν, τὴν Καλλιπόλιν (80000), τὴν Βίζην, καὶ τὰ Σαραντακλήσια.

3.) Ὁ νομὸς Σιλιστρίας ἔχει τρεῖς ἐπαρχίας καὶ πρωτεύου-

(*) Μὴ δυνάμενοι ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀκριθῶν διδομένων νὰ χαρακτηρίσωμεν τοὺς οἰκουμένους τόπους διὰ τῆς γραφῆς κατὰ τὸν πληθυσμὸν, γράφομεν αὐτοὺς ὁμοιομόρφως, προστιθέντες ὅπου γνωρίζομεν καὶ τὸν πληθυσμὸν.

σαν τὴν Σιλίστριαν. Περιέχει δὲ τὴν Σιούμλαν καὶ τὴν Σίστοβαν, τὴν Νικόπολιν, τὸ Ρουτσιούκιον, τὴν Βάρναν, καὶ τὸν Τύρναβον. Ὁ δὲ νομὸς Βιδδίνου ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Βιδδίνον.

4.) Ὁ νομὸς Νύσσης ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, καὶ ἔχει ἀξίας λόγου πόλεις τὴν Νύσσαν, πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ, τὴν Σοφίαν (50000), καὶ τὸ Σαμάκοβον. Ὁ δὲ νομὸς Σκοπίας, περιλαμβάνων τρεῖς ἐπαρχίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Σκοπίαν, καὶ περιέχει καὶ τὴν Πριστίνην, τὴν Πρισκοπέραν, τὸ Ρόστοβον, τὴν Καλκανδέλην, τὴν Γυϊλάνην, καὶ τὴν Βρανίαν.

5.) Ὁ νομὸς Βοσνίας, περιλαμβάνων καὶ τὴν Ἑρτοσεγοβίαν, εἶναι ὁ μέγιστος τῶν νομῶν τῆς Τουρκίας, καὶ ἔχει τρεῖς ἐπαρχίας, καὶ ἐπισήμους πόλεις τὸ Σεράγεβο (70000 κατ.), πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ, τὴν Μοστάρην, τὴν Φότσιαν, τὸ Τραύνικον, τὴν Βανιαλοῦκαν, καὶ τὸ Νόβιον.

6.) Ὁ νομὸς Βιτωλίων, ὑποδιαιρούμενος εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὰ Βιτώλια, καὶ περιλαμβάνει τὴν Ἀχρίδα, τὴν Σκόδραν, τὴν Κροτάν, τὸ Δυβράχιον καὶ τὴν Καστορίαν. Ὁ δὲ νομὸς Ἰωαννίνων, μὲ δύο ἐπαρχίας καὶ πρωτεύουσαν τὰ Ἰωάννινα, περιέχει τὸ Βεράτιον, τὸ Ἀργυροκαστρον, τὸ Πρεμίτιον, τὸν Αὐλώνα, τὸ Δέλβιον, τὴν Πάργαν, τὴν Πρέβεζαν, καὶ τὴν Ἄρταν.

7.) Ὁ νομὸς Θεσσαλονίκης, περιέχων τέσσαρας ἐπαρχίας, ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Θεσσαλονίκην (75000 κατ.)· περιέχει δὲ πρὸς τούτοις τὰς Σέρρας, τὴν Δράμαν, τὸ Νευροκόπιον, τὴν Κοζάνην, τὴν Λάρισσαν, τὰ Τρίκκαλα, καὶ τὸν Βῶλον.

8.) Ὁ νομὸς Κρήτης, συγχροτούμενος ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον νῆσον, ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Ἡράκλειον, καὶ πόλεις ἀξίας λόγου τὸ Ρήθυμον καὶ τὰ Χανιά.

9.) Τὸ Μαυροβούνιον ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Κεττίνην, καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς ὀκτὼ τμήματα, εἰς τὰ ὅποια εἶναι διανεμημένοι αἱ διάφοροι φράτραι τῶν Μαυροβουνιωτῶν.

10.) Ἡ Σερβία διαιρεῖται εἰς τέσσαρας νομοὺς, τὸν τοῦ Δ ρ ῖ ν α καὶ Σ α ῶ ο υ, τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα εἶναι τὸ Βελιγράδιον, τὸν τοῦ Κέντρου, ὅστις ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Κραγιουγεβάτσην, τὸν τοῦ Μάργου, καὶ τὸν τοῦ Ἰστρου καὶ Τιμάχου.

Οι νομοὶ οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς 17 ἐπαρχίας (Ναχίας), καὶ αὗται εἰς τοπαρχίας (Κνεγίνας). Ἄλλη πόλις ἀξία λόγου εἶναι ἡ Σεμενδρία, εἰς τὸν νομὸν τοῦ Δρίνα καὶ Σαῦου.

11.) Ἡ Βλαχία διαιρεῖται εἰς 18 ἐπαρχίας καὶ ἡ Μολδαυία εἰς 13. Αἱ δὲ ἐπαρχίαι ὑποδιαιροῦνται εἰς διοικήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν 94 εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ 64 εἰς τὴν Μολδαυίαν. Ἐκτὸς τούτου διαιρεῖται προσέτι ἡ Βλαχία εἰς μεγάλην καὶ μικρὰν Βλαχίαν· καὶ ἡ μὲν πρώτη κείται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ὀλτιος, ἡ δὲ δευτέρα πρὸς δυσμὰς. Πρωτεύουσα τῆς Βλαχίας εἶναι τὸ Βουκορέστιον (80000), καὶ πόλις ἀξία λόγου τὸ Φοξάνιον, ἡ Κραϊόβα, καὶ ἡ Ἰμπραίλα. Τῆς δὲ Μολδαυίας πρωτεύουσα εἶναι τὸ Ἰάσιον· ἄλλαι δὲ πόλεις τὸ Γαλάζιον καὶ τὸ Βαρλάτον.

12.) Ἡ Ἰόνιος πολιτεία διαιρεῖται εἰς πέντε τοπαρχίας, τὴν τῆς Κερκύρας, τῆς Λευκάδος, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ζακύνθου, καὶ τῶν Κυθέρων, αἵτινες ἔχουν πρωτεύουσας τὴν Κέρκυραν (20000 κατ.), τὴν Λευκάδα, τὸ Ἀργαστόλιον (80000 κατ.), τὴν Ζάκυνθον (18000), καὶ τὰ Κύθηρα.

13.) Ἡ Δαλματία, μικρὰ ἐπαρχία ἄλλου κράτους ἔχει ἀξιολόγους πόλεις τὴν Ζάραν, τὸ Σπάλατρον, τὴν Ραγούσαν, καὶ τὸ Κάτταρον.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἱστορικῆς διαιρέσεως τῶν ἀνωτέρω χωρῶν.

1.) Ἐκτὸς τῆς σημερινῆς ταύτης διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς Τουρκίας, ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη ἱστορικὴ, ἣτις εἶναι συνηθετέρα ἀπὸ τὴν ῥηθεῖσαν καὶ εἶναι πραγματικῶς ἐν χρῆσει, ἂν καὶ ἔχει καθ' ἑαυτὴν τὴν ἑκτασίαν. Κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην μερίζεται ἡ Τουρκία εἰς τὰς ἐφεξῆς χώρας, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Ἠπειρόν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἀλβανίαν, τὴν Θράκην, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν, τὴν Σερβίαν, τὴν Βοσνίαν, τὴν Ἑρτσεγοβίαν, καὶ τὸ Μαυροβούνιον.

2.) Θεσσαλία ὀνομάζεται ἡ μεταξὺ τῆς Πίνδου, τῆς Ὀθρυος, τῆς Ὀλυμπικῆς σειρᾶς, καὶ τῶν Καμβουνίων χώρα. Ἠπειρος

δὲ ἡ πρὸς δυσμὰς τῆς Πίνδου ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἕως τὸν Ἄϊων ἐκτεινομένη χώρα. Οὕτω δὲ ὠνομαζόντο καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον.

3.) Μακεδονία λέγεται ἡ χώρα, ἥτις φθάνει ἀπὸ τῆς κεντρικῆς σειρᾶς ἕως τὴν Ῥοδόπην, καὶ ἀπὸ τῶν Καμβουνίων ὄρεων ἕως τὴν Κουβέρσκαν, ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ μέρη τοῦ νομοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Βιτωλίων, καὶ τῆς Σκοπίας.

4.) Ἡ Θράκη εἶναι ὁ σημερινὸς νομὸς τῆς Ἀδριανουπόλεως, δηλ. ἡ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Στρυμόνος καὶ πρὸς νότον τοῦ Αἴμου χώρα· ἡ δὲ Βουλγαρία, μεταξύ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Ἰστρου κειμένη, ἀπετέλει τὴν κ α τ ω Μ ο ι σ ί α ν, ἐνῶ ἡ Σερβία μετὰ τῶν βορείων μερῶν τοῦ νομοῦ τῆς Σκοπίας καὶ τοῦ δυτικοῦ μέρους τοῦ νομοῦ τῆς Νύσσας ἐσχλημάτιζε τὴν ἀνω Μ ο ι σ ί α ν. Πέραν δὲ τοῦ Δουνάβειος ἡ σημερινὴ Βλαχία καὶ Μολδαυία ἀπετέλουν μέρος τῆς ἀρχαίας Δ α κ ί α ς.

5.) Ἡ Ἀλβανία, ἥτοι ἡ χώρα πρὸς δυσμὰς τοῦ μέλανος καὶ λευκοῦ Δρίλωνος, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Βοσνία, ἡ Ἔρτσεγοβίνα, καὶ ἡ Δαλματία, ἥ ἐν γένει τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς Τουρκίας πρὸς νότον τοῦ Σαύου, καὶ δυσμὰς τοῦ Δρίνα καὶ τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος Δρίλωνος, συναπετέλουν εἰς τὸ ἀρχαῖον τὴν Ἰ λ λ υ ρ ί α ν.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς διαίρέσεως τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου κατὰ γλώσσας.

1.) Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου διαίρουνται κατὰ γλώσσας εἰς Ἑ λ λ η ν α ς, Ἀ λ β α ν ο ῦ ς, Σ λ ά β ο υ ς, Β λ α χ ο μ ο λ δ α υ ο ῦ ς, Μ ι κ ρ ο β λ ά χ ο υ ς, Τ ο ῦ ρ κ ο υ ς, Ἀ ρ μ ε ν ί ο υ ς, Ἑ β ρ α ί ο υ ς, καὶ Ἀ θ ι γ γ ά ν ο υ ς. Οἱ δὲ Σλάβοι διαίρουνται εἰς Β ο υ λ γ ά ρ ο υ ς καὶ Σ έ ρ β ο υ ς, καὶ οἱ τελευταῖοι πάλιν ὑποδιαίρουνται εἰς Ἰ δ ί ω ς Σ έ ρ β ο υ ς, Β ο σ ν ί ο υ ς, Κ ρ ο ά τ ά ς, Δ α λ μ ά τ α ς, Ἐ ρ τ σ ε γ ο β ι ν ε ί ο υ ς, καὶ Μ α υ ρ ο β ο υ ν ι ώ τ α ς.

2.) Οἱ Ἕλληνας, ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἰονίων νήσων, ὑποαποτελοῦν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, κατοικούν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν τὰ παράλια τοῦ Εὐ-

Ξείνου πρὸς νότον τοῦ Αἴμου, τὰ βόρεια παράλια τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον. Μειγμένοι δὲ μετὰ μὲν Βουλγάρων καὶ Τούρκων κατέχουν τὴν Θρακικὴν πεδιάδα, τὴν τῆς Φιλιππουπόλεως, τὴν Ροδόπην, τὴν πεδιάδα τῶν Σερβῶν, τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ εἰς ἰκανὸν ἀριθμὸν τὸ παρά τὸν Ἀλιάκμονα μέρος τῆς Μακεδονίας· μετὰ δὲ Μικροβλάχων καὶ ὀλίγων Τούρκων τὴν Θεσσαλίαν· καὶ τέλος μετ' Ἄλβανῶν τὴν Ἠπειρον, ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Κονίτσης καὶ τοῦ Πρεμιτίου.

3.) Οἱ Μικρόβλαχοι, συγγενεὶς φυλὴ τῶν Βλαχομολδαυῶν, κατοικοῦν τὴν Πίνδον, ἐξαπλούμενοι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη αὐτῆς μέχρι τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Αὐλῶνος, καὶ μέχρι τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος. Ἐπίσης δὲ φθάνουν πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς Καστορίας καὶ πρὸς νότον μέχρι τοῦ Τυμφρηστοῦ, τῆς Οἴτης, τοῦ Παρνασσοῦ κτλ. Ὅμιλοῦν δὲ οἱ Μικρόβλαχοι ἰδιαιτέραν γλῶσσαν, τὴν Βλαχικὴν, γνωρίζουν ὁμῶς ὅλοι σχεδὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν.

4.) Οἱ Ἄλβανοι, ἧ ὡς αὐτοὶ ὀνομάζονται, Σ κ ι π ε τ ἄ ρ ο ι (κάτοικοι τῶν βράχων), κατοικοῦν πρὸς δυσμὰς τοῦ μέλανος καὶ τοῦ λευκοῦ Δριλῶνος ἀπὸ τὴν Ἀκροκεραυνίαν μέχρι τῆς Λαβεάτιδος λίμνης, καὶ βορειότερον μέχρι τοῦ Κόμμιοι, τοῦ Σκόδρου, καὶ τοῦ ἄνω Ἰβάρου, ὅστις χύνεται ἐκ δεξιῶν εἰς τὸν Σερβικὸν Μόραβον· εἰς ταῦτα τὰ μέρη συμμιγνύονται μὲ τοὺς Μαυροβουνιώτας καὶ τοὺς Βοσνίους. Εἰσχωροῦν δὲ καὶ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν ἕως τὸν ἄνω δρόμον τοῦ Βουλγαρικοῦ Μοράβου, ὅπου ὀνομάζονται Ἀ ρ ν α ο ὕ τ ο ι, κατέχουν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἄνω Μοισίας, καὶ συνοῦνται μετὰ τῶν Σερβῶν. Πρὸς νότον δὲ τῆς Λυχνίτιδος λίμνης εἶναι μειγμένοι μετὰ τῶν Μικροβλάχων, καὶ νοτιότερον εἰς τὴν Ἠπειρον, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Διαφοροῦνται δὲ εἰς δύο φυλάς κυρίως· εἰς τοὺς πρὸς βορρᾶν κατοικοῦντας Γ ἔ γ ι δ α ς, καὶ εἰς τοὺς πρὸς νότον Τ ὁ σ κ ι δ α ς. Γλῶσσα τῶν Ἄλβανῶν εἶναι ἡ Ἄλβανικὴ. Οἱ δὲ μετὰ τῶν Ἑλλήνων συγκατοικοῦντες ὀμιλοῦν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν.

5.) Ἐκ τῶν Σλάβων, οἱ μὲν Βούλγαροι ἔχοντες Ταταρικὴν

καταγωγήν, ἀλλ' ἐκσλαβισθέντες ὑπὸ τῶν Σέρβων, κατέχουν κατ' ἐξοχὴν τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Αἴμου χώραν (Βουλγαρίαν), ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ Δουνάβου, καὶ πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ Τιμάχου. Πρὸς δὲ τούτοις ἐξαπλοῦνται εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἄνω Μοισίας καὶ ἀποτελοῦν ἱκανὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μακεδονίας, ἐξαιρουμένων τῶν παραλίῳν καὶ τῶν νοτιοδυτικῶν μερῶν αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀλιάκμονα, ὅπου οἱ κάτοικοι εἶναι ἀποκλειστικῶς Ἕλληες. Εὐρίσκονται δὲ καὶ εἰς τὴν Θράκην ἐσπαρμένοι εἰς χωρῖα. Πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τῆς Βουλγαρίας εἰς τὴν στενὴν ταινίαν μεταξὺ Ἰστρου καὶ Εὐξείνου κατοικεῖ Ταταρικὴ τις φυλὴ ὀλιγάριθμος.

6.) Οἱ δὲ Σέρβοι κατοικοῦν τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου πέραν τῆς Δαβιάτιδος, τοῦ Σκόδρου, τοῦ Κοπαυνίκου, καὶ τοῦ Τιμάχου, συσμιγόμενοι εἰς τὰ ὄρια ταῦτα μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, τῶν Βουλγάρων, καὶ πρὸς τὸν Ἰστρον μετὰ τῶν Βλάχων. Ἄλλως δὲ οἱ Σέρβοι εἶναι πολὺ ὀλίγον μεμιγμένοι μετὰ τῶν λοιπῶν φυλῶν, καὶ ἐντὸς τῆς χώρας αὐτῶν εὐρίσκονται ὀλίγοι τινὲς Ἕλληες, Ἑβραῖοι, καὶ Μικροελαχοί, οἵτινες εἶναι ἐσπαρμένοι χάριν ἐμπορίου εἰς τὰς πόλεις. Αἱ διάφοροι φυλαὶ τῶν Σέρβων κατοικοῦν εἰς τὰς ὁμωνύμους χώρας. Ὅλοι δὲ οἱ Σλάβοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ὁμιλοῦν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, μὲ τινὰς ὅμως διαφορὰς.

7.) Οἱ Βλαχόμολδαυοὶ διαμένουν εἰς τὴν χώραν πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων, ἐκτεινόμενοι ἕως τὸν Ἰστρον καὶ τὸν Προῦτον. Εἴξαπλοῦνται δὲ καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ βορρᾶν, ὅπου συμμιγνύονται μὲ ἄλλα ἔθνη. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἢ Βλαχικὴ καὶ ἢ Μολδαυικὴ ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὴν τῶν Μικροβλάχων.

8.) Οἱ Τούρκοι εἶναι διεσπαρμένοι εἰς ὅλην τὴν Τουρκίαν ὁ μέγιστος ὅμως ἀριθμὸς αὐτῶν εὐρίσκεται εἰς τὴν Θρακικὴν πεδιάδα καὶ τὴν τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ ἀρκετὸς εἰς τὴν ἀνατολικὴν Βουλγαρίαν. Πρὸς δὲ τούτοις ὑπάρχουν μερικὰ χωρῖα εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, κατοικούμενα κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ Τούρκους.

9.) Οι Ἀθίγγανοι, ὀνομαζόμενοι κοινῶς Γύφτοι, κατοικοῦν τὰ πλείεστα τὴν Βλαχομολδαυτὴν καὶ τὴν Θράκην. Καὶ ἄλλοι μὲν αὐτῶν ζοῦν πλανητικὸν βίον· ἄλλοι δὲ ἀποκατεστάθησαν εἰς μονίμους οἰκήσεις. — Οἱ Ἑβραῖοι κατοικοῦν εἰς τὰς μεγάλας μόνον πόλεις, ὡς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Καλλιπόλιν, τὴν Θεσσαλονίκην, τὰ Βιτώλια, τὴν Δάριεσσαν, τὰ Ἰωάννινα, τὸ Σεράγιεβον, τὸ Βελιγράδιον, τὸ Βιθδδίνον, τὸ Βουκορέστιον, κτλ. — Οἱ δὲ Ἀρμένιοι εἶναι περιορισμένοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Ἀδριανούπολιν, τὴν Φιλιπούπολιν, καὶ τὴν Θεσσαλονίκην.

10.) Ἐκτὸς δὲ ἄλλων τούτων ὑπάρχει καὶ μικρὸς ἀριθμὸς Φράγκων (δηλ. Ἰταλῶν, Γερμανῶν, Γάλλων κτλ.) ἢ κατοίκων ἐκ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, οἱ ὅποιοι εἶναι διεσπαρμένοι εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, τὰς Ἰονίους νήσους, τὴν Βλαχίαν, καὶ τινὰς τῶν μεγάλων πόλεων.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, καὶ τῆς διανομῆς αὐτοῦ κατὰ πολιτείας καὶ φυλάς.

1.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς, καθότι εἰς τὰς διαφόρους πολιτείας αὐτῆς δὲν ὑπάρχει τακτικὴ ἀπογραφή τῶν κατοίκων. Συμποσοῦται δὲ, ὡς εἰκάζεται ἐκ διαφόρων ἐκτιμήσεων, εἰς 17 200 000 ψυχ. περίπου.

2.) Ἐκ τούτων κατοικοῦν περίπου, εἰς μὲν τὴν Ἑλλάδα 1070000 ψυχ, εἰς δὲ τὴν Τουρκίαν 15 500 000 ψυχ. εἰς τὰς Ἰονίους νήσους 230 000, καὶ εἰς τὴν Δαλματίαν 400000 ψυχ. Ἐκ τῶν 15 500 000 κατοίκων τῆς Τουρκίας εὐρίσκονται εἰς

τὴν Βλαχίαν	2500000
» Μολδαυίαν	1400000
» Σερβίαν	1000000
Μαυροβούγιον	100000
τὴν ἰδίως Τουρκίαν	10500000

15500000

3.) Ἡ Σλαβικὴ φυλὴ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀποτελεῖ ὑπὲρ τὸ τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς· ἡ δ' Ἑλληνικὴ σχεδὸν τὸ τέταρτον, καὶ συμπεριλαμβάνουσα τοὺς ἐξελληνισθέντας ἐκ τῶν Ἀλβανῶν καὶ Μικροβλάχων ἀποβαίνει περίπου ἰσοπληθὴς μὲ τὴν Σλαβικὴν. Τῶν Βλάχων ὁ πληθυσμὸς ἰσοῦται μὲ τὸν τῶν Ἑλλήνων. Αἱ λοιπαὶ φυλαὶ εἶναι ὀλιγάριθμοι. Πολυκριθμοτέρη δὲ αὐτῶν οἱ Τοῦρκοι

4.) Διανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ φυλὰς.

Σλάβοι	{	Βούλγαροι	3500000 ψ.	} 6120000 ψ. περίπου
		Ἰδίως Σέρβοι	990000 »	
		Βόσνιοι	700000 »	
		Ἑρτσεγοβίνιοι	300000 »	
		Κροᾶται	200000 »	
Ἕλληνες	{	Μαυροβουნიῶται	100000 »	} 3800000 ψ.
		Δαλμάται	330000 »	
		Εἰς τὴν Ἑλλάδα	1070000 ψ.	
Βλάχοι	{	Εἰς τὴν Τουρκίαν	2500000 »	} 3800000 ψ.
		Εἰς τὰς Ἴον. νήσους	230000 »	
Μικροβλάχοι	{	Ἰδίως Βλάχοι	2400000 ψ.	} 3800000 ψ.
		Μολδαυοὶ	1400000 »	
Ἄλβανοι	.	.	500000 ψ.	} 2100000 ψ.
Τοῦρκοι	.	.	1600000 »	
Ἑβραῖοι	.	.	700000 »	} 1380000 ψ.
Ἀρμένιοι	.	.	250000 »	
Ἀθίγγανοι	.	.	100000 »	
Ἄλλαι φυλαὶ	.	.	200000 »	
	.	.	130000 »	

Οἱ Ἕλληνες τῆς Τουρκίας εἶναι διακεχυμένοι εἰς τὰς πλείστας ἐπαρχίας αὐτῆς· κατοικοῦν δὲ ἰδίως εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Ἱπείρον, καὶ τὴν Θράκην, καὶ κατέχουσιν ὅλα τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τῆς Τουρκίας. Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῆς Δαλματίας περὶ τὰς 65000 εἶναι Ἴταλοι καὶ Μικροβλάχοι, καὶ 5000 Ἑβραῖοι καὶ Ἀρμένιοι.

5.) Ἐκ τῶν διαφόρων πολιτειῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καλλίτερα κατοικημένη εἶναι ἡ Ἰόνιος πολιτεία. Μετὰ ταῦτα ἡ Μολδαυία, ἡ Ἑλλάς, καὶ ἡ ἰδίως Τουρκία. Ταύτης δὲ πάλιν καλλίτερα κατοικημένα μέρη εἶναι τὰ ἀνατολικὰ καὶ τὰ νότια, καὶ ὀλιγότερον τὰ βορειοδυτικὰ.

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῆς θρησκείας τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς
χερσονήσου.

1.) Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου
πρεσβεύουν τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν θρησκείαν, καὶ κατ' ἐξο-
χὴν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, οἱ Βούλγαροι, οἱ Βλάχοι, οἱ Μολδαυοί,
καὶ οἱ Μικρόβλαχοι.

2.) Οἱ Σέρβοι δὲν ἔχουν ὅλοι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν,
ἀλλ' ἀνήκουν εἰς τρεῖς διαφόρους, τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν,
τὴν δυτικὴν καθολικὴν (τὸν παπισμὸν), καὶ τὴν μωαμεθανι-
κὴν. Καὶ οἱ μὲν ἰδίως Σέρβοι καὶ οἱ Μαυροβουნიῶται εἶναι
ὀρθόδοξοι· οἱ δὲ Βόσνιοι, οἱ Κροᾶται, καὶ οἱ Ἐρτσεγοβίνειοι
κατὰ μέγα μέρος μωαμεθανοί. Περὶ τὸ τρίτον δὲ τοῦ ἀριθ-
μοῦ αὐτῶν εἶναι χριστιανοί, πρεσβεύοντες ἄλλοι μὲν τὸ δόγμα
τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου, ἄλλοι δὲ τὸ τῆς δυτικῆς καθολι-
κῆς θρησκείας· οἱ δὲ Δαλμάται εἶναι ὅλοι σχεδὸν δυτικοί, καὶ
ὀλίγοι αὐτῶν ὀρθόδοξοι.

3.) Εἰς τὰς αὐτὰς τρεῖς θρησκείας μερίζονται καὶ οἱ Ἄλ-
βανοί· καὶ οἱ μὲν τὴν βόρειον Ἄλβανίαν (οἱ Γέγιδες) καὶ τὸ
δυτικὸν τῆς ἄνω Μοισίας (οἱ Ἀρνούτοι) κατοικοῦντες εἶναι
τὰ πλείστα καθολικοί, καὶ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἢ μωαμεθανοί, ἢ
ὀρθόδοξοι· οἱ δὲ τῆς νοτίου Ἀλβανίας (οἱ Τόσκιδες) πρεσβεύ-
ουν κατ' ἐξοχὴν τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, ἀνάκει μεταξὺ αὐτῶν
πλεονάζει ὁ μωαμεθανισμὸς, ἢ μεταξὺ τῶν βορείων Ἄλβανῶν.

4.) Χριστιανοί κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶναι
καὶ οἱ Ἀρμένιοι ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν εἶναι καθολικοὶ δυ-
τικοί (ἠνωμένοι), ἄλλοι δὲ πρεσβεύουν ἄλλο δόγμα.

5.) Ἐκτὸς τῶν ῥηθέντων Σέρβων καὶ Ἀλβανῶν ὁπαδοὶ τοῦ
μωαμεθανισμοῦ εἶναι οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Ἀθίγγανοι. Τὸν ἰου-
δαϊσμὸν πρεσβεύουν οἱ Ἑβραῖοι. Ἐκ δὲ τῶν εἰς τὴν χερσό-
νησον διαμενόντων φράγκων οἱ πλείστοι εἶναι δυτικοί, καὶ οἱ
λοιποὶ διαμαρτυρούμενοι.

6.) Ἡ κατὰ θρησκείας διανομὴ τῶν κατοίκων τῆς χερσονήσου εἶναι περίπου ἡ ἐξῆς.

Χριστιανοὶ	14650000
Μωαμεθανοὶ	2300000
Ἑβραῖοι	250000
	<hr/>
	17200000

7.) Χριστιανοὶ εἶναι

Ἕλληνες	3790000														
Βλάχοι καὶ Μικρόβλαχοι	4400000														
Βούλγαροι	3500000														
Σέρβοι	<table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>{</td> <td>Ἰδίως Σέρβοι</td> <td>900000</td> <td rowspan="4">}</td> <td rowspan="4">1730000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Δαλμάται</td> <td>330000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Μαυροβουν.</td> <td>100000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Βόσνιοι καὶ λ.</td> <td>400000</td> </tr> </table>	{	Ἰδίως Σέρβοι	900000	}	1730000		Δαλμάται	330000		Μαυροβουν.	100000		Βόσνιοι καὶ λ.	400000
{	Ἰδίως Σέρβοι	900000	}	1730000											
	Δαλμάται	330000													
	Μαυροβουν.	100000													
	Βόσνιοι καὶ λ.	400000													

1730000

Ἄλβανοι	1000000
Ἄλλων φυλῶν	130000
Ἀρμένιοι	100000
	<hr/>
	14650000

Ἐκ δὲ τῶν χριστιανῶν

Ὀρθόδοξοι	13660000
Καθολικοὶ	950000
Διαμαρτυρούμενοι	40000
	<hr/>
	14650000

Ἐκ δὲ τῶν μωαμεθανῶν

Τοῦρκοι	700000
Σέρβοι (Βόσνιοι, Ἐρτσεγοβίνεσι, Κροᾶται)	800000
Ἄλβανοι	600000
Ἀθίγγανοι	200000
	<hr/>
	2300000

ΚΕΦΑΛ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τῶν πόρων τοῦ βίου, τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

1.) Τὸ ἐξάισιον καὶ ποικίλον κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εὐνοεῖ αξιολογώτατα τὴν ἀφθονον παραγωγὴν ὄλων τῶν γεωργικῶν προϊόντων, τόσον τῶν θερμῶν καθὼς καὶ τῶν ἐυκραῶν καὶ τῶν ψυχρῶν κλιμάτων. Ἄλλ' ἡ παρημελημένη καὶ μὲ ἀφροντισίαν ἐξασκουμένη γεωργία καὶ κτηνοτροφία δὲν δύνανται ν' ἀναπτύξωσι τὴν γονιμότητα τοῦ τόπου. Ἡ δὲ ὀλιγανθρωπία ἀφίνει πολὺ μέρος τῆς χώρας ἀκαλλιεργητον. Μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου οἱ μᾶλλον εἰς τὴν γεωργίαν καταγινόμενοι καὶ περισσοτέραν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὴν καλλιέργειαν καταβάλλοντες εἶναι οἱ Βούλγαροι καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες· διὰ τοῦτο καὶ αἱ χώραι, αἱ κατοικοῦμεναι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι καλλίτερα κηλλιεργημένα· οἱ δὲ Σέρβοι, βοηθούμενοι ἀπὸ τὸ πολυδένδρον τῆς χώρας των, καὶ ἔχοντες πολυάριθμα ποίμνια χοίρων, καταγίνονται μᾶλλον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, διάγοντες ποιμενικὸν βίον, πρὸς τὸν ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἐπιθίδουν καὶ οἱ Ἄλβανοὶ καὶ οἱ Μικροβλαχοί.

2.) Ἡ πρόοδος τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν γενεῇ, ἧτις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πολυανθρωπίας τῆς χώρας, τοῦ πλούτου, τοῦ πολιτισμοῦ τῶν κατοίκων, τῆς ἀσφαλείας, καὶ τῆς ἀμυθηαίας πίστεως, δὲν ἤρχισεν ἀκόμη εἰς τὴν Τουρκίαν διὰ τοῦτο, πλὴν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου καταφαίνεται πρόοδος, εἶναι αἱ τέχναι ἀμόρφωτοι καὶ βάρναυσοι, περιμένουσαι εἰς τὸ μέλλον τὴν τελειοποίησιν των· ὑπάρχουν ὅμως καὶ τινες χειροτεχνίαι, εἰς τὰς ὅποιαι οἱ κάτοικοι τῆς Τουρκίας ἐπιθίδουν πολὺ καὶ προέχουν ὡς εἰς τὴν ὄπλοποίησιν, τῆς ὅποιαι ὑπάρχουν (βιομηχανικὰ) καταστήματα εἰς διαφόρους πόλεις, τὴν μαχαιροποίησιν, τὴν σιγαματοποίησιν, εἰς τὴν ἀπεργασίαν τοῦ χαλκοῦ, τὴν βαφὴν τῶν νημάτων εἰς χρώματά τινα, τὴν βυρσοδεψίαν, καὶ ἄλλα. Οἱ Τούρκοι συνήθως διαμένουσιν ὡς δεσπότηαι εἰς τὰς πόλεις, ὅπου ὀλίγοι αὐτῶν μετέρχονται βιομηχανικὰ τινα ἐπιτηδεῖν

μπα, διάγουν δὲ γεωργικὸν βίον εἰς τινὰ χωρία τῆς Θράκης μόνον καὶ τῆς Θεσσαλίας. Διὰ τοὺς λόγους τούτους λοιπὸν καὶ τὰ πλεῖστα βιομηχανικὰ προϊόντα εἰσάγονται ἀπὸ ἄλλης χώρας εἰς τὴν Τουρλίαν.

3.) Ἡ θέσις τῆς χώρας καὶ τὸ μῆκος τῆς παραλίας τῆς βοηθοῦν πολὺ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας, εἰς τὰ ὅποια χορηγοῦν ἄφθονον ὕλην τὰ πολυπληθῆ προϊόντα τῆς χώρας, ἐξαγόμενα ἀκατέργαστα, ὡς τὸ βαμβάκιον, τὸ μετὰξιον, καὶ ὁ σίτος τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας, καὶ Θράκης. τὸ ἄλας, οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, καὶ τὸ σιῆρ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας· τὸ ριζάριον, τὸ κικίδιον, τὸ βκλανίδιον τῶν νοτιοδυτικῶν μερῶν· τὰ διάφορα κτήνη τῆς Σερβίας καὶ Βοσνίας· τὰ δέρματα ἀγρίων καὶ ἡμέρων ζώων, τὰ ἔρια, αἱ αἰγίτριχες, ὁ καπνὸς, τὸ βοδέλαιον τῆς Φιλιππουπόλεως, ἡ πίσσα τῆς Βλαχίας καὶ τοῦ Αὐλώνος, ἡ πότασσα, τὰ χρωματισμένα νήματα, αἱ βδέλλαι, καὶ ἄλλα. Μετέρχονται δὲ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν πανταχοῦ μὲν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Μικροβλαχοὶ, οὔτινες προέχουν πολὺ ἀπὸ τὰς λοιπὰς φυλὰς κατὰ τοῦτο διὰ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμά των καὶ τὸν ἀνώτερον πολιτισμὸν των· εἰς δὲ τὰς μεγαλειτέρας πόλεις μετὰ τῶν ῥηθέντων οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι. Ἐκ τῶν λοιπῶν φυλῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου μόνον οἱ Βούλγαροι ἔχουν κλίσιν τινὰ πρὸς τὸ ἐμπόριον.

Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, αἱ ὁδοὶ, καὶ εἰς τοὺς μεγαλειτέρους ποταμοὺς αἱ γέφυραι, λείψανα τὰ πλεῖστα ἀρχαιοτέρας κατασκευῆς, δὲν εἶναι εἰς κκλήν κατάστασιν, ἐπειδὴ δὲν γίνεται ἡ ἀναγκαία ἐπισκευή. Ἡ δὲ δυσκολία τῆς συγκοινωνίας ἐμποδίζει πολὺ τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον, καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Κυριώτεροι τοῦ βίου τῶν κατοίκων τῆς Ἰονίου πολιτείας εἶναι ἡ γεωργία, ἡ ναυτιλία, καὶ τὸ ἐμπόριον, τὰ ὅποια εὐνοοῦνται ὑπὸ τῆς φύσεως, τοῦ κλίματος, καὶ τῆς θέσεως τῶν νήσων. Πρὸς τούτοις ἤρχισε νὰ σχηματίζεται μικρὰ τις βιομηχανία, ἥτις προοδεύει πρὸ πάντων εἰς τὴν Ζάκυνθον. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν νήσων τούτων εἶναι τὸ ἔλαιον εἰς ἅλας

τάς νήσους, καὶ ἡ κορινθιακὴ σταφίς εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Ζάκυνθον.

4.) Εἰς τὴν Τουρκίαν οὐδεμία ἐγένετο φροντίς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς σύστασιν σχολείων· τὰ δὲ ὑπάρχοντα εἶναι συστημένα ἀπὸ κοινότητος, ἢ ἀπὸ ιδιώτας. Πρό τινοσ ὁμωσ καιροῦ ἤρχισεν ἡ κυβέρνησις νὰ συσταίνῃ σχολεῖά τινα ἀνώτερα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δεικνύει τινα φροντίδα ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐκάστη δὲ φυλὴ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἔχει καὶ τὰ σχολεῖά τῆς. Τὰ συνήθη σχολεῖα τῶν Τούρκων εἶναι ὅλα στοιχειώδη, εἰς τὰ ὅποια διδάσκεται ἡ ἀνάγνωσις μόνον καὶ ἡ γραφή. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Βοσνίαν, Ἑρτσεγοβίαν, τὸ Μαυροβούνιον, καὶ τὴν Ἀλβανίαν ὑπάρχει παντελῆς σχεδὸν ἑλλειψις σχολείων, ἐκτὸς τινων μεγαλειτέρων πόλεων καὶ τῶν μοναστηρίων. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα τὰ σχολεῖα δὲν εἰσδύει ἄλλη διδασκαλία, εἰμὴ μόνον τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς, καὶ αὕτη μὲ πολλὴν ἀτέλειαν. Εἰς τὴν Σερβίαν μεριμνᾷ ἡ κυβέρνησις περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ περισσύτερον, καὶ ἐσύστησεν, ἐκτὸς τῶν 17 δημοτικῶν σχολείων εἰς τῆς πρωτευούσας τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἀνώτερον σχολεῖον εἰς τὸ Βελιγράδιον. — Τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῶν Ἰονίων νήσιων εἶναι ἐντελῶσ παραμειλημένα, διότι οὐδεμία γίνεται φροντίς ἀπὸ μέρους τῆς κυβερνήσεως. Τὰ γυμνάσια τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου εἶναι μόνον κατ' ὄνομα γυμνάσια διὰ τὴν ἑλλειψιν μαθητῶν. Ἡ δὲ ἐν Κερκύρα Ἰόνιος Ἀκαδημία ἐξέπεσε πολὺ ἀπὸ τὴν σημασίαν, τὴν ὅποιαν ἄλλατε εἶχεν. — Ἐξ ὅλων τῶν φυλῶν τῶν κατοίκων τῆς Τουρκίας περισσοτέραν κλίσιν πρὸς τὴν παιδείαν δεικνύουν, καὶ περισσοτέρας φροντίδας περὶ αὐτῆς καταβάλλουν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Μικρόβλαχοι, οἵτινες εἶναι συγχωνευμένοι μὲ τοὺς Ἕλληνας. Πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχει κοινότης Ἑλληνικὴ ὑπάρχει καὶ σχολεῖον συστηθὲν ἢ διὰ δαπάνης τῆς κοινότητος, ἢ διὰ συνδρομῆς πλουσιῶν καὶ φιλομουσῶν ὁμογενῶν, ἢ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν στοιχειωδῶν σχολείων εἶναι συστημένα εἰς τινας τῶν μεγάλων πόλεων καὶ ἄλλα ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ὡσ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Θεσσαλονίκην, τὰ Ἰωάννινα, τὰς Σέρβας κτλ. Διὰ τοῦτο ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου

νήπου είναι οί Έλληνες τὸ μᾶλλον φωτισμένον καὶ πολιτισμένον.

5.) Τὸ πολίτευμα τῆς Τουρκίας εἶναι αὐταρχικὸν καὶ δεσποτικόν, διότι ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς πολιτείας, ὁ Σουλτάνος, κυβερνᾷ αὐθαίρετως καὶ κατ' ἀρέσκειαν, χωρὶς νὰ ἦναι περιορισμένος ἐπ' οὐδενὸς νόμου. Πράττει λοιπὸν, ὅ,τι θέλει, καὶ ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ὑπηκόων του, δυνάμενος νὰ τ' ἀφαιρέσῃ ἄνευ οὐδενὸς κωλύματος. Τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἐξασκεῖ σχεδὸν καὶ πᾶς σατράπης εἰς τὸν νομὸν του, μὴ ὑποκείμενος εἰς οὐδένα νόμον, καὶ ἐξαρτώμενος ἀπὸ μόνον τὸν Σουλτάνον. Ὁ δὲ τρόπος τοῦ διορισμοῦ τῶν σατραπῶν καταπιέζει ἔτι περισσότερον τοὺς κατοίκους, παραδίδων αὐτοὺς, ὡς θύμα εἰς τὴν ἀπληστίαν τῶν διὰ χρημάτων πολλῶν τὴν θέσιν των ἐξαγορασάντων σατραπῶν. Αἱ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ νῦν καὶ τοῦ ἀποθανόντος ἐπιχειρηθεῖσαι μεταρρυθμίσεις μόλις ἔσχυσαν νὰ καταπαύσωνται ἐν μέρει τὰς καταχρήσεις τῆς ἐξουσίας. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτῳ, ἂν καὶ οἱ κάτοικοι δὲν στεναίξουν πλέον ὑπὸ ζυγὸν ἀφόρητον, δὲν ἔχουν ὅμως οὐδὲν δικαίωμα, καὶ ἡ κυβέρνησις ἔχει ἀπόλυτον ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν. — Ἡ Σερβία, ἡ Βλαχία καὶ ἡ Μολδαυα, διοικοῦνται ἀπὸ ἐντοπίους ἡγεμόνας, εὐρισκόμενοι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας, καὶ πληρόνουσαι κατ' ἔτος ὠρισμένον φόρον. Εἰς ἐκάστην δὲ τῶν ἡγεμονιῶν ὑπάρχει γερουσία, ἔχουσα μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Ἡ Ἰόνιος πολιτεία, αὐτόνομος οὖσα, διατελεῖ κατὰ συνθήκην τινὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν ἄλλης πολιτείας (τῆς Ἀγγλίας). Ἄλλ' ἡ προστασία, χορηγήσασα εἰς τὴν Ἰόνιον πολιτείαν συνταγματικὸν πολίτευμα, διὰ τοῦ ὁποίου συνεκέντρωσεν εἰς ἑαυτὴν καὶ τὴν νομοθετικὴν καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, κατέστρεψε τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἰονίου πολιτείας. Διοικεῖται δὲ ἡ Ἰόνιος πολιτεία ἀμέσως διὰ τοῦ Ἀ ρ μ ο σ τ ο Ὑ, ὅστις διορίζεται ἀπὸ τὴν προστατίαν. Πρὸ δεκαετίας μετερρύθμισθη εἰς τινὰ μέρη τὸ πολίτευμα, χωρὶς ὅμως, φαίνεται, νὰ μεταβληθῇ καὶ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ. Ὁ Ἀρμοστής ἐδρεύει εἰς τὴν Κέρκυραν. Εἰς τὰς λοιπὰς νήσους ὑπάρχουν τοποτηρηταὶ αὐτοῦ ὡς ἀνώτεροι διοικηταί.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΓΕΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Προκαταρκτικαὶ Ἑρμηνεῖαι.

1.) Ἐὰν λάβωμεν γραμμὴν, ἡ ὁποία νὰ ἔχη μῆκος μ ἢ α σπιθαμῆς, καὶ μὲ τὴν γραμμὴν αὐτὴν σχηματίσωμεν τετράγωνον, τοῦ ὁποίου καθεμία τῶν πλευρῶν νὰ ἔχη μῆκος μιᾶς σπιθαμῆς, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σχηματισθέντος τούτου τετραγώνου λέγεται **τετραγωνικὴ σπιθαμή**.

2.) Ἐπίσης ἐὰν λάβωμεν γραμμὴν, ἔχουσαν μῆκος ἑνὸς βασιλικοῦ πήχεως, καὶ κατασκευάσωμεν, ὡς καὶ ἀνωτέρω, τετράγωνον, τοῦ ὁποίου πᾶσα πλευρὰ νὰ ἴηαι ἴση μὲ ἓν α βασιλικὸν πῆχυν, ἡ ἐπιφάνεια τούτου τοῦ τετραγώνου λέγεται **τετραγωνικὸς πῆχυς**.

3.) Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐὰν κατασκευάσωμεν τετράγωνον, τοῦ ὁποίου ἐκάστη τῶν πλευρῶν νὰ ἴηαι ἴση μὲ ἓν γένος στάδιον, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ τετραγώνου τούτου ὀνομάζεται **τετραγωνικὸν στάδιον**.

4.) Ἐὰν λάβωμεν νοερῶς γραμμὴν, ἔχουσαν μῆκος ἑνὸς μιλίου γεωγραφικοῦ, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐπ' αὐτῆς σχηματισθέντος τετραγώνου λέγεται **τετραγωνικὸν γεωγραφικὸν μίλιον**.

5.) Όταν θέλωμεν νά μετρήσωμεν μίαν ἐπιφάνειαν, λ. χ. ἐνός οἰκοπέδου, ἀγροῦ κτλ. ὑποθέτομεν, ὅτι βάλλομεν κατὰ συνέχειαν ἐν ὁποιοδήποτε τῶν βηθέντων μέτρων, π. χ. τὸν τετραγωνικὸν πῆχυν, ἐπὶ τῆς μετρηθησομένης ἐπιφανείας καὶ ὁσάκις ἐπιτεθῆ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ οἰκοπέδου ὁ τετραγωνικὸς πῆχυς, τόσους τετραγωνικοὺς πῆχεις λέγομεν ὅτι ἔχει τὸ οἰκόπεδον. Διὰ μεγαλειτέρας ἐπιφανείας μεταχειρίζομεθα καὶ μεγαλιτέρα μέτρα. Διὰ νά μετρήσωμεν π. χ. τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἀττικῆς ἢ τῆς Ἑλλάδος, μεταχειρίζομεθα τὸ τετραγωνικὸν μίλιον. Γίνεται δὲ ἡ μέτρσις αὕτη ὄχι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ τετραγωνικοῦ μιλίου, ἀλλὰ δι' ἄλλου τρόπου.

6.) Τὸ ὕψος ἀντικειμένου τινὸς παρίσταται διὰ γραμμῆς, τὴν ὁποίαν ἐννοοῦμεν, ὅτι φέρεται καθέτως ἀπὸ τὴν κορυφὴν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅσων λοιπὸν πῆξεων ἔχει μῆκος αὕτη ἢ καθέτως γραμμῆ, τόσων πῆξεων ὕψος ἔχει καὶ τὸ ἀντικείμενον.

7.) Τὴν δὲ κάθετον γραμμὴν μᾶς δεικνύει ἀκριβεστάτα ἐν λεπτὸν σχοινίον, εἰς τοῦ ὑποίου τὸ ἐν ἄκρον εἶναι δεμὸν βαρῦ τι σῶμα. Ἐὰν λοιπὸν εἰς ἓνα τοῖχον κρεμάσωμεν τὸ σχοινίον αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ τοίχου, ἕως οὗ τὸ βαρὺ σῶμα νά ἐγγίσῃ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐρίσκομεν τὸ ὕψος τοῦ τοίχου· διότι τὸ ὕψος εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ μῆκος τοῦ σχοινίου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δυνάμεθα νά μετρήσωμεν καὶ τὸ ὕψος ἐνός κωδωνοστασίου, ἐνός δένδρου κτλ.

8.) Τὸ ὕψος ἐνός βουνοῦ εἶναι ἐπίσης ἡ γραμμῆ, τὴν ὁποίαν φέρομεν νοερώς διὰ τοῦ βουνοῦ καθέτως ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως τὴν ρίζαν αὐτοῦ. Καὶ ὅσους πῆχεις ἔχει ἡ γραμμῆ αὕτη, τόσων πῆξεων εἶναι καὶ τὸ ὕψος τοῦ βουνοῦ.

9.) Τὰ ὄρη ἔχουν συνήθως δύο πλευράς, ἡ πλάγια' ἐπομένως ἔχουν καὶ δύο διαφορετικὰς ὑπώρειας, αἵτινες δὲν κείνται πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος· ὥστε τὸ ὕψος τοῦ βουνοῦ ἀναλογιζόμενον πρὸς τὴν μίαν ὑπώρειαν εἶναι διαφορετικόν, παρὰ ἔαν θεωρηθῆ πρὸς τὴν ἄλλην.

10.) Διὰ ν' ἀποφύγωμεν λοιπὸν αὐτὴν τὴν δυσκολίαν, καὶ νά ἔχωμεν ἓνα κοινὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου νά εὐρίσκωμεν τὸ ὕψος τῶν βουνῶν, φέρομεν νοερώς τὴν κάθετον ἀπὸ τὴν κορυφὴν

φὴν ὄχι ἕως νὰ φθάσῃ τὴν ῥίζαν τοῦ βουνοῦ μόνον, ἀλλ' ἕως νὰ καταντήσῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὴν ὁποίαν ἐννοοῦμεν ἐξακολουθοῦσαν ὑποκάτω εἰς τὴν ξηράν.

11.) Τοιοῦτοτρόπως, ἐπειδὴ ἔχομεν ἓν κοινὸν μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον τελειοῦναι αἱ κάθετοι γραμμαὶ, τὰς ὁποίας φέρομεν, δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν ποῖον βουνὸν εἶναι χαμηλότερον καὶ ποῖον ὑψηλότερον· ἐνῶ διὰ τοῦ πρώτου τρόπου ἠμποροῦμεν μόνον νὰ εὔρωμεν πόσον ὕψος ἔχει ἓν βουνὸν ὡς πρὸς τὰ περίεσθαι αὐτοῦ κείμενα.

12.) Τὸ ὕψος μιᾶς πεδιάδος εἶναι ἡ κάθετος γραμμὴ, τὴν ὁποίαν ἐννοοῦμεν, ὅτι φέρεται ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πεδιάδος ἕως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐξακολουθῆσαι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

13.) Ἐὰν τὸ ὕψος τῆς πεδιάδος δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 180 πηχ., ἡ πεδιάς λέγεται *χαμηλή* ἢ ἄμα ὅμως εἶναι μεγαλειότερον, ἡ πεδιάς ὀνομάζεται *ὕψηλή*.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς Εὐρώπης ἐν γένει.

1.) Ἡ Εὐρώπη εἶναι μέρος τῆς μεγάλης ξηρᾶς τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ μάλιστα ἐν μικρότατον μέρος αὐτῆς. Δὲν εἶναι δὲ μεμονωμένη, ἀλλὰ συνδέεται καὶ μετ' ἄλλην ξηράν.

2.) Ἡ Εὐρώπη ἔχει σχῆμα τριγωνικόν, καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ὥστε ἡ μὲν μία πλευρὰ αὐτῆς κεῖται πρὸς νότον καὶ λέγεται νότιος· ἡ δὲ ἄλλη πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ ὀνομάζεται βορειοδυτικὴ καὶ ἡ τρίτη πρὸς ἀνατολάς.

3.) Καὶ εἰς μὲν τὴν νότιον καὶ βορειοδυτικὴν πλευρὰν βρέχεται ἡ Εὐρώπη ἀπὸ θάλασσαν· πρὸς ἀνατολάς δὲ συνέχεται μετ' ἡπειρον τῆς Ἀσίας.

4.) Τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μέγιστον, εἶναι 750 γεωγραφικὰ μίλια, ἢ 6000 νέα στάδια, δηλ. διὰ νὰ τὴν ὁδεύσῃ

τις κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἀπὸ τῶ ἐν ἄκρον ἕως τὸ ἄλλο χρειάζεται 150 ἡμεροδρομίας.

5.) Ἐπειδὴ ἡ Εὐρώπη ἔχει σχῆμα τριγωνικόν, τὸ πλάτος τῆς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον δὲν εἶναι πανταχοῦ ἴσον. Τὸ δὲ μέγιστον πλάτος αὐτῆς εἶναι 522 γεωγρ. μίλ. ἢ 4176 νέα στάδια, καὶ παρίσταται διὰ τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποίαν φέρομεν ἀπὸ τὸ Ταίναρον μέχρι τοῦ βορειοτάτου σημείου τῆς Εὐρώπης, τοῦ ἀκρωτηρίου Νόρδου.

6.) Ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἔχει ἐπίσης ἡ Εὐρώπη κατὰ τόπους διάφορον ἔκτασιν. Ἡ κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἔκτασις περὶ τὸ μέσον τῆς Εὐρώπης εἶναι 500 μίλια ἢ 4000 νέα στάδια.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Θάλασσαί, κόλποι, καὶ νῆσοι περὶ τὴν Εὐρώπην.

1.) Τὴν Εὐρώπην βρέχει πρὸς βορρᾶν ὁ βόρειος ὠκεανός· πρὸς δυσμὰς ὁ ἀτλαντικός ὠκεανός· καὶ πρὸς νότον ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἥτις εἶναι καὶ αὐτὴ μέρος τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

2.) Μέρη τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἰς τὴν παραλίαν τῆς Εὐρώπης εἶναι.

α.) Ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ὅστις σχηματίζει εἰς τὸ βορειοανατολικὸν τὴν Μαϊώτιδα λίμνην (Ἀζοφικὴν θάλασσαν).

β.) Τὸ Ἀιγαῖον πέλαγος.

γ.) Τὸ Ἰόνιον πέλαγος, τὸ ὁποῖον σχηματίζει ἐκτὸς τῶν ῥηθέντων, καὶ τὸν Γαραντινον κόλπον.

δ.) Τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. (*)

ε.) Τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὸ Ἰόνιον διὰ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Πρὸς νότον τοῦ πελά-

(*) Σημ. Ὁ διδάσκαλος πρέπει ἐνταῦθα νὰ ἐπαναλάβῃ ὅλους τοὺς κόλπους, τοὺς ὁποίους σχηματίζουν τὰ ῥηθέντα πελάγη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, ὡς ἦρθ' ἐδιδύχθησαν εἰς τὴν πρώτην περίοδον.

γους τούτου κείται ἡ νῆσος Σικελία, χωριζομένη ἀπὸ τὴν ἡπειρον διὰ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ. ἔχει δὲ ἡ Σικελία σχῆμα τριγώνου καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς εἶναι 500 περίπου τετραμύλια (*). Αἱ δὲ τρεῖς ἄκραι αὐτῆς ὀνομάζονται Πελωριὰς (Πελάρον) ἢ βορειοανατολική, Πάχυον (Πάσσαρον) ἢ νότιος, καὶ Αιλύβαιον (Βαίον) ἢ δυτική. ἔχει δὲ πρὸς τούτους τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος δύο νήσους τὴν Σαρδῶνα (430 τετραγ. μιλ. τὸ μέγεθος), καὶ τὴν Κύρνον (160 τετραγ. μιλ.), ἧτις κείται πρὸς βορρᾶν τῆς Σαρδῶνος, καὶ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ ἀγίου Βονιφάττιου καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἄλλας τινὰς μικροτέρας νήσους, ὡς τὰς Αἰπάρας (ἡ νήσους τοῦ Αἰόλου) καὶ ἄλλας.

ς.) Τὸ Αἰγυστικὸν πέλαγος, ἢ ὁ κόλπος τῆς Γενούης, τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ πρὸς βορρᾶν τῆς Κύρνου εἰς τὴν ξηρᾶν.

ζ.) Ὁ Γαλατικὸς κόλπος, ἢ κόλπος τοῦ λέοντος, κείμενος δυτικώτερον τοῦ Αἰγυστικοῦ πελάγους. Πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τοῦ κόλπου τούτου κείνται αἱ Βαλεαρίδες νῆσοι, καὶ νοτιώτερον αἱ Πιτυοῦσαι.

η.) Ὁ Ἡράκλειος πορθμὸς, ἢ τοῦ Γιβραλτάρ, ἔχων τριῶν μιλίων πλάτος, συνδέει τὴν ἐντὸς θάλασσαν (τὴν Μεσόγειον) μετὰ τὴν ἐκτὸς ἢ τὴν ἀτλαντικὴν ὠκεανόν.

3.) Μέρη τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ εἰς τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Εὐρώπης εἶναι.

α.) Ὁ Οὐασκωνικὸς κόλπος, ὅστις ἐλέγετο καὶ ἐκτὸς Γαλατικῶς.

β.) Ὁ Βρετανικὸς πόρος, ὁ ὁποῖος λέγεται τῶρα Κανάλιον τῆς Λαμάνσις. Σχηματίζει δὲ οὗτος εἰς τὴν παραλίαν

(*) Σημ. Συγκρίσει· χάριν ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὰ μεγέθη τῶν Ἑλληνικῶν νήσων, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλληνικῆς χειρτονήσου. Ἡ Κρήτη ἔχει 190 τετραγ. μιλ. μέγεθος. Ἡ Εὐβοία 60 τετραγ. μιλ. Αἱ Ἰόνιοι νῆσοι 45 μίλι. τετραγ. (Ἡ Κεφαλληνία 15 ὁμοῦ). Αἱ Κυκλάδες μετὰ τὰς Σποράδας εἶναι ἰσομεγεῖσαι· μετὰ τὴν Εὐβοίαν περίπου. (Ἡ Νάξος, ἡ μεγαλειτέρα ὅλων, 5 τετραγ. μιλ.). — Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ συγκρίνη τὰ μεγέθη ταῦτα μετὰ τὰ τῶν ἄλλων νήσων, καὶ δι' αὐτῶν ὡς μονάδων νὰ ἐκφράξῃ σχετικῶς τὸ μέγεθος τῶν λοιπῶν διὰ νὰ μὴν ἐπιβιώνονται μετὰ πολλοῦ ἀριθμοῦ ἢ μνήμη τῶν μικρῶν.

τῆς ἡπείρου τὸν Νορμανικὸν κόλπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖνται αἱ ὁμώνυμοι νῆσοι.

Πρὸς βορρᾶν τοῦ Βρεττανικοῦ πόρου κεῖνται αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι, αἱ ὁποῖαι σύγκεινται ἀπὸ δύο μεγάλας, καὶ πολλὰς ἄλλας μικρὰς νήσους. Αἱ δύο μεγάλαι νῆσοι εἶναι ἡ Βρεττανικὴ (Ἄλβιὼν), ἡ ὁποία ἔχει 3900 τετραγ. μίλ. μέγεθος, καὶ ἡ πρὸς δυσμὰς τῆς Βρεττανικῆς κειμένη Ἴρλανδία (1400 τετραγ. μίλ.), καὶ χωριζομένη ἀπ' αὐτὴν διὰ τῆς Ἴρλανδικῆς θαλάσσης. Ἡ Βρεττανικὴ ἔχει σχῆμα τριγώνου, καὶ αἱ τρεῖς ἄκρα αὐτῆς εἶναι τὸ Βελέριον (Λάνδσευδον) νοτιοδυτικῶς, ἡ Ὀρκια (Δουγκάνσβειος ἄκρα) βορείως, καὶ τὸ Κάντιον (Δόβερρον) πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν.

γ.) Ὁ Βρεττανικὸς πορθμὸς, ὅστις κεῖται μεταξὺ τῆς ἡπείρου καὶ τοῦ νοτιοανατολικοῦ ἄκρου τῆς Βρεττανικῆς.

δ.) Ἡ Γερμανικὴ θάλασσα, ἣτις συνδέεται μὲ τὸν Βρεττανικὸν πόρον διὰ τοῦ Βρεττανικοῦ πορθμοῦ, καὶ κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Βρεττανικῆς. Σχηματίζει δὲ ἡ Γερμανικὴ θάλασσα πρὸς νότον τὴν Σουϊδέρην θάλασσαν.

ε.) Τὸ Σκαγέβρακον πέλαγος, κείμενον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γερμανικῆς, καὶ εἰσδύον βορειοανατολικῶς εἰς τὴν ξηράν.

ς.) Τὸ Καττέγατον, εὐρισκόμενον πρὸς νότον τοῦ Σκαγέβρακου, καὶ ὀριζόμενον νοτίως ἀπὸ τὰς Δανικὰς νήσους, τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος εἶναι 235 τετραγ. μίλ. Μεγίστη δ' αὐτῶν εἶναι ἡ Σεελάνδη.

ζ.) Ἡ Βαλτικὴ θάλασσα, ἣτις συνέχεται διὰ τριῶν πορθμῶν μὲ τὸ Καττέγατον, καὶ περικλείεται ἐντελῶς σχεδὸν ἀπὸ ξηράν. Σχηματίζει δὲ ἡ θάλασσα αὕτη τρεῖς βαθεῖς κόλπους, τὸν Ρειγαῖον ἢ Λιβωνικόν, τὸν Φιννικόν, καὶ τὸν Βοθνικόν, καὶ περιέχει καὶ πολλὰς νήσους.

4.) Ὁ Βόρειος ὠκεανὸς βρέχει τὴν πρὸς βορρᾶν παραλίαν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἔχει ἄξιον λόγου μέρη τὰ ἐξῆς: τὸ Λευκὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ πρὸς νότον βαθέως εἰς τὴν ξηράν, καὶ τὸ Κερικὸν εἰς τὰ βορειοανατολικώτατα ἄκρα τῆς Εὐρώπης.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς παραλίας, τοῦ μεγέθους, τῶν χερσονήσων,
καὶ τῆς φυσικῆς διαιρέσεως τῆς Εὐρώπης.

1.) Οἱ πλείστοι τῶν κόλπων, τοὺς ὁποίους ἡ θάλασσα σχη-
ματίζει εἰς τὴν Εὐρώπην, εἶναι ἐκτενεῖς, καὶ εἰσχωροῦν βα-
θέως εἰς τὴν ἠπειρὸν, ὡς τὸ Αἰγαῖον, τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος,
ὁ ἐκτὸς Γαλατικὸς κόλπος, ἡ Σουϊδέρη θάλασσα, ἡ Βαλτικὴ,
καὶ τὸ Λευκὸν πέλαγος.

2.) Ἔνεκα τούτου εἶναι καὶ ἡ παραλία τῆς Εὐρώπης ἐκτε-
νῆς καὶ ποικιλοτρόπως ἐσχισμένη. ἔχει δὲ ἔκτασιν 4300 μι-
λίων, ἢ 34400 νέων σταδίων· δηλ. εἶναι τόσον μακρὰ, ὥστε
διὰ νὰ τὴν περιπλεύσῃ ἀτμόπλοον χρειάζεται 2150
ἡμέρας. Εἰς ὅποιονδήποτε δὲ μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ ἂν εὐρεθῇ
τις, δύναται μετὰ 25 περίπου ἡμεραδρομίας νὰ φθάσῃ εἰς τὴν
θάλασσαν.

3.) Ἡ Εὐρώπη ἀποτελεῖ μικρὸν μέρος τῆς γῆνης ἐπιφανεί-
ας, καὶ ἔχει μέγεθος 160000 τετραγωνικῶν μιλίων. Ἡ δὲ
ἔκτασις τῆς παραλίας τῆς συγκρινομένη πρὸς τὸ μέγεθός της
εἶναι πολὺ μεγάλη· ὅθεν προκύπτει, ὅτι ἡ Εὐρώπη εἶναι πολυ-
σχημονοστάτη, καὶ ὅτι εὐκόλως δύναται νὰ πλησιάσῃ τις ἀπὸ
τῆς θαλάσσης καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐνδότερα τῆς ἠπείρου ταύτης.

4.) Οἱ κόλποι τῆς Εὐρώπης, ὅσοι εἰσχωροῦν βαθέως εἰς τὴν
ξηρὰν, ἀποχωρίζουν ἀπ' αὐτὴν πολλὰς καὶ σημαντικὰς χερσο-
νήσους, τῶν ὁποίων ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ
Ἰταλικὴ, ἡ Ἰβηρικὴ ἢ Ἰσπανικὴ, ἡ Δανικὴ, ἡ
Σκανδιναυϊκὴ ἢ πρὸς δὲ τούτοις ἡ Ὀλλανδικὴ,
καὶ ἡ Ταυρικὴ, αἵτινες εἶναι πολὺ μικρότεροι ἐκείνων.

5.) Τὸ μέγεθος τῶν ῥηθισῶν χερσονήσων καὶ ἄλλων τινῶν
μικροτέρων, ἐν γένει ὅλων τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης, εἶναι
40000 τετραγ. μίλ. δηλ. τὸ τέταρτον τῆς ὅλης ἐπιφανείας
τῆς Εὐρώπης.

6.) Ἡ μεγαλύτερα τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης εἶναι ἡ
Σκανδιναυϊκὴ μετ' αὐτὴν ἡ Ἰσπανικὴ ἔπειτα ἡ Ἑλληνικὴ,

ἣτις ἔχει 6600 τετραγ. μίλ. Μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἢ Ἰταλικήν, καὶ τέλος ἡ Δανικὴ, καὶ αἱ λοιπαί.

7.) Ἐκ τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης, ἡ μὲν Ἑλληνικὴ, ἢ Ἰταλικὴ, ἢ Ἰσπανικὴ, καὶ ἡ Ταυρικὴ εὐρίσκονται εἰς τὴν νότιον παραλίαν· ἡ δὲ Σκανδιναυικὴ, ἢ Δανικὴ, καὶ ἡ Ὄλλανδικὴ εἰς τὴν βορειοδυτικὴν. ἔχουν δὲ αἱ χερσονήσοι καὶ διάφορον διεύθυνσιν καὶ διάφορα σχήματα, καὶ διαφόρους διαστάσεις (*).

8.) Ἡ Ἰταλικὴ χερσονήσος διεύθνεται ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς ἀπατελεῖ τετραπλευρον ἐπίμηκες. Διασχίζεται δὲ εἰς τὰ νότια ἄκρα τῆς διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ Ταραντίνου κόλπου εἰς δύο μικροτέρας χερσονήσους, αἵτινες τελειοῦν εἰς τὸ Σ π α ρ τ ῖ θ ε ν τ ο ν ἄκρωτήριον, καὶ τὴν Ἰ α π υ γ ῖ α ν ἄκραν. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι 135 μίλ. καὶ τὸ πλάτος περὶ τὰ 25' τὸ δὲ μέγεθός της μικρότερον τοῦ ἡμίσεος τοῦ μεγέθους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

9.) Ἡ Ἰσπανικὴ χερσονήσος, ἔχουσα σχεδὸν σχῆμα τετραγώνου, διεύθνεται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν, καὶ τελειοῦν κατὰ τὴν διεύθυνσιν αὐτὴν εἰς τὸ Ἰ ε ρ ὶ ν ἄκρωτήριον (ἄκρ. τοῦ ἁγίου Βικεντίου). ἔχει δὲ καὶ ἄλλα περιεργὰ ἄκρωτήρια ὡς τὸ Ν ε ρ ῖ ο ν (Φινιστέρρε) βορειοδυτικῶς· τὴν Γ α ρ ῖ φ α ν νοτίως κατὰ τὸν Ἡράκλειον πορθμὸν· τὸ Χ α ρ ῖ δ ῆ μ ι ο ν (ἄκρ. Γάτα) νοτιοανατολικῶς, καὶ τὸ Ἄ φ ρ ο δ ῖ σ ι ο ν (Κρέουζον) βορειοανατολικῶς. Ἡ ἔκτασις τῆς χερσονήσου ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς εἶναι ἡ αὐτὴ, 100 μίλ. Ὅπου δὲ συνδέεται μετὰ τὴν λοιπὴν ἥπειρον ἔχει ἰσθμὸν 56 μίλ. μῆκους. Ἡ Ἰσπανικὴ χερσονήσος εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε ὑπερτερεῖ κατὰ τὸ μέγεθος τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, ὁμοῦ λαμβανομένης.

10.) Ἡ Δανικὴ χερσονήσος διεύθνεται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἔχουσα τριγωνικὸν σχεδὸν σχῆμα, καὶ τελειοῦν εἰς τὸ ἄκρωτήριον Σ κ α γ ε ν σ χ ὄ ρ ν. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι 55 μίλ.

(*) Σημ. Ὁ διδάσκων πρέπει νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκ τῆς πρώτης περιόδου τὰ περὶ τοῦ σχήματος, τῆς διεύθυνσεως, τοῦ μήκους, τοῦ πλάτους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

τὸ δὲ πλάτος φθάνει κατὰ τόπους ἀπὸ 7 ἕως 23 μίλ. Τὸ μέγεθός της εἶναι μόνις τὸ ἐνδέκατον τοῦ μεγέθους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

11.) Ἡ Σκανδιναυικὴ χερσόνησος, ἡ μεγαλειτέρα ὄλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν χερσονήσων, εἶναι ἰσομεγέθης μὲ τὴν Ἰσπανικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, ὁμοῦ λαμβανομένας, καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶναι 250 μίλ. τὸ δὲ πλάτος εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη μικρότερον, εἰς δὲ τὰ νότια μεγαλιότερον. Τὸ δὲ μέγιστον ἀνάβαινει ὡς ἔγγιστα εἰς 100 μίλ. Διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ Σκαγεῖράκου διασχίζεται ἡ χερσόνησος αὐτὴ εἰς τὰ νότια μέρη της εἰς δύο, καὶ τελειώνει εἰς τὰ ἀκρωτήρια Λι ν δ ε σ ν ε ς καὶ Φά λ σ τ ε ρ β ο ν.

12.) Ἐὰν ἀπὸ τὸν μυχὸν τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου φέρωμεν εὐθείας πρὸς τὴν Μαιώτιδα λίμνην, καὶ πρὸς τὸ Καρικὸν πέλαγος, καὶ συνδέσωμεν τὰ ἄκρα τῶν δύο τούτων εὐθειῶν, σχηματίζεται τρίγωνον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιλαμβάνεται ὁ κορμὸς τῆς Εὐρώπης. Ἐκτὸς δὲ τοῦ τριγώνου μένουσι αἱ χερσόνησοι, καὶ αἱ νῆσοι. Τὰ συστατικὰ λοιπὸν μέρη τῆς Εὐρώπης εἶναι τὸ ἡπειρωτικὸν ἢ ὁ κορμὸς, αἱ χερσόνησοι, καὶ αἱ νῆσοι, ὅσαι κεῖνται πλησίον εἰς τὴν παραλίαν αὐτῆς.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῶν ὄρεων καὶ τῶν πεδιάδων τῶν χερσονήσων,
καὶ τῶν μεγαλειτέρων νήσων τῆς Εὐρώπης.

1.) Τὰ ὄρη τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου (*) ἀποτελοῦν μίαν καὶ μόνην σειρὰν, διερχομένην καὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν, καὶ καθ' ὅλου τὸ μήκος τῆς χερσονήσου μέχρι τῶν νοτιωτάτων ἀκρωτηρίων αὐτῆς, καὶ ὀνομάζονται Ἀ π έ ν ν ι α. Τὰ Ἀ πέν

(*) Σημ. Ὁ Διδάσκαλος ἐπαναλαμβάνει ἐντεῦθα τὴν ὄρεογραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Εἶναι δὲ καλὸν νὰ γίνωνται αἱ ἐπαναλήψεις αὗται διὰ τῆς ἐξέτασεως τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἐπιδημογραφίας.

νινα είνκι περί τὸ μέσον τῆς χερσονήσου ὑψηλότερα, καὶ ταπεινοῦνται προχωροῦντα πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον· ἡ δὲ ὑψηλότερα κορυφή αὐτῶν, ὀ μ έ γ α ς Σ ά σ ω ν, κειμένη εἰς τὰ μεσαία Ἀπέννινα ἔχει ὕψος 2110 πήχειων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Σκεπάζουν δὲ τὰ ὄρη ὀλόκληρον τὴν χερσονήσον, καὶ ἀρῖνουν πλησίον εἰς τὴν παραλίαν μόνον χαμηλὰς τινὰς καὶ μικρὰς πεδιάδας, ὡς τὴν Ἐ τ ρ ο υ ρ ι κ ῆ ν (Τοσκανικήν), τὴν Ῥ ω μ α ἱ κ ῆ ν, τὴν Κ α μ π α ν ι κ ῆ ν ἢ Νεαπολιτικὴν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀνυψοῦται κωνοσειθῶς τὸ ἡφαίστειον ὀ Βε σ ο ῦ θ ι ο ς εἰς 950 πήχ. ὕψος, εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Τυρρῆνικοῦ πελάγους· καὶ τὴν Ἀ π ο υ λ ι κ ῆ ν εἰς τὴν τοῦ Ἀδριατικοῦ.

2.) Ἡ Σικελία σκεπάζεται ὀλόκληρος σχεδὸν ἀπὸ ὄρη, τῶν ὁποίων ἡ κυριώτερα σειρὰ κατέχει τὴν βόρειον παραλίαν τῆς νήσου, καὶ περιλαμβάνει κορυφὰς, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος εἶναι 815—1610 πήχειων ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου ὑπάρχει μία μικρὰ πεδιάς, ἡ Κ α τ α ν ι κ ῆ, καὶ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς ἀνυψοῦται ἡ πολυκόρυφος Ἀ ἴ τ ν η, ἣτις εἶναι ἡφαίστειον μεμονωμένον διὰ κοιλίδων ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὄρη τῆς νήσου. Τὸ ὕψος αὐτῆς εἶναι 2760 πήχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. — Ἡ Σαρδῶν καὶ ἡ Κύρνος εἶναι ἐπίσης βουνώδεις νῆσοι· μάλιστα δὲ ἡ δευτέρα, τῆς ὁποίας κορυφαὶ τινες φθάνουσιν εἰς 2170 πήχ. ὕψος.

3.) Εἰς τὴν Ἰσπανικὴν χερσονήσον διακρίνομεν ἀκριβῶς τέσσαρας σειρὰς ὀρέων, αἵτινες διευθύνονται ὀλαὶ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ ἔχουν μεταξὺ αὐτῶν ὑψηλὰς καὶ χαμηλὰς πεδιάδας, διὰ τῶν ὁποίων χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων. Ἐψηλόταται τῶν σειρῶν αὐτῶν εἶναι ἡ βόρειος, διατείνουσα τὴν βόρειον παραλίαν τῆς χερσονήσου, καὶ ἡ νότιος, καταπίπτουσα πρὸς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν.

α.) Ἡ πρώτη καὶ βορειοτάτη σειρὰ, κατέχουσα τὴν βόρειον παραλίαν, ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ Ἀφρόδισιον ἀκρωτήριον μέχρι τοῦ Νεοῦ, καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ Πυρρηναῖα, κατέχοντα τὸν ἰσθμὸν τῆς χερσονήσου, καὶ ἀπὸ τὰ Κανταβρική (Ἰστορικὰ καὶ Γαλλικισκὰ) ὄρη, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐξακολουθήσας τῶν Πυρρηναίων. Τὰ Πυρρηναῖα εἶναι ὑψηλὰ ὄρη, καὶ ἔχουσι κορυφὰς

2700—3000 πήγγων ὕψους ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Ἡ ὑψίστη κορυφή αὐτῶν εἶναι τὸ βουνὸν Περδοῦ, τὸ ὁποῖον κεῖται περὶ τὸ μέσον. Εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τῆς σειρᾶς ταύτης κεῖται ἀνατολικῶς, παρὰ τὴν ὑπώρειαν τῶν Πυρηναίων, ἡ χαμηλὴ Καταλωνικὴ πεδιάς, ἣτις φθάνει πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς Μεσογείου· καὶ δυτικώτερον αὐτῆς εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων ἡ ὑψηλὴ ἀρχαία Καστιλικὴ πεδιάς, ἡ ὁποία ἔχει 600 πήγ. ὡς ἔγγιστα ὕψος ὑπὲρ τὴν θάλασσαν.

β.) Ἡ δευτέρη σειρά, ἡ ὁποία ἔχει τὸ ὄνομα Καστιλικὰ ἄρη, κεῖται πρὸς νότον τῶν ῥηλεισῶν πεδιάδων, καὶ διευθυνομένη παραλλήλως μετὰ τὴν πρώτην φθάνει ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς μέχρι τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου. Τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς μέρη, κείμενα περὶ τὸ μέσον (Σιέρρα Γοαδαράμα), ἀνυψοῦνται εἰς 1090—2270 πήγ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Εἰς δὲ τὴν νότιον αὐτῆς ὑπώρειαν ἐξαπλοῦται ἡ ἐκτενὴς καὶ ὑψηλὴ Νεοκαστιλικὴ πεδιάς, ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν ὕψος μετὰ τὴν βορειότερον κειμένην ἀρχαίαν Καστιλικὴν πεδιάδα.

γ.) Ἡ τρίτη σειρά, ὀνομαζομένη Ἀνδαλουσιανὴ, ἀρχίζει ἀπέναντι τῶν Πιτυοῦσων, καὶ προχωρεῖ δυτικῶς μέχρι τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου. Ἐν μέρει αὐτῆς, ὁ Μαριανὸς ὄρυμνος (Σιέρρα Μορένα) ἔχει 760 πήγ. ὕψος, καὶ χωρίζει τὴν Νεοκαστιλικὴν πεδιάδα, ἀπὸ τὴν πρὸς νότον κειμένην Ἀνδαλουσιανὴν, ἡ Βαιτικὴ γ, ἣτις εἶναι χαμηλὴ, καὶ πλατυνομένη πρὸς δυσμὰς φθάνει ἕως τὴν θάλασσαν.

δ.) Ἡ τετάρτη σειρά τῶν ὀρέων τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Χαριθήμεον ἀκρωτήριο καὶ τελειώνει εἰς τὴν Ταρίφαν, ὀρίζουσα νοτίως τὴν Βαιτικὴν, καὶ ἐξαπλουμένη πρὸς νότον μέχρι τῆς Μεσογείου, ὅπου πίπτει ἀποσώμως. Τὸ κυριώτερον μέρος τῆς σειρᾶς ταύτης εἶναι ἡ Σιέρρα Νεβιάδα, ἡ ὁποία ἔχει κορυφὰς ὡς ἔγγιστα 3000 πήγ. ὕψους ὑπὲρ τὴν θάλασσαν.

4.) Ἡ Δανικὴ χερσόνησος εἶναι ὅλη πεδινὴ, καὶ ἔχει μόνον εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν βράχιν χαμηλῶν λόφων, φθάνουσαν μέχρι τοῦ βορειοτάτου ἀκροῦ αὐτῆς. Καὶ αἱ Δανικαὶ νῆσοι εἶναι ἐπίσης πεδιναί.

5) Τὰ ὄρη τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου σχηματίζουν ἐν καὶ μόνον συνεχῆς σύνολον, τὸ ὁποῖον διειθύνεται ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, καὶ κατέχει τὴν χερσόνησον καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτῆς. Τὰ ὄρη ταῦτα ὀνομαζονται μὲν ἐν κοινὸν ὄνομα Σκ α ν δ ι ν α υ ἱ κ α ἰ Ἄ λ π ε ι ς, ἔχουν ὁμοίως κατὰ τόπους διαφόρους ὀνομασίαις, καὶ καταλαμβάνουν τὸ δυτικὸν μέρος τῆς χερσονήσου, πίπτοντα πρὸς τὴν παραλίαν τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης ἀποτόμως, καὶ ταπεινούμενα βαθμηδὸν πρὸς ἀνατολάς. Αἱ κορυφαὶ τῶν Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων ἐξέχουν ὡς πύργοι ὑπεράνω τοῦ κορμοῦ, καὶ φθάνουν εἰς τὰ νότια μέρη εἰς ὕψος ἐπέκεινα τῶν 2000 πῆχ. Ἡ ἀνατολικὴ τῶν ὀρέων τούτων ὑπέρεια δὲν φθάνει μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ διάστημα κατέχει πεδιάς, ἥτις, ἐξαπλουμένη καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, εἶναι μὲν χαμηλὴ, ἀλλ' ἔχει καὶ ἰκανὰ ὑψώματα καὶ σειρὰς λόφων.

6.) Εἰς τὴν Βρεττανικὴν νῆσον τὸ μὲν νότιον μέρος εἶναι κατ' ἐξοχὴν πεδινόν, τὸ δὲ βόρειον ἐκ ταῦ ἐναντίου ὄρεινόν. Τὸ πεδινὸν κατέχει τὸ νοτιοανατολικὸν τῆς νήσου, καὶ ἔχει πρὸς δυσμὰς τὰ ὄρη τῆς Οὐ α λ ί α ς, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι τὴν παραλίαν βραχώδη. Εἰς τὸ βόρειον μέρος κυριώτερα ὄρη εἶναι τὰ Σ κ ω τ ι κ ἄ, τῶν ὁποίων τὸ ὑψηλότατον τμήμα, τὰ Γ ρ α μ β ι α ν ἄ, φθάνει πέραν τῶν 1000 πῆχ. — Ἡ Ἰρλανδία ἔχει, ὡς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Βρεττανικῆς, βραχώδη καὶ ἀπότομον παραλίαν, παρὰ τὴν ὁποίαν ἀνυψοῦνται μεμονωμένα ὄρη εἰς 1000 πῆχ. ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Εἰς τὰ ἐνδότερα ὁμοίως τῆς νήσου ἐκτείνονται ἀρκεταὶ πεδιάδες, διακοπτόμεναι ἀπὸ βουνὰ χαμηλὰ, καὶ μικρὰς ἐκτάσεις.

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν πεδιάδων τοῦ κορμοῦ
τῆς Εὐρώπης.

1.) Ὁ κορμὸς τῆς Εὐρώπης χωρίζεται διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰττιου πρὸς τὴν ὀλλανδικὴν χερσονήσου

"Ὁ Βορλομηδης"

πόνησον, εἰς δύο τμήματα. Τούτων τὸ ἐν κείμενον πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν εἶναι κατ' ἐξοχὴν πεδινόν· τὸ δὲ ἄλλο εὐρισκόμενον εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς γραμμῆς εἶναι κατὰ μέγα μέρος ὄρεινόν.

2.) Τὸ πεδινὸν τμήμα τοῦ κορμοῦ τῆς Εὐρώπης συμπεριλαμβάνεται ὑπὸ ἓν ὄνομα, με γ ἄ λ η β ο ρ ε ι ο α ν α τ ο λ ι κ ῆ πεδίας, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἀνατολικὸν μέρος ὀνομάζεται Σ α ρ μ α τ ι κ ῆ ἢ Σ κ υ θ ι κ ῆ πεδίας, τὸ δὲ δυτικὸν Γ ε ρ μ α ν ι κ ῆ. Φθάνει δὲ ἡ βορειοανατολικὴ πεδίας ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τοῦ βορείου ὠκεανοῦ, καὶ πρὸς δυσμὰς μέχρι τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, περιλαμβάνουσα ἐντὸς αὐτῆς καὶ τὴν Δακικὴν χερσόνησον, καὶ συνδεομένη πρὸς νότον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰστροῦ μετὰ τὴν Δακικὴν πεδιάδα.

3.) Ἡ μεγάλη αὕτη πεδίας ἔχει μῆκος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 500 μίλ. γεωγρ. Τὸ δὲ πλάτος τῆς εἶναι διάφορον. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἀνατολικὸν, μεταξύ τοῦ Καρικοῦ πελάγους καὶ τῆς Μαιώτιδος, εἶναι 360 μίλια· μεταξύ δὲ τοῦ Λευκοῦ πελάγους καὶ τοῦ Εὐξείνου 260 μίλ· πρὸς νότον δὲ τῆς Βαλτικῆς 35, καὶ πρὸς νότον τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης μόνον 15 μίλ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι 95600 τετραγ. μίλια.

4.) Ἡ βορειοανατολικὴ πεδίας εἶναι ἐν γένει χαμηλὴ, καὶ δὲν περιέχει ἕρη διακρίνοντι ὄρους εἰς αὐτὴν δύο ῥάχεις χαμηλῶν καὶ τραπεζοειδῶν λόφων, αἵτινες διατείνουσι δι' αὐτῆς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Καὶ ἡ μὲν πρῶτην, λεγομένην ὄ τ ι ο ς, κεῖται ὀλίγον τι βορειότερον τῆς βορείου παραλίας τοῦ Εὐξείνου, καὶ ἐξακολουθεῖ ἐκατέρωθεν αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄλλη ὀνομάζεται β ὀ ρ ε ι ο ς, καὶ διήκει νοτιώτερον τῆς νοτίου παραλίας τῆς Βαλτικῆς δι' ὅλης τῆς πεδίαδος ἕως τὰ ἀνατολικά μέρη αὐτῆς. Τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς βορείου ῥάχους περὶ τὸ μέσον αὐτῆς, φθάνον εἰς 270 πηχ. περίπου ὕψος, ὀνομάζεται Β ο λ χ ὄ ν σ κ ε ι ο ς δ ρ υ μ ὄ ς.

5.) Διὰ τῶν δύο τούτων ῥάχων μερίζεται ἡ μεγάλη βορειοανατολικὴ πεδίας εἰς τρία τμήματα· τὸ β ὀ ρ ε ι ο ν, τὸ ὁποῖον φθάνει ἀπὸ τὴν βόρειαν ῥάχιν ἕως τὴν παραλίαν τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ· τὸ μ ἔ σ ο ν, μεταξύ τῶν δύο

βόρειων· και τὸ νότιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ στενὴν ταινίαν παρὰ τὴν βόρειον παραλίαν τοῦ Εὐξείνου.

6.) Τὰ πεδινὰ ταῦτα τμήματα ἔχουν διάφορον χαρακτῆρα· τὸ μὲν βόρειον σύγκειται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ ἐλώδεις, τὸ δὲ νότιον ἀπὸ ἀνύδρους κατὰ τὸ μᾶλλον και ἤττον καλλιεργησίμους χώρας. Τὸ μέσον ὁμως τμήμα ἔχει ἐκτεταμένα δάση, και πολλές καρποφόρους χώρας. Τὰ δὲ δάση πλεονάζουν εἰς τὴν Σαρματικὴν πεδιάδα και ἐλλείπουν ἐντελῶς σχεδὸν εἰς τὴν Γερμανικὴν, ὅπου και αὐτὰ τὰ ἄγρονα και ἐλώδη μέρη μετεβλήθησαν εἰς γαίας καλλιεργησίμους.

7.) Τὴν βορειοανατολικὴν πεδιάδα ὀρίζει καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ μῆκος ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν ἡ συνεχὴς σειρὰ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τὰ ὁποῖα κείνται εἰς τὰ ὄρια μεταξὺ Ἀσίας και Εὐρώπης. Τὰ ὄρη ταῦτα ταπεινοῦνται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον και ἔχουν κορυφὰς 1350 πῆχ. ὕψους περίπου. Τὸ νότιον μέρος αὐτῶν εἶναι κατὰ μέγα μέρος δασοσκεπές.

8.) Τὸ ὄρεινόν τμήμα τοῦ κορμοῦ τῆς Εὐρώπης κατέχεται μὲν κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ ὄρη, ἔχει ὁμως και ἀρκετὰς και μεγάλας χαμηλὰς και ὑψηλὰς πεδιάδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν κείνται περὶ τὰ ἄκρα τῶν ὀρέων, ὡς ἡ Γαλλικὴ, ἡ Λογγοβαρδικὴ ἡ Ἰταλικὴ, ἡ Βελγικὴ, και ἡ ἠδη γνωστὴ Δακτικὴ, ἧτις ἔχει 600 τετρ. μιλ. μέγεθος· ἄλλαι δὲ περιλαμβάνονται ἐντὸς αὐτῶν. Διαιροῦνται δὲ τὰ ὄρη τοῦ τμήματος τοῦτου εἰς τέσσαρα συστήματα, τὰ Καρπάθια, τὰ Γαλλικὰ ὄρη, τὰς Ἄλπεις, και τὰ Γερμανικὰ ὄρη.

9.) Ἡ Γαλλικὴ πεδιάς κειμένη πρὸς βορρᾶν τῶν Πυρηναίων και πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου, ἐκτείνεται βορείως μέχρι τοῦ Βρεττανικοῦ πόρου. Τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν εἶναι 130 μιλ., τὸ δὲ πλάτος τῆς κατὰ τόπους διάφορον· και ἀλλαχοῦ μὲν εἶναι 20 μιλ., ἀλλαχοῦ δὲ φθάνει ἕως 40, και εἰς τινα μέρη ἕως 80 μιλια· ἔχει δὲ μέγεθος 4400 τετραγ. μιλ., και διαιρεῖται διὰ ὑψωμάτων και λόφων εἰς τρία μέρη. Πρὸς βορρᾶν τῆς Γαλατικῆς πεδιάδος ἐκτείνεται παρὰ τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν ἡ Βελγικὴ πεδιάς, ἧτις συμπεριλαμβάνει και τὴν Ὀλλανδικὴν χερσόνησον, και συνδέει

τὴν Γαλλικὴν μὲ τὴν μεγάλην βορειοανατολικὴν πεδιάδα. Ἡ πεδιάς αὕτη εἶναι χαμηλοτάτη καὶ ὀρθωτάτη.

10.) Ἡ Λογγοβαρδικὴ ἢ Ἰταλικὴ πεδιάς, κειμένη πρὸς βορρᾶν τῶν Ἀπεννίνων, ἐκτείνεται κατακλινομένη ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ τελειώνει παρὰ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, εἰσχωρούσα βορειοανατολικῶς περὶ τὸν μυχὸν αὐτοῦ μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Τεργέστης. Ἡ χαμηλὴ καὶ ὀρθωτὴ πεδιάς ἔχει μῆκος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς 70 μίλ., καὶ πλάτος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον 30. Μέγεθος δὲ 700 τετραγ. μίλ. Ἡ Ἰταλικὴ πεδιάς εἶναι ἐκ τῶν εὐφορωτέρων τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ μὲ τὴν Δακικὴν πεδιάδα.

11.) Τὰ Καρπάθια ὄρη, κείμενα εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τοῦ ὄρειοῦ τμήματος, ἀνυψοῦνται ἐκ τῆς βορειοανατολικῆς καὶ τῆς Δακικῆς πεδιάδος, διατείνοντα ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Σύγκεινται δὲ ἀπὸ πολλὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερα εἶναι αἱ Τρανσυλβανικαὶ καὶ Ἀλπεις, τὰ κεντρικὰ Καρπάθια (Τάτρα), καὶ τὰ μικρὰ Καρπάθια. Ὑψηλότερα τούτων εἶναι αἱ Τρανσυλβανικαὶ Ἀλπεις, τῶν ὁποίων κορυφαὶ τινες φθάνουν εἰς 2400 πῆχ. ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. ἔχουν δὲ τὰ Καρπάθια ὄρη πρὸς δυσμὰς δύο ἐκτενεῖς καὶ χαμηλὰς πεδιάδας, αἵτινες συνδέονται μεταξὺ τιν καὶ ὀνομάζονται Οὐγγρικαὶ καὶ ἐπειδὴ δὲν κεῖνται εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος, διὰ τοῦτο ἡ μὲν μία λέγεται ἄνω καὶ ἡ ἄλλη κάτω Οὐγγρικὴ πεδιάς. Ἡ κάτω Οὐγγρικὴ πεδιάς εἶναι ἡ μεγαλειτέρα τῶν δύο, καὶ ἔχει μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον 60 μίλια· πλάτος δὲ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς 40, καὶ μέγεθος 160 τετραγ. μίλ. Εἶναι δὲ κατὰ μέγα μέρος ἄκαρπος, καὶ εἰς μὲν τὸ ἀνατολικὸν ἀμμώδης καὶ ξηρὰ· εἰς δὲ τὸ δυτικὸν ἐλώδης. Τελειώνει δὲ ἡ κάτω Οὐγγρικὴ πεδιάς πρὸς νότον εἰς τὴν Πανονικὴν πεδιάδα καὶ τὰ Σερβικὰ ὄρη.

12.) Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γαλλικῆς πεδιάδος κεῖνται κατ' ἕλον τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τὰ Γαλλικὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα διαιροῦνται εἰς δύο τμήματα, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον. Μέρη τοῦ νοτίου τμήματος εἶναι τὸ Κέμμεννο ὄρος (Σβεέναι), τὸ ὁποῖον ἔχει ὑψηλότεραν κορυφὴν τὸ

Μεζένικον (1460 πήχ. ὕψους), καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἄρου-
ερνίας, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὰς ὑψηλότερας κορυφὰς ὄλων τῶν
Γαλλικῶν ὄρεων, ὡς τὸ Δόρον, 1560 πήχ., καὶ τὸ Κά-
ταλον, 1540 πήχ. ὕψους ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θα-
λάσσης. Εἰς δὲ τὸ βόρειον τμήμα διακρίνονται κατ' ἐξοχὴν τὰ
Βογῆσια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν σειρὰν, τείνουσαν ἀπὸ νότου
πρὸς βορρᾶν, καὶ ἔχουσαν πρὸς ἀνατολὰς τὴν Ρηνικὴν πε-
διάδα. Τὸ ὕψος τῶν Βογησιῶν ὄρεων φθάνει εἰς 1200 πήχ.

13.) Πρὸς δυσμὰς τῶν Καρπαθίων ὄρεων καὶ τῶν Οὐγγρι-
κῶν πεδιάδων, πρὸς βορρᾶν τῶν βορειοδυτικῶν ὄρεων τῆς Ἑλ-
ληνικῆς χερσονήσου, τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, τῆς Λογγο-
βαρδικῆς πεδιάδος καὶ τοῦ Λιγυστικοῦ πελάγους κείνται αἱ
Ἄλπεις, αἵτινες εἶναι τὰ ὑψηλότερα ὄλων τῶν ὄρεων τῆς
Εὐρώπης. Διευθυνόμεναι δὲ ἐν γένει ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς
τὸ βορειοανατολικὸν ὡς ἔγγιστα ἔχουν μῆκος 125 μίλ., καὶ
πλάτος 20 ἕως 40, καὶ κατέχουν 4500 τετραγωνικῶν μί-
λιων ἐπιφάνειαν.

14.) Διακρίνονται δὲ εἰς τὰς Ἄλπεις δύο μέρη, χωριζόμενα
διὰ διαφορῶν διευθύνσεων τὸ δυτικὸν καὶ τὸ ἀνατο-
λικόν. Τὸ δυτικὸν περιλαμβάνει ἀπὸ δυσμῶν κατὰ πλάτος
τὴν Λογγοβαρδικὴν πεδιάδα, καὶ ὀνομαζόμενον δυτικαὶ
Ἄλπεις διατείνει, ταπεινούμενον ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον,
μέχρι τοῦ Λιγυστικοῦ πελάγους, ὅπου πίπτει ἀποτόμως. Σύγ-
κειται δὲ ἀπὸ μίαν καὶ μόνην σειρὰν, διακλαδιζομένην πρὸς
δυσμὰς καὶ ἀνατολὰς εἰς τὰς παρακειμένας πεδιάδας, καὶ ἔχει
κορυφὰς τὸ Βήσουλον (3250 πήχ.) καὶ τὸ Ἰσέρανον,
ἔχον τὸ αὐτὸ ὕψος. Τὸ δὲ ἀνατολικὸν, πρὸς βορρᾶν τῆς Λογ-
γοβαρδικῆς πεδιάδος, διευθύνεται ταπεινούμενον ἀπὸ δυσμῶν
πρὸς ἀνατολὰς, καὶ σύγκεται πρὸς μὲν δυσμὰς ἀπὸ μίαν σει-
ρὰν (κεντρικαὶ Ἄλπεις), εἰς τὴν ὁποίαν παράκεινται
πρὸς βορρᾶν καὶ νότον ἄλλα ὑψηλὰ ὄρη· πρὸς δὲ ἀνατολὰς
ἀπὸ πολλὰς παραλλήλους σειρὰς, αἵτινες φθάνουν μέχρι τῶν
Οὐγγρικῶν πεδιάδων (ἀνατολικαὶ Ἄλπεις).

15.) Αἱ κεντρικαὶ Ἄλπεις εἶναι τὸ ὑψηλότερον
καὶ ἀγριώτερον μέρος ὄλου τοῦ συστήματος τῶν Ἀλπεων, καὶ

"Ὁ Παλαμάθης"

ἔχουν ἐπισημοτέρας κορυφάς τὸ Λευκὸν βουνὸν (Μόντ-βλάγκ), 3850 πῆχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης· τὸ βουνὸν Ρόζαν (3500 πῆχ.), τὴν Παρθένον (3300 πῆχ.), καὶ τὸν Ἀδούλαν (ἄγ. Γοττάρδον 2700 πῆχ.). — Αἱ δὲ ἀνατολικαὶ Ἄλπεις, χαμηλότεραι πολὺ τῶν κεντρικῶν, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν δυτικῶν, μάλιστα ἔχουν εἰς τὰς ὑψίστας κορυφάς των 300 πῆχ. ὕψος, καὶ διαίρουνται εἰς Νορικὰς Ἄλπεις, εἰς Καρνιας, καὶ εἰς Ἴουλίαις, αἵτινες σχηματίζονται ἀπὸ τρεῖς σειρὰς παραλλήλους, διευθυνομένας ἐν γένει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ χωρίζομένας ἀπ' ἀλλήλων διὰ μακρῶν κοιλάδων. Αἱ Ἰουλῖαι Ἄλπεις, φθάνουσι μέχρι τοῦ Κολάπιος, συνενοῦνται μὲ τὰ ὄρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

16.) Καθ' ὅλην τὴν βορειοδυτικὴν ὑπώρειαν τῶν κεντρικῶν καὶ τῶν ἀνατολικῶν Ἄλπεων ἐξαπλοῦσαι ὑψηλὴ καὶ πεδινὴ χώρα, ἡ ὅποια προχωρεῖ ταπεινομένη ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ ἔχει 270 ἕως 330 πῆχ. ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Ἡ πεδιάς αὕτη χωρίζεται εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ νοτιοδυτικόν, τὸ ὅποῖον εἶναι μικρότερον, καὶ λέγεται Ἑλβετικὴ πεδιάς, καὶ εἰς τὸ μεγαλύτερον βορειοανατολικόν, ὀνομαζόμενον Βαυαρικὴ πεδιάς.

17.) Πρὸς δυσμὰς τῶν Καρπαθίων καὶ τῆς βορειοανατολικῆς πεδιάδος, πρὸς βορρᾶν τῶν Ἄλπεων, τῆς Βαυαρικῆς, καὶ Ἑλβετικῆς πεδιάδος, καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῶν Γαλλικῶν ὀρέων, κεῖται τὸ σύστημα τῶν Γερμανικῶν ὀρέων, τὰ ὅποια φθάνουν πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν βορειοανατολικὴν πεδιάδα, ἥτις τὰ χωρίζει ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

18.) Τὰ Γερμανικὰ ὄρη σύγκεινται ἀπὸ πολλὰς καὶ διαφόρους σειρὰς, αἵτινες ἔχουν παικίλιας διευθύνσεις. Ἐν γένει ὅμως ἐπικρατοῦν εἰς τὰ ὄρη ταῦτα δύο διευθύνσεις, ἡ ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικόν πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, καὶ ἡ ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικόν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Τὰ Γερμανικὰ ὄρη ταπεινοῦνται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ περιέχουν μεταξύ των πολλὰς ὑψηλὰς πεδιάδας.

19.) Ἀξιολογώτεραι σειραὶ τῶν Γερμανικῶν ὀρέων εἶναι αἱ ἐφεξῆς.

α.) Ὁ Ἰούρασος, ὅστις ὀρίζει: καθ' ὄλον τὸ μῆκος βορειοδυτικῶς τὴν Ἑλβετικὴν καὶ τὴν Βαυαρικὴν πεδιάδα. Ὁ Ἰούρασος ἔχει εἰς τὰ νότια μέρη του κορυφὰς 1440 πύχ. ὕψους, καὶ προχωρῶν πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν γίνεται χαμηλότερος, καὶ ταπεινοῦται εἰς 100 σχεδὸν πύχ. ὕψος.

β.) Ὁ Μέλας δρυμὸς, σειρὰ παράλληλος τῶν Βογησιῶν ὀρέων καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ῥηνικῆς πεδιάδος κειμένη. Ἡ πρὸς βορρᾶν ἐξακολούθησις αὐτοῦ σχηματίζει τὸ Ὄδεμβάλδον, τὸ Σπέσσαρτον, καὶ τὸ Ροϊνον ὄρος. Μεταξὺ δὲ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ καὶ τοῦ Ἰουράσου κεῖται ἡ ὑψηλὴ Σοηβικὴ πεδιάς, ἣτις εἶναι χαμηλότερα ἀπὸ τὴν Βαυαρικὴν. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ φθάνει εἰς 1250 πύχων ὕψος.

γ.) Ὁ Βοεμικὸς δρυμὸς, περιλαμβάνων πρὸς ἀνατολὰς τὴν Βαυαρικὴν πεδιάδα, διευθύνεται ἀπὸ τὸ νοτιοανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, καὶ ἔχει ὡς ἐξακολούθησιν τὸ Πιτυοφόρον ὄρος, μικρὰν συστάδα κωνοειδῶν βουνῶν, καὶ τὸν Θουρίγγειον δρυμόν.

δ.) Παράλληλος μὲ τὸν Βοεμικὸν δρυμόν, διευθύνεται ἄλλη σειρὰ, τὰ Σουδητία ὄρη, τὰ ὁποῖα, ὑψόμενα εἰς 1350 πύχ. ὕψος, πίπτουν βορειοανατολικῶς καὶ ὀρθίως πρὸς τὴν Γερμανικὴν πεδιάδα. Περιλαμβάνουν δὲ μετὰ τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ τὰς λοφώδεις Βοεμικὰς καὶ Μοραβικὰς χώρας, τὰς ὁποίας ὀρίζει πρὸς βορρᾶν τὸ μεταλλοφόρον ὄρος, τὸ ὁποῖον εἶναι σειρὰ διευθυνομένη ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν, καὶ ἔχει κορυφὰς 1000 πύχων ὕψος.

ΚΕΦΑΛ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης.

1.) Ἑρμηνεία. Ἡ χώρα, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ρέουν συναθροαζόμενα εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ποταμόν, λέγεται περιουχὴ ἐκεῖνου τοῦ ποταμοῦ. Ἐπίσης ἡ χώρα, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ρέουν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θάλασσαν ὀνομά-

ζεται περιοχή τῆς θαλάσσης ἐκεῖνης. — Ἡ περιοχή τῆς θαλάσσης περιλαμβάνει πολλές περιοχὰς ποταμῶν.

2.) Ἡ Εὐρώπη διαιρεῖται κυρίως εἰς τρεῖς περιοχὰς θαλασσῶν· εἰς τὴν τοῦ βορείου ὠκεανοῦ, τὴν τοῦ ἀτλαντικοῦ, καὶ τὴν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ δὲ τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μερίζεται εἰς πολλές ἄλλας· δηλ. τὴν περιοχὴν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης· τὴν τῆς Γερμανικῆς· τὴν τοῦ Βρεττανικοῦ πόρου· τὴν τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου· καὶ τέλος τὴν τοῦ ἀμέσου ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

3.) Ἐκτὸς τῶν εἰς τὰς βῆθεις θαλάσσης ῥεόντων ποταμῶν γίνονται καὶ ἱκανὸν μέρος τῶν ὑδάτων τῆς Εὐρώπης εἰς μίαν λίμνην, ἣτις κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Εὐξείνου, καὶ ὀνομάζεται Κασπία. Ἡ Κασπία λίμνη ἔχει ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν 165 μιλίων μῆκος, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς 50 μιλίων πλάτος. Τὸ μέγεθος αὐτῆς εἶναι 6000 τετραγ. μίλια.

4.) Τὴν μεγαλειτέραν ὄλιον τῶν περιοχῶν ἔχει ἡ Κασπία λίμνη· μετ' αὐτὴν ἡ Μεσόγειος· ἔπειτα ὁ ἀτλαντικὸς, καὶ τέλος ὁ βόρειος ὠκεανός.

5.) Ἐκτὸς τῆς Κασπίας ἔχει ἡ Εὐρώπη καὶ ἄλλας πολλές λίμνας, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἐκρέουν ποταμοί. Αἱ λίμναι αὗται ὅμως εἶναι ὅλαι μικροῦ μεγέθους. Ἀξιολογώτεραι τούτων εἶναι ἡ Πλατένη εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς κάτω Οὐγγρικῆς πεδιάδος· ἡ Νεοσιδέλειος εἰς τὴν ἄνω Οὐγγρικὴν πεδιάδα· ἡ Τρασιμένη εἰς τὴν δυτικὴν ὑπώρειαν τῶν Ἀπεννίνων, καὶ ἄλλαι τινές.

ΚΕΦΑΛ. ΟΓΔΩΘΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν τῆς περιοχῆς τῆς Κασπίας λίμνης.

1.) Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κασπίας ἀνήκουν οἱ ἐφεξῆς ποταμοί.

α) Ὁ Οὐράλιος,

ὅστις πηγάζει εἰς τὸ νότιον τμήμα τῶν Οὐραλίων ὄρεων, διευ-

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη 7^η Ναυπλίου

"Ὁ Πυλαμῆδης"

θύνεται πρὸς νότον, καὶ χύνεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Κασπίας λίμνης.

β') Ὁ Βόλγας,

οὗτος εἶναι ὁ μέγιστος ὄλων τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης. Πηγάζει δὲ εἰς τὸν Βολχόνσκειον δρυμὸν, καὶ ἔχει κατ' ἀρχὰς μὲν διεύθυνσιν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἔπειτα δὲ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων, ἕως ἐξήκοντα, εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Κασπίας πρὸς δυσμὰς τοῦ Οὐραλίου.

Ὁ Βόλγας παραλαμβάνει πάμπολλα καὶ σημαντικὰ παραποτάμια, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερα εἶναι τὰ ἐφεξῆς.

ἀριστερόθεν

δεξιόθεν

2.) Ὁ Κάμας, οὗτος πηγάζει εἰς τὰ Οὐράλια ὄρη.

1.) Ὁ Ὄκας, οὗτος δέχεται ἀριστερόθεν τὸν Μόσκαν.

2.) Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Βόλγα κεῖνται αἱ ἐφεξῆς παραποτάμια πόλεις· παρὰ μὲν τὸν Βόλγαν, τὸ Νοβογόροδον, ἡ Καζάνη, καὶ τὸ Ἀστραχάνιον· παρὰ δὲ τὸν Μόσκαν, ἡ ὁμώνυμος πόλις Μόσκα. (*)

3.) Ὁ Βόλγας μετὰ τῶν παραποταμιῶν του διαρρέει τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς μεγάλης βορειοανατολικῆς πεδιάδος τῆς Εὐρώπης πρὸς νότον τῆς βορείου βίχως.

ΚΕΦΑΛ. ΕΝΝΑΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Μεσογείου.

1.) Τὴν περιοχὴν τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Μεσογείου διαρρέουσι οἱ ἀκόλουθοι ποταμοί.

α.) Ὁ Τάναϊς (Δόν),

ὁ ὁποῖος πηγάζει εἰς τὴν βορειοανατολικὴν πεδιάδα μεταξὺ τῶν δύο βίχων, καὶ διασχίσας τὴν νότιον αὐτῶν ἐκβάλλει εἰς τὸν μυχὸν τῆς Μαιώτιδος λίμνης παρὰ τὴν πόλιν Ἀζόβιον,

(*) Σημ. Ὁ διδάσκαλος προσδιορίζει ἐπὶ τοῦ πίνακος ἀκριβῶς τὰς θέσεις τῶν διαφόρων πόλεων, μεταχειριζόμενος εἰς τὸν προσδιορισμὸν αὐτῶν μόνον τὰ ἤδη ὠρισμένα καὶ γνωστὰ μέρη.

β'.) Ὁ Β ο ρ ε ω σ θ έ ν η ς (Δάναπρις, Δνεϊπερ)

πηγάξει εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς βορείου βάρχειος πλησίον εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Βόλγα. Διευθύνεται δὲ πρὸς νότον, καὶ ἀφοῦ διασχίσῃ τὴν νότιον βάρخين, καταφερόμενος ὀξέως, χύνεται εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον παρὰ τὴν Χερσῶνα πόλιν.

Ἐκτὸς τῆς Χερσῶνος ἔξαι λόγου πόλεις παρὰ τὸν Βορυσθένην εἶναι ἡ Κιέβη, καὶ ἡ Μοχιλέβη.

γ'.) Ὁ Τ ὕ ρ α ς (Δάναστρις, Δνεϊστερ),

ὅστις καταβαίνει ἀπὸ τὴν βορειοανατολικὴν ὑπώρειαν τῶν Καρπαθίων ὄρεων, καὶ φέρεται ὀρηκτικῶς ἐπὶ τῆς νοτίου βάρχειος. Χύνεται δὲ εἰς τὸν Εὐξείνιον παρὰ τὸ Ἀκερμάνιον.

δ'.) Ὁ Δ ο ὔ ν α θ ι ς,

ὅστις εἰς τὸν κάτω δρόμον του λαμβάνει τὸ ὄνομα Ἰστρος. Ὁ ποταμὸς οὗτος πηγάζει εἰς τοὺς νοτιοανατολικούς πρόποδας τοῦ Μέλανος ὄρους, καὶ ἔχει εἰς τὸν δρόμον του διαφόρους διευθύνσεις· κατ' ἀρχὰς μὲν πρὸς τὸ βορειοανατολικόν· ἔπειτα πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν· μετὰ ταῦτα πρὸς νότον, καὶ τελευταίον πρὸς ἀνατολάν. Χύνεται δὲ, ὡς ἔρρέθη, δι' ἐπὶ στόματων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Παραποτάμια.

ἀριστερόθεν

δεξιόθεν

1.) Ὁ Ἰ σ ά ρ α ς, ὅστις πηγάζει εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῶν κεντρικῶν Ἄλπεων, καὶ διαρρέει τὴν Βαυαρικὴν πεδιάδα.

2.) Ὁ Ἰ ν ν ο ς, πηγάζει ἐντὸς τῶν κεντρικῶν Ἄλπεων, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸ βορειοδυτικόν.

4.) Ὁ Δ ρ α ῦ ο ς πηγάζει μεταξύ τῶν Νωρικῶν καὶ τῶν Καρνίων Ἄλπεων, καὶ διευθύνεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάν.

6.) Ὁ Σ α ῦ ο ς, ὅστις κατερχόμενος ἐκ τῶν Ἰουλιανῶν Ἄλ-

3.) Ὁ Μ ὀ ρ α θ ο ς (Μάργ), ὅστις πηγάζει εἰς τὰ Σουδήτια, καὶ ῥέει πρὸς νότον.

5.) Ὁ Τ ἰ β ἰ σ κ ο ς (Τίσαρ), ὅστις πηγάζει εἰς τὰ Καρπάθια, καὶ ῥέει κατ' ἀρχὰς πρὸς δυσμὰς, καὶ ἔπειτα παραλλήλως

μέ τὸν Δούναβιν πρὸς νότον. πέων ῥέει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

7.) Τὰ λοιπὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου παραποτάμια (*).

Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Δουνάβειος εὐρίσκονται παραποτάμια πόλεις αἱ ἐξῆς· παρὰ μὲν τὸν Δούναβιν ἡ Οὐλμα, ἡ Ρατισθόνη (Ῥεγενσθούργον), ἡ Λιντία (Λιντζ), ἡ Βιέννη, τὸ Πρεσθούργον, τὸ Κομόρινον, ἡ Βαυζένη, ἡ Πέστα καὶ Βουδα, τὸ Ζεμλίον (ὁ Ζέμονας), τὸ Βελιγράδιον, τὸ Βιδδίον, ἡ Ἰμπρατρία, καὶ τὸ Γαλάζιον· παρὰ δὲ τὸν Ἰσάραν, τὸ Μόναχον· παρὰ τὸν Ἰννον, ἡ Ἰνσβρούκη· καὶ παρὰ τὸν Σαῦον, τὸ Ἀθακον (ἡ Λουβιάνη).

ε.) Οἱ ποταμοὶ

τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήτου (*).

ς.) Ὁ Πάδος,

ὅστις καταβαίνειν ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν πῶν δυτικῶν Ἄλπεων, διαρρέει κατὰ μῆκος τὴν Λογγοβαρδικὴν πεδιάδα διευθυνόμενος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος πρὸς νότον τοῦ κόλπου τῆς Βενετίας.

Παραποτάμια

ἀριστεροῦεν

δεξιόθεν

1.) Ὁ Τίκινοσ (Τεσσίνος), πηγάζων εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Ἀδούλα, ῥέει πρὸς νότον· καὶ σχηματίζας εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἄλπεων τὴν Οὐερβανὸν λίμνην ῥέει διὰ τῆς πεδιάδος, καὶ χύνεται εἰς τὸν Πάδον.

2.) Ὁ Ἀδούας ἔχει τὰς πηγὰς του ἐντὸς τῶν κεντρικῶν Ἄλπεων, καὶ σχηματίζει εἰς τὴν

(*) Σημ. Ὁ διδάσκαλος χρεωστῆ καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ κατωτέρω, ὅπου ἀναφέρονται οἱ ποταμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκ τῆς πρώτης περιόδου ὅλους τοὺς ποταμοὺς αὐτοὺς διὰ τὰ συμπληρώτη τὴν ποταμογραφίαν τῆς Ἑβρώπης.

υπώρειαν αὐτῶν τὴν Ἀδρίαν
λίμνην, ἢ τοῦ Κώμου.

4.) Ὁ Ἄθεσις πηγάζει
πλησίον εἰς τὰς πηγὰς τοῦ
Ἀδοῦα, ῥέει κατ' ἀρχὰς πρὸς
ἀνατολάς, ἔπειτα πρὸς νότον,
καὶ πάλιν πρὸς ἀνατολάς, καὶ
χύνεται εἰς τὸν Πάδον πλησίον
εἰς τὰς ἐκβολὰς του.

Παραποτάμια πόλεις εἰς τὸ σύστημα τοῦ Πάδου εἶναι· παρά
μὲν τὸν Πάδον τὸ Ταυρίνον, ἡ Πλακεντία, ἡ Κρε-
μώνη, καὶ ἡ Φερόρα· παρά δὲ τὸν Τίκινον ἡ Πα-
θία, καὶ παρὰ τὸν Ἄθεσιν ἡ Βηρών.

ζ') Ὁ Τίθερις,

ἔχων τὰς πηγὰς του ἐντὸς τῶν Ἀπεννίνων, διευθύνεται πρὸς
νότον, καὶ χύνεται εἰς τὸ Τυβήρικόν πέλαγος, ἀφοῦ διέλθῃ
διὰ τῆς Ρώμης.

η) Ὁ Ἄρνος,

καταρρέων ἀπὸ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῶν Ἀπεννίνων, διευθύ-
νεται πρὸς δυσμὰς, καὶ χύνεται εἰς τὸ Λιγυστικόν πέλαγος.
Παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ κεῖνται ἡ Φλωρεντία καὶ ἡ
Πίσσα.

θ') Ὁ Ροδανός

ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὴν δυτικὴν ὑπώρειαν τοῦ Ἀδοῦα.
καὶ διευθύνεται πρὸς δυσμὰς. Διαρρέυσας δὲ τὴν λίμνην Ἀε-
μάνην (ἢ τῆς Γενεύης) ῥέει πάλιν πρὸς δυσμὰς· ἔπειτα στρέ-
φεται πρὸς νότον, καὶ χύνεται διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν
Γαλιτικὸν κόλπον.

Παραλαμβάνει δεξιόθεν ὁ Ροδανός τὸν Ἀραρα (Σαίονην),
πηγάζοντα εἰς τὰ Βογίσια ὄρη, καὶ ἔχει παρὰ τὰς ὄχθας του
τὰς ἐφεξῆς πόλεις, τὴν Γενεύην, τὸ Λούγδουνον, καὶ
τὴν Αὐεννιῶνα.

ι) Ὁ Ἴβηρ,

πηγάζων εἰς τὴν νότιον ὑπώρειαν τῶν δυτικῶν Πυρρηναίων,
διάρρει τὴν Καταλονικὴν πεδιάδα, καὶ ἔχει τὰς πόλεις Σα-
ραγῶσσαγ καὶ Δερτωσσάνα.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν τῶν περιοχῶν τοῦ ἁμέσου ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου, καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ πόρου.

1.) Εἰς τὴν ἁμεσον περιοχὴν τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἀνήκουσι οἱ ἐξῆς ποταμοί.

ἀ) Ὁ Β α ι τ ι ς (Γουαδαλιβίρ), ὅστις πηγάζει εἰς τὸν Μαριανὸν δρυμὸν, καὶ διαρρέει τὴν Ἀνδαλουσιανὴν πεδιάδα. ἔχει δὲ παρά τὰς ὄχθας του τὴν Κορδύβην, καὶ τὴν Σεβίλλαν.

β') Ὁ Ἄ ν α ς (Γουαδιάνας), σχηματιζόμενος ἐντὸς τῆς Νεοκαστιλικῆς πεδιάδος, ῥέει πρὸς δυσμὰς καὶ ἔπειτα στρέφεται πρὸς νότον.

γ') Ὁ Τ ά γ ο ς, πηγάζων εἰς τὰ Καστιλικὰ ὄρη, διευθύνεται πρὸς δυσμὰς, καὶ ἐκβάλλει παρά τὴν πόλιν Λισσαβῶνα εἰς τὸν ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Διαρρέει δὲ καὶ τὸ Τόλεδον.

δ') Ὁ Δ ο ῦ ρ ι ο ς, πηγάζων εἰς τὴν ὑπέρειαν τῶν Κανταβρικῶν ὄρεων διευθύνεται διὰ τῆς ἀρχαίας Καστιλικῆς πεδιάδος πρὸς δυσμὰς, καὶ χύνεται παρά τὸ Ὀπόρτον εἰς τὸν ὠκεανόν.

2.) Εἰς τὸν Οὐασκωνικὸν κόλπον χύνονται

ἀ) Ὁ Γ α ρ ο ῦ μ ν α ς (Γαρόνας), ἔχων τὰς πηγὰς του εἰς τὴν βόρειον ὑπέρειαν τῶν Πυρηναίων, διευθύνεται διὰ τῆς Γαλλικῆς πεδιάδος, καὶ πλατύνεται περὶ τὰς ἐκβολὰς του εἰς λιμενοσιδῆς στόμιον. Παρά τὰς ὄχθας αὐτοῦ κεῖνται ἡ Φολῶσσα, καὶ ἡ Βορδίγαλα (Βορδῶ).

β') Ὁ Λ ε ί γ η ρ (Λοίρας), ὅστις ἀρχίζει εἰς τὸ Κέμμενον ὄρος, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διευθύνεται πρὸς βορρᾶν, ἔπειτα δὲ στρέφεται πρὸς δυσμὰς.— Παραλαμβάνει δὲ ὁ Λείγηρ ἀριστερόθεν τὸν Ἑλιβρίον (Ἀλπιῶν

"Ὁ Παλομήδης"

λιερον), πηγάζοντα πλησίον εἰς τὰς πηγὰς του, καὶ διαρρέει τὰς πόλεις Λύρηλιαν (Όρλεάνς), καὶ Νάντην.

3.) Εἰς τὸν Βρεττανικὸν πόρον χύνεται ἄξιος λόγου μόνον

Ὁ Σηκουάνας (Σένας),

ὅστις πηγάζει εἰς τὸ βόρειον τμήμα τῶν Γαλλικῶν ὀρέων, διέρχεται διὰ τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ρουάννης, καὶ ἔχει παρὰ τὰς ἐκβολὰς του τὴν πόλιν Κάβρ δὲ Γράς.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν τῆς περιοχῆς τῆς Γερμανικῆς
θαλάσσης.

Οἱ ἀξιολογώτεροι ποταμοὶ τῆς περιοχῆς ταύτης εἶναι

α) Ὁ Ῥήνος,

ὅστις ἔχων τὰς πηγὰς του εἰς τὸν Ἀδούλαν πλησίον εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ῥοδανοῦ, διατρέχει καθὼς καὶ ὁ Δούναβις δρόμον μακρὸν, μεταβάλλων διαφόρως τὴν διεύθυνσίν του. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διευθύνεται πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, ὅθεν στρέφεται πρὸς βορρᾶν' ἀφοῦ δὲ σχηματίσῃ τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας, ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὴν ῥέων πρὸς δυσμὰς. Μετὰ ταῦτα σχηματίσας καμπὴν διαρρέει τὴν πεδιάδα μεταξὺ Μέλανος δρυμοῦ καὶ Βογησιῶν ὀρέων, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὸ βορειοδυτικόν χύνεται διὰ διαφόρων στομάτων εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

Παραποτάμια

ἀριστερόθεν

δεξιόθεν

1.) Ὁ Ἀρόλας, πηγάζων πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, φέρεται διὰ τῶν Ἄλπεων καὶ τῆς Ἑλβετικῆς πεδιάδος σχηματίζων δύο λίμνας. Στραφεὶς δὲ παρὰ τὴν ὑπώρειαν τοῦ Ἰουράσου πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, καὶ παραλαβὸν δεξιόθεν

2.) Ὁ Νέκαρα, ἔχων τὰς πηγὰς του πρὸς βορρᾶν τῶν πηγῶν τοῦ Δουνάβεως εἰς τὸν Μέλανα δρυμὸν, καὶ διευθυνόμενος πρὸς βορρᾶν.

3.) Ὁ Μοῦνος, ὅστις πηγάζει εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Πιτνοφόρου ὄρους, καὶ δι-

τὸν Ῥύσαν, ῥέοντα διὰ τῆς εὐθύνεται πρὸς δυσμᾶς, σχη-
λίμνης τῆς Λουκέρνης, ματίζων πολλοὺς ἐλιγμούς.
χύνεται εἰς τὸν Ῥήνον.

4.) Ὁ Μοσέλας, ἔχων τὰς
πηγὰς του εἰς τὰ Βογισία ὄρη
πλησίον εἰς τὰς τοῦ Ἄραρος,
ῥέει παραλλήλως μὲ αὐτὰ ἀπὸ
νότου πρὸς βορρᾶν.

5.) Ὁ Μόσας, πηγάζων εἰς
τὸ βόρειον τμήμα τῶν Γαλλι-
κῶν ὄρεων, ῥέει πρὸς βορρᾶν,
καὶ συνενεῖται μὲ τὸν Ῥήνον
πλησίον εἰς τὰς ἐκβολὰς του.

Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ῥήνου εὐρίσκονται αἱ ἐφεξῆς παραποτά-
μιαι πόλεις· παρὰ μὲν τὸν Ῥήνον, ἡ Κωνσταντία, εἰς τὴν
νότιον ὄχθην τῆς ὁμωνύμου λίμνης· ἡ Βασιλεία, εἰς τὴν
πρὸς βορρᾶν καμπὴν τοῦ ποταμοῦ· τὸ Στρασβούργον,
τὸ Μαγχαίμσον, ἡ Βόρμη, ἡ Μογουντία (Μάντζ),
ἡ Κοβλέντση, ἡ Βόννα, ἡ Κολωνία, ἡ Δυ-
σελδόρφη, καὶ ἡ Ῥοττερδάμη· παρὰ δὲ τὸν Ἀρό-
λαν ἡ Βέρνη· παρὰ τὸν Ῥύσαν ἡ Λουκέρνη· παρὰ τὸν
Νέκαρα ἡ Ἐϊδελβέργη· παρὰ τὸν Μοϊνον ἡ Φραγκ-
φόρτη· παρὰ τὸν Μοσέλαν οἱ Γρέβιροι (Γρίερ), καὶ
τὸ Μέτιον (Μέτζ)· καὶ παρὰ τὸν Μόσαν ἡ Λυττίχη.

β') Ὁ Βίσουργις (Βέζερ),

ὅστις συγκροτεῖται ἐκ δύο ποταμίων, τοῦ Ούέρρα καὶ τοῦ
Φούλδα, πηγάζοντων εἰς τὰ Γερμανικὰ ὄρη. ῥέει δὲ πρὸς
βορρᾶν, καὶ διελθὼν διὰ τῆς Βρέμης πόλεως χύνεται εἰς
τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.

γ') Ὁ Ἄλβις,

ὁ ὁποῖος κατέρχεται ἀπὸ τὴν νοτιοδυτικὴν πλευρὰν τῶν Σου-
δητῶν, διευθύνεται ἐν γένει πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ χύνε-
ται εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν. ἔχει δὲ τὸ πλεῖστον μέρος
τοῦ δρόμου του εἰς τὴν βορειοανατολικὴν πεδιάδα τῆς Εὐρώπης.

Παραποτάμιαι.

ἀριστερόθεν

δεξιόθεν

1.) Ὁ Μόλδαυος, πηγάζ-

Βιβλιοθήκη Ναυπλίου

"Ὁ Παλαμῆδης"

ζων εἰς τὴν βορειοανατολικὴν ὑπώρειαν τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ, ῥέει πρὸς βορρᾶν.

2.) Ὁ Ἐγρας, ἀρχίζων ἀπὸ τοῦ Πιτυσφόρου ὄρους, καὶ διευθύνεται πρὸς ἀνατολάς.

3.) Ὁ Σάλας, πηγάζων ἐπίσης εἰς τὴν ἑσθέρειον πλευρὰν τοῦ Πιτυσφόρου ὄρους, καὶ ῥέων πρὸς βορρᾶν.

Παραποτάμια πόλεις εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ἄλβιος εἶναι παρὰ μὲν τὸν Ἄλβιν ἢ Δρέσδα, ἡ Μεισένη, ἡ Βιτεμπερέργη, τὸ Μαγδεβοῦργον, καὶ τὸ Ἀμθουργον· παρὰ δὲ τὸν Μόλδανον ἢ Πράγα· παρὰ τὸν Ἔγραν ἢ Καρλσβάδ' ἢ παρὰ τὸν Σάλαν ἢ Ἄλλα· παρὰ τὸν Σπρέην τὸ Βερολίνον, καὶ παρὰ τὸν Ἄβελον ἢ Ποτισδάμη, καὶ τὸ Βραδεμθουργον.

δ') Ὁ Τάμεσις,

ὅστις διαρρῖει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς τὸ νότιον μέρος τῆς Βρετανικῆς. ἔχει δὲ παραποταμίας πόλεις τὸ Ὄξωνιον (Ὁξφόρδ), καὶ τὸ Λονδίνον.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν τῆς περιοχῆς τῆς Βαλτικῆς
Θαλάσσης.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης ἀνήκουν οἱ ἐξῆς ἀξιολογώτεροι ποταμοί.

α) Ὁ Βίαδρος (Ὁδερ),

ὅστις ἀρχίζει εἰς τὸ νότιον μέρος τῶν Σουητικῶν ὄρειων, καὶ διευθύνεται ἐν γένει ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν· ῥέει δὲ διὰ τῆς βορειοανατολικῆς πεδιάδος τῆς Εὐρώπης καὶ ὀλίγον πρὸ τῶν ἐκβολῶν του διασχίζει τὴν βόρειον ῥάχιν αὐτῆς. Τὸ στόμιόν του εἶναι λιμνοειδές, χωριζόμενον διὰ δύο νήσων ἀπὸ τὴν Ὀχλασσαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων γίνεται ἡ ἐκχυσις τῶν ὑδάτων του.

Ὁ Βιάδρος παραλαμβάνει πολλά και ἀξιόλογα παραποτάμια, τῶν ὁποίων μεγαλύτερον εἶναι ὁ Βάρθης, χυνόμενος εἰς αὐτὸν ἐκ δεξιῶν.

Παραποτάμια πόλεις τοῦ μὲν Βιάδρου εἶναι ἡ Βρεσλαυῖα, ἡ Γλογαυῖα, ἡ Φραγκφόρτη, και τὸ Στεττίνον τοῦ δὲ Βάρθης ἡ Ποσένη.

β') Ὁ Βιστούλας (Βάιζελ),

ἔχων τὰς πηγὰς του πρὸς ἀνατολὰς τῶν πηγῶν τοῦ Βιάδρου εἰς τὰ Καρπάθια, διυθύνεται ἐπίσης πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς βορειοανατολικῆς πεδιάδος, και διασχίσας τὴν βόρειον ράχιν αὐτῆς, σχίζεται εἰς τρεῖς βραχίονας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς χύνεται ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ λοιποὶ δύο εἰς λίμνην γλυκέος ὕδατος, συγκοινωνοῦσαν μὲ τὴν θάλασσαν διὰ στενοῦ πορθμοῦ.

Ἐκ τῶν πολλῶν παραποταμίων, τὰ ὁποῖα παραλαμβάνει ὁ Βιστούλας, ἀξιολογώτερον εἶναι ὁ Βαῦγος, χυνόμενος εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὰ δεξιὰ. Παραποτάμια δὲ πόλεις τοῦ Βιστούλα εἶναι, ἡ Κρακοβία, ἡ Βαρσοβία, και τὸ Δάντισκον.

γ') Ὁ Δύνας,

πηγάζων πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Βόλγα, ῥέει κατ' ἀρχὰς πρὸς δυσμὰς παρὰ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς βορείου ράχεως· ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν διασχίζει κατ' ὅλον τὸ πλάτος τὴν ράχιν, και χύνεται παρὰ τὴν πόλιν Πρίγαν εἰς τὸν Ρίγαϊον κόλπον.

δ') Ὁ Νεύας

ἐκρέει ἀπὸ τὴν Λαδόγαν λίμνην, και μετὰ βραχὺν δρόμον χύνεται παρὰ τὴν Πετραύπολιν εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον.

Ἡ Λαδόγα λίμνη εἶναι ἡ μεγίστη ὄλων τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης, και ἔχει 292 τετραγωνικῶν μιλίων μέγεθος. Εἶναι δὲ περικυκλωμένη ἀπὸ πολλὰς ἄλλας και μικρὰς και μεγάλας λίμνας, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα ῥέουσι εἰς αὐτὴν, ὅθεν ἔπειτα ἐξέρχεται ὁ Νεύας. Ἀξιολογώτεροι τῶν λιμνῶν τούτων εἶναι ἡ Ὀνέγα πρὸς ἀνατολὰς τῆς Λαδόγας, και ἡ Ἰλμὲνη πρὸς νότον αὐτῆς. Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Ναυπλίου

ε) Οἱ ποταμοί

τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου, οἵτινες πηγάζουν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τῶν Σκανδιναυικῶν ἄλπεων, καὶ ρέουν διὰ τοῦ πεδινοῦ μέρους τῆς χερσονήσου πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. Εἶναι δὲ ὅλοι ἀσημότεροι τῶν ῥηθέντων.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν τῆς περιοχῆς τοῦ βορείου ὠκεανοῦ.

Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἀνήκουν δύο μόνον ἄξιοι λόγου ποταμοί:

α) Ὁ Δουίνας,

συγκροτούμενος ἐκ δύο ποταμῶν, οἵτινες πηγάζουν εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῆς βορείου ῥάχους, ῥέει πρὸς βορρᾶν καὶ χύνεται εἰς τὸ Λευκὸν πέλαγος, παρὰ τὴν πόλιν Ἀρχάγγελον.

β) Ὁ Πετσιόρας,

ὅστις πηγάζει πρὸς δυσμὰς τοῦ βορείου τμήματος τῶν Οὐραλίων ὄρεων, καὶ φέρεται ἐπίσης πρὸς βορρᾶν εἰς τὸν βόρειον ὠκεανόν.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῶν περιοχῶν τῶν διαφόρων θαλασσῶν, καὶ τῶν μεγαλειτέρων ποταμῶν, καὶ περὶ διωρύχων.

1.) Τὰς μεγαλειτέρας περιοχὰς ἔχουν ἡ Κασπία λίμνη, καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα· τούτων μικροτέρα εἶναι ἡ τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ μικροτάτη ἡ τοῦ βορείου.

2.) Μεγαλείτερος ὄλων τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης εἶναι ὁ Βόλγας, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Δούναβις.

3.) Δρόμος και περιοχαι τῶν μεγαλειτέρων ποταμῶν.

Ὄνομα τῶν ποταμῶν.	Δρόμος	Περιοχή.
1.) Ὁ Βόλγας	430 μίλ.	30000 τετρ μίλ.
2.) Ὁ Δούναβις	365 »	14400 » »
3.) Ὁ Βορυσθένης	240 »	8500 » »
4.) Ὁ Τάναις	165 »	8000 » »
5.) Ὁ Δούνας	160 »	6000 » »
6.) Ὁ Ῥήνος	150 »	4000 » »
7.) Ὁ Βιστούλας	130 »	3600 » »
8.) Ὁ Ἄλβις	158 »	2800 » »

4.) Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐπιθέτες ποταμοί, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, εἶναι πλωτοί, καὶ πρὸ πάντων ὁ Βόλγας, ὁ Δούναβις, καὶ ὁ Ῥήνος, οἵτινες ἀπὸ τῶ μέσων σχεδὸν τῆς ἡπείρου πρὸς ἀντίθετα αὐτῆς ἀκρὰ βέροντες, ὄχι μόνον διευκολύνουν τὴν συγκοινωνίαν τῶν χωρῶν, διὰ τῶν ὁποίων ρέουν, ἀλλὰ καθιστῶσι καὶ τὰ ἐνδότερα τῆς Εὐρώπης εὐπροσιτώτερα ἀπὸ τῆς θαλάσσης, σχηματίζοντες φυσικὸν δρόμον ἀπὸ τῆς καρδίας τῶν ὀρέων μέχρι τῆς παραλίας.

5.) Ὅχι ὀλιγώτερον διευκολύνουν τὴν συγκοινωνίαν καὶ αἱ διώρυχες, αἵτινες συνδέουν τοὺς πλείους σχεδὸν τῶν πλωτῶν ποταμῶν, ἔτσι κεινται πλησίον ἀλλήλων καὶ προσφυῶς. Οὕτω, παραδείγματος χάριν, συνδέεται ὁ Γαρούνας μὲ ἓν μικρὸν ποτάμιον, χυνόμενον εἰς τὸν Γαλατικὸν κόλπον, διὰ τῆς διώρυχος τῆς Ὀκκιτανίας (Λαγγεδάκ). Ἐπίσης συνενοῦται διὰ διωρύχων ὁ Λεγγρὸς ἐξ ἑνὸς μὲ τὸν Σηκουάναν, καὶ ἐξ ἄλλου μὲ τὸν Ῥοδανόν, τοῦ ὁποίου τὸ παραποτάμιον ὁ Ἄραρ συνδέεται δι' ἄλλης διώρυχος μετὰ τοῦ Ῥήνου. Ἡ Λουδοβικικός διώρυξ, συνδέουσα τὸν Ῥήνον μὲ ἓν παραποτάμιον τοῦ Δουναβέως, συνδέει τὸν Ῥήνον μὲ τὸν Δούναβιν, καὶ ἐπομένως τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν μὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον. Οἱ τρεῖς ποταμοὶ τῆς Γερμανικῆς πεδιάδος, ὁ Ἄλβις, ὁ Βιάδρος, καὶ ὁ Βιστούλας, συνδέονται ἐπίσης εἰς τὸν κάτω δρόμον τῶν διωρύχων. Παρομοίως συνδέονται καὶ ὁ Δύνας, ὁ Ναύας, καὶ οἱ ποταμοὶ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ, μετὰ τῶν ποταμῶν τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Κασπίας.

ΚΕΦΑΛΑ. ΔΕΚΑΤΟΝ ΗΜΗΤΟΝ.

Περὶ τῶν κλιματικῶν, φυτολογικῶν, καὶ ζωολογικῶν
σχέσεων τῆς Εὐρώπης.

1.) Ἐρμηνεῖται. α.) Τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος, τὸ ὅποιον πίπτει εἰς ἓνα τόπον, καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἐξαρτῶνται κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος, τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὸν τόπον αὐτόν. Ὅθεν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος αὐξάνει, ἢ ἐλαττοῦται, καὶ τὸ ποσὸν τοῦ πίπτοντος ὕδατος, καὶ ἀναλόγως αὐτῆς τροπολογεῖται ἐπίσης καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο εἰς τοὺς τόπους, ὅπου εἶναι περισσοτέρα θερμότης, πίπτει καὶ περισσοτέρα βροχή καὶ εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ὑπάρχει ὀλιγωτέρα θερμότης, πίπτει καὶ ὀλιγωτέρα βροχή. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅπου μὲν ἡ θερμότης εἶναι μεγάλη, πίπτει τὸ ὕδωρ πάντοτε ὡς βροχή ὅπου δὲ μετρία, κατέργεταί ὡς βροχή ἢ ὡς χιῶν· καὶ ὅπου εἶναι ὀλίγη, πίπτει πάντοτε ὡς χιῶν. Αἱ μορφαὶ τοῦ ὕδατος λοιπὸν μᾶς δεικνύουσι ἀκριβέστατα τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος ἐνὸς τόπου, καὶ ἐκ τούτου πηγάζουσι αἱ τρεῖς κλιματικαὶ ζῶναι, ἡ τῆς βροχῆς, ἡ τῆς βροχῆς καὶ χιόνος, καὶ ἡ τῆς ἀεννάου χιόνος. Καὶ ἡ μὲν ζώνη τῆς βροχῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ θερμὸν κλίμα· ἡ τῆς βροχῆς καὶ χιόνος πρὸς τὸ εὐκραεῖς· καὶ ἡ τῆς ἀεννάου χιόνος πρὸς τὸ ψυχρὸν. Θέλοντες λοιπὸν νὰ προσδιορίσωμεν τὸ κλίμα μιᾶς χώρας διαιροῦμεν αὐτὴν εἰς τμήματα, καὶ προσδιορίζομεν ποῖον ἀνήκει εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς, ποῖον εἰς τὴν τῆς βροχῆς καὶ χιόνος, καὶ ποῖον εἰς τὴν τῆς ἀεννάου χιόνος.

β.) Ἐπειδὴ δὲ αἱ κλιματικαὶ ζῶναι ἔχουσι ἀριστὸν πλάτος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ὑπάρχουσι ἐντὸς τῆς αὐτῆς κλιματικῆς ζώνης διαφοραὶ τοῦ κλίματος· καθότι αἱ νοτιώτερον κείμενοι τόποι τῆς ζώνης ἔχουσι θερμότερον κλίμα ἀπὸ τοὺς βορειότερον κείμενους. Διὰ νὰ ἐκφράσωμεν λοιπὸν τὰς διαφορὰς αὐτὰς τοῦ κλίματος, τὰς χαρακτηρίζομεν διὰ τῶν φυτῶν, τὰ ὅποια ἐλαστώνουσι εἰς τοὺς τόπους αὐτούς· ἐπειδὴ τὰ φυτὰ

διὰ τὰ βλαστήσουν, τὰ ἀνθίσουν, καὶ τὰ καρποφορήσουν ἐν τελευτῇ, χρειάζονται ὠρισμένον ποσὸν θερμότητος καὶ ὑγρασίας. Ὅθεν τὰ φυτὰ εἶναι οἱ καταλληλότεροι παραστάται τῶν ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ζώνης διαφορῶν τοῦ κλίματος καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὑποδιαιρούμεν τὰς ἐξηθείσας κλιματικές ζώνας εἰς ἄλλας στενωτέρας, τὰς, ὁποίας ὀνομάζομεν φυτικές ζώνας.— Ἡ διαίρεσις ὁμοῦς αὕτη εἰς κλιματικές καὶ εἰς φυτικές ζώνας ἀποβλέπει τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἑυρώπης, θεωρουμένην ἄνευ ὀρέων καὶ ὑψηλῶν πεδιάδων.

γ') Εἶπομεν ἤδη, ὅτι ὅσον ὑψηλότερα ἀναβαίνει τις ὑπὲρ τῆς θαλάσσης, τόσο περισσότερον ἐλαττοῦται ἡ θερμότης ἐπομένως καὶ ἡ βροχὴ γίνεται ὀλιγωτέρα, καὶ ἡ μορφή αὐτῆς μεταβάλλεται. Ὅθεν ὑπάρχουν κλιματικαὶ διαφοραὶ καὶ ὡς πρὸς τὸ ὕψος καὶ ὡς πρὸς τοῦτο διακρίνομεν τρεῖς κλιματικές ταινίας, αἵτινες ὀνομάζονται ἐπίσης ταινία τῆς βροχῆς, τῆς βροχῆς καὶ χιόνος, καὶ τῆς ἀενάου χιόνος. Αἱ ταινίαι αὗται εὐρίσκονται εἰς διάφορον ὕψος ἐπὶ τῶν ὀρέων, καθ' ὅσον ταῦτα κείνται εἰς τὴν μίαν ἢ εἰς τὴν ἄλλην ζώνην. Εἶναι δὲ φανερόν, ὅτι ὅσον νοτιώτερον κείνται τὰ ὄρη, τόσο ὑψηλότερα ἀναβαίνουν τὰ ὄρια τῶν ταινιῶν καὶ ὅσον βορειότερον, τόσο περισσότερον ταπεινοῦνται, καὶ πλησιάζουν πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

2.) Ἡ Ἑυρώπη ἀνήκει εἰς δύο μόνον κλιματικές ζώνας, εἰς τὴν τῆς βροχῆς, καὶ εἰς τὴν τῆς βροχῆς καὶ χιόνος. Δὲν ὑπάρχουν λοιπὸν εἰς τὴν Ἑυρώπην χαμηλοὶ τόποι εἰς τοὺς ὁποίους νὰ πέτῃ χιὼν ἀέννας.

3.) Ἡ ζώνη τῆς βροχῆς, δηλ. οἱ τόποι ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους μόνον θρέχει καὶ δὲν χιονίζει ποτὲ, ἢ σπανιώτατα, εἶναι στενωτάτη, καὶ περιλαμβάνει τὰ νότια παράλια τῆς ἠπείρου, φθάνει δὲ πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς γραμμῆς, ἣτις φέρεται διὰ τῶν βορείων παραλίων τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου πρὸς τὴν Τολῶσσαν· ἐκείθεν δὲ πρὸς βορρᾶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ διὰ τῶν δυτικῶν καὶ νοτίων παραλίων τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου μέχρι τῆς Ἀκροκεραυνίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ἀκρο-

κερυνίας περί τὰ παράλια τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ
Θερμαϊκοῦ κόλπου, καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τοῦ Βοσπόρου. Ἐν-
τὸς τῆς ζώνης αὐτῆς, ἣτις ὀνομάζεται φυτικὴ ζώνη
τῶν εὐγενῶν ὀπωρῶν, βλαστάνουν ἡσυχῆ, ἡέ-
λαία, ἡ πορτοκαλλέα, ἡ ἀμυγδαλέα, ἡ ῥοιὰ,
αἱ δάφναι, ἡ ὄρυζα, τὸ βαμβάκιον, κτλ.

4.) Ἡ ζώνη τῆς βροχῆς καὶ χιόνος, δηλ. οἱ τό-
ποι ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους βρέχει καὶ χιονίζει, κατέχει τὸ
λοιπὸν καὶ πλείστον μέρος τῆς Εὐρώπης, μέχρι τῆς παραλίας
τοῦ βορείου ὠκεανοῦ. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρεῖς φυτικὰς ζώνας.

α.) Εἰς τὴν ζώνην τῆς ἀμπέλου, τῆς ὁποίας τὰ
ἔρια πρὸς βορρᾶν ὀρίζονται διὰ γραμμῆς, ἣτις διέρχεται διὰ
τῶν ἐκβολῶν τοῦ Αἰγῆρος, τοῦ Μοσέλα, τοῦ Μολδαβίου, τοῦ
Μοράβου, πρὸς τὰ Καρπάθια, τὰ βόρεια παράλια τοῦ Εὐξεινίου,
καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τανάιδος. Τὰ ἔρια τῆς ἀμπέλου εἶναι
καὶ τὰ τοῦ ἀραβοσίτου καὶ τῆς καστανάας.

β.) Τὴν ζώνην τῶν δημητριακῶν καρπῶν (σί-
του, βρίζης, βρώμης, κριθῆς, κτλ.), τῆς ὁποίας τὰ πρὸς βορ-
ρᾶν ἔρια διέρχονται διὰ τῶν βορειοτάτων ἄκρων τῆς Σκανδι-
ναυικῆς χερσονήσου πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Πετσιόρα.

γ.) Τὴν κατὰ λόγον τῶν λοιπῶν στενωτάτην ζώνην τῶν
βρύων, ἣτις περιλαμβάνει τὰ παράλια τοῦ βορείου ὠκεανοῦ.

5.) Ἡ ταινία τῆς ἀενάου χιόνος ἀνυψοῦται
εἰς τὰς Σκανδιναυικὰς Ἄλπεις κατὰ μέσον ὄρον 1160 πῆχ.
ὑπεράνω τῆς θαλάσσης.

Εἰς τὰ Καρπάθια ἐγγίζει μόνον τὰς ὑψηλοτάτας κορυφάς.

Εἰς τὰς Ἄλπεις φθάνει κατὰ μέσον ὄρον εἰς 2100 πῆχ.

Εἰς τὰ Πυρηναια « « « « « 2230 »

Εἰς τὰ Ἀπέννινα καὶ τὰ ἄρη τῆς Ἑλλην. χερσονήσου δὲν
ὑπάρχει διόλου.

Εἰς τὴν Αἴτην ἀναβαίνει εἰς 2790 πῆχ.

Εἰς τὴν Σιέρραν Νεβάδαν « « 2900 »

6.) Τὸ πλείστον λοιπὸν μέρος πᾶν ἄρειον τῆς Εὐρώπης
κεῖται ἐντὸς τῆς ταινίας τῆς βροχῆς καὶ χιόνος. Εἰς τινα

δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ ἡ ταινία τῆς βροχῆς, ἀναβαίνοσα	
εἰς μὲν τὴν Σιέρραν Νεβάδαν . . . εἰς 510	πῆχ. ὑψ.
εἰς τὴν Λίττην » 490	» »
εἰς τῆς Ἑλλ. χερσονήσου τὰ νότια εἰς 500—400	» »
» » βόρεια » 300—200	» »
Εἰς τὰ Ἀπέννινα » 321	» »

7.) Ἡ θερμότης ἐλαττοῦται εἰς τὴν Εὐρώπην ὄχι μόνον ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἀλλ' ὡς δεικνύουν καὶ τὰ ὄρια τῶν φυτικῶν ζωνῶν, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολῆς. Αἰτία δὲ τούτου εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἠπειρωτικὴ θέσις καὶ μορφή τῶν ἀνατολικῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ διεύθυνσις καὶ ἡ φύσις τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων.— Ἐπίσης γίνεται μεγαλειτέρα καὶ κατὰ τὰς δύο βῆλαιας διευθύνσεις καὶ ἡ διαφορὰ τῆς θερμότητος τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους.

8.) Ἐνεκα τῆς θέσεως καὶ τῆς γειτονίας πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς λοιπὰς ἠπείρους δέχεται ἡ Εὐρώπη τοὺς μὲν βορείους ἀνέμους ψυχροὺς, τοὺς δὲ νοτίους θερμοὺς· καὶ τοὺς μὲν ἀνατολικοὺς ξηροὺς, τοὺς δὲ δυτικοὺς ὑγροὺς. Ὅθεν οἱ μὲν δυτικοὶ ἀνεμοὶ μετριάξουν καὶ τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος καὶ τὸν καύσονα τοῦ θέρους· οἱ δὲ ἀνατολικοὶ ἐπαυξάνουν καὶ τὰ δύο.— Εἰς τὴν δυτικὴν καὶ νότιον Εὐρώπην ἐπικρατοῦν οἱ νότιοι καὶ οἱ δυτικοὶ ἀνεμοί· εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν οἱ βορειο-δυτικοὶ καὶ οἱ βορειοανατολικοί. Τοῦτο δὲ ἐπιφέρει τὴν ὀλίγην θερμότητα καὶ τὸν ἠπειρωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ κλίματος τῆς βορειοανατολικῆς Εὐρώπης.

9.) Ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει διόλου ποικιλίαν ζῶων, διότι εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς ἀπαντῶνται τὰ αὐτά. Τὰ ἀγρία ζῶα τῆς Εὐρώπης (ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ αἰλουργός) εἶναι μικρὰ καὶ ὀλιγάριθμα. Εἶναι ὅμως ἐξηπλωμένα εἰς ὅλην τὴν ἠπειρον, ἂν καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας, ἥτις βαθμηδόν, ἐξαλείφει καὶ αὐτὰ τὰ χορτοφάγα ζῶα (τὴν ἔλαφον, τὸν χοῖρον, τὴν δορκάδα) τὰ περιώρισεν εἰς τὰ ἀπομακρυσμένα ἄσκη τῆς Σαρματικῆς πεδιάδος, ἢ εἰς τὰ ἀδιάβατα μέρη τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων.— Ἐλλείψιν ἀγρίων ζῶων ἔχουν αἱ νότιοι χερσόνησοι τῆς Εὐρώπης· διατρέπουν ὅμως διὰ τὰ περισσότερα

εἶδη τῶν κατοικιδίων ζώων. Εἰς ταύτας διαιτῶνται, ὡς κατοικίδια ζῶα, ἡ κἀμηλος, ὁ ἡμίονος, ὁ ὄνος, ὁ βούβαλος μετὰ τοῦ ἵππου, τοῦ βοός, τοῦ προβάτου, τοῦ χοίρου καὶ τῆς αἰγός, τὰ ὅποια εὐρίσκονται καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Εἰς δὲ τὰ βορειότατα μέρη τῆς ἡπείρου εὐρίσκονται μόνον ὁ ἔλενος, ὁ τάρανδος, καὶ ὁ πανταχοῦ διατηρούμενος σκύλος.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ἐθνογραφικῶν καὶ τῶν πολιτειαγραφικῶν σχέσεων τῆς Εὐρώπης.

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Προκαταρκτικαὶ ἐρμηνεῖαι.

1.) Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ ἐπὶ τῆς γῆς διαφόρους πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα ἓν καὶ μόνον γένος· καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν ὁμοιάζουν ἐντελῶς ὁ εἰς μὲ τὸν ἄλλον οὔτε κατὰ τὰς σωματικὰς, οὔτε κατὰ τὰς πνευματικὰς ιδιότητας. Ἐὰν δὲ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν μόνον τὰς σωματικὰς τῶν ἀνθρώπων ιδιότητας, ἀπαντᾷ ἐντὸς τῆς μεγάλης ποικιλίας τόσας πολλὰς ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς, ὥστε δύναται νὰ διαίρησιν κατὰ λόγον τῶν ὁμοιοτήτων καὶ τῶν διαφορῶν τούτων τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς διαφόρους φυλάς. Κυριώτερα δὲ χαρακτηριστικὰ ὁμοιότητος καὶ διαφορᾶς πρὸς τὴν διαίρησιν ταύτην εἶναι ὁ σχηματισμὸς τοῦ προσώπου καὶ τοῦ κρανίου, τὸ χρώμα τοῦ δέρματος, καὶ ἡ τρίχωσις.

2.) Τὸ ἀνθρώπινον λοιπὸν γένος διαίρεται κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν βῆθόντων χαρακτήρων εἰς πέντε φυλάς· τὴν Καυκάσιαν, τὴν Μογγολικὴν, τὴν Μαλαϊκὴν, τὴν Ἀφρικανικὴν, καὶ τὴν Ἀμερικανικὴν.

3.) Ἡ Καυκάσια φυλὴ ἔχει χρῶμα λευκόν, ἢ μελαγχροινόν· κόμην μακρὰν, δασεῖαν, λείαν, καὶ ἐπίστε βαστρυχοειδῆ

καὶ διαφόρου χρώματος· δασύ γένειον· ἑλλειψοειδὲς πρόσωπον, καὶ ὠσειδὲς κρανίον.

4.) Ἡ Μογγολικὴ ἔχει χρῶμα ὀχρῶν (ὡς τοῦ σίτου)· κόμην καὶ γενειάδα ἀραιὰν, τραχεῖαν, καὶ μέλαιναν· ὀφθαλμοὺς μικροὺς, λοξοὺς, καὶ στενοσχιδεῖς· πλατὺ πρόσωπον· πλατεῖαν ῥίνα· προεξέχοντα μῆλα τῶν παρειῶν· καὶ συμπαγὲς καὶ κυβοειδὲς κρανίον.

5.) Ἡ Μαλακικὴ ἔχει χρῶμα φαῖόν· κόμην πυκνὴν, μαλακὴν, βοστρυχοειδῆ ἢ ὀμαλὴν, καὶ μέλαιναν· πλατεῖαν ῥίνα· στόμα μέγαλον· καὶ κρανίον πεπιεσμένον περὶ τοὺς κροτάφους.

6.) Ἡ Ἀφρικανικὴ ἔχει χρῶμα μέλαν· κόμην μέλαιναν, τραχεῖαν, μικράν, καὶ τὰ πλείστα οὐλὴν (σγουρήν)· γένειον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πυκνόν· ῥίνα σιμὴν· χεῖλη παχέα· τὰς σιαγόνας προεστηκυῖας· καὶ τὸ ὀπισθεν τοῦ κρανίου ἐπίπεδον.

7.) Ἡ Ἀμερικανικὴ ἔχει χρῶμα ὡς τοῦ χαλκοῦ (χαλκόφαιον)· κόμην μέλαιναν, στιλπνὴν, καὶ ὀμαλὴν· γένειον ἀραιόν, καὶ συνήθως ἑλλείπον· πρόσωπον πλατὺ καὶ πεπιεσμένον εἰς τοὺς κροτάφους, καὶ μῆλα προεστηκότα.

8.) Τὰ ῥηθέντα χαρακτηριστικὰ δὲν περιορίζονται ἀποκλειστικῶς εἰς ἐκάστην τῶν φυλῶν, ἀλλ' ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς. Εἶναι δὲ οἱ τύποι τῶν φυλῶν τόσοι ποικίλοι, ὥστε ἀνεπαισθήτως γίνονται αἱ μεταβάσεις ἐκ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον. — Ἐκτός δὲ τῶν ῥηθεισῶν φυλῶν, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι, προσελθοῦσαι ἐκ τῆς ἐπιμιξίας τῶν μελῶν τῶν πέντε διαφόρων φυλῶν. Εἶναι δὲ αὗται πολυάριθμοι, καὶ ἀνομαζονται μιγάδες, ὡς οἱ Κρεόλαι, οἱ Μουλάτραι κτλ.

9.) Ἄλλη καὶ σχεδὸν βασιμωτέρα καὶ οὐσιωδεστέρα διαίρεσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι ἡ διαίρεσις αὐτοῦ κατὰ γλώσσας· διότι ὅπως τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διαφέρουν κατὰ τὰς φυσικὰς ιδιότητας, ἐπίσης διαφέρουν καὶ κατὰ τὰς γλώσσας. Ἐπὶ δὲ τῆς γλώσσης στηρίζεται ἡ εἰς Ἕθνη κατὰτάξις αὐτῶν. Καθότι τὴν μὲν ἀρχικὴν βᾶσιν τῶν ἐθνῶν ἀποτελεῖ ἡ οἰκογένεια, τῆς ὁποίας τὰ μέλη καὶ κατὰ τὸν σωματικὸν τύπον ὁμοιάζουν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν

σαν ἔχουν. Πολλὰ δὲ συγγενεῖς οἰκογένειαι ἀποτελοῦν μίαν φράτραν· πολλὰ δὲ συγγενεῖς φράτραι ἐν ἔθνος· καὶ πολλὰ συγγενῆ ἔθνη μίαν ὁμοεθνίαν. Γνωρίζονται δὲ τὰ συγγενῆ ἔθνη ὅχι τόσο ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῶν σωματικῶν τύπων, ὅσον ἐκ τῆς ὁμοιότητος ἢ τῆς συγγενείας τῆς γλώσσης.

10.) Τὸ ἀνθρώπινον λοιπὸν γένος μερίζεται εἰς 7 ὁμογλωσσικάς· αὗται δὲ εἰς ὁμοεθνίας, ἐκάστη τῶν ὑποίων περιέχει διάφορα ἔθνη, λαλοῦντα διαφόρους μὲν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μεταξύ των συγγενεῖς γλώσσας.

11.) Ὁ τρόπος τοῦ βίου καὶ ἡ διαίτα τῶν ἐθνῶν εἶναι ἐπίσης διάφοροι, καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς φυσικὰς ιδιότητας τοῦ τόπου, τὸν ὑποίων τὰ ἔθνη κατοικοῦν· ἀπὸ τὰ ἰδιά των πνευματικὰ προτερήματα, καὶ ἀπὸ τὰς σχέσεις των μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἄλλα μὲν ἔθνη διάγουν κτηνώδη βίον, ἄλλα πλάνητα ἢ νομαδικόν, καὶ ἄλλα πάλιν γεωργικόν καὶ μόνιμον.

12.) Τὰ πλάνητα καὶ νομαδικὸν βίον διάγοντα ἔθνη ζοῦν κοινωτικῶς εἰς οἰκογενείας ἢ φράτρας, ὑπὸ τὴν ἄδηξιαν καὶ ἀρχηγίαν τοῦ πρεσβυτάτου μέλους τῆς οἰκογενείας, τοῦ γενάρχου, ἢ τοῦ φρατριάρχου. Πᾶς δὲ, ὅστις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν φράτραν, εἶναι ἐχθρὸς, καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ συγκοινωνία εἶναι ἐχθρική, ἐπιφέρουσα εἰς μὲν τὰ πλανώμενα ἔθνη τὴν ἐξόντωσιν αὐτοῦ· εἰς δὲ τὰ νομαδικὰ τὴν ὑποδουλίωσίν του, ἐκ τῆς ὁποίας βαθμηδὸν πηγάζει ἡ αὐθαίρετος ἐξουσία ἐνὸς δεσπότη, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου πλέον θεωροῦνται ὅλοι ὡς δοῦλοι. — Τὰ γεωργικὰ ἔθνη, δεδεμένα ὄντα μετὰ τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν γεωργοῦν, καὶ μετὰ τῶν καρπῶν, τοὺς ὁποίους παράγουν (ιδιοκτησίας), ἔχουν πρὸς μὲν τοὺς ἐκτὸς ἀνάγκην προστασίας ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεώς των καὶ τῆς ιδιοκτησίας των· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν χρειάζονται τακτοποίησιν των πρὸς ἀλλήλους σχέσεων, δηλ. τῶν δικαιωμάτων καὶ κτηκόντων ἐκάστου· ἔχουν λοιπὸν ἀνάγκην διὰ νόμων ὠρισμένης κοινωνικῆς καταστάσεως, ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς πολιτείας. Ὁ δὲ τρόπος καὶ ὁ τύπος, κατὰ τὸν

ὁποῖον ἀνεπτύχθησαν καὶ ἀναπτύσσονται οἱ νόμοι αὐτοὶ, λέγεται πολίτευμα τῆς πολιτείας.

13.) Τὰ πολιτεύματα εἶναι διάφορα, καὶ διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις εἰς μοναρχικά καὶ εἰς πολυαρχικά. Καὶ τῶν μὲν μοναρχικῶν εἶδη εἶναι ἡ αὐταρχία καὶ ἡ βουλευτικὴ ἢ μοναρχία. Τὰ δὲ πολυαρχικά, ἢ ἔχουν μοναρχικοὺς τύπους, ὡς ἡ συνταγματικὴ ἢ βασιλεία ἢ δημοκρατικοὺς, ὡς ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ δημοκρατία, καὶ αἱ παρεκτροπαὶ αὐτῶν, ἡ ὀλιγαρχία καὶ ἡ ὀχλοκρατία.

14.) Ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἀντιλαμβάνεται τῶν πρὸς τὸν δημιουργὸν καὶ πλάστην αὐτοῦ σχέσεων, ἀποτελεῖ τὴν θρησκείαν τοῦ. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀντιλήψεις αὗται εἶναι διάφοροι, διὰ τοῦτο ὑπάρχουν καὶ διάφοροι θρησκεῖαι. Συμπεριλαμβάνονται δὲ ὅλαι εἰς δύο τάξεις εἰς μονοθεϊκὰς, ὁποῖαι εἶναι ὀχριστιανισμοὶ, ὁ ἰουδαϊσμός, καὶ ὁ μωσαμεθανισμός· καὶ εἰς πολυθεϊκὰς ἢ εἰδωλολατρικὰς.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν φυλετικῶν, θρησκευτικῶν, καὶ πολιτικῶν σχέσεων τῆς Εὐρώπης.

1.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης συμποσοῦται εἰς 268 ἑκατομμύρια ψυχῶν, καὶ εἶναι ἄρκετὰ μεγάλος, ἀναλογιζόμενος εἰς τὸ μικρὸν μέγεθος τῆς ἠπείρου. Καθότι εἰς ἓν τετραγωνικὸν μίλιον κατοικοῦν 1675 κάτοικοι.

2.) Ἐν τοσοῦτῳ ἡ διανομὴ αὕτη δὲν γίνεται ἐξίσου εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης· ἀλλὰ τινὰ μὲν μέρη αὐτῆς εἶναι πολὺ, καὶ ἄλλα ὀλίγον κατοικημένα. Καὶ τὰ μὲν καλῶς κατοικημένα εἶναι τὰ μέσσα καὶ τὰ δυτικὰ μέρη τῆς ἠπείρου· κατὰ μέσον δὲ ἔρον τὰ νότια· καὶ ὀλιγώτερον τὰ ἀνατολικά καὶ τὰ βόρεια.

3.) Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης ἀνήκουν εἰς δύο φυλάς, τὴν Καυκασίαν καὶ τὴν Μογγολικὴν. Εἰς τὴν Μογγολικὴν φυ-

λὴν ὁμοίως καταριθμεῖται ἐλάχιστον μέρος τῶν κατοίκων αὐτῆς διατρίβον εἰς τὰ βόρεια καὶ τὰ νοτιοανατολικά τῆς ἠπείρου.

4.) Εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, ἢ τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν ὁμογλωσσίαν ἀνήκουν αἱ ἐφεξῆς ὁμοεθνίαι.

α.) Ἡ Ἑλληνολατινική, εἰς τὴν ὁποίαν κατατάσσονται τὰ ἀκόλουθα ἔθνη· οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀλβανοὶ (ἰλλυριοὶ), οἱ Βλάχοι, οἱ Ἰταλοὶ, οἱ Ἰσπανοὶ, οἱ Πορτογάλλοι, καὶ οἱ Γάλλοι. Κατέχουν δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα τὰ νότια καὶ τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Εὐρώπης.

β.) Ἡ Γερμανική, ἣτις συγκροτεῖται ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς (συμπεριλαμβανομένων τῶν Ὀλλανδῶν, τῶν Ἑλβετῶν καὶ ἐν ᾧ μέρος τῶν Βέλγων), τοὺς Σουηδοὺς καὶ τοὺς Νορβηγοὺς, τοὺς Δανοὺς, τοὺς Ἄγγλους, καὶ τοὺς Ἰσλανδοὺς. Κατοικεῖ δὲ αὕτη ἡ ὁμοεθνία τὴ μέσον καὶ τὸ βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς ἠπείρου.

γ.) Ἡ Σλαβική, ἣτις περιλαμβάνει τοὺς Ρώσσοις, τοὺς Ἰλλυρικοὺς Σλάβοις (Σέρβοις, Βουλγάρους, Κροάτας κτλ.), τοὺς Πολωνοὺς ἢ Λέχους, τοὺς Βοεμοὺς ἢ Τσεχοὺς, τοὺς Μοραβοὺς, καὶ πολλὰ ἄλλα μικρότερα σλαβικά ἔθνη. Τὰ ἔθνη ταῦτα κατέχουν ἐξαιρέτως τὴν πεδινήν ἀνατολικὴν Εὐρώπην.

δ.) Ἐκτὸς τῶν ῥηθειῶν ὁμοεθνίων τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς ὁμογλωσσίας, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης, ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν καὶ ἔθνη ἄλλων ὁμοεθνίων τῆς αὐτῆς ὁμογλωσσίας, τῶν ὁποίων ὁμοίως ὁ πληθυσμὸς εἶναι μικρότατος. Τραπέζαι ὁμοεθνίαι εἶναι·

Ἡ Κελτική, τῆς ὁποίας ἔθνη εἶναι οἱ Ἴρριοι εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, οἱ Γαλάται καὶ οἱ Οὐάλιοι εἰς τὰ βόρεια καὶ τὰ δυτικὰ τῆς Βρεττανικῆς νήσου, καὶ οἱ Βρεττανοὶ, κατοικοῦντες εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ Νορμαννικοῦ κόλπου ὁμώνυμον χερσόνησον.

Ἡ Λεπτική, εἰς τὴν ὁποίαν καταριθμοῦνται οἱ Κουρενοὶ, οἱ Λίβωνες, καὶ οἱ Ἑσθονοὶ, κατοικοῦντες εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ Δύνα καὶ Φιννικοῦ κόλπου χερσόνησον, καὶ οἱ Λεθουανοὶ.

Ἡ Σημιτική, εἰς τὴν ὁποίαν καταλέγονται οἱ Ἑβραῖοι,

πανταχοῦ κατεσπαρμένοι, καὶ τινες ἀπόγονοι τῶν Ἀράβων.—
Ἐκτός δὲ τούτων Ὁ ὑ ἄ σ κ ω ν ε ς εἰς τὰ δυτικὰ Πυρραναία καὶ τὰ
Κανταβρικά ἔρη, καὶ Ἀ ὀ ἰ γ γ α ν ο ι, νομαδικῶς δικαιοῦμενοι.

5.) Περιέχει δὲ ἡ Εὐρώπη πρὸς τούτοις καὶ τινὰ ἔθνη, ἀνή-
κοντα εἰς τὰς ὁμογλωσσίας τῆς Μογγολικῆς φυλῆς. Τοιαῦτα
εἶναι ἐκ τῆς Οὐραλικῆς ὁμογλωσσίας οἱ Φ ι ν ν ο ι, πρὸς βορ-
ρᾶν τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, οἱ Μ α γ υ ἄ ρ α ι (Οὐγγροι) εἰς τὰς
Οὐγγρικὰς πεδιάδας, καὶ οἱ Σ α μ ο γ ἔ δ α ι πρὸς τὸν Πετ-
σίβραν. Ἐκ δὲ τῆς Ταταρικῆς οἱ Ὄ σ μ ἄ ν ο ι (Τοῦρκοι) εἰς
τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, οἱ Κ α λ μ ο ῦ κ ο ι καὶ τινὰ
Τ ο υ ρ κ ὸ σ τ α τ ρ ι κ ἄ ἔθνη πρὸς τὸν κάτω Τάναϊν καὶ
τὸν κάτω Βόλγαν.

6.) Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης εἶναι χριστια-
νοί· διότι ἐκ τῶν 268 ἑκτομμυρίων ἀνήκουν τὰ 259 εἰς τὸν
χριστιανισμόν, πέντε καὶ ἡμισυ εἰς τὸν μωαμεθανισμόν, 2 1/2
εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, καὶ 1/2 εἰς τὴν εἰδωλολατρίαν. Οἱ δὲ χρι-
στιανοὶ διακροῦνται εἰς ὀ ρ θ ο δ ὶ ξ ο υ ς (66 ἑκατομ.), εἰς
δ υ τ ι κ ο ῦ ς κ α θ ο λ ι κ ο ῦ ς (134 ἑκατομ.), καὶ εἰς δ ι α-
μ α ρ τ υ ρ ο μ ἔ ν ο υ ς (59 ἑκατομ.) Ἐπικρατεῖ δὲ ἐν γένει
τὸ μὲν δόγμα τῶν ὀρθοδόξων εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τὰ Σλα-
βικὰ ἔθνη· τὸ δὲ τῶν δυτικῶν εἰς τὰ Λατινικά, καὶ τὸ τῶν
διαμαρτυρομένων εἰς τὰ Γερμανικά. Καὶ οἱ μὲν ὀρθόδοξοι
κατέχουν τὰ ἀνατολικά· οἱ δὲ δυτικοὶ τὰ νότια καὶ τὰ νο-
τιοδυτικά, καὶ οἱ διαμαρτυρούμενοι τὰ μέσα καὶ τὰ βορειο-
δυτικά τῆς ἡπείρου. Ὁ χωρισμὸς δὲ οὗτος δὲν εἶναι ἐντελής,
διότι ὑπάρχουν ἄνωχοι, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι μεμιγμένοι δικ-
φόρων θρησκειῶν ὄπαδοί.

7.) Ἡ ἔλλειψις ἐκτεταμένων ἐρήμων χωρῶν εἰς τὴν Εὐρώ-
πην ὠδήγησε τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς τὸν γεωργικὸν βίον.
Συγχρόνως δὲ ἡ θέσις τῆς ἡπείρου, ἡ μεγάλη φυσικὴ ποικι-
λίαι τοῦ ἐδάφους τῆς, ἡ διάσχισις αὐτῆς διὰ θαλασσῶν
καὶ ποταμῶν, προήγαγε τὴν ἀνάπτυξιν ἄλλων τῶν πόρων
τοῦ βίου, καὶ ἀνεβίβασεν εἰς ἑαυτὴν τελειότητα τὴν
βιομηχανίαν, τὰς τέχνας, καὶ τὰς ἐπιστήμας. Διὰ τοῦτο
καὶ ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις τῶν Εὐρωπαίων εἶναι ἀνωτέρα

τῆς τῶν κατοίκων τῶν λοιπῶν ἡπείρων. Ἀναλόγως δὲ τῆς κοινωνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀναπτύξεως ἐμορφώθησαν καὶ τὰ πολιτεύματα τῶν πολιτειῶν αὐτῆς, τὰ ὅποια εἶναι μοναρχικὰ, ἢ δημοκρατικά. — Εἰς πολιτικὴν ἀνάπτυξιν καὶ αὐτονομίαν ἐφθάσαν μόνον τὰ ἔθνη τῆς Ἑλληνολατινικῆς, τῆς Γερμανικῆς, καὶ τῆς Σλαβικῆς ὁμοιοθίας. Τὰ λοιπὰ εἶναι συγχωνευμένα εἰς ταῦτα, ἐκτὸς τῶν Ὀσμάνων καὶ τῶν Μαγυαρῶν, οἵτινες ἔχουν πολιτικὴν αὐθιπαρξίαν.

8.) Ἡ Εὐρώπη λοιπὸν διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τρία τμήματα. α.) Εἰς τὰς Ἑλληνολατινικὰς πολιτείας, εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνεται ἡ Ἑλλάς, ἡ Ἰόνιος πολιτεία (*), ἡ Γαλλία, ἡ Ἰσπανία καὶ Πορτογαλλία, καὶ αἱ Ἰταλικαὶ πολιτεῖαι. Ὀλῶν δὲ τούτων κρατιστέρα εἶναι ἡ Γαλλία.

β.) Εἰς τὰς Γερμανικὰς πολιτείας, αἵτινες εἶναι ἡ Ἀγγλία, αἱ ἰδίως Γερμανικαὶ πολιτεῖαι (ἡ Αὐστρία, ἡ Πρωσσία, ἡ Βαυαρία, κτλ.), ἡ Ἑλβετία, ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον, καὶ αἱ Σκανδιναυικαὶ πολιτεῖαι (ἡ Σουηδία, ἡ Νορβηγία, καὶ ἡ Δανία). Πρωτίστη δὲ τούτων εἶναι ἡ Ἀγγλία.

γ.) Καὶ εἰς τὴν μοναδικὴν Σλαβικὴν πολιτείαν, τὴν Ῥωσσίαν.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν Ἑλληνολατινικῶν πολιτειῶν.

Α. Γαλλία.

1.) Ὀρίαι. — Ἡ Γαλλία ἐκτείνεται πρὸς μὲν δυσμὰς μέχρι τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου, τοῦ Βρεττανικοῦ πόρου καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ πορθμοῦ· πρὸς δὲ νότον μέχρι τῶν Πυρηναίων ὄρεων καὶ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου· καὶ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων κορυφῶν τῶν δυτικῶν Ἄλπεων, τοῦ Ἰουρά-

(*) Σημ. Τὰ περὶ τῶν πολιτειῶν τούτων ἐξιδάχθησαν ἤδη εἰς τὴν πρώτῃν περίοδον. Εἶναι δὲ καλὸν νὰ ἐπαναληφθῶσιν ἐνταῦθα, διὰ νὰ δυνήθῃ ὁ μαθητὴς καὶ τὰ ἐπόμενα νὰ ἐνοήσῃ καλλίτερα, καὶ τὰς διαφόρους πολιτείας πρὸς τὴν πάτριον νὰ συγκρίνῃ.

σου και του μέσου Ῥήνου. Ὁρίζεται δὲ πρὸς βορρᾶν διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀφ' ἑνὸς σημείου ὀλίγον τι βορειότερον τοῦ Στρασβούργου ὡς ἔγγιστα μέχρι τοῦ Βρεττανικοῦ πορθμοῦ. Φυσικαὶ ιδιότητες τῆς χώρας (*).

2.) Μέγεθος, διαίρεσις, καιρικοῦμενοι τόποι.

Ἡ Γαλλία, περιλαμβανούσα ἐκτὸς τοῦ ἠπειρωτικοῦ μέρους καὶ τὴν νήσον Κύρνον, ἔχει περίπου 9750 τετραγωνικῶν μιλίων μέγεθος, καὶ διακεῖται διοικητικῶς εἰς ὄγδοῦντα ἐξ διοικήσεις, ἢ ἐπαρχίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀνομαζισμένοι κατὰ τοὺς ποταμούς, τὰ ὄρη κτλ., τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς αὐτάς. Ἀξιολογότεραι τῶν πόλεων τῆς Γαλλίας εἶναι οἱ ΠΑΡΙΣΙΟΙ (**) (1260000 κατ. Φ. Π.) πρωτεύουσα τοῦ κράτους. — ἡ ΑΙΛΑΠ (78000 κατ. Φ.), ἡ ΡΟΥΑΝΝΗ (100000 κατ. Π. Α.), τὸ Μέτιον (Φ. Π.), οἱ Ῥημοσι, ἡ Βονωνία, ἡ ΝΑΝΤΗ (100000 κατ. Α.), ἡ ΒΟΡΔΕΓΓΑΛ (150000 κατ. Π. Α.), ἡ ΤΟΛΩΣΣΑ (100000 κατ. Π.), ἡ ΜΑΣΣΑΛΙΑ (250000 κατ. Α. Φ.), ἡ Λύεννιὼν, τὸ ΔΟΥΥΓΔΟΥΝΟΝ (293000 κατ. Π. Φ.), ἡ Λύρνηλίας, ἡ Βησοντίων, καὶ τὸ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΝ (78000 κατ. Φ. Π.) — Ποὺ κείνται αἱ πόλεις αὗται;

(*) Σημ. Φυσικαὶ ιδιότητες τῆς χώρας λέγονται, ὅσαι πηγάζουν ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς* ἐκ τῆς γειτονείας πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ ἄλλαν ἐξῆραν* ἐκ τῆς μερρώσεως καὶ τοῦ μήκους τῆς παραλλῆλης τῆς ἐκ τῆς ὀριγραφικῆς διαπλάσεως τῆς ἐπιφανείας* δηλ. τῶν ὀρέων καὶ πεδιάδων, τῆς θέσεως, διευθύνσεως, τοῦ μεγέθους, ὕψους, καὶ χάριτες* αὐτῶν ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ποταμῶν συστημάτων, δηλ. τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς θέσεως, ἢ διευθύνσεως, τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὁρμήου τῶν ποταμῶν, τῆς περιοχῆς, καὶ τοῦ μῆκος ἑλλήλων συνδίσμου αὐτῶν διὰ διωρήγων* τέλος ἐκ τῶν κλιματικῶν σχέσεων αὐτῆς.

Πρέπει λοιπὸν ὁ διδάσκαλος νὰ ἐκθέτῃ ἐνώπιον τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν ἤδη διδασχμένων διὰ ζωγράφου καὶ ἀκριβοῦς παραστάσεως τὴν εἰκόνα τῶν τοπογραφικῶν καὶ φυσικῶν σχέσεων τῆς χώρας, τῆς ὁποίας τὰς πολιτικὰς σχέσεις μέλλει ν' ἀναπτύξῃ διότι ἄνευ τῶν πρώτων αἱ δευτέραι καθίστανται ἀσφατεῖς.

(**) Σημ. Ἄ νὰ μὴ ἐπιφορτίσωμεν τοὺς μαθητὰς μὲ τὴν ἀποστήθισιν ἀριθμῶν, οἵτινες πρῶτοντος τοῦ χρόνου μεταβάλλονται, διαφρούμεν τὰς πόλεις εἰς τάξεις, διακρίνομένας δ' ἀπὸ τῆς γραφῆς. Καὶ τὰς μὲν ἐχούσας πλεον τῶν 50000 κατοίκων γράφομεν μὲ κεφαλαία καὶ προσθέτομεν ἐνδοξοὺς καὶ τὸν ἀριθμὸν διὰ τὸ ἀκριβέστερον* τὰς δὲ ἐχούσας 25—50 χιλ. μὲ ἀραιὰ* καὶ ὅσαι ὀλιγωτέρας τῶν 25 χιλ. μὲ ποινά.—Τὰ παρατιθέμενα γράμματα σημαίνουν τὸ Φ. φρούριον, τὸ Π. πανεπιστήμιον τὸ Α. λιμένα, καὶ τὸ Ν. γαλάτθιον.

3.) Πληθυσμός και διανομή αὐτοῦ. — Ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας συμποσοῦται εἰς 35782000 ψυχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 236000 ἀναλογοῦν εἰς τὴν Κύρνον. Ἐὰν συγκρίνωμεν τὸν πληθυσμὸν τοῦτον πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας, εὐρίσκομεν ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν κατοικοῦν εἰς ἓν τετραγωνικὸν μίλιον 3670 ψυχᾶί περίπου. Ἄλλ' ὁ πληθυσμὸς δὲν διανέμεται ἐξίσου εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας· καθότι τὰ μὲν ἀνατολικά καὶ τὰ βόρεια μέρη εἶναι πολὺ περισσότερον κατοικημένα ἀπὸ τὰ δυτικὰ καὶ τὰ νότια.

4.) Καταγωγή. Τὸ σημερινὸν ἔθνος τῶν Γάλλων προήλθεν ἐκ τῆς μίξεως Γαλατικῶν ἢ Κελτικῶν, Λατινικῶν, καὶ Γερμανικῶν στοιχείων. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς μὲν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἐπικρατεῖ τὸ Λατινικὸν στοιχεῖον, εἰς δὲ τὸν χαρακτῆρα τὸ Γαλατικόν. Ἐκτὸς δὲ τῶν Γάλλων κατοικοῦν καὶ Ἴταλοὶ εἰς τὴν Κύρνον· Γερμανοὶ εἰς τὰς παρὰ τὸν Ῥήνον χώρας, συμποσοῦμενοι εἰς 1 1/2 ἑκατομμύριον περίπου· Βρεττανοὶ, περὶ τὸ 1200000 εἰς τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς Γαλλίας, καὶ Οὐάσκωνες κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Οὐάσκωνικοῦ κόλπου. Πρὸς δὲ τούτοις Ἕλληνες ἄποικοι, καὶ περὶ τὰς 74000 Ἐβρατοὶ.

5.) Ἐρησκεία καὶ ἐκπαίδευσις. — Τὸ πλεῖστον μέρος (3490000) τῶν Γάλλων πρεσβεύει τὴν δυτικὴν καθολικὴν θρησκείαν. Ἰσχύει ὁμοίως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἰκανὸς ἀριθμὸς διαμαρτυρομένων. — Οἱ Γάλλοι, ἐκ φύσεως οξύνους καὶ πνευματώδεις, προάγονται ἐν γένει ὀλίγον εἰς τὴν στοιχειώδη παιδείαν διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀρκετῶν καὶ καλῶν σχολείων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἂν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Γαλλίαν εἰς ἰκανὸν βαθμὸν ἐντελείας, περιορίζεται εἰς ὀλίγους. Τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα εἶναι 25, ἐκ τῶν ὁποίων δύο μόνον εἶναι πανεπιστήμια (ἐν Παρισίοις, καὶ Στρασβούργῳ), καὶ τὰ λοιπὰ 23 εἰδικὰ ἐπιστημῶν σχολεῖα.

6.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος εὐφορὰς χώρα εὐνοεῖ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, αἵτινες ὁμοίως δὲν ἐφθασαν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἐντελείας ὡς εἰς ἄλλας χώρας. Εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Γαλλίας καταγίνονται οἱ κάτοικοι κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ὀπωροκμαίαν, καὶ

τὴν κτηνοτροφίαν' εἰς δὲ τὰ μέσα καὶ τὰ νότια εἰς τὴν ἀμπουλοργίαν καὶ τὴν σκωληκοτροφίαν. Ἄλλ' ἡ εὐνοϊκὴ θέσις τῆς χώρας πρὸς τὴν θάλασσαν, ὁ πλοῦτος τῶν φυσικῶν προϊόντων, καὶ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τοῦ ἔθνους ἀνέπτυξαν ὑπὲρ τοῦς δύο ρηθέντας πόρους τοῦ βίου, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν.

7.) Π ο λ ί τ ε υ μ α. Ἡ Γαλλία ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1852 εἶχε πολίτευμα δημοκρατικὸν, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ κυριρχία ἐναπέκειτο εἰς τὸν λαόν, ὅστις ἀνέθετο τὴν ἐξουσίαν του ταύτην εἰς ἓνα πρόεδρον, ἐκλεγόμενον ἐπὶ τετραετίαν ἀμέσως ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὁ πρόεδρος ἐξήκει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν διὰ τῶν ὑπευθύνων ὑπουργῶν, καὶ συνεμερίζετο τὴν νομοθετικὴν μετὰ τῆς βουλῆς, ἐκλεγομένης πάλιν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπὶ ἓν ἔτος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1851 ὁ Ναπολεὼν, ὁ Ἀ' πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, διαλύσας τὴν βουλὴν ἀνηγορεύθη ἀκολούθως αὐτοκράτωρ ὥστε ἡ Γαλλία εἶναι ἤδη αὐτοκρατορία.—Τὸ εὐκίνητον καὶ νεωτερίζον πνεῦμα τῶν Γάλλων ἐπιφέρει συχνὰς μεταβολὰς εἰς τὸ πολίτευμα, αἵτινες, διαταράττουσαι τὴν ἡσυχίαν, χειροτεύουσι τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας.—Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις εἶναι ἀξιόλογος καὶ οὐχὶ μόνον ἡ τῆς ξηρᾶς πρωτεύει, ἀλλὰ καὶ ἡ ναυτικὴ ἀναλαμβάνει τὴν προσητερινὴν αὐτῆς εὐκλειαν.

8.) Ἡ Γαλλία ἐξουσιάζει καὶ πολλὰς ἄλλας χώρας εἰς ἄλλα μέρη τῆς γῆς.

Β. Ἰταλικαὶ πολιτεῖαι.

1.) Θέσις, ὄρια, καὶ φυσικαὶ ἰδιότητες τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ἐν γένει.

2.) Εἰς τὴν Ἰταλικὴν χερσονήσον εἶναι συστημέναι αἱ ἐφεξῆς πολιτεῖαι: τὸ βασιλεῖον τῆς Σαρδινίας, τὰ δουκάτα τῆς Πάρμας καὶ τῆς Μοδένης, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης, ἡ Παπικὴ ἐπικρατεία, καὶ τὸ βασιλεῖον τῶν δύο Σικελιῶν ἢ τῆς Νεαπόλεως (*).

(*) Σημ. Πρὸς βορρᾶν τοῦ Πάδου κείνται ἄλλαι δύο Ἰταλικαὶ πολιτεῖαι. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι αὐτόνομοι συγκαταριθμοῦνται εἰς τὴν πολιτείαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ὑποτελεῖς.

3.) Θέσεις καὶ ὄρια τῶν πολιτειῶν αὐτῶν.
— Ἡ Σαρδινία κατέχει τὴν παρά τὴν ἀνατολικὴν κατάκλι-
σιν τῶν δυτικῶν Ἀλπεων χώραν μέχρι τοῦ Τικίνου καὶ τοῦ
Τρεβιά, ἐκτεινομένη ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἀπὸ τὴν Οὐερβα-
νὸν λίμνην ἕως τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος. Συμπεριλαμβάνει
δὲ καὶ τὴν νῆσον Σαρδόνα. — Τὰ μικρὰ δουκάτα τῆς Πάρμας
καὶ τῆς Μοδένης κείνται παρά τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πάδου
πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σαρδινίας. — Ἡ Τοσκάνη εὐρίσκεται πρὸς
δυσμᾶς τῶν Ἀπεννίνων καὶ εὐθάνει ἕως τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος,
ἐκτεινομένη τὰ πλεῖστα πρὸς νότον τοῦ Ἄρνου. — Πρὸς ἀνα-
τολὰς τῶν δουκάτων τῆς Μοδένης καὶ τῆς Τοσκάνης, χωρί-
ζουσα ταῦτα ἀπὸ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, παράκειται ἡ
Παπικὴ ἐπικράτεια, διερχομένη πρὸς νότον τῆς Τοσκάνης διὰ
τοῦ μέσου τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου μέχρι τοῦ Τυρρηνικοῦ πε-
λάγους. — Τὸ δὲ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν κατέχει τὸ
λοιπὸν μέρος τῆς χερσονήσου πρὸς νότον, καὶ τὴν παρακει-
μένην νῆσον Σικελίαν.

4.) Μέγεθος. Αἱ μεγαλείτεροι τῶν πολιτειῶν τῆς
Ἰταλικῆς χερσονήσου εἶναι τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν
(2000 τετραγ. μίλ. περίπου), καὶ τὸ τῆς Σαρδινίας (σχε-
δὸν 1400 τετρ. μίλ.) Ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια εἶναι τὸ τρίτον
τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως. Αἱ δὲ λοιπαὶ πολιτεῖαι εἶναι
μικραί.

5.) Διοικητικὴ διαίρεσις καὶ οἰκούμενοι
τόποι.

α.) Ἡ Σαρδινία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 10 νομοὺς, ὅτι-
νες ὀνομάζονται κατὰ τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν. ἔχει δὲ ἀξιο-
λόγους πόλεις, τὸ ΤΟΥΡΙΝΟΝ (180000 κατ. Φ. Π.), ἧτις εἶ-
ναι πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, καὶ τὴν ΓΕΝΟΥΪΝΗΝ (120000
κατ. Φ. Π. Ν.).

β.) Τὸ δουκάτον τῆς Πάρμας ἔχει τὴν Πάρμαν (Π.),
ἧτις εἶναι πρωτεύουσα τῆς χώρας, καὶ τὴν Πλακεντίαν
(Φ.). Τὸ τῆς Μοδένης τὴν Μοδένην (Π.) καὶ τὴν Κάρ-
ράραν. — Τὸ δὲ τῆς Τοσκάνης τὴν Φλωρεντίαν (116000
κατ. Π.), τὴν Λιβόρνον (88000 κατ. Φ. Π.), τὴν Πίσαν
(Π.), καὶ τὴν Σιέναν (Π.).

γ.) Ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια, διαιρουμένη εἰς 16 ἐπαρχίας, ἔχει τὰς περιωνύμους πόλεις, τὴν ΡΩΜΗΝ, ἥτις εἶναι ἡ πρωτεύουσα (180000 κατ.), τὴν ΒΟΝΟΝΙΑΝ (75000 κατ. Π.), τὴν Φεβ-
βάραν (Φ.Π.), τὴν Ραβένναν, καὶ τὸν Ἀγκῶνα (Φ.Α.).

δ.) Τὸ ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου μέρος τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν σύγκειται ἀπὸ τὰς χώρας Καμπανίαν, Ἀπρουτίαν, Καλαβρίαν, καὶ Ἀπουλίαν, διαιρουμένας εἰς 15 ἐπαρχίας. ἔχει δὲ ἀξιολόγους οἰκουμένους τόπους, τὴν ΝΕΑΠΟΛΙΝ (118000 κατ. Φ. Α. Π.), τὴν Φογγίαν, τὴν Βάριν, τὴν Βαρλέτταν, τὸ Βρεντήσιον (Α.), καὶ ἄλλας.—Ἡ Σικελία διαιρεῖται εἰς 7 ἐπαρχίας, καὶ ἔχει τὸ ΠΑΛΕΡΜΟΝ (180000 κατ. Φ. Ν. Π.), τὸ ὁποῖον εἶναι πρωτεύουσα, τὴν ΜΕΣΣΗΝΗΝ (85000 κατ. Ν.), τὴν ΚΑΤΑΝΗΝ (Π. Α.), τὴν Μαρσάλαν καὶ ἄλλας πολλὰς.

6.) Πληθυσμός.—Ἄπασαι αἱ φηθείσαι Ἰταλικαὶ πολιτεῖαι, περιλαμβάνουσαι 5600 τετρ. μίλι., ἔχουν πληθυσμὸν περὶ τὰ 20 ἑκατομ. Ἐκ τῶν ὁποίων 9 ἑκατομ. ἔχει τὸ βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν (ἡ δὲ Σικελία μόνη ἔχει 2200000 κ), ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομ. τὸ τῆς Σαρδινίας (ἡ νῆσος Σαρδῶν ἔχει μόνον 565000 κατ.), καὶ 3 ἑκατομ. ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια. Τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ πληθυσμοῦ διανέμεται εἰς τὰς μικροτέρας πολιτείας, ἐξ ὧν ἡ Τοσκάνη ἔχει 1800000 ψυχ. τῶν δὲ ἄλλων δύο δουκᾶτων τὸ μὲν τῆς Πάρμας 500000 ψυχ. τὸ δὲ τῆς Μοδένης 600000.—Ἡ Ἰταλικὴ χερσονήσος, θεωρουμένη ἐν γένει, εἶναι καλῶς κατοικημένη, καὶ καλλίτερα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν. Ἐκ τῶν μεγαλειτέρων πολιτειῶν αὐτῆς περισσότερον κατοικημένα εἶναι τὸ ἠπειρωτικὸν μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, καὶ τὸ τῆς Σαρδινίας. Ὅλων δὲ τῶν πολιτειῶν ἀξιολογώτερα κατοικημένα εἶναι τὰ μικρὰ δουκᾶτα.

7.) Καταγωγή. Οἱ σημερινοὶ Ἴταλοὶ κατάγονται ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας ἀρχαίους Λατίνους, μὲ τοὺς ὁποίους συνεμίχθησαν καὶ ἀποικοὶ διαφόρων ἄλλων ἐθνῶν (Ἑλλήνων, Κελτῶν, Γερμανῶν, Ἀράβων), καὶ διαφυλάττουσι ἀπόδειξιν τῆς καταγωγῆς τῶν ταύτης τὴν γλῶσσαν.

8.) Θρησκεία καὶ ἐκπαίδευσις. Ὅλοι σχεδὸν οἱ

"Ὁ Πολιμήδης"

κάτοικοι τῶν Ἰταλικῶν πολιτειῶν πρεσβεύουν τὸ δόγμα τῆς δυτικῆς καθολικῆς θρησκείας. Ἡ ἐκπαίδευσις τῆς νεολαίας εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν πολυάριθμον καὶ κατὰ τὸ πλείστον μέρος ἀμαθῆ κλήρον, καὶ εὐρίσκεται εἰς τὰ περισσότερα μέρη εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἴταλοι, ἂν καὶ ἐκ φύσεως εὐφυεῖς, εἶναι ἐν γένει ἀπαιδευτοὶ. Ἡ δὲ ἀπαιδευσίς, καταστρέφουσα τὴν ἀληθῆ εὐσέβειαν, καθιστᾷ αὐτοὺς δεισιδαίμονες.

9.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ γεωργία πικρέχει εἰς τὰ πλείστα μέρη τῆς Ἰταλίας ἱκανὸν σίτον, ἀραβόσιτον, καὶ ὄρυζαν. Οἶνος παράγεται εἰς ὅλας τὰς πολιτείας, ἀλλ' εἰς ὀλίγα μέρη εἶναι καλῆς ποιότητος. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι σημαντικὴ εἰς ὅλην τὴν χερσόνησον. Τὸ ἐμπόριον εἶναι ἀξιόλογον, περιορίζεται ὁμως εἰς ἀκατέργαστα προϊόντα. Ἡ βιομηχανία ἀνεπτύχθη εἰς τινὰ μέρη μόνον (Τουρίνον, Γενουήν, Φλωρεντίαν, Νεάπολιν κτλ.).—Ἡ λιτότης τῶν Ἰταλῶν εὐνοεῖ τὴν πρὸς τὴν ὀκνηρίαν τάσιν αὐτῶν.

10.) Αἱ Ἰταλικαὶ πολιτείαὶ σχηματίζουσι ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων πολιτείας, καὶ δὲν ἔχουσι οὐδένα σὺνδεσμον μεταξὺ τῶν. Ἡ Σαρδινία ἔχει συνταγματικὸν πολιτεύμα. Ἡ δὲ Τοσκάνη, ἡ Πάρμα, ἡ Μοδῆνη, ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια, καὶ τὸ βασιλεῖον τῶν δύο Σικελιῶν κυβερνοῦνται αὐταρχικῶς, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι ἡγεμόνες τῶν κατήγγησαν τὰ συνταγματικὰ πολιτεύματα, τὰ ὁποῖα ἐχορήγησαν εἰς τοὺς λαοὺς τῶν. — Οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἰταλικῶν πολιτειῶν εἶναι διαδοχικοί. Ὁ δὲ Πάπας ἐλέγεται διὰ βίου ἀπὸ τὸ συνέδριον τῶν καρδινάλιων, καὶ εἶναι ὁ πολιτικὸς καὶ ἀπόλυτος μονάρχης τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας, ὅπως εἶναι ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὅλων τῶν πρεσβευόντων τὸ δόγμα τῆς δυτικῆς καθολικῆς θρησκείας.

Γ. Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία.

1.) Θεοί, ὄρια, καὶ φυσικαὶ ιδιότητες τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου.

2.) Ἡ Ἰσπανικὴ χερσονήσος περιλαμβάνει δύο πολιτείας τὴν Πορτογαλίαν, κατέχουσαν στεγνὴν ταινίαν εἰς τὰ

δυτικά παράλια αὐτῆς, καὶ τὴν Ἰσπανίαν, ἣτις περιέχει τὸ λοιπὸν καὶ πλείστον μέρος τῆς χερσονήσου. Καὶ ἡ μὲν Ἰσπανία κατέχει 8600 τετραχ. μίλια, ἡ δὲ Πορτογαλλία 1700 μόνον.

3.) Διοικητικὴ διαίρεσις, καὶ οἰκούμενοι τόποι.

α.) Ἡ Ἰσπανία ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρα κύρια τμήματα, τὰ ὅποια ἀπῆρτιζον πρότερον αὐτόνομα κράτη, καὶ συγχωνευθέντα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διετήρησαν τὰς αὐτὰς ὀνομασίας. εἶναι δὲ ταῦτα τὸ βασιλεῖον τῆς Καστιλίας, τὸ βασιλεῖον τῆς Ἀραγονίας, τὸ βασιλεῖον τῆς Ναβάρρας, καὶ αἱ Οὐασκωνικαὶ ἐπαρχίαι. Ταῦτα δὲ μερίζονται πάλιν εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, τὰ ὅποια ἔχουν καὶ τώρα τὰ αὐτὰ ὀνόματα, μὲ τὰ ὅποια ὀνομάζοντο, ὅτε ἦσαν ἀνεξάρτητα.

β.) Τὸ βασιλεῖον τῆς Καστιλίας, τὸ ὅποῖον ἀποτελεῖ τὸ πλείστον τῆς Ἰσπανίας, κατέχει τὸ μέσον τῆς χερσονήσου, καὶ φθάνει ἀπὸ τῶν νοτίων παραλίων μέχρι τῶν τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου. ἔχει δὲ ἀξίας λόγου πόλεις τὸ ΜΑΔΡΙΤΟΝ (300000 κατ.), τὸ ὅποῖον εἶναι πρωτεύουσα τῆς πολιτείας· τὸ Τόλεδον (Π), τὴν Ἀλκάλαν (Π.), τὸ Βαλλὰ δόλιδον (Π), τὴν Σαλαμάγκαν (Π.), τὸν ἄγιον Ἰάκωβον (Π.), τὴν ΣΕΒΙΛΛΑΝ (105000 κατ. Π.), τὴν ΚΟΡΔΥΒΗΝ. τὰ ΓΑΔΕΙΡΑ (Φ. Ν.), τὴν ΓΡΑΝΑΔΑΝ (Π.), τὴν ΜΑΛΑΚΚΑΝ (Α.), τὴν Μορχίαν, τὴν νέαν Καρχηδόνα (Φ. Ν.), καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ ἐπισήμους.

γ.) Τὸ βασιλεῖον τῆς Ἀραγονίας περιλαμβάνει τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς χερσονήσου ἀπὸ τῶν Πυρηναίων μέχρι τῆς νέας Καρχηδόνας σχεδὸν, καὶ τὰς ἀπέναντι νήσους. Ἐντὸς αὐτοῦ κεινται πόλεις ἐπίσημοι ἡ Σαραγῶσσα (Π.), ἡ ΒΑΡΚΕΛΛΟΝΑ (250000 κατ. Φ. Α.), ἡ ΒΛΑΕΓΚΙΑ (145000 κατ. Π.) καὶ ἡ Πάλμα (Φ. Α. Π.) ἐπὶ τῆς μεζονος τῶν Βαlearίδων.

δ.) Αἱ Οὐασκωνικαὶ ἐπαρχίαι καὶ τὸ βασιλεῖον τῆς Ναβάρρας κατέχουν μικροτάτην ἔκτασιν παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ Οὐασκωνικοῦ κόλπου ἀπὸ τὸ δυτικὸν ἄκρον τῶν Πυρηναίων μέχρι τοῦ ἄνω Ἴβηρος. Αἱ πόλεις αὐτῶν δὲν εἶναι τόσον ἀξίαι λόγου.

ε.) Κατὰ τὸν τρόπον, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐπήγαγεν ἡ διαίρεσις τῆς Ἰσπανίας, προέκυψε καὶ ἡ σημερινὴ διαίρεσις τῆς Πορτογαλ-

λίαις εἰς δύο βασιλείαι· τὸ τῆς Πορτογαλλίας ὑποδια-
ρούμενον εἰς πέντε νομούς, καὶ τὸ τῆς Ἀλγαρίας, τὸ
ὁποῖον ἀποτελεῖ στενωπὴν ταινίαν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ
Ἄνα μέχρι τοῦ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου. ἔχει δὲ ἡ Πορτογαλλία
ἀξίας λόγου πόλεις, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους ΛΙΣΣΑ-
ΒΩΝΑ (260000 κατ. Ν.), τὴν Κοϊμβραν (Π.), καὶ τὸ ὈΠΟΡ-
ΤΟΝ (80000 κατ. Α.).

4.) Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰσπανίας συμποσού-
ται εἰς 15800000 ψυχ. καὶ ὁ τῆς Πορτογαλλίας εἰς 3500000
ψυχ. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἰσπανίαν ζοῦν εἰς ἓν τετραγωνικὸν μίλιον
1950 ψυχαὶ περίπου· εἰς δὲ τὴν Πορτογαλλίαν 2000. Εἰς
ἀμφοτέρας δὲ τὰς πολιτείας καλλίτερα κατοικημένα εἶναι τὰ
παράλια μέρη.

5.) Καταγωγή καὶ γλῶσσα. Οἱ σημερινοὶ Ἰσπανοὶ
καὶ Πορτογάλλοι κατάγονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Κελτοὺς καὶ
Ἰβήρας, τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους τῆς χερσονήσου, μετὰ
τῶν ὁποίων συνεμίχθησαν Ῥωμαῖοι, Γερμανοὶ, καὶ Ἄραβες. Εἰς
τὴν Ἰσπανικὴν καὶ Πορτογαλλικὴν γλῶσσαν ἐπεκράτησε τὸ
Λατινικὸν στοιχεῖον. — Εἰς τὰς Οὐασκωνικὰς ἐπαρχίας κατοι-
κοῦν οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Οὐασκῶνων, περὶ τὰς 300000
τὸν ἀριθμὸν, διατηροῦντες τὴν γλῶσσάν των. — Ἐκτὸς δὲ
τούτων διαμένουν εἰς τὴν χερσόνησον Ἀθίγγανοι, καὶ κατ' ἐ-
ξοχὴν εἰς τὴν Ἰσπανίαν.

6.) Ἦθη καὶ πολιτισμός. Ὅλοι οἱ κάτοικοι
τῆς χερσονήσου εἶναι τοῦ δυτικοῦ δόγματος. Ὁ πολιτισμὸς εἶναι
εἰς παρακμὴν. Ἡ ἔλλειψις σχολείων καὶ ἡ ἀπαίδευσις τοῦ
κλήρου συντείνουν νὰ καταστήσῃ τὸν λαὸν δευσιδαίμονα. Τὰ
πολυάριθμα πανεπιστήμια, δείγματα παρελθούσης εὐκλείας,
δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἐπιβροχὴν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ. Ὁ
χαρακτὴρ τοῦ ἔθνους δεικνύει μεγίστην ποικιλίαν, ἥτις εἶναι
ἀποτέλεσμα καὶ τῆς διαφοροῦ φυλετικῆς καταγωγῆς, καὶ τῆς
ποικιλίας τῆς φύσεως τῆς χώρας.

7.) Πόροι τοῦ βίου. Οἱ πόροι τοῦ βίου εἰς ἀμφοτέρας
τὰς πολιτείας σβύνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς πολιτικῆς
παρακμῆς, καὶ τῆς ὀλίγης ἀσφαλείας. Ἡ ὑπὸ τῆς γονιμότητος

τοῦ τόπου βοηθουμένη γεωργία γίνεται μὲ περισσοτέραν ἐπιμέλειαν μόνον εἰς τὰς παραλίους χώρας. Ἡ ἀμπελοργία, ἂν καὶ τόσον σημαντικὴ, δὲν εὐρίσκει τὴν ἀπαιτουμένην φροντίδα. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἐξηπλωμένη πρὸς βλάβην τῆς γεωργίας, καὶ παρημελημένη. Ἡ ἄλλοτε τόσον ἀξιόλογος προβατοτροφία παρακμάζει σήμερον. Ἡ μεταλλουργία παρέχει ὠφέλειαν εἰς τὰ μολυβδωρυχεῖα καὶ τὰ μεταλλεῖα τοῦ ὕδραργύρου εἰς τὰ ὄρη τῆς Σιέρρας Νεβάδας, καὶ εἰς τὰ ἀλατουργεῖα καὶ σιδηρυχεῖα τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀσήμαντος καὶ περιορίζεται εἰς τὰς παραλίους πόλεις τῆς Καταλονίας. Τὸ ἐμπόριον εὐρίσκεται εἰς παρχυμὴν.

8.) Π ο λ ί τ ε υ μ α. Τὸ πολίτευμα ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν εἶναι συνταγματικόν. Αἱ συγκαὶ μεταβολαί, εἰς τὰς ὁποίας ἔνεκα τῶν στάσεων ὑπόκειται ἡ κυβέρνησις, χειροτερέουσαν τὴν οικονομικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, καὶ πλησιάζουσαν τὰ πάντα εἰς διάλυσιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατέχεται ὁλόκληρος ἡ πολιτεία. Ἡ ἄλλοτε τόσον σημαντικὴ ναυτικὴ δύναμις καὶ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλλίας ἠφανίσθη σχεδὸν ἐντελῶς.

9.) Ἀμφοτέραι αἱ πολιτεῖαι ἐξουσιάζουσι εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς ἀξιολόγους χώρας, αἵτινες εἶναι λείψανα τῆς προηγουμένης δυνάμεως καὶ εὐημερίας αὐτῶν. Περὶ τούτων θέλομεν πραγματευθῆναι, ὅταν ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν λοιπῶν ἡπείρων τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν.

Γενικαὶ σχέσεις.

1.) Αἱ Γερμανικαὶ πολιτεῖαι κατέχουσι τὸ μέσον καὶ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον ὑπερτερεῖ κατὰ τὴν ποικιλίαν καὶ τὰς χώρας τῶν Ἑλληνολατινικῶν πολιτειῶν, καὶ τὰς τῆς Σλαβικῆς πολιτείας.

2.) Κατέχουσι δὲ μόλις τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Εὐρώπης, περιλαμβάνουσι ὅμως τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Καθότι αἱ μὲν ἰδίως Γερμανικαὶ πολιτεῖαι, συμπεριλαμβανόμε-

μένων τῆς Ἑλβετίας, τῆς Ὀλλανδίας, καὶ τοῦ Βελγίου, περιέχουν εἰς 23600 τετραγ. μιλίων ἐπιφάνειαν 83 ὡς ἔγγιστα ἑκατομμύρια· αἱ δὲ τρεῖς Σκανδιναυικαὶ 7 περίπου ἑκατομ. ἐντὸς 16—17000 τετραγ. μιλ. Καὶ ἡ Ἀγγλικὴ πολιτεία ὑπὲρ τὰ 27 1/2 ἑκατομ. εἰς 5700 περίπου τετραγ. μίλια.

3.) Ἐκ τῶν 117 1/2 ἑκατομ. τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν μόνον τὰ 74 ἑκατομ. εἶναι καταγωγῆς Γερμανικῆς. Τὰ δὲ λοιπὰ παρήχθησαν διὰ τῆς ἐπιμιξίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν. Εἶναι δὲ τὰ Γερμανικὰ ἔθνη ἀριγέστερα εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χερσονήσον, καὶ τὰ πλεῖστα μετ' ἄλλων ἐθνῶν μεμιγμένα εἰς τὰς ἰδίως Γερμανικὰς πολιτείας.

4.) Τὸ δόγμα τῶν διαμαρτυρομένων εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπικρατεῖ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τὰ Γερμανικὰ ἔθνη· καὶ ἐκ τούτων εἰς ὅσα δὲν συνεμίγησαν μετὰ ξένων ἐθνῶν. Ὁ πληθυσμὸς λοιπὸν τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν δύναται θρησκευτικῶς νὰ μερισθῆ εἰς δύο ομάδας· εἰς διαμαρτυρομένους καὶ καθολικούς, ἂν καὶ ὁ τοπικὸς χωρισμὸς αὐτῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀκριβῶς.

Α. Βρεττανία.

1.) Συστατικὰ μέρη Ἡ Βρεττανικὴ πολιτεία συνίσταται ἀπὸ τὴν Βρεττανικὴν νῆσον, διαιρουμένην πολιτικῶς εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἀγγλίας, τὸ Πριγκιπάτον τῆς Οὐαλίας, καὶ τὸ βασίλειον τῆς Σκωτίας· ἀπὸ τὴν νῆσον Ἴρλανδίαν, περιέχουσαν τὸ βασίλειον τῆς Ἴρλανδίας· καὶ ἀπὸ τὰς Νορμανικὰς νήσους, τὴν κατὰ τὸν Ἡράκλειον παρθμόν ἐπὶ τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου κειμένην πόλιν Γιβραλτάρην, τὴν Μελίτην καὶ τὰς πέριξ αὐτῆς νήσους.

2.) Διοικητικὴ διαίρεσις καὶ οἰκούμενοι τόποι.

α.) Ἡ Ἀγγλία, ἥτις κατέχει τὸ νότιον μέρος τῆς Βρεττανικῆς, ἐξαιρουμένου ἑνὸς μικροῦ μέρους πρὸς δυσμὰς, διαιρεῖται τῶρα εἰς 40 κομητείας· ἄλλοτε δὲ ἐδικαιρεῖτο εἰς ἑπτὰ τμήματα· καὶ ἡ ἀρχαία αὕτη διαίρεσις εἶναι ἱστορικῶς ἐπίσημος. Περιέχει δὲ πλείστας πολυανθρώπους καὶ ἀξιολόγους πόλεις, ἐκ τῶν ὑποίων ὡς ἐπισηματέρας· ἀναγέρομεν τὰς ἐφεξῆς· τὸ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ (2400000 κατ.), πρωτεύουσιν τοῦ κράτους· τὸ Γρηνοῦρήσιον, τὸ ΠΟΡΤΣΜΟΥΘΙΟΝ (Φ.Ν.), τὸ ΠΑΡΜΟΥΘΙΟΝ (Φ.Ν.), τὴν ΒΡΙΣΤΟΛΗΝ (ὑπὲρ τὰς 137000 κατ.), τὴν Κανταβριγίαν (Π.), τὴν ΒΙΡΜΙΧΑΜΗΝ (232000 κατ.), τὸ Ὁξέωνιον (Ὁξφόρδ, Π.), τὴν ΔΙΒΕΡΠΟΥΛΗΝ, τὴν ΜΑΓΚΕΣΤΡΙΑΝ (300000 κατ.) καὶ ἄλλας πολλὰς.

β.) Τὸ Πριγκιπάτον τῆς Οὐαλίας, κατέχον μιν κρότατον μέρος τῆς Βρεττανικῆς παρά τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀγγλίας, περιέχει μικρὰς πόλεις μόνον, καὶ διαιρεῖται εἰς 12 κομητείας.

γ.) Ἡ Σκωτία, κατέχουσα τὸ βόρειον μέρος τῆς Βρεττανικῆς, ὑποδικαίρεται εἰς 33 κομητείας, καὶ περιλαμβάνει ἀξίας λόγου πόλεις τὸ ἘΔΙΜΒΟΥΡΓΟΝ (138000 κατ. Π.), τὴν ΓΛΑΣΓΟΥΗΝ (ὑπὲρ τὰς 284000 κατ. Π.), καὶ ἄλλας.

δ.) Ἡ Ἰρλανδία μερίζεται εἰς 4 ἐπαρχίας καὶ 32 κομητείας, καὶ ἔχει πόλεις τὸ ΔΟΥΒΛΙΝΟΝ (300000 κατ. Π. Λ.), τὴν ΒΕΛΦΑΣΤΗΝ, τὴν ΚΟΡΚΗΝ (200000 κατ.), καὶ ἄλλας πολλὰς.

ε.) Εἰς τὰς λοιπὰς νήσους ἀξία λόγου πόλεις εἶναι ἡ ΛΑΒΑΛΕΤΤΑ (Φ. Ν. Π.) ἐπὶ τῆς Μελίτης.

3.) Πληθυσμὸς καὶ διανομὴ αὐτοῦ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βρεττανικῆς πολιτείας ἀναβαίνει εἰς 27 1/2 ἑκατομ. κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰ 17 διαμένουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐν ἑκατομ. εἰς τὴν Οὐαλίαν, περὶ τὰ 3 εἰς τὴν Σκωτίαν, καὶ 6 1/2 εἰς τὴν Ἰρλανδίαν. Τὸ καλλίτερον κατοικημένον μέρος εἶναι ἡ Ἀγγλίκα καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἰρλανδική· διότι εἰς μὲν τὴν πρώτην κατοικοῦν 6550 ψυχ. εἰς ἓν τετραγ. μίλιον, εἰς δὲ τὴν δευτέραν 4430.—Ἐὰν ὁμοῦ συγκρίνωμεν τὸν πληθυσμὸν ὅλης τῆς πολιτείας πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῆς εὐρίσκομεν, ὅτι εἰς τὴν Βρεττανίαν ζοῦν εἰς ἓν τετραγών. μίλ. 4820 ψυχ., ὥστε ἡ Βρεττανία εἶναι καλλίτερον κατοικημένη καὶ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, καὶ ἀπὸ τὰς πολιτείας τῆς Ἰσπανικῆς χερσονήσου, καὶ ἀπὸ τὰς τῆς Ἰταλικῆς ὁμοῦ λαμβανομένης.

4.) Κανταβριγίαν καὶ γλωσσά. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦν οἱ Ἀγγλοὶ, ἕνος Γερμανικῆς καταγωγῆς, ἐπικύησαν εἰς τὴν νῆσον. Ἡ γλώσσα αὐτῶν εἶναι μὲν

μα ἐκ τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης. Κατοικοῦν δὲ οὗτοι ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὰ νότια μέρη τῆς Σκωτίας, καὶ τὰς μεγαλειτέρας πόλεις τῆς Ἰρλανδίας. Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἀγγλῶν εὐρίσκονται εἰς τὴν Βρεττανικὴν πολιτείαν περὶ τὰ 10 ἑκατομ. ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Κελτῶν, ὡς οἱ Ἴρριοι, ἀποτελοῦντες τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἰρλανδίας· οἱ Γαλάται εἰς τὴν βόρειον Σκωτίαν· οἱ Οὐάλλιοι (Βρεττανοὶ ἢ Κιρμέριοι), εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Βρεττανικῆς. Λαλοῦν δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα διαφόρους, ἀλλὰ συγγενεῖς γλώσσας. Πολιτικῶς ἐξουσιάζουν οἱ Ἀγγλοὶ.

5.) **Θ ρ η σ κ ε ἰ α.** Τὸ ἐπικρατοῦν θρησκευτικὸν δόγμα εἶναι τὸ τῆς Ἀγγλικανῆς ἢ Ἐπισκοπικῆς ἐκκλησίας (μίας τῶν αἰρέσεων τῶν διαμαρτυρουμένων), τὸ ὅποσον πρεσβεῖουν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Οὐαλλίων. Οἱ κάτοικοι ὁμῶς τῆς νοτίου Σκωτίας καὶ τινες τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας εἶναι ὑπαδαὶ τοῦ Πρεσβυτεριανοῦ λεγομένου δόγματις, τὸ ὅποσον εἶναι ἄλλη αἵρεσις τῶν διαμαρτυρουμένων. Τέλος τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων τῆς Ἰρλανδίας, καὶ τῆς βορείου Σκωτίας ἀνήκει εἰς τὸ δυτικὸν καθολικὸν δόγμα. Ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχουν πολυάριθμοι ἄλλαι αἵρέσεις.

6.) **Ἐ κ π α ἰ ὀ ε υ σ ι ε** καὶ **χ α ρ α κ τ ῆ ρ.** Ἐπεὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ καταβάλλεται περισσύτερα φροντίς μόνον εἰς τὴν νότιον Σκωτίαν εἰς τὰς κοινότητας τῶν Πρεσβυτεριανῶν. Διὰ τοῦτο μὲν ὅλα τὰ φυσικὰ προτερήματα ὑπάρχει εἰς τὸν κοινὸν λαὸν τῆς Βρεττανίας μεγάλη ἀπαιδευσία, ἥτις καταντᾷ πολλάκις εἰς κτηνώδη βαρβαρότητα. Ἐν τῆς ἀνωτέρας τάξεως ὁμῶς εὐρίσκεται ἐκ τοῦ ἐναντίου ἡ παιδεία καὶ ἡ μόρφωσις εἰς ἀρκετὰ ὑψηλὸν βαθμὸν. — Ὁ πρακτικὸς καὶ ἐπιχειρηματικὸς, συγγενεῖς ὁμῶς κερδοσκοπικὸς καὶ νουνεχὸς, χαρακτῆρ τῶν Βρεττανῶν συνέτεινε τὰ πλεῖστα νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸ Βρεττανικὸν ἔθνος τὴν πρώτην θέσιν ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τοῦ βίου, καὶ τὸν πρώτην βαθμὸν μεταξύ τῶν βιομηχανικῶν καὶ τῶν ἐμπορευομένων ἔθνων.

7.) **Π ὀ ρ ο ἰ** τοῦ **β ἰ ο υ.** Οἱ Ἀγγλοὶ ἀνετίθεσαν τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, καὶ τὴν βιομηχανίαν εἰς ἀνώτατον

βαθμόν έντελείας. Είς τήν ένεργητικότητα όμως του έθνους έχορήγησε και ή φύσις τής χώρας άφθονον πλούτον και άγρο-
τικών και μεταλλικών προϊόντων. Διά τοῦτο και τής Άγγλικής
γεωργίας και βιομηχανίας τὰ προϊόντα είναι επίσης διάστημα.
— Η δέ ναυτική δύναμις και τὸ παγκόσμιον τῶν Άγγλων έμ-
πόριον άνοίγει άγοράς δι' όλα τὰ προϊόντα των και συσσωρεύει
εις τήν Βρετανίαν τὸν πλούτον ὄλων τῶν λοιπῶν χωρῶν.—
'Αλλ' ὁ πλούτος αὐτὸς καθὼς και ή ιδιοκτησία ανήκει εις
ὀλίγους· ὁ κοινὸς λαὸς μόλις δύναται διὰ τής ἐργασίας τῶν
χειρῶν του ν' ἀπαντήσῃ τὰς πολυαριθμούς ανάγκας του. Ἐνε-
κα τούτου παρὰ τὰ ἄμετρα πλούτη ή ἐσχάτη πείνα, κατ' ἐξο-
χὴν εις τὰς μεγάλας πόλεις, τὰς βιομηχανικὰς ἐπαρχίας, και
πρὸ πάντων εις τήν Ἰρλανδίαν.

8.) Πολίτευμα και ὄργανωσις. Τὸ πολίτευμα τής
Βρετανίας ἀνεπτύχθη βαθμηδόν εις διάστημα πολλῶν ἑκα-
τονταετηρίδων ἕως τοῦ νά φθάσῃ εις τὸν βαθμόν, εις τὸν ὁποῖον
εὐρίσκεται σήμερον. Ὁ βασιλεὺς (ἢ ἡ βασίλισσα), ἔχων τήν ἐκ-
τελεστικὴν ἐξουσίαν, τήν ὁποίαν ἐξασκεῖ διὰ τῶν ὑπευθύνων
ὑπουργῶν, συμμερίζεται τήν νομοθετικὴν μετ' ὁ Πάριλαμέντον.
Και ὁ ἐλάχιστος πολίτης χαίρει σημαντικὰ δικαιώματα. Παρὰ
ταῦτα ὅμως ὑπάρχουν και προνόμια, τὰ ὁποῖα διατηροῦνται
ἀκέραια μετ' ἁλλήν ἀσφρηρότητα. Ὁ διοικητικὸς τοῦ κράτους
ὄργανισμὸς στηρίζεται τὰ πλεῖστα εις τήν συνθήειαν.—Τὰ εἰ-
σοδήματα εἶναι ἀνεξάντλητα· ἀλλὰ και τὸ χρέος σημαντικώτα-
τον. Η ναυτικὴ δύναμις, ἡ βῆσις τής εὐημερίας τής πολιτείας,
ἐξουσιάζει ὅλας τὰς θαλάσσας, και δύναται ν' ἀντιπαραταχθῇ
κατὰ τῶν στόλων ἑλων τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων.

9.) Εἰς τὰς λοιπὰς νήσους εὐρίσκονται περὶ τὰς 300000 κ.,
ἐκ τῶν ὁποίων εις τήν Μελίτην 130000. Οἱ κάτοικοι τῶν
Νορμανικῶν νήσων εἶναι Γαλλικῆς καταγωγῆς, και τοῦ δόγ-
ματος τῶν διαμαρτυρομένων. Οἱ δὲ τής Μελίτης κατάγονται
ὡς εἰκάζεται ἐξ Ἀράβων, και εἶναι καθολικοί.

10.) Η Βρετανία ἔχει πολλὰς, ἐκτεταμένας, και ἀξιολο-
γωτάτας ἀποικίας εις ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη τής ἐπιφανείας τής
γῆς. Περὶ αὐτῶν θέλημεν προηγουμένως ἄλλοτε.

Β. Βέλγιον καὶ Ὀλλανδία.

1.) Ὅρια καὶ θέσεις. Τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία κατέχουσι τὴν στενὴν ταινίαν παρὰ τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν πρὸς βορρᾶν τῆς Γαλλίας ἐκατέρωθεν τῶν πολυστόμων ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου. Καὶ τὸ μὲν Βέλγιον κεῖται πρὸς τὴν Γαλλίαν ἢ δὲ Ὀλλανδία ἔπεται πρὸς βορρᾶν τοῦ Βελγίου.—Φοσι καὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν αὐτῶν.

2.) Μέγεθος, διαίρεσις, καὶ οἰκούμενοι τόποι. Τὸ Βέλγιον ἔχει 530 τετραγ. μιλ. μέγεθος, καὶ διαιρεῖται εἰς ἐννέα ἐπαρχίας. ἔχει δὲ ἀξιολόγους πόλεις τὰς ΒΡΥΞΕΛΛΑΣ (200000 κ. Π.), πρωτεύουσαν τοῦ κράτους, τὴν ΑΝΤΙΒΕΡΠΗΝ (98000 κ. Φ. Ν.), καὶ τὴν ΛΥΤΤΙΧΗΝ.

Ἡ Ὀλλανδία περιλαμβάνει 620 τετραγ. μιλ., καὶ μερίζεται εἰς δώδεκα ἐπαρχίας. Ἀξιόλογοι πόλεις αὐτῆς εἶναι ἡ ΧΑΛΙΠ (68000 κ.), ἥτις εἶναι πρωτεύουσα ἔλου τοῦ κράτους· τὸ ΑΜΣΤΕΛΑΪΔΑΜΟΝ (239000 κ.), ἡ ΡΟΤΤΕΡΔΑΜΗ (85000 κ.) τὸ Παταυικὸν ΛΟΥΓΔΟΥΝΟΝ (Π.), καὶ ἡ ΟΥΤΡΕΧΤΗ (Π).

3.) Πληθυσμός. Τὸ Βέλγιον περιέχει 4 1/2 περίπου ἑκατομ. κατοίκων, καὶ εἰς ἓν τετραγ. μίλιον κτοικοῦν εἰς αὐτὸ 8400 ψυχ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ὀλλανδίας συμποσοῦται εἰς 3397000 εἰς ἓν δὲ τετραγ. μιλ. ἀναλογοῦν 5480 ψυχ. περίπου. Ἄλλ' ἢ διανομὴ αὐτὴ δὲν γίνεται ἐξίσου εἰς ὅλην τὴν χώραν. Διότι εἰς μὲν τὸ Βέλγιον εἶναι καλλίτερα κατοικημένη ἢ πρὸς δυσμὰς τοῦ Μόσα γῶρα· εἰς δὲ τὴν Ὀλλανδίαν ἢ παραθαλασσίᾳ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥήνου.

4.) Καταγωγὴ ἢ ῥησιν εἰς, καὶ γλωσσοί. Οἱ κάτοικοι τῆς Ὀλλανδίας εἶναι Γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ ὀμιλοῦν γλωσσᾶν ἰδίαν. Οἱ τοῦ Βελγίου κατάγονται ἀπὸ Γερμανοῦς καὶ Κελτοῦς, οἱ ὅποιοι ὁμοῦς δὲν εἶναι μεμιγμένοι, ἀλλὰ κατέχουν οἱ μὲν τὰ βορρεῖα καὶ τὰ ἀνατολικά, οἱ δὲ τὰ δυτικὰ καὶ τὰ νότια. Εἰς τὸ Βέλγιον αἱ μὲν ἀνώτεροι τάξεις τῆς κοινωνίας ὀμιλοῦν τὴν Γαλλικὴν γλωσσᾶν ὁ δὲ λαὸς λαλεῖ γλωσσᾶν ἰδίαν. Ὅλοι τοῦ Βελγίου οἱ κάτοικοι καὶ οἱ τῶν νοτίων μερῶν τῆς Ὀλλανδίας εἶναι καθολικοί· οἱ δὲ λοιποὶ διαμαρτυρούμενοι.

5.) Πόροι τοῦ βίου. Οἱ Βέλγοι, ἐπιτήδειοι ἐργάται καὶ ἐπιχειρηματῆαι ἔμποροι, ἀνέπτυξαν τὸν φυσικὸν πλοῦτον τῆς χώρας των, καὶ προήγαγον εἰς ἰκανὸν βαθμὸν τελειότητος καὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἡ μεταλλουργία παρέχει ἀρκετὴν ποσότητα σιδήρου καὶ ἀνθράκων. Τὸ δὲ ἐμπόριον εὐνοούμενον καὶ ὑπὸ τῆς φυσικῆς θέσεως, καὶ προστατευόμενον διὰ πολλῶν ἄλλων μέσων εἶναι σημαντικόν. Οἱ Ὀλλανδοὶ καταγίνονται μᾶλλον εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν, καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, ἢ τὴν γεωργίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀκατάλληλος ἡ φύσις τῆς χώρας των.

6.) Πολίτευμα. Τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία ἔχουν πολίτευμα συνταγματικόν. Οἱ βασιλεῖς εἶναι διαδοχικοί. Ἡ δύναμις καὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης εἶναι ἀσήμαντος καὶ εἰς τὰς δύο πολιτείας. — Ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἀποικίας καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς γῆς, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ὀμιλῆσαι ἄλλοτε.

Γ. Σκανδιναυικαὶ πολιτεῖαι.

1.) Σκανδιναυικαὶ πολιτεῖαι εἶναι τρεῖς ἡ Δανία, ἡ Σουηδία ἡ Σβεκία, καὶ ἡ Νορβηγία.

2.) Συστατικὰ μέρη καὶ μέγεθος. Ἡ Δανία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον Δανικὴν χερσόνησον, φθάνουσαν πρὸς νότον μέχρι τοῦ Ἄλβιος ποταμοῦ· ἀπὸ τὰς Δανικᾶς νήσους, τὴν Ἴσλανδίαν, καὶ ἄλλα τινὰ μικρότερα νησίδια. Τὸ μέγεθος τῆς συμποσοῦται εἰς 2850 τετραγ. μίλια. — Ἡ δὲ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία περιλαμβάνουν ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον, τῆς ὁποίας τὸ μὲν πρὸς ἀνατολὰς μέρος κατέχει ἡ Σουηδία, τὸ δὲ πρὸς δυσμὰς ἡ Νορβηγία. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία, ἔχει 8100 τετραγ. μιλίων μέγεθος· ἡ δὲ Νορβηγία 5850. — Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν αὐτῶν.

3.) Διαίρεσις καὶ οἰκούμενοι τόποι. — Ἡ Δανία διαιρεῖται εἰς πέντε νομούς, καὶ ἔχει ἀξιολόγους πόλεις τὴν ΚΟΠΕΓΚΑΓΗΝ (14300) κ. Π. Φ. Ν.), πρωτεύουσαν τοῦ κράτους, κειμένην ἐπὶ τῆς γῆσου Σσελάνδης· τὴν Ἀλτόναν, καὶ τὴν Κιέλην (Π.).

Ἡ Σουηδία μερίζεται εἰς τρεῖς νομούς, ὑποδιαιρουμένους

εις 24 επαρχίας, και περιέχει αξίας λόγου πόλεις τὴν ΣΤΟΚ-
ΧΟΛΜΗΝ (95000 κ. Φ. Λ.) πρωτεύουσαν τῆς πολιτείας,
τὴν Οὐψάλαν (Π.), και τὴν Λούνδην (Π).

Ἡ Νορβηγία περιέχει τέσσαρας νομοὺς μὲ 17 επαρχίας, και
ἐπισημοτέρας πόλεις τὴν Χριστιανίαν (Π. Λ.), ἧτις εἶ-
ναι πρωτεύουσα, και τὸ Δραβείμιον.

4.) Πληθυσμὸς και διανομῆ αὐτοῦ. Αἱ Σκανδι-
ναυϊκαὶ πολιτείαι ἔχουν ὅλα ὁμοῦ ὑπὲρ τὰ 7 ἑκατομ. κατοί-
κων, ἐκ τῶν ὑποίων ὑπὲρ τὰ 2 $\frac{1}{3}$ ἔχει ἡ Δανία, 3 $\frac{1}{3}$ ἡ
Σουηδία και 1 $\frac{1}{3}$ ἑκατομ. ἡ Νορβηγία. Ἀναλογιζόμενος λοι-
πὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων εἰς τὴν μεγάλην ἑκτασιν τῆς
χώρας μᾶς παρέχει τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ ῥηθείσαι πολιτεί-
ται εἶναι πολλὰ ὀλίγον κατοικημένα, καθότι κατὰ μέσον ὄρον
δὲν κατοικοῦν εἰς ἓν τετραγ. μίλιον ἢ 500 κάτοικοι. Ἡ
διανομὴ ὁμοῦ δὲν γίνεται ἐξίσου εἰς ὅλα τὰ μέρη. Εἰς τὴν Δα-
νίαν παρ. χάριν, εἶναι καλλίτερα κατοικημένα αἱ Δανικαὶ νῆσοι
και τὰ νότια μέρη τῆς χερσονήσου· εἰς δὲ τὴν Σουηδίαν και
τὴν Νορβηγίαν τὰ νότια και τὰ νοτιοδυτικὰ ἐνθ' τὰ βόρεια,
τὰ βοραιοανατολικά, και τὰ ἐνδότερα εἶναι πολλὰ ὀλίγον
κατοικημένα.

5.) Καταγωγὴ γλωσσῶν, ὁρησκει ἀρχαιοπολιτισμὸς.

Οἱ Σουηδοὶ, οἱ Νορβεγοὶ, οἱ Δανοὶ, και οἱ Ἰσλανδοὶ ἀνήκουν
εἰς ἓνα και τὸν αὐτὸν κλάδον τῆς Γερμανικῆς ὁμογενείας· ἡ διχ-
φορὰ ὁμοῦ τῶν γλωσσῶν τοὺς χωρίζει εἰς διάφορα ἔθνη. Ἐκ-
τὸς τούτων κατοικοῦν εἰς τὰ νότια μέρη τῆς Δανικῆς χερσονή-
σου (τὸ Ὄλστεϊναν) ἰδίως Γερμανοὶ ὑπὲρ τὰς 700000, και εἰς
τὰ βόρεια μέρη τῆς Σουηδίας και Νορβηγίας περὶ τὰς 20000
Φιννοὶ και Λάπωνες. — Ἀποκλειστικὴ σχεδὸν θρησκεία και εἰς
τὰς τρεῖς πολιτείας εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρουμένων. Βατὸς ὀλί-
γων τινῶν δυτικῶν και Ἑβραίων εὐρίσκονται και τινες Λάπω-
νες εἰδωλολάτραι. Οἱ Σκανδιναβοὶ εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον πολι-
τισμένων ἔθνων τῆς Ἑυρώπης. Τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα και
προτερήματα αὐτῶν, ἡ τάσις πρὸς τὴν παιδείαν, και ἡ περὶ τὰ
ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἐπιμέλεια και φροντίς διέπλυσαν
ἐπὶ τὸ βέλτιον τοῦ λαοῦ τὰ ἦθη, και διέδωσαν εἰς αὐτὸν τὰς
ἀναγκασιότατας ὠφελίμους γνώσεις. — Εἰς τὰς μεγαλειότατας

δυναμίας και τὰς παραλίους πόλεις υπάρχει διαφορὰ ἀρκετὴ προερχομένη ἐκ τῆς μετὰ τῶν ξένων συγκοινωνίας, καὶ ἐκ τῆς κλίσεως πρὸς τὴν μέθην.

6.) Πόροι τοῦ βίου. — Ἡ γεωργία ἀσκεῖται μόνον εἰς ὀλίγα μέρη τῶν ῥη'εισῶν πολιτειῶν· καθότι δὲν εὐνοεῖται οὔτε ὑπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους, οὔτε ὑπὸ τοῦ κλίματος. Κυριώτεροι λοιπὸν πόροι τοῦ βίου εἶναι εἰς τὴν Δανίαν ἡ κτηνοτροφία, καὶ εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον ἡ δασοκομία, ἡ μεταλλουργία, ἡ κτηνοτροφία, καὶ ἡ θήρα. Ἐκτὸς δὲ τούτων τὸ ἐμπόριον, ἡ ναυτιλία, καὶ ἡ ἀλιεῖα. — Ἡ βιομηχανία εἶναι αὐθεντὸς λόγου ἀξία. Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐλλείπουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Διὰ τοῦτο υπάρχει περισσοτέρα εὐκολία τὸν χειμῶνα, κατὰ τὸν ὑποῖον ἢ χιῶν ἐξομαλύνει τὸ ἔδαφος.

7.) Πολίτευμα. Ἡ Δανία ἀποτελεῖ βουλευτικὴν μοναρχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν μέρος τι εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια. — Ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία ἔχουν ἓνα μὲν βασιλέα, σχηματίζουσι ὅμως δύο διαφόρους καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτους πολιτείας. Εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς πολιτείας περιορίζεται ἡ ἐξουσία τοῦ βασιλέως ὑπὸ βουλευτικῶν σωμάτων, συγκροτουμένων ὑπὸ ἀντιπροσώπων, ἐλεγχομένων κατὰ τὰς κοινωνικὰς τάξεις δηλ. ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν εὐγενῶν, τοῦ κλήρου, τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν χωρικῶν. Ἡ ναυτικὴ δύναμις καὶ ἡ τῆς ξηρᾶς εἶναι ἀσημαντοί. — Ἡ Δανία καὶ ἡ Σουηδία ἔχουν ἀποικίας εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς, περὶ τῶν ὁποίων θέλει γίνεαι ἄλλοτε λόγος.

Δ. Ἑλβετία.

1.) Θέσις, ὄρια, καὶ μέγεθος. Ἡ Ἑλβετία κατέχει τὴν ὀρεινὴν τῶν Ἀλπεων χώραν καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἰουράσου πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ῥήνου, τοῦ Ἰννου, καὶ τῆς Λαρίου λίμνης· καὶ ἀπὸ τῆς Αεζμάνης λίμνης, τῶν Πωινηνικῶν καὶ τῶν Ληποντικῶν Ἀλπεων πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Κωνσταντίας λίμνης. Τὸ μέγεθος ταύτης τῆς χώρας εἶναι 820 τετραγ. μίλ. — Φυσικὰ ἰδιότητες αὐτῆς.

2.) Διαίρεσις καὶ οἰκούμενοι τόποι. — Ἡ Ἑλβετία διαίρεται εἰς 22 μικρὰς πολιτείας (τοπαρχίας) ὡς

ἐγγίστα ἴσου μεγέθους, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖσται ὀνομάζονται κατὰ τὰς πρωτεύουσας των. Αἱ κυριώτεραι πόλεις αὐτῶν εἶναι ἡ Βέρνη (Π.), ἡ Τυρίκη (Π.), ἡ Λοουκέρνη, ἡ Βασίλειά (Π. Φ.) καὶ ἡ Γενεύη (Φ. Π.).—Οἱ λοιποὶ οἰκούμενοι τόποι εἶναι μικρὰ πόλιναι καὶ χωροπόλεις.

3.) Πληθυσμός, κατὰ γεωγ. ῥησιμολογίαν κτλ. — Ἡ Ἑλβετία κατοικεῖται ὑπὸ 2390000 κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναλογοῦν εἰς ἓν τετραγ. μίλ. 2900 ψυχ. περίπου. Καλλίτερα κατοικημένα μέρη τῆς χώρας εἶναι τὰ πεδινὰ ὀλιγώτερον δὲ τὰ ὄρεινά. — Οἱ Ἑλβετοὶ καταγόγονται ἀπὸ Γερμανοῦς, Λατίνους, καὶ Κελτοῦς. Οἱ Γερμανικῆς καταγωγῆς Ἑλβετοὶ κατοικοῦν ἐν γένει τὰ βόρεια τῆς Ἑλβετίας, ὁμιλοῦν τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, καὶ συμποσοῦνται εἰς 1 1/2 εκατ. Οἱ δὲ ἐκ Λατίνων καὶ Κελτῶν καταγόμενοι εἶναι ἢ Γάλλοι κατοικοῦντες τὰ νοτιοδυτικὰ μέρη, ἢ Ἴταλοι μένοντες εἰς τὰ νότια, ἢ Ραιτοί, κατέχοντες τὰ ἀνατολικά παρὰ τὰς Ραιτικὰς Ἄλπεις. — Ὁρθοσκευτικῶς διαίρουσιν οἱ Ἑλβετοὶ εἰς διαμαρτυρομένους καὶ εἰς καθολικοὺς. Τινὲς τῶν τοπαρχιῶν κατοικοῦνται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ διαμαρτυρομένων ἄλλαι δὲ ἐπίσης ὑπὸ καθολικῶν καὶ εἰς ἄλλας πάλιν εἶναι μεμιγμένοι οἱ ὁπαδοὶ ἀμφοτέρων τῶν ὀρθοσκευμάτων. — Ὁ πολιτισμὸς τῶν διαμαρτυρομένων Ἑλβετῶν εἶναι ἀνώτερος τοῦ πολιτισμοῦ τῶν καθολικῶν. Ἡ δὲ ἀρχαία τῶν ἠθῶν ἀπλότης διασώζεται μόνον εἰς τινὰς μεμονωμένους ὄρεινους τόπους τῆς χώρας.

4.) Πόρος τοῦ βίου. — Ἡ φύσις τῆς χώρας ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, ἥτις περιορίζεται μόνον εἰς τὰ πεδινὰ μέρη, καὶ δὲν παρέχει τοὺς ἀπαιτούμενους δημητριακοὺς καρποὺς διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων. Ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπιτυγχάνει ἡ κτηνοτροφία, ἡ τυρακομία, κτλ. πρὸς δὲ τούτοις ἀκμάζει καὶ ἡ ὕπωροκομία. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀξία λόγου εἰς τινὰς τοπαρχίας. Τὸ δὲ ἐμπόριον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν ἀξιολόγων μέσων τῆς συγκοινωνίας, εἶναι σημαντικόν.

5.) Πολίτευμα. Αἱ εἴκοσι καὶ δύο τοπαρχίαι ἀποτελοῦν ὁμοσπονδίαν ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν, αἵτινες ἔχουν κατ' ἐξοχὴν δημοκρατικὰ πολιτεύματα. Μία μόνον τῶν τοπαρχιῶν

(τὸ Νεόκαστρον) ἀνεγνώριζε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπηλλάγη σχεδὸν ἐντελῶς αὐτῆς. Τὸ ὁμοσπονδικὸν συνέδριον, συνιστάμενον ἀπὸ τοὺς ἀποσταλμένους τῶν τοπαρχιῶν, συναθροίζεται ἐναλλάξ εἰς τὰς πρωτεύουσας τριῶν τοπαρχιῶν δηλ. εἰς τὴν Τυρίκην, τὴν Βέρνην, καὶ τὴν Λουκέρνην, καὶ βουλευέται περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων τῆς ὁμοσπονδίας. Τὰ οἰκονομικὰ ἐκάστης πολιτείας διαχειρίζονται ἰδιαιτέρως. Ἡ στρατιωτικὴ ὁμῶς δύναμις εἶναι κοινὴ, καὶ στηρίζεται εἰς τὴν στρατευσιμότητα παντὸς ἔλθε- τοῦ, φθάσαντος εἰς στρατεύσιμον ἡλικίαν.

Ε. Ἰδίως Γερμανικαὶ πολιτεῖαι.

1.) **Θ ἑ σ ι ε καὶ ὄ ρ ι α.** Αἱ ἰδίως Γερμανικαὶ πολιτεῖαι κατέχουν τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης, καὶ φθάνουν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους μέχρι τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας, καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Ὁρίζονται δὲ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς ὀλλανδίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γαλλίας, καὶ τῆς Ἑλβετίας, καὶ φθάνουν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τὴν γραμμὴν, ἣτις διαγράφεται ἀπὸ τὸν Φλανατικὸν κόλπον πρὸς τὸ Πρεσβούργον, τὴν Κρακοβίαν, τὴν παρὰ τὸν Βιάδρον Φραγκφόρτην, καὶ τὸ Δάντισκον παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

2.) **Σ υ σ τ α τ ι κ ἄ μ ἔ ρ η.** — Αἱ ἰδίως Γερμανικαὶ πολιτεῖαι ἀγκείνεται: — α.) ἀπὸ τριᾶκοντα δύο αὐτῶν ὀμοιοῦς πολιτείας, αἵτινες κατέχουν περίπου 4200 τετραγ. μίλ. — β.) ἀπὸ τὴν Λ ὀ σ τ ρ ι α κ ἄ ν Γ ε ρ μ α ν ἰ α ν, ἣτις περιλαμβάνει 3600 τετραγ. μίλ. — γ.) ἀπὸ τὴν Π ρ ω σ σ ι κ ἄ ν Γ ε ρ μ α ν ἰ α ν, τῆς ὁποίας τὸ μέγεθος συμποσοῦται εἰς 3360 τετρ. μίλ. — καὶ δ.) ἀπὸ μικρὰς τινος χώρας, αἵτινες συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν Δανίαν (Ὀ λ σ τ ἔ τ ν ο ν κτλ.) καὶ εἰς τὴν ὀλλανδίαν (Λ ο υ ξ ε μ β ο ὕ ρ γ ο ν καὶ Δ ι μ β ο ὕ ρ γ ο ν).

3.) **Δ ι α ἰ ρ ε σ ι ε.** Αἱ τριᾶκοντα δύο αὐτόνομοι πολιτεῖαι δύνανται κατὰ τὴν θέσιν των νὰ διαιρεθῶσι καταλλήλως εἰς τέσσαρας ομάδας: τὴν νότιον, τὴν δυτικὴν, τὴν μεσην, καὶ τὴν βόρειον.

4.) Ἡ νότιος ὁμάς περιλαμβάνει τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας (1400 τετραγ. μίλ.), τὸ βασίλειον τῆς

Νυρτεμβέργης (355. τετρ. μίλ.), τὸ μέγα δούκα-
τον τῆς Βάδης (275 τετρ. μίλ.), καὶ ἐν μικρότατον πριγκιπάτον τὸ Λιχτενσταϊνον (2 1/2 τετρ. μίλ.). Κατέχουν δὲ αἱ
πολιτεῖαι αὐταὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Βοεμικοῦ ἄρμου καὶ τοῦ Ἰννου
μέχρι τοῦ Ῥήνου χώραν, ἐκτεινόμεναι ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν
ἀπὸ τῶν Ἄλπεων, τῆς Κωνσταντίας λίμνης, καὶ τοῦ Ῥήνου ἕως
τὸν Μοῖνον καὶ ὀλίγον τι βορειότερον αὐτοῦ. Καὶ τὴν μὲν παρὰ
τὸν Ῥήνον στενὴν ταινίαν καταλαμβάνει τὸ δουκάτον τῆς Βά-
δης· πρὸς δὲ ἀνατολὰς αὐτοῦ καίται ἡ Βυρτεμβέργη, ἥτις περι-
λαμβάνεται ἀνατολικῶς ὑπὸ τῆς Βαυαρίας. Ἐξουσιάζει δὲ ἡ
Βαυαρία πρὸς ταῦταις καὶ ἐν μέρος παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην
τοῦ Ῥήνου ἀντικρὺ τοῦ βορείου μέρους τῆς Βάδης, καλούμενον
Ῥηνοβαυαρία. — Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν
χωρῶν τούτων.

5.) Διαιρέσεις καὶ οἰκοῦμενοι τόποι. — Ἡ Βαυα-
ρία διαιρεῖται εἰς 8 νομοὺς, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὸ ΜΟΝΑ-
ΧΟΝ (132000. κατ. Π.) καὶ ἄλλας ἀξιολόγους πόλεις, τὴν
Ῥατισβόνην, τὴν Νυρτεμβέργην, τὴν Ἐρλάγγην
(Π.), τὴν Λύγούσταν, καὶ τὸ Βυρτσβούργον (Π.).

Ἡ Βυρτεμβέργη διαιρεῖται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας. Πρωτεύ-
ουσα αὐτῆς ἡ Στουτγάρτη (49000 κατ.). Ἄξια ση-
μειώσεως πρὸς ταῦταις εἶναι ἡ Τυβίγγη (Π.) καὶ ἡ Οὐλμη (Φ).

Ἡ Βάδη περιέχει ἐπίσης 4 ἐπαρχίας. ἔχει δὲ ἀξίας λόγου
πόλεις τὴν Καρλσρούην (25000 κατ.), πρωτεύουσαν· τὸ
Φρειβούργον (Π.) καὶ τὴν Βίτελβέρβην (Π.).

6.) Ἡ δυτικὴ ὁμάς τῶν πολιτειῶν σύγκειται ἀπὸ ἑπτὰ μι-
κρὰς ἡγεμονίας καὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθέρην πόλιν Φραγκφόρτην.
Κεῖνται δὲ αἱ πολιτεῖαι αὐταὶ μετὰ τὸν Ῥήνον καὶ Βισούργιδος
παρ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Μοῖνου. Σημαντικώτεροι αὐτῶν
εἶναι τὸ μέγα δούκατον τῆς Ἑσσενίας, ἥτις ἔχει
πρωτεύουσαν τὴν Δαρμστάτην (30000 κατ.)· ἡ Ἐκ-
κετορικὴ Ἑσσενία μὲ τὴν πρωτεύουσαν Κασσέ-
λην (32000 κατ.), καὶ ἡ ἐλευθέρη πόλις ΦΡΑΓΚΦΟΡΤΗ.

7.) Ἡ μέση ὁμάς τῶν πολιτειῶν, κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς
Βαυαρίας καὶ τοῦ μεταλλοφόρου ὄρους μετὰ τὸν Βισούργιδος

καὶ τοῦ Ἄλβιος, συνίσταται ἀπὸ ἐννέα ἐπίσης μικρὰς πολιτείας, τῶν ὁποίων ἀξιολογωτέρα εἶναι τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξωνίας.—Τὸ βασιλεῖον τοῦτο διαιρεῖται εἰς 4 νομοὺς, καὶ ἔχει ἀξίας λόγου πόλεις τὴν ΔΡΕΣΔΑΝ, πρωτεύουσαν (104000 κατ.), καὶ τὴν ΛΕΙΨΙΑΝ (Π.).

8.) Ἡ βόρειος ὁμάς τῶν πολιτειῶν κατέχει τὴν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ὀλλανδίας παρὰ τὸν κάτω δρόμον τοῦ Βισούργιδος καὶ τοῦ Ἄλβιος χώραν, καὶ φθάνει ἕως τὰ παράλια τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Περιέχει δὲ τὸ βασιλεῖον τῆς Ἀννοθερίας, τὰ δύο μεγέλα δούκᾶτα τοῦ Μεκλεμβούργου, τὸ δούκᾶτον τοῦ Ὀλδεμβούργου, τὰς ἐλευθέρους πόλεις Βρέμην, Ἀμβούργον, καὶ Λυβέκκην, καὶ πρὸς τοῦτοις τέσσαρας μικροτέρας ἡγεμονίας.—Ἄξιαι λόγου πόλεις εἰς τὰς πολιτείας ταύτας εἶναι ἡ ΔΥΒΕΚΚΗ, τὸ ἌΜΒΟΥΡΓΟΝ, ἡ ΒΡΕΜΗ, καὶ εἰς τὴν Ἀννοθερίαν, ἥτις μερίζεται εἰς 6 νομοὺς, τὸ Ἄννόβερον (28000 κατ.), καὶ ἡ Γοττίγγη (Π.).

9.) Πληθυσμὸς καὶ διανομὴ αὐτοῦ.—Ὁ πληθυσμὸς ὅλων τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν συμποσοῦται εἰς 4205200 ψυχ., ἐκ τῶν ὁποίων κατοικοῦν εἰς ἓν τετρ. μίλ. 3640 ψυχ. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τούτου ἀνήκουσιν 12190000 εἰς τὴν Αὐστριακὴν Γερμανίαν· 12506000 εἰς τὴν Πρωσσικὴν Γερμανίαν· καὶ 17360000 εἰς τὰς λοιπὰς Γερμανικὰς πολιτείας. Ἐκ τούτων ἔχει ἡ μὲν Βαυαρία 4600000, ἡ δὲ Σαξωνία, ἡ Ἀννοθερία καὶ ἡ Βυρτεμβέργη ἀνὰ 1850000 περίπου, καὶ ἡ Βάδη 1350000 ψυχ· τὸ δὲ Λιχτενστεῖνον 7000 ψυχ.

10.) Κεταγωγή καὶ γλῶσσα.—Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦν οἱ Γερμανοί, μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι μεμιγμένοι εἰς τὴν Αὐστριακὴν καὶ τὴν Πρωσσικὴν Γερμανίαν διάφορα Σλαβικὰ ἔθνη. Ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχουν εἰς τὰ νότια μέρη Ἴταλοι, καὶ εἰς τὰ δυτικὰ Γάλλοι. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν διαιροῦνται οἱ Γερμανοὶ εἰς κάτω Γερμανοὺς, κατοικοῦντας τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Μοίνου χώραν μέχρι τῆς θαλάσσης· καὶ εἰς ἄνω Γερμανοὺς, οἵτινες κατοικοῦν ἀπὸ τοῦ Μοίνου μέχρι τῶν Ἄλπεων.

11.) Θρησκεία και πολιτισμός. — Ἰπὲρ τὰ 22 1/2 ἑκατομ. Γερμανῶν εἶναι καθολικοί, περὶ τὰ 19 ἑκατομ. διαμαρτυρόμενοι, καὶ 500.000 Ἑβραῖοι. Κατοικοῦν δὲ καὶ οἱ καθολικοὶ καὶ οἱ διαμαρτυρόμενοὶ μεμιγμένοι. Ἐπικρατοῦν ὁμοῦ οἱ μὲν εἰς τὴν νότιον Γερμανίαν, οἱ δὲ εἰς τὴν βόρειον. Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ὁ πολιτισμὸς τοῦ λαοῦ προώδευσεν ἀρκετὰ εἰς τὰς πλείστας τῶν πολιτειῶν διὰ τῶν πολυαρίθμων καὶ καλῶς ὀργανισμένων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων παντὸς εἶδους. Ἡ πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν θρησκείαν τάσις τοῦ ἔθνους ἐπιφέρει τὴν χρηστότητα τῶν ἡθῶν.

12.) Πόροι τοῦ βίου. Ὅλοιοι πόροι τοῦ βίου ἀκμάζουσι. Ἡ γεωργία προοδεύει εἰς τὰ πεδινὰ μέρη καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐνορείους κοιλάδας. Μετὰ τῆς γεωργίας ἀσχεῖται καὶ ἡ κτηνοτροφία, καὶ μάλιστα εἰς τὰς Ἀλπίους καὶ τὰς ἐλάδεις χώρας. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ἀκμὴν εὐρίσκεται ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον.

13.) Πολίτευμα. Αἱ διάφοροι Γερμανικαὶ πολιτεῖαι εἶναι αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, ἔχουσαι ἰδιαιτέρα συνταγματικὰ πολιτεύματα, ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐλευθέρων πόλεων, αἵτινες κυβερνῶνται δημοκρατικῶς. Εἶναι ὁμοῦ πολιτικῶς συνδεδεμένοι μετ' ἀλλήλων, καὶ σχηματίζουν τὴν Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν. Τὸ ὁμοσπονδικὸν σὺνδριον, ἡ Ἡ Δίαιτα, τὸ ὁποῖον σύγκειται ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων τῶν διαφόρων πολιτειῶν ἐδρεύει εἰς τὴν Φραγκφούρτην (παρὰ τὸν Μοῖνον), καὶ ἔχει τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν τῆς ὁμοσπονδίας ὑποθέσεων. Εἶναι δὲ αὐταὶ κυρίως ἡ ἐξασφάλις τῆς ὁμοσπονδίας κατὰ ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν ἢ διατήρησις τῆς αὐτονομίας ἐκάστης τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν καὶ ἡ ὑπεράσπις τῶν καθιερωμένων δικαιωμάτων τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν λαῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεισφέρει ἀνάλογως πᾶσα πολιτεία χρηματικῶς, καὶ παρέχει εἰς καιρὸν ἀνάγκης τὸ ἀνάλογον στρατοῦ μέρος, ὅθεν συναπαρτίζεται ὁ ὁμοσπονδικὸς στρατός. — Αἱ σχέσεις αὐταὶ πρὸς ὁμοσπονδίαν ριζικῶς ἀνατραπείσαι κατὰ τὸ 1849, ἐτακτοποιήθησαν αὐθις ἐκ νέου ἀπὸ μέρους τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν, χωρὶς νὰ τραπολογηθῶσιν οὐσιωδῶς.

Πρωσία.

1.) **Συσατικὰ μέρη.** Τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσίας σύγκεται ἀπὸ τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν, καὶ ἐκτὸς τούτου ἀπὸ τὴν ἰδίωσιν Πρωσίας καὶ τὴν Ποσενίαν. Αἱ χῶραι, τὰς ὁποίας κατέχει, δὲν ἀποτελοῦν ἓν σύνολον συνεχές, ἀλλ' εἶναι ἀποχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ ἓν μὲν μέρος τούτων κεῖται ἐκατέρωθεν τοῦ Ῥήνου μεταξὺ ὀλλανδίας, Βελγίου, Γαλλίας, καὶ τῆς δυτικῆς καὶ τῆς βορείου ομάδος τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν, καὶ λέγεται **Βεσφαλία** καὶ **παρὰ Ῥήνιον Πρωσία**· ἄλλο δὲ, τὸ μεγαλείτερον, κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῶν Γερμανικῶν πολιτειῶν, ἐξαπλούμενον ἐκατέρωθεν τοῦ Βιάδρου παρ' ὄλον τὸν δρόμον αὐτοῦ, καὶ ἐκτεινόμενον παρὰ τὴν νότιαν παραλίαν τῆς Βαλτικῆς πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βιστούλα, καὶ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νειμένου. Σύγκεται δὲ τὸ τμήμα τοῦτο ἀπὸ τὸ **Βρανδεμβούργον**, τὴν **Σαξωνίαν** (Πρωσικὴν ἐπαρχίαν), τὴν **Πομμερανίαν**, τὴν **Σιλεσίαν**, τὴν ἰδίωσιν Πρωσίας, καὶ τὴν Ποσενίαν.—Θέσεις καὶ φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν τούτων.

2.) **Τόποι οἰκούμενοι.**—Αἱ ῥηθεῖσαι χῶραι ὑποδιαιροῦνται εἰς διαφόρους διοικήσεις, καὶ περιέχουν τὰς ἐφεξῆς ἀξιολόγους πόλεις. Τὸ Βρανδεμβούργον περιέχει τὸ **ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ** (455000 κατ. Π.), τὴν **Ποτισδάμην**, καὶ τὴν **Φραγκφούρτην** (παρὰ τὸν Βιάδρον)· ἡ Πομμερανία τὸ **Στεττίνον** (48000 κατ.)· ἡ Σιλεσία τὴν **ΒΡΕΣΛΑΤΙΑΝ** (121000 κατ. Π.)· ἡ Σαξωνία τὸ **ΜΑΓΔΕΒΟΥΡΓΟΝ** (55000 κατ.), τὴν **Άλαν** (Π.), καὶ τὸ **Έρφούρτον**· ἡ Βεστφαλία τὴν **Μυνστέρην** (Π.)· ἡ παρὰ Ῥήνιον Πρωσία τὴν **Δυσσελδέρφην**, τὴν **ΚΟΛΩΝΙΑΝ** (100000 κ.), τὴν **Βόνναν** (Π.), καὶ τὸ **Άάχεν**· ἡ ἰδίως Πρωσία τὴν **ΒΑΙΝΙΓΣΒΕΡΓΗΝ** (77000 κατ. Π. Φ. Α.) καὶ τὸ **ΔΑΝΤΙΣΚΟΝ** (67000 κατ.)· καὶ ἡ Ποσενία τὴν **Ποσένην** (41000 κατ.).

3.) **Μέγεθος, πληθυσμὸς κτλ.** Ἡ Πρωσία ἔχει ὑπὲρ τὰς 5000 τετραγ. μιλίων μέγεθος καὶ ὑπὲρ τὰ 17 ἑκατ.

κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναλογοῦν εἰς ἓν τετράγ. μίλ. κατὰ μέσον ὄρον περίπου 3366. Καλλίτερα κατοικημένα μέρη εἶναι τὰ παρὰ τὸν Ῥήνον, καὶ ὀλιγώτερον τὰ παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Πομμερανία.

4.) **Καταγωγὴ, θρησκεία, καὶ ἐκπαίδευσις.** Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Πρωσσίας εἶναι Γερμανοί. Ἐκτὸς δὲ τούτων διαμένουν εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη τοῦ κράτους, δηλ. εἰς τὴν ἰδίως Πρωσίαν, τὴν Σιλεσίαν, καὶ τὴν Πομμερανίαν, Σλάβοι (Πολῶνοι, Βένδοι, Βοεμοί), καὶ Λεττοὶ παρὰ τὰ βοραιο-ἀνατολικά ὄρια. Πρὸς δὲ τούτοις περὶ τὰς 227000 Ἑβραῖοι καὶ ὀλίγοι Ἀθίγγανοι. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι τῶν διαμαρτυρομένων, οἵτινες συμποσοῦνται εἰς 10300000 ψυχ. Ἀλλὰ καὶ οἱ καθολικοὶ ἀναβαίνουν εἰς 6300000. Καὶ οἱ μὲν ὑπερέχουν εἰς τὸ ἀνατολικόν, οἱ δὲ εἰς τὸ δυτικόν μέρος τοῦ κράτους. Ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἀμιλλᾶται ἡ Πρωσία μὲ τὰς λοιπὰς Γερμανικὰς πολιτείας. Αἱ Σλαβικαὶ ὁμοῦς χώραι δὲν προώδευσαν τόσον, ὅσον αἱ ὑπὸ Γερμανῶν κατοικοῦμεναι.

5.) **Πόροι τοῦ βίου.** Τὸ πλεῖστον τῆς χώρας εἶναι ἀκατάλληλον εἰς τὴν γεωργίαν· καὶ ὁμοῦς εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας εἶναι αὕτη ὁ κυριώτερος πόρος τοῦ βίου, καὶ ἐξ αὐτῶν γίνεται ἀρκετὴ ἐξαγωγή δημητριακῶν καρπῶν, λίνου, καὶ καννάβου. Εἰς τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας ἀσκεῖται ἡ ἀμπελοουργία· ἡ δὲ κτηνοτροφία ἀκμάζει. Τὴν ἀφορίαν τοῦ τόπου ἀναπληροῖ ἡ ἐργατικότης τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀνέπτυξαν ἰκανῶς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Προέχουν ὁμοῦς εἰς ταῦτα αἱ νότιοι καὶ αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι.

6.) **Πολίτευμα.** Τὸ πολίτευμα εἶναι συνταγματικόν, καὶ περιέχει ἰδιαιτέρους τινὰς θεσμοὺς ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῶν βουλευτικῶν σωμάτων. Ἄξιος λόγου εἶναι ὁ ὄργανισμὸς τοῦ στρατοῦ. Πᾶς πολίτης εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς στρατιώτης ὁ ἴδιος, καὶ τοῦτο ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ λαοῦ, καὶ παρέχει εἰς τὸν στρατὸν μεγάλην ἠθικὴν δύναμιν.

Αυστρία.

1.) Θέσις και ὄρια. Ἡ Αὐστρία ἐκτείνεται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἑλβετίας, τῆς Βαυαρίας, καὶ τῆς Βυρτεμβέργης μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὑπώρειας τῶν Καρπαθίων ὀρέων παρὰ τὴν βορειοανατολικὴν τῆς Εὐρώπης πεδιάδα· καὶ ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἄλβιος, τοῦ Βιάρδου, τοῦ Βιστούλα, καὶ τοῦ Βούγου πρὸς νότον μέχρι τοῦ Πάδου, τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, τοῦ Σαίου, καὶ τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἄλπεων. Εἰσχωρεῖ δὲ καὶ διὰ στενῆς ταινίας κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον.

2.) Μέγεθος και συστατικὰ μέρη. Ἡ Αὐστρία ἔχει 12120 τετραγ. μιλ. ἔκτασιν, καὶ μερίζεται διὰ λόγους ἐθνογραφικοὺς εἰς τὰς ἐφεξῆς χώρας.

α.) Εἰς τὰς Γερμανικὰς, αἵτινες ἔχουν μέγεθος 3600 τετραγ. μιλ., καὶ ἀποτελοῦν μέρος τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας· εἶναι δὲ αὗται ἡ Ἰδίως Αὐστρία, ἡ Στεيريا, ἡ Τυρολία, ἡ Βοεμία, ἡ Μοραβία καὶ ἡ Αὐστριακὴ Σιλεσία, καὶ ἡ Ἰλλυρία· κατέχουν δὲ τὴν χώραν τῶν Ραιτικῶν καὶ τῶν ἀνατολικῶν Ἄλπεων, καὶ φθάνουν ἀπὸ τῶν Σουδητικῶν καὶ τοῦ μεταλλοφόρου ὄρους μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

β.) Εἰς τὰς Πολωνικὰς (1620 τετραγ. μιλ.) ἀπαρτιζομένης ἀπὸ τὴν Γαλικίαν, κειμένην παρὰ τὴν βορειοανατολικὴν ὑπώρειαν τῶν Καρπαθίων.

γ.) Εἰς τὰς Οὐγγρικὰς (5900 τετρ. μιλ.), αἵτινες συγκροτοῦνται ἀπὸ τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Τρανσυλβανίαν, τὴν Κροατίαν, τὴν Σλαβονίαν, καὶ τὰ στρατιωτικὰ ὀροθεσία. Αἱ χῶραι αὗται ἐξαρτοῦνται ἐκατέρωθεν τοῦ μέσου Δουνάβεως καὶ τοῦ Τιβίσκου, καὶ φθάνουν ἀπὸ τῶν Καρπαθίων μέχρι τοῦ Σαίου.

δ.) Εἰς τὰς Ἰταλικὰς (830 τετρ. μιλ.), διαιρουμένης εἰς τὰς διοικήσεις τῆς Βενετίας καὶ τῶν Μεδιολάνων (Λογγοβαρδικὸν καὶ Βενετικὸν βασίλειον), κειμένης μεταξύ Πάδου καὶ τῶν Ἄλπεων. Καὶ τέλος εἰς τὴν Δαλματίαν.—Θέσις καὶ φυσικὰ ἰδιότητεσ τῶν χωρῶν παύωνται

3.) Τόποι οικόμενοι. Τὰ διάφορα ταῦτα μέρη διαιροῦνται εἰς διοικήσεις, καὶ περιέχουν τὰς ἐφεξῆς ἀξιολόγους πόλεις· αἱ μὲν Γερμανικαὶ χώραι τὴν ΒΙΕΝΝΗΝ (500000 κατ. Π. Φ.), ἣτις εἶναι πρωτεύουσα ὅλου τοῦ κράτους· τὴν Λίντσαν (Λίντζ), τὸ Γράτσιο (Γράτζ Π.), τὴν ΤΕΡΓΕΣΤΗΝ (83000 κατ. Α.), τὴν ΠΡΑΓΑΝ (120000 κατ.), καὶ τὴν Βρόννην. — Αἱ δὲ Πολωνικαὶ τὸ ΔΕΜΒΕΡΓΟΝ (Π.), τὸ Βρόδιο, καὶ τὴν Κρακοβίαν. Αἱ Οὐγγρικαὶ τὴν ΠΕΣΤΑΝ (106000 κ. Π.), τὴν Βούδαν (Φ.), τὸ Πρεσβούργον, τὸ Σεγεδίνον (Φ.), τὸ Δεβρετσίνον, καὶ τὴν Κρονστάτην εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν. Καὶ αἱ Ἰταλικαὶ τὰ ΜΕΜΠΟΛΑΝΑ (185000 κατ.), τὸ Πέργαμον, τὴν Βρεσκίαν, τὴν Παβίαν (Π.), τὴν ΒΕΝΕΤΙΑΝ (106000 κατ. Φ. Α.), τὸ Παταύον (Π.), τὴν Βήρωναν (Φ.), καὶ τὴν Βικεντίαν.

4.) Πληθυσμὸς καὶ διανομή. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐστρίας συμποσοῦται εἰς 39 1/2 ἑκατομμύρια περίπου καταίκων, ἐκ τῶν ὁποίων κατοικοῦν εἰς 1. τετραγ. μίλ. 3258 ψυχαί. Ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Αὐστρίας καλλίτερα κατοικημένα εἶναι αἱ Ἰταλικαὶ, καὶ μετὰ ταῦτα· ἡ Βοσμία, ἡ Μοραβία, ἡ ἰδίως Αὐστρία, καὶ ἡ Κροατία.

5.) Καταγωγή. Οἱ κάτοικοι τῆς Αὐστρίας ἔχουν διάφορον καὶ ποικίλην καταγωγήν. Τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν ἀποτελοῦν οἱ Σλάβοι, ἐπικρατοῦντες εἰς τὴν Γαλικίαν, τὴν Μοραβίαν, τὴν Βοσμίαν, τὴν Κροατίαν, τὴν Σλαβονίαν, τὴν Δαλματίαν, τὴν Ἰλλυρίαν, καὶ ἀπαρτίζοντες ἰκανὸν τοῦ πληθυσμοῦ μέρος εἰς τὴν Στερίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν. Μετὰ τοὺς Σλάβους ἔπονται οἱ Γερμανοὶ, κατοικοῦντες ἀποκλειστικῶς τὴν ἰδίως Αὐστρίαν καὶ ἀποτελοῦντες τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν Στερίαν καὶ τὴν Τυρολίαν. Εἶναι δὲ πρὸς τούτοις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐξηλωμένοι καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κράτους. Ἰσάριθμοι σχεδὸν μὲ τοὺς Γερμανοὺς εἶναι οἱ Οὐγγροὶ (Μαγυάροι), κατοικοῦντες τὴν Οὐγγαρίαν, καὶ οἱ Λατινικῆς καταγωγῆς κάτοικοι. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων οἱ μὲν Ἰταλοὶ κατοικοῦν τὰς Ἰταλικὰς χώρας, οἱ δὲ Βλάχοι εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν, Οὐγγαρίαν κτλ. — Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Ἰβραῖοι, Ἕλληνες, Ἀρμένιοι, καὶ Αὐγγανοὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Γαλικίαν καὶ Οὐγγαρίαν.

6.) Θρησκεία καὶ ἐκπαίδευσις. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Αὐστρίαν εἶναι ἡ καθολικὴ, καὶ ταύτην προσβέβουν 28 ἑκατομ. σχεδὸν ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἐκ δὲ

των λοιπών περί τὰ 4. εκατ. είναι ὀρθόδοξοι, ἄλλα τόσα ὀρθόδοξοι ἠνωμένοι, 3 εκατ. διαμαρτυρούμενοι, καὶ περί τὰς 700000 Ἑβραῖοι. — Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ τῆς Αὐστρίας, καὶ εἰς αὐτάς τὰς Γερμανικὰς χώρας, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ εἰς τὰς λοιπὰς Γερμανικὰς πολιτείας δὲν εἶναι εἰς πρόσοδον. Εἰς τὰς μὴ Γερμανικὰς χώρας εἶναι τὰ στοιχειώδη σχολεῖα ἀκατάρτιστα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι ἀγραμμοῦς.

7.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ εὐφορία τοῦ ἐδάφους τῶν Αὐστριακῶν χωρῶν, εὐνοοῦσα τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, παρέχει ἄνευ πολλῶν κόπων ἱκανοὺς πόρους εἰς τὸν λαόν. Ἡ βιομηχανία εὐρίσκειται εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἀναπτύξεως, καὶ ἔκαμε πρόσοδόν τινα εἰς τὰς Ἰταλικὰς καὶ τὰς Γερμανικὰς χώρας. Τὸ ἐμπόριον μὲ τὰ προϊόντα τοῦ τόπου (δημητριακοὺς καρποὺς, οἶνον, μετὰξιον, βόας, πρόβατα, ἵππους, μέταλλα, ὑδράργυρον, ἄλας) παρέχει ἀρκετὰς ὠφελείας, καὶ θέλει γίνεαι ὠφελιμώτερον, ἐὰν βελτιωθῶσι τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, καὶ τὸ τελωνικὸν σύστημα.

8.) Πολίτευμα. Αἱ διάφοροι χώραι τῆς Αὐστρίας δὲν ἔχουν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πολίτευμα. Τινὰ τῶν μερῶν αὐτῆς ὡς ἡ Δαλματία, τὰ στρατιωτικὰ ὀφρῆσια, καὶ ἡ Ἰλλυρία διοικούνται αὐταρχικῶς, ὡς καὶ πρότερον ἄλλα δὲ, ὡς αἱ Γερμανικαί, αἱ Πολωνικαί, καὶ αἱ Ἰταλικαὶ χώραι, εἶχον βουλευτικὴν μοναρχίαν. Εἰς δὲ τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Τρανσυλθανίαν, εἶχον αἱ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κοινωνικῶν τάξεων συγχροτούμεναι βουλαὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ συννομοθετοῦν, καὶ νὰ προσδιορίζουν τοὺς φόρους. Πρὸ δεκαετίας ὅμως ὁ αὐτοκράτωρ ἐχορήγησε συνταγματικὸν τι πολίτευμα εἰς τὰς Γερμανικὰς χώρας τῆς δὲ Τρανσυλθανίας, τῆς Οὐγγαρίας, καὶ τῶν Ἰταλικῶν πολιτειῶν τὰ ἰδιαίτερα πολιτεύματα κατὰ συνέπειαν τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως κατηργήθησαν ὥστε νῦν τὸ πολίτευμα τοῦ κράτους εἶναι καθόλου μοναρχικόν. Ἡ δὲ τελικὴ ἀποκατάστασις τῆς Γερμανικῆς ἡμοσπονδίας οὐδεμίαν ἐπήνεγκεν μεταβολὴν εἰς τὰ πολιτεύματα τῶν χωρῶν τῆς Αὐστρίας.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἡ Σλαβικὴ πολιτεία.

1.) Ἐκ τῶν διαφόρων Σλαβικῶν ἐθνῶν μόνον οἱ Ῥῶσοι ἔχουν σήμερον αὐτόνομον ὑπαρξίν, καὶ συγχροτοῦν τὴν Ῥωσικὴν πολιτείαν.

2.) Μέγεθος, συστατικά μέρη, διαίρεσις, και οίκουμένοι τόποι. Ἡ Ῥωσσικὴ πολιτεία κατέχει εἰς τὴν Εὐρώπην 100 χιλ. τετρ. μιλ. ἐπιφάνειαν, και διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τὰ ἐφεξῆς μέρη.

α.) Εἰς τὴν ἰδίως Ῥωσσίαν, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χώρας και ὑποδιαιρεῖται. 1.) Εἰς τὴν μεγάλην Ῥωσσίαν, ἣτις περιέχει τὴν ΜΟΣΚΑΝ (374000 κατ. Π.), τὴν ΤΟΥΪΑΝ, τὴν Βορονέσιν, τὸ Νοβογόροδον, και τὸν Ἀρχάγγελον. 2.) Εἰς τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν, ἢ Οὐκρανίαν, ἣ ὁποία ἔχει τὴν Κιεύην (Π.), και τὴν Χαρκόβην (Π.). 3.) Εἰς τὴν νέαν ἢ νότιον Ῥωσσίαν μετὰ τῆς Καυκασίας και τῆς Βασσαραβίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας κείνται ἡ ὈΔΗΣΣΟΣ (72000 κατ. Φ. Α.), τὸ Κισνόβιον, ἡ Χερσῶν (Φ. Α.), ἡ Σεβαστούπολις (Ν.), τὸ Ἀκερμάνιον (Φ. Α.), τὸ Ἴσμαίλιον (Φ. Α.), και τὸ Ταϊγάνιον (Α.). 4.) Εἰς τὴν δυτικὴν Ῥωσσίαν, ἣτις κατὰ μέγα μέρος συγκροτεῖται ἀπὸ Πολωνικῆς χώρας και ἔχει ἀξιολόγους πόλεις τὴν ΒΙΑΝΑΝ, και τὴν Μίνσκην. 5.) Εἰς τὰς παρά τὴν Βαλτικὴν ἐπαρχίας (Κουρενίαν, Λιθωνίαν, Ἐσθονίαν, και Ἰγκερμανίαν), ἐντὸς τῶν ὁποίων κείνται ἡ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ (532000 κατ. Π. Φ.), πρωτεύουσα, ἡ ΚΡΟΝΣΤΑΤΗ (Φ. Ν.), ἡ ΡΙΓΑ, και ἡ Δορπάτη (Π.). 6.) Εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Κατάνης μετὰ τὴν πρωτεύουσιν Κασάνην (Π.) και 7.) Εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀστραχανίου μετὰ τὰς πόλεις Ἀστραχάνιον (Α.) και Σαρατόβην.

β.) Εἰς τὴν Φιννίαν ὑποδιαιρουμένην εἰς ὀκτὼ διοικήσεις.

γ.) Εἰς τὴν Πολωνίαν, μεριζομένην εἰς 5 διοικήσεις, και περιέχουσαν τὴν ΒΑΡΣΟΒΙΑΝ (140000 κατ. Φ. Π.). Θέσις και φυσικαὶ ἰδιότητες τῆς χώρας.—Θέσις τῶν διαφόρων μερῶν αὐτῆς.

3.) Πληθυσμὸς και διανομή. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωσσίας ὑπερβαίνει τὰ 60 ἑκατομ. Ἐκ τούτων περὶ τὰ 2 ἑκατ. κατοικοῦσιν εἰς τὴν Φιννίαν, 5 εἰς τὴν Πολωνίαν, και τὰ λοιπὰ 53 εἰς τὴν ἰδίως Ῥωσσίαν. Ἐντοσοῦτῳ ἀναλογίζοντες τὸν πληθυσμὸν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ὅλης χώρας, και τῶν μερῶν αὐτῆς, εὐρίσκομεν, ὅτι εἰς τὴν Ῥωσσίαν μάλιστα κατοικοῦν 600 κατ. εἰς ἕν τετραγ. μιλ., και ὅτι ἐκ τῶν τριῶν μερῶν εἶναι ἀσυγκρίτῳ λόγῳ καλλίτερα κατοικημένη ἡ Πολωνία.

4.) Καταγωγή και γλώσσα. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, περὶ τὰ 50 ἑκατομ., ἀποτελοῦν οἱ Σλάβοι, οἵτινες διαιροῦνται εἰς ἀνατολικούς Σλάβους, τοὺς Ῥώσσοι και

Κοζάκους, καὶ εἰς δυτικούς τοὺς Πολωνοὺς (5 ἑκατ.). Ἐκτός δὲ τούτων κατοικοῦν ἐξ ἄλλων ἔθνων Λεττοί, Γερμανοὶ ἄποικοι, Βλάχοι καὶ Ἕλληνας, καὶ Ἰβραῖοι. Ἐπικρατούσα γλῶσσα εἶναι ἡ Ῥωσικὴ, καὶ πρὸς ταύτην ἡ Πολωνικὴ, ὁμιλουμένη ὄχι μόνον εἰς τὴν Πολωνίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν Ῥωσίαν.

5.) **Θρησκεία καὶ πολιτισμός.** Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Ῥωσίας πρεσβεῖον τὸ δόγμα τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομ. διαμαρτυραμένων εἰς τὰς παρὰ τὴν Βαλτικὴν ἐπαρχίας, καὶ περὶ τὰ 6 ἑκατομ. δυτικῶν καθολικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν οἱ πλείστοι τῶν Πολωνῶν. — Ὁ πολιτισμὸς εἶναι εἰς πρόοδον ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος παρουσιάζεται ὡς παραδοχὴ ἐξωτερικῶν εθίμων, ἀνεῖ τῆς ἐσωτερικῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως. Δι' ἀνώτεροι τάξεις ἐκπαιδεύονται ἐν γένει ἱκανῶς· εἰς δὲ τὸν λαὸν ἐλλοίπει ἡ ἀπαιτούμενὴ διδασκαλία.

6.) **Πόροι τοῦ βίου.** Ὁ κυριώτερος πόρος τοῦ βίου εἶναι ἡ γεωργία· περιορίζεται ὁμοίως ὑπὸ τῆς ἐρήμου φύσεως τῆς χώρας, καὶ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ κλίματος· διὰ τοῦτο εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη, τὰ ὅποια εἶναι κατὰ τὸ πλείστον ἐλώδη, διάγουν οἱ κάτοικοι θηρευτικὸν καὶ ἀλιευτικὸν βίον· εἰς δὲ τὰ νότια, ὅπου ἐπικρατοῦν αἱ χαρτοφόροι ἐρμηαὶ γίνονται νομάδες, ἔχοντες ἀξίαν λόγου κτηνοτροφίαν· οἱ δὲ γεωργοὶ περιορίζονται εἰς τὰ μέσα τῆς χώρας. Ἀξιόλογοι τοῦ βίου πόροι εἶναι πρὸς τοῦτους ἡ ἀλιεία, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Βόλγαν, ἡ μεταλλουργία, καὶ τὸ διὰ ξηρᾶς ἐμπόριον μὲ τὴν γειτονεύσαν Ἀσίαν. Ἡ βιομηχανία εἶναι μικρὰ, καὶ ἀνεπτύχθη τεχνικῶς πρὸς βλάστην τῆς γεωργίας.

7.) **Πολίτευμα.** Τὸ πολίτευμα τῆς Ῥωσίας εἶναι αὐταρχικόν. Μόνος ἄρχων εἶναι ὁ κατὰ τὸ δίκαιωμα τῆς πρωτοκαρίας τὸν θρόνον λαμβάνων αὐτοκράτωρ. Ἡ θέλησις αὐτοῦ εἶναι νόμος, καὶ ἐκτελεῖται διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων ἀρχῶν.

Ἡ Πολωνία ἔχει ἐπαρχιακὰ συμβούλια, ἐκλεγόμενα ἐκ τῶν τάξεων, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἔχουν νομοθετικὴν δύναμιν. — Ὁ λαὸς τῆς Ῥωσίας διαίρεται εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους, καὶ τὸ πλείστον μέρος τῶν γεωργῶν, ἢ τῶν ἰδίως Ῥώσων (περὶ τὰ 21 ἑκατομ.) εἶναι δούλοι. Ἡ Κυβέρνησις ὁμοίως τείνει εἰς τὸ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν διαίρεσιν ταύτην διὰ τῆς ἀπελευθερώσεως, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῆς δὲν ἐτελεσφόρησαν μέχρι τοῦδε πολὺ. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις εἶναι ἀξία λόγου, κατακερματίζεται ὅμως ἕνεκα τῶν μεγάλων διαστάσεων.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΑΣΙΑΣ, ΑΦΡΙΚΗΣ, ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ,

ΚΑΙ

ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς Ἀσίας ἐν γένει.

1.) Ἡ Ἀσία ἀποτελεῖ, ὡς καὶ ἡ Εὐρώπη, μέρος τῆς ἑπτασφαιρῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ μάλιστα τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς. Συνδέεται δὲ ὄχι μόνον μετὰ τῆς Εὐρώπης, πρὸς ἀνατολὰς τῆς ὁποίας κεῖται, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς Ἀφρικῆς.

2.) Τὸ σχῆμα τῆς Ἀσίας ὀλιγῶς θεωρούμενον εἶναι τετραπλευρικόν, καὶ ἔχει τὴν μεγαλειτέραν διάστασιν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς. Ἐπομένως μία πλευρὰ τούτου κεῖται πρὸς ἀνατολὰς, καὶ λέγεται ἀνατολική· μία πρὸς βορρᾶν, καὶ ὀνομάζεται βόρειος· ἄλλη πρὸς δυσμὰς (δυτικὴ), καὶ ἄλλη πρὸς νότον, καὶ λέγεται νότιος. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν συνδέεται ἡ Ἀσία μετὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν.

3.) Τὸ μῆκος τῆς Ἀσίας ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς εἶναι 1300 γεωγραφικὰ μίλια, ἢ 10400 νέα στάδια· τὸ δὲ μέγιστον πλάτος τῆς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν 1150 γεωγραφικὰ μίλια, ἢ 9200 νέα στάδια.

4.) Διὰ τὴν διέλευσιν λοιπὸν τὴν Ἀσίαν χρειάζεται νὰ ᾄδουσι κατὰ μὲν τὸ μέγιστον μῆκός της 260, κατὰ δὲ τὸ μέγιστον πλάτος της 230 ἡμεροδρομίας.

5.) Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἀσία ἔχει ἴσον σχεδὸν μῆκος καὶ πλάτος, διὰ τοῦτο εἶναι συσσωματωμένη, καὶ δὲν εἶναι, ὡς ἡ Εὐρώπη, τεταμένη κατὰ μίαν διεύθυνσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Θάλασσα, κόλποι, καὶ νῆσοι περὶ τὴν Ἀσίαν.

1.) Ἡ Ἀσία περιβρέχεται] κατὰ τὰς τέσσαρας πλευράς της ἀπὸ τέσσαρας διαφόρους ὠκεανούς. Καὶ εἰς μὲν τὴν βόρειον πλευρὰν ἀπὸ τὸν βόρειον ὠκεανόν· εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν ἀπὸ τὸν εἰρηνικὸν ἢ μέγαν ὠκεανόν· εἰς τὴν νότιον ἀπὸ τὸν ἰνδικόν· καὶ εἰς τὴν δυτικὴν, καθ' ὅσον βρέχεται ἀπὸ Θάλασσαν, ἀπὸ τὴν Μεσόγειον.

2.) Ὁ βόρειος ὠκεανὸς σχηματίζει ὀλίγους μόνον σημαντικούς κόλπους εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας, ὡς τὸν Ὀβικὸν καὶ τὸν Ταϊμούρειον, ὅστις ἔχει πρὸς ἀνατολὰς τὸ βορειότατον ἀκρωτήριο τῆς Ἀσίας τὸ Σεβεροβοστόνιον.

3.) Νῆσοι ἄξιαι λόγου εἰς τὸν βόρειον ὠκεανὸν εἶναι ἡ νέα Ζεμλιὰ, ἥτις εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη, καὶ αἱ Νεοσιβιρικαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι πολυάριθμοι, καὶ κεῖνται ἡμῖα πλῆσιον εἰς τὴν ἄλλην.

4.) Ὁ εἰρηνικὸς ὠκεανὸς, συνδεόμενος μετὰ τὸν βόρειον ὠκεανὸν διὰ τοῦ Βερίγγειου πορθμοῦ σχηματίζει καὶ ἐφεξῆς πελάγη εἰς τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν.

α.) Τὸ Βερίγγειον πέλαγος, τὸ ὅποιον ἔχει πρὸς νότον τὴν σειρὰν τῶν Ἀλευτινῶν νήσων.

β.) Τὸ Ὀχότσκειον ἢ Λαμουτικὸν πέλαγος, τὸ ὅποιον περατοῦται πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν Κοουριλῶν νήσων, διευθυνομένην ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν. Αἱ νῆσοι αὗται εἶναι μικραὶ, καὶ ἔχουν ὅλαι ὄμοῦ 320 τετρ. μιλ. μέγεθος. Κεῖται δὲ εἰς τὰ νότια τοῦ πελάγους τούτου καὶ ἡ νῆσος Σαχαλίνη, ἥτις χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἡπειρον διὰ τοῦ Ταταρικοῦ πορθμοῦ, καὶ ἔχει μέγεθος 2000 τετραγ. μιλίων.

γ.) Τὸ Ἰαπωνικὸν πέλαγος, ὀριζόμενον πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μέγεθος ὅλαι ὄμοῦ 10000 τετρ. μιλ. Μεγίστη αὐτῶν εἶναι ἡ Νίπων (5100 τετραγ. μιλ.), καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἴεσσος.

Τὸ Ἰαπωνικὸν πέλαγος συνδέεται πρὸς βορρᾶν μετὰ τὸ Ὀχότσκειον διὰ τοῦ Ταταρικοῦ πορθμοῦ, καὶ τοῦ Λαπεροῦζεϊου,

κειμένου μεταξύ Σαχελίνης και 'Ιέσου. Διά δὲ τοῦ πορθμοῦ τῆς Κορέας ἐνόηται πρὸς νότον μὲ τὸ ἐφεξῆς πέλαγος.

δ.) Τὸ ἀνατολικὸν Σινικὸν πέλαγος, τοῦ ὁποίου τὸ βόρειον μέρος λέγεται κίτρινον πέλαγος, καὶ σχηματίζει τὸν βαθὺν κόλπον τοῦ Πετσελίου. ἔχει δὲ τὸ Σινικὸν πέλαγος πρὸς νότον τὴν νῆσον Φορμόζαν (1000 τετρ. μίλ.), πρὸς νότον τῆς ὁποίας ἀρχίζει ὁ ἰνδικὸς ὠκεανός. Ὁ πορθμὸς τῆς Φορμόζας, κείμενος μεταξύ τῆς ὁμωνύμου νήσου καὶ τῆς ἠπείρου, συνδέει τὸν εἰρηνικὸν μὲ τὸν ἰνδικὸν ὠκεανόν.

5.) Ὁ ἰνδικὸς ὠκεανὸς σχηματίζει εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου.

α.) Τὸ νότιον Σινικὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον ἔχει τὸν Τογκίνειον καὶ τὸν Σιαμικὸν κόλπον, καὶ προχωρεῖ πρὸς νότον ἕως τὸ ἀκρωτήριο Βοῦρον, τὸ νοτιώτατον τῆς Ἀσίας. Πρὸς ἀνατολὰς καὶ νότον τοῦ πελάγους τούτου κεῖται πλῆθος μεγάλων καὶ μικρῶν νήσων, αἵτινες συμπεριλαμβάνονται ὅλαι ὑπὸ ἓν ὄνομα, καὶ λέγονται Ἴνδικαὶ νῆσοι. ἔχουσιν δὲ μέγεθος 33000 τετρ. μίλ. Μεγαλειότεραι καὶ αξιολογώτεραι τούτων εἶναι τὸ Βόρνεον (9000 τετρ. μίλ.), ἡ Σουμάτρα (6000 τετρ. μίλ.), ἡ Ἰαύη, ἡ Κελέβη, αἱ Φιλιππῖναι, καὶ ἄλλαι.

β.) Τὸν πορθμὸν τῆς Μαλάκκας, κείμενον μεταξύ Σουμάτρας καὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου καὶ συνδέοντα τὸ ῥηθὲν πέλαγος μὲ τὸν ἐφεξῆς κόλπον.

γ.) Τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον, εἰσχωροῦντα βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ἔχοντα εἰς τὰ νότια μέρη τὴν νῆσον Γαπροβάνην (Κεϋλάνην 1250 τετραγ. μίλ.), πλησίον τῆς ὁποίας τελειώνει ἡ Ἀσία εἰς τὸ ἀκρωτήριο Κομόρινον.

δ.) Τὸ Ἀραβικὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον σχηματίζει δύο βαθυτάτους κόλπους, τὸν Περσικόν, εἰσχωροῦντα διὰ τοῦ Ὄρμικοῦ πορθμοῦ, καὶ τὸν Ἀραβικόν ἢ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἣτις εἰσδύει κατὰ βάθος διὰ τοῦ πορθμοῦ Βάθελ Μανδέβ, καὶ χωρίζεται εἰς τὸ βόρειον μέρος εἰς δύο μυχοῦς.

6.) Ἡ Μεσόγειος θάλασσα ἔχει τὰ ἐφεξῆς μέρη εἰς τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν.

α.) Τὸν Εὐξεινον Πόντον μετὰ τοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος, καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.

β.) Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὸν Ἀδραμυττηνὸν κόλπον, καὶ τὸν τῆς Σμύρνης ἢ τὸν Ἐρμαϊκόν. Εἰς τὸ πέλαγος τοῦτο κείται πλησίον εἰς τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν σειρά νήσων, διευθυνομένη ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Αἱ ἀξιολογώτεραι τῶν νήσων τούτων εἶναι ἡ Λέσθος, ἥτις ἔχει ἀντικρὺ πρὸς ἀνατολὰς τὸ Λεκτὸν ἀκρωτήριο (Μπαμπάν), τὸ δυτικώτατον τῆς Ἀσίας ἢ Χίος, ἡ Σάμος, τὰ Ψαρά, ἡ Πάτμος, ἡ Κῶς, ἡ Πρόδος, ἥτις ἔχει 21 τετραγ. μιλ. μέγεθος, καὶ ἡ Κάρπαθος.

γ.) Τὸ Συρικὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον σχηματίζει δύο κόλπους, τὸν Ἴσσικὸν ἢ τῆς Ἀλεξανδρέττας, καὶ τὸν Γαζαῖον, ὅστις πλησιάζει εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ σχηματίζει μετ' αὐτῆς ἰσθμὸν συνδέοντα τὴν Ἀσίαν μετ' τὴν Ἀφρικὴν. Πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τοῦ Ἴσσικου κόλπου κείται ἡ νῆσος Κύπρος, ἡ ὁποία ἔχει μέγεθος 250 τετραγ. μιλ.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς παραλίας, τοῦ μεγέθους, καὶ τῶν χερσονήσων τῆς Ἀσίας.

1.) Ἡ παραλία τῆς Ἀσίας ἔχει μῆκος 7700 γεωγρ. μιλίων ἢ 61600 νέων σταδίων ὥστε διὰ τὴν περιπλοκήν αὐτῆς ἀπὸ πλοῦν, παραπλέον εἰς τὴν παραλίαν, χρειάζεται 3850 ὥρας.

2.) Ἐκ τῶν ὠκεανῶν, αἵτινες περιβρέχουν τὴν Ἀσίαν, τὰ πλεῖστα εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηρὰν ὁ Ἰνδικός, μετ' αὐτὸν ὁ εἰρηνικός, καὶ ὀλιγώτατα ὁ βόρειος. Ὅθεν καὶ ἡ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ παραλία εἶναι μακροτέρα καὶ ποικιλωτέρα ἀπὸ τὴν τοῦ εἰρηνικοῦ. Ἡ δὲ τοῦ βορείου εἶναι σχεδὸν ἄμορφος καὶ συντομωτέρα ἀπὸ τὴν τῶν λοιπῶν.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσίας ὁμοῦ μετὰ τὰς παρακειμένας νήσους ἔχει μέγεθος 883000 τετραγ. μιλ. Ἡ δὲ ἡπειρος μόνη 830000 τετραγ. μιλ. Τὸ μῆκος λοιπὸν τῆς παραλίας παρα-

“Ὁ Παλαιῆδος”

βαλλόμενον πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐπιφανείας της εἶναι πολὺ μικρόν.

4.) Ἐὰν συγκρίνωμεν πρὸς ἄλληλα τὰ μεγέθη τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, εὐρίσκομεν ὅτι ἡ Ἀσία εἶναι περισσότερον ἀπὸ πέντε φορές μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐὰν δὲ ἐπίσης παραβάλωμεν καὶ τὰ μήκη τῶν παραλιῶν αὐτῶν, βλέπομεν, ὅτι τὸ μήκος τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας δὲν εἶναι οὔτε διπλάσιον τοῦ μήκους τῆς Εὐρωπαϊκῆς.

5.) Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ Εὐρώπη ἔχει ὡς πρὸς τὸ μέγεθός της πολὺ ἐκτενεστέραν παραλιαν ἢ ἡ Ἀσία, ἡ μορφή αὐτῆς θέλει εἶσθαι ποικιλιωτέρα, καὶ τὰ ἐνδότερα αὐτῆς εὐπροσιτώτερα ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. Ἡ δὲ Ἀσία, ἔχουσα ὡς πρὸς τὸ μέγεθός της βραχυτέραν παραλιαν, ἔχει αὐτὴν καὶ ἀμορφοτέραν. Εὐρισκόμενος δέ τις εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀσίας μόλις δύναται μετὰ 100 ἡμεροδρομίας νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θάλασσαν.

6.) Μολοντούτο, ἐπειδὴ τινὲς τῶν κόλπων τῆς Ἀσίας εἰσχωροῦν βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν, ἀποκόπτουν ἀπὸ τὸν κορμὸν αὐτῆς σημαντικὰς χερσονήσους τὰς ἐφεξῆς τὴν Ἀραβικὴν, τὴν μείζονα Ἰνδικὴν, τὴν ἐλάσσονα Ἰνδικὴν, τὴν Κορέαν, τὴν Καμτσιάτκαν, καὶ τὴν ἐλάσσονα Ἀσίαν. Ἐκ τούτων κεῖνται αἱ μὲν τρεῖς πρῶται εἰς τὴν νότιον πλευρὰν· αἱ δὲ ἄλλαι δύο εἰς τὴν ἀνατολικὴν καὶ ἡ τελευταία εἰς τὴν δυτικὴν.

7.) Αἱ χερσόνησοι τῆς Ἀσίας κατέχουν ἐπιφάνειαν περίπου 150000 τετραγ.μιλίων· ἀποτελοῦν λοιπὸν ὡς ἕγγιστα τὸ πέμπτον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς ἡπείρου. Μεγίστη δὲ ὄλων εἶναι ἡ μείζων Ἰνδική, ἔχουσα 50000 τετραγ. μιλ. μέγεθος, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἀραβικὴ (48000 τετρ. μιλ.). Ἡ δὲ ἐλάσσων Ἰνδικὴ ἔχει 33000 τετραγ. μιλ. ἐπιφάνειαν, καὶ ἡ ἐλάσσων Ἀσία 10000 τετραγ. μιλ.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ τῶν ὄρεων καὶ τῶν πεδιάδων τῆς Ἀσίας.

1.) Τὴν Ἀσίαν διατείνει, κατέχον τὸ μέσον αὐτῆς, ἀπὸ

δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς εἰς καὶ μόνος συνεχῆς κορμὸς ὀρέων, ὁ ὅποιος φθάνει κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον τῆς ἠπείρου ἕως τὸ ἄλλο, ἀπὸ τὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου μέχρι τῆς παραλίας τοῦ ἀνατολικοῦ Σινικοῦ πελάγους. Διαίρεται δὲ ὁ κορμὸς εἰς δύο τμήματα, εἰς τὸ δυτικὸν, καὶ τὸ ἀνατολικόν.

2.) Ὁ κορμὸς οὗτος σύγκειται ἐν γένει ἀπὸ πολλὰς ὑψηλὰς καὶ ἐκτεταμένας σειρὰς ὀρέων, αἵτινες ἔχουν κυρίως τὴν διεύθυνσιν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἀπὸ πολλὰς ὑψηλὰς καὶ μεγάλας πεδιάδας, αἱ ὅποιαι κείνται μεταξὺ τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων.

3.) Τὸ πρὸς βορρᾶν τοῦ ὀρεινοῦ κορμοῦ μέρος τῆς Ἀσίας κατέχεται ἀπὸ μίαν πολὺ μεγάλην καὶ χαμηλὴν πεδιάδα, ἥτις φθάνει ἀπὸ τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ κορμοῦ, ἕως τὰ παράλια τοῦ βορείου ὠκεανοῦ. Τὸ δὲ πρὸς νότον περιλαμβάνει τὰς νοτίους χερσονήσους μετὰ τὰ ὄρη καὶ τὰς πεδιάδας αὐτῶν.

4.) Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Οὐραλίων ὀρέων καὶ πρὸς νότον τῆς παραλιαστοῦ βορείου ὠκεανοῦ ἐξαπλοῦται ἡ Σιβηρικὴ πεδιάδα, ἥτις εἶναι χαμηλὴ καὶ πολὺ ἐκτεταμένη. Ἡ πεδιάς αὕτη ἔχει μῆκος ἀπὸ μὲν δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς 600 γεωγρ. μίλια· ἀπὸ δὲ βορρᾶ πρὸς νότον 250, καὶ προχωρεῖ νοτίως μέχρι τῆς ὑπώρειας τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ ὀρεινοῦ κορμοῦ τῆς Ἀσίας. Δὲν φθάνει δὲ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ὀχότσκειου καὶ τοῦ Ἰαπωνικοῦ πελάγους, ἀλλὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν δι' ὀρέων, τὰ ὅποια διέρχονται καὶ διὰ τῆς χερσονήσου Καμτσιάτκας. Τὸ μέγεθος τῆς πεδιάδος ταύτης εἶναι 186000 τετραγ. μίλ. ἢ πλεον τοῦ πέμπτου μέρους τῆς Ἀσίας.

5.) Πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας λίμνης ἐκτείνεται μία ἄλλη μεγάλη καὶ χαμηλὴ πεδιάς, ἥ ὅποια ὀνομάζεται Βακτριανικὴ καὶ Σογδιανικὴ, ἥ καὶ πεδιάς τοῦ Τουρκιστάν. ἔχει δὲ μέγεθος μόλις ἴσον μετὰ τὸ τρίτον τοῦ μεγέθους τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος, καὶ τελειώνει πρὸς νότον εἰς τὴν βόρειον ὑπώρειαν τοῦ δυτικοῦ τμήματος τοῦ ὀρεινοῦ κορμοῦ τῆς Ἀσίας.

6.) Τὸ δυτικὸν τμήμα τοῦ ὀρεινοῦ κορμοῦ τῆς Ἀσίας διαί-

ρείται. α.) Εἰς τὰ ὄρη τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, τὰ ὅποια σκεπάζουσιν ὀλόκληρον τὴν χερσονήσον ἀπὸ τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου ἕως τὰ παράλια τοῦ Συρικοῦ πελάγους. Τὰ νοτιώτατα τῶν ὄρων τούτων ὀνομάζονται σειρά τοῦ Ταύρου, καὶ φθάνουν ἀπὸ τὸν Ἰσικὸν κόλπον, ὅπου ὄψουνται εἰς 2700—3200 πηχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, ἕως τὸ Αἰγαῖον ἀπέναντι τῆς Ρόδου, βαθμυδῶν ταπεινούμενα πρὸς δυσμὰς. Πίπτουν δὲ τὰ ὄρη τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας ὀρθιότερον πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου καὶ τοῦ Συρικοῦ πελάγους, ἢ πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς χερσονήσου, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα ὑψηλῆς πεδιάδος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνυψοῦνται εἰς ἰκανὸν ὕψος (3500 πηχ.) μεμονωμένα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρη, δεικνύοντα ἴχνη ἡφαιστείου ἐνεργείας.

β.) Ἀνατολικῶς τῶν ὄρων τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, καὶ στενωτάτα μετ' αὐτῶν συνδεδεμένοι κεῖνται αἱ Μηδοαρμενικαὶ Ἄλπεις, αἵτινες εἶναι ὄρη ἄγρια, κατεσχισμένα δι' ἡφαιστείων δυνάμεων, καὶ περιέχοντα ἀρκετὰς ὑψηλὰς πεδιάδας, ἄξιολογώτερα κορυφὴ τῶν ὄρων αὐτῶν εἶναι ὁ Ἄραράτης, ἀνυψούμενος εἰς 3350 πηχ. ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, καὶ δεικνύων ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὄρη ἡφαιστεία φαινόμενα.

γ.) Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Μηδοαρμενικῶν Ἀλπεων κεῖται ἐκτεταμένη καὶ ὑψηλὴ πεδιάς, ἡ ὅποια ὀνομάζεται Ἀρριανική. Αὕτη ἀνυδροσ, καὶ ἔνεκα τούτου ἀδενδρος καὶ ἐρημος, ὕψουται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 800 πηχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, καὶ χωρίζεται πρὸς μὲν βορρᾶν ἀπὸ τὴν Βακτριανικὴν πεδιάδα διὰ τοῦ Ἰνδοκασίου καὶ τῆς ἐξακολουθήσεως αὐτοῦ, τοῦ Παρὰ Πάμισου, διευθυνομένων ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς· πρὸς δὲ νότον ἀπὸ τὸ Ἀραβικὸν πέλαγος διὰ διαφόρων καὶ παραλλήλων σειρῶν, αἵτινες καταβαίνουν κλιμακωτὰ πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὁρίζει δὲ πρὸς ἀνατολὰς τὴν πεδιάδα ταύτην σειρά ὄρων, διευθυνομένη ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἥτις ἔχει ὄνομα Ἰνδοπερσικὰ ὄρη. Ὅπου δὲ τὰ ὄρη ταῦτα συμπίπτουν μετ' τὸ Ἰνδοκάσιον σχηματίζεται ὄρεινός κόμβος, ἀποτελούμενος διὰ τῆς συνενώσεως τοῦ δυτικοῦ καὶ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ ὄρεινοῦ κορμοῦ τῆς Ἀσίας· ἔχει δὲ ὁ κόμβος οὗτος 60 περίπου μιλ. πλάτος, καὶ βορειοδυτικῶς τὴν Βακτριανικὴν πεδιάδα.

7.) Από τὸν ὄρειον τοῦτον κόμβον ἀρχίζοντα διευθύνονται, ὡς ἐξακολούθησις τοῦ Παραπαμίσου καὶ τοῦ Ἰνδοκοσίου, πρὸς ἀνατολὰς τὰ Χ ε ι μ α λ ἄ ῖ α ὄρη, τὰ ὅποια εἶναι τὰ κυριώτατα καὶ ὑψηλότατα ὄλων τῶν Ἀσιατικῶν ὄρέων, καὶ προχωροῦν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ ι ν ε σ ἄ ν ι α καὶ Ν ἄ ν λ ι γ γ ἕως τὸν εἰρηνηκῆν ὠκεανόν. Τὰ ὄρη ταῦτα συγκείμενα ἀπὸ πολλὰς παραλλήλους σειρὰς ἔχουν εἰς τὴν βορειοτάτην αὐτῶν τὰς ὑψηλοτάτας κορυφὰς ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ὡς τὸ Δ α β α λ α γ ἱ ρ ι ο ν (7150 πῆχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης) καὶ ἄλλας, καὶ ταπεινούμενα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, πίπτουν ὀρθιότερα καὶ ἀποτομώτερα πρὸς νότον ἢ πρὸς βορρᾶν.

8.) Πρὸς βορρᾶν τῶν Χειμαλαίων ὄρέων ἐξαπλοῦνται κατὰ σειρὰν τρεῖς ἐκτενεῖς καὶ ὑψηλαὶ πεδιάδες, αἵτινες κεῖνται ἢ μίᾳ βορειότερον τῆς ἄλλης, καὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ σειρῶν ὄρέων, διευθυνομένων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς. Ἡ νοτιωτάτη τῶν πεδιάδων αὐτῶν καλεῖται Τ ι β ε θ ι κ ῆ παρὰ τὴν βόρειον ὑπώρειαν τῶν Χειμαλαίων ἢ μέση Τ α τ α ρ ι κ ῆ, καὶ ἡ βορειοτάτη Β ο υ χ α ρ ι κ ῆ καὶ Μ ο γ γ ο λ ι κ ῆ. Τὸ ὕψος τῶν πεδιάδων αὐτῶν εἶναι διάφορον· καὶ τῆς μὲν Τιβεθικῆς φθάνει εἰς 2200—3250 πῆχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ Βουχαρικῆς εἰς 500 πῆχ. Αἱ χῶραι αὗται ἔχουν ἓν γένει χαρακτῆρα ἐρήμων ἀκάρπων, καὶ εἶναι καλλιεργήσιμοι μόνον εἰς τὰ μέρη, ὅπου ὑπάρχει ὕδωρ, καὶ δύνανται νὰ ποτισθῶσι.

9.) Τὰς πεδιάδας ταύτας ὀρίζουν πρὸς μὲν δυσμὰς δύο σειραὶ ὄρέων διευθυνομέναι διαφόρως, καὶ χωρίζουσαι αὐτάς ἀπὸ τὴν Βακτριανικὴν πεδιάδα. Ὀνομάζονται δὲ Β ο λ ο ρ δ ἄ γ, καὶ Μ ο ὐ ζ δ ἄ γ. Πρὸς δὲ βορρᾶν ἄλλη σειρὰ ὄρέων, διευθυνομένη ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, ἣτις κεῖται μεταξὺ τῶν ῥηθειςῶν ὑψηλῶν πεδιάδων καὶ τῆς Σιβηρικῆς, καὶ ἔχει κατὰ τόπους διάφορα ὀνόματα. Κυριώτερα ὄρη τῆς σειρᾶς ταύτης εἶναι τὰ Ἄ λ τ ἄ ῖ α, τὰ ὅποια εὐρίσκονται περὶ τὸ μέσον, καὶ ἔχουν ὕψος περὶ τοὺς 3600 πῆχ. ὑπεράνω τῆς θαλάσσης.

10.) Πρὸς δὲ ἀνατολὰς περιλαμβάνουν τὰς ῥηθειςῶν πεδιάδας αἱ Σ ι ν ι κ αὶ καὶ Μ α ν τ σ ο υ ρ ι κ αὶ Ἄ λ πεις, αἵτινες συνδέονται πρὸς νότον μὲ τὰ Σινεσάνια ὄρη, καὶ προχωροῦσαι

πρὸς βορρᾶν φθάνουν μέχρι τοῦ Ἰαπωνικοῦ πελάγους, ὅπου πίπτουν ἀποτόμως πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἀφίουν δὲ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν Σινικὸν πέλαγος τὴν Σινικὴν πεδιάδα, ἣτις εἶναι χαμηλὴ, καὶ χωρίζεται εἰς δύο μέρη διὰ τῶν ὄρεων Πελίγγ, ἐνὸς κλάδου τῶν Σινικῶν ἄλπεων, διευθυνομένων παραλλήλως πρὸς τὰ Νάν-λίγγ. Αἱ Σινικαὶ καὶ Μαντσουρικαὶ ἄλπεις δὲν εἶναι εἰσέτι ἀρκούντως γνωσταί. Ὡς λέγεται ὁμοίως φθάνουν εἰς ἰκανὸν ὕψος. Τὰ ὄρη Πελίγγ ὁμοίως, καθὼς καὶ τὰ ὄρη τῆς χερσονήσου Κορέας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίσης κλάδος τῶν Μαντσουρικῶν ἄλπεων, εἶναι χαμηλά.

11.) Τὰ λοιπὰ ὄρη τῆς Ἀσίας εἶναι χωρισμένα ἀπὸ τὸν ὄρεινόν κορμὸν αὐτῆς, καὶ ἄλλα μὲν αὐτῶν εὐρίσκονται πρὸς βορρᾶν, ὡς τὰ Οὐράλια, ὁ Καύκασος, καὶ τὰ Σιβηρικὰ ὄρη μὲ τὰ τῆς Καμτσιατκάς· ἄλλα δὲ πρὸς νότον, ὡς τὰ Συρικὰ, τὰ Ἀραβικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ.

12.) Ὁ Καύκασος, κείμενος μεταξύ Εὐξείνου καὶ Κασπίας λίμνης, διευθύνεται ἀπὸ τὰ βορειοδυτικὰ πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν, καὶ σύγκειται ἀπὸ πολλὰς μεταξύ των παραλλήλους σειρὰς, αἵτινες ὑψοῦνται ὀλιγῶς εἰς 2700—3000 πῆχ. καὶ ἔχουν πρὸς βορρᾶν καὶ νότον ἄλλα χαμηλότερα βουνά. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ Καυκάσου εἶναι ὁ Ἐλερος, ἔχων 4709 πῆχ. ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, καὶ ὁ Κασβέκος, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὕψος ἀναβαίνει εἰς 4200 πῆχ.—Εἰς τὰ ἄκρα δὲ τοῦ Καυκάσου παρὰ τὸν Εὐξείνον Πόντον καὶ τὴν Κασπίαν ὑπάρχουν ἠφαιστεια φαινόμενα.

13.) Τὰ Συρικὰ ὄρη, ἀρχίζοντα πρὸς νότον τοῦ Ταύρου παρὰ τὸν Ἰστικὸν κόλπον, διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ φθάνουν ἕως τὸν Ἀραβικὸν κόλπον μεταξύ τῶν δύο μυχῶν αὐτοῦ. Σύγκειται δὲ ἀπὸ δύο σειρὰς βουνῶν διευθυνομένων ἐπίσης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, αἵτινες χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ βαθέος κοιλώματος, διήκοντος καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν σειρῶν μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου (τοῦ Αἰλιανίτου μυχοῦ ἢ τοῦ Λααβᾶ). Αἱ κυριώτεραι κορυφαὶ τῆς μὲν δυτικῆς σειρᾶς εἶναι ὁ Λίβανος, ἀπὸ 2300—2500 πῆχ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ὑψοῦμενος, καὶ τὸ Σινᾶ ὄρος, μεταξύ τῶν

μυχῶν, φθάνον εἰς 2000 πήχ. τῆς δὲ ἀνατολικῆς ὁ ἀπέναντ τοῦ Λιβάνου εἰς 1350 πήχ. ὕψος ἀναβαίνων Ἀ ν τ ι λ ί β α ν ο ς. Ταπεινοῦνται δὲ τὰ Συρικὰ ὄρη ἐν γένει πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς προχωροῦντα.

14.) Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Συρικῶν ὄρεων, καὶ πρὸς νότον τῶν Μηδοαρμενικῶν Ἄλπεων ἐκτείνεται χαμηλὴ καὶ μεγάλη πεδιάς, φθάνουσα ἕως τὸν Περσικὸν κόλπον, καὶ κατέχουσα τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου. Τῆς πεδιάδος ταύτης τὸ μὲν ἀνατολικὸν μέρος λέγεται Μεσοποταμίᾳ· τὸ δὲ νότιον καὶ δυτικὸν Συροαραβικὴ ἔρημος. Εἶναι δὲ αἱ πεδιάδες αὗται κατὰ μέγα μέρος ἀμμώδεις, ἀνυδροί, καὶ ἀκαρποί· ἔχουν ὅμως καὶ μέρη καρποφόρα καὶ ἐπιτήδεια εἰς καλλιέργειαν.

15.) Ἐκ τῶν Ἀραβικῶν ὄρεων, τὰ ὁποῖα κατέχουν τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον, εἶναι ὀλίγον τι γνωστὰ τὰ διατείνοντα τὴν δυτικὴν παραλίαν αὐτῆς, τὰ ὁποῖα πίπτουν πρὸς τὴν θάλασσαν κλιμακωτὰ καὶ ἀποτόμως. Ἡ ἐπιράνεια τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου, ὡς λέγουσιν, σύγκειται ἀπὸ ἐρήμους χώρας· ἐξικρεῖται δὲ μόνον τὸ νότιον μέρος· τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο διὰ τοῦτο εὐδαίμων Ἀραβία, τώρα δὲ ὀνομάζεται Ἰεμένη. Τὸ ὕψος τῶν ὄρεων τῆς χερσονήσου παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον συμπεραίνεται ὅτι φθάνει εἰς 1000 πήχεις· τὸ δὲ τῶν κορυφῶν παρὰ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον εἰς 1680 πήχεις ὑπεράνω τῆς θαλάσσης.

16.) Εἰς τὴν νότιον ὑπέριαν τῶν Χειμαλαίων ὄρεων ἐξαπλοῦται καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτῶν ἀπὸ τὰ Ἰνδοπερσικὰ ὄρη μέχρι τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου μία συνεχὴς καὶ μεγάλη χαμηλὴ πεδιάς, ἡ ὁποία ἔχει 24000 τετραγ. μιλίων μέγεθος, καὶ ὀνομάζεται Ἰνδική. Τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον εἶναι 380 μίλ. τὸ δὲ πλάτος διάφορον· καὶ εἰς μὲν τὸ βόρειον μέρος μεγαλειότερον, εἰς δὲ τὸ νότιον μικρότερον. Ἡ πεδιάς αὕτη εἶναι εἰς μὲν τὰ ἀνατολικά μέρη εὐδρος καὶ καρποφορωτάτη, εἰς δὲ τὰ δυτικά ἀνυδρος καὶ ἔρημος, ἔχουσα ὅμως καὶ τινὰς τόπους καλλιεργησίμους.

17.) Τὸ λοιπὸν μέρος τῆς μείζονος Ἰνδικῆς χερσονήσου κατέχουν τὰ Ἰνδικὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα φθάνουν πρὸς νότον μέχρι τοῦ Κομφρῆτου, καὶ ἀφίουν εἰς τὴν δυτικὴν καὶ τὴν ἀνατολικὴν

παραλίαν τῆς χερσονήσου στενᾶς χαμηλᾶς πεδιάδας. Ἡ ἀνατολικὴ τούτων ἔχει 18 μιλίων πλάτος. Παρὰ τὰς πεδιάδας ταύτας ὑψοῦνται, διατείνουσαι ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, δύο σειραὶ βουνῶν, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται Κ λ ι μ α κ ε ς (Γάτ), καὶ πληροῦν διὰ τῶν διακλαδισμῶν των τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χερσονήσου. Ἡ δυτικὴ αὐτῶν εἶναι ὑψηλότερα, καὶ πίπτει ἀποτομώτερον πρὸς τὴν πεδιάδα ἢ ἡ ἀνατολική. Ὅπου δὲ αἱ δύο σειραὶ συμπύπτουν πρὸς νότον, ἐκεῖ ἀνυψοῦνται τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς χερσονήσου τὰ Νί λ Γ ε ρ ῥί (κυανᾶ ὄρη), τὰ ὁποῖα ἔχουν 2200 πῆχ. ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. — Τὸ βόρειον μέρος τῶν Ἰνδικῶν ὄρέων λέγεται Ο ῦ τ ν δ υ α, καὶ πίπτει ἀποτόμως πρὸς τὴν Ἰνδικὴν πεδιάδα.

18.) Τὰ ὄρη τῆς ἐλάσσονος Ἰνδικῆς χερσονήσου εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἄγνωστα. Γνωρίζομεν δὲ μόνον, ὅτι ἀποτελοῦν πολλὰς παραλλήλους σειρὰς, διευθυνομένας ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν, καὶ περιλαμβανούσας μεταξὺ των ἀρκετὰς πεδιάδας. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ σειραὶ αὗται συνδέονται πρὸς βορρᾶν μὲ τοὺς κλάδους τῶν Σινεσακίων ὄρέων.

19.) Ἐκ τῶν Σιβηρικῶν ὄρέων εἶναι μόνον τὰ Ἀ λ δ ἄ ν ε ι α ὄρη γνωστά, τὰ ὁποῖα σύγκεινται ἀπὸ τρεῖς παραλλήλους σειρὰς, αἵτινες ἔχουσαι ἀπὸ 500-800 πῆχ. μέσον ὕψος, πίπτουν πρὸς τὴν θάλασσαν ἀποτόμως, καὶ ταπεινοῦνται βεβημηδὸν πρὸς τὴν Σιβηρικὴν πεδιάδα. Εἰς δὲ τὴν χερσονήσον Καμτσιάτσκην διακρίνονται εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν δύο σειραὶ ὄρέων, ἔχουσαι ἀρκετὰ ἠφαιστεία, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Κ λ ι ο ῦ τ σ ι ο ς, ὡς λέγουσιν, φθάνει εἰς 3800 πῆχ. ὕψος.

20.) Τὰ ὄρη τῶν Ἀσιατικῶν νήσων, καὶ τὰ ὕψη αὐτῶν εἶναι πολλὰ ὀλίγον γνωστά. Ὡς λέγεται, ἡ σειρά, ἣτις διέρχεται διὰ τῶν Κουριλλῶν, τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων, τῆς Φορμόζας, καὶ ἐξακολουθεῖ διὰ τῶν Φιλιππινῶν, ἔχει ἠφαιστείων χαρακτηρὰ, καὶ περιέχει ἀρκετὰ ἠφαιστεία ὄρη, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐξακολουθήσεις τῶν ἠφαιστείων τῆς Καμτσιάτσκας. Ἄλλη σειρά ἠφαιστείων διατείνει τὴν Σουμάτραν, Ἰαύνην, καὶ τὰς λοιπὰς πρὸς ἀνατολὰς νήσους. Ἔχουν δὲ ἡ Σουμάτρα καὶ ἡ Ἰαύνη, ὡς λέγεται, κορυφὰς 2400—3800 πῆχ. ὕψους.

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν τῆς Ἀσίας.

1.) Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀσίας, ἄλλοι μὲν, καὶ μάλιστα οἱ πλείστοι, χύνονται εἰς τὰς τέσσαρας ὠκεανούς, οἵτινες περικλύζουσι τὴν ἡπειρον ταύτην· ἄλλοι δὲ ἐκβάλλουν εἰς λίμνας, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα δὲν ἔχουν ἐξοδὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ τοιοῦτοι ποταμοὶ λέγονται ἐρημοπόταμοι.

2.) Ἡ Ἀσία λοιπὸν χωρίζεται πρῶτον εἰς τὰς περιοχὰς τῶν τεσσάρων ὠκεανῶν, καὶ δεύτερον εἰς τὰς περιοχὰς τῶν διαφόρων λιμνῶν, αἵτινες δέχονται τοὺς ἐρημοποτάμους. Τὴν ἐκτενεστέραν περιοχὴν ἔχει ἀπὸ ὅλων τοὺς ὠκεανούς ὁ Ἰνδικός, καὶ ἡ ἑκτασις αὕτη τῆς περιοχῆς εἶναι ἀνάλογος εἰς τὸ σημαντικὸν μῆκος τῆς παραλίας του.

3.) Ὅσοι ποταμοὶ ἐκβάλλουν εἰς τὸν βόρειον ὠκεανὸν διευθύνονται ἐν γένει ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν· οἱ εἰς τὸν εἰρηνικὸν ἐκρέοντες ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς· καὶ οἱ χυνόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

4.) Περιοχὴ τοῦ βόρειου ὠκεανοῦ.

Εἰς τὸν βόρειον ὠκεανὸν ἐκβάλλουν οἱ ἐφεξῆς ποταμοί.

α.) Ὁ Ὄβιος,

ὅστις πηγάζει εἰς τὰ Ἀλτάια ὄρη, καὶ ῥέων διὰ τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ὄβικὸν κόλπον· παραλαμβάνει δὲ ὁ Ὄβιος πολλὰ σημαντικὰ παραποτάμια, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερον εἶναι ὁ Ἰρτύσιος, ὅστις πηγάζει ἐπίσης εἰς τὰ Ἀλτάια, καὶ χύνεται εἰς τὸν Ὄβιον ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν μέρος.

β.) Ὁ Ἰενισέης

πηγάζει πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ὄβιου εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ὄρειου κορμοῦ τῆς Ἀσίας, διευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς βορρᾶν, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν, σχηματίζων τὸν ὁμίον του κόλπον. Δέχεται δὲ ὁ Ἰενισέης δεξιῶθεν τὸν Ἀγγάρα, ἢ ἄνω Τουγγούσκαν, ὅστις διαρρέει τὴν Βαϊκάλην λίμνην, καὶ εἶναι τὸ σημαντικώτερον παραποτάμιον αὐτοῦ.

γ'.) Ὁ Λένας

ἔχει τὰς πηγὰς του πλησίον εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς Βαϊκάλ-
λης λίμνης, καὶ ῥέει ἐπίσης πρὸς βορρᾶν, παραλαμβάνων
πολλὰ ἀξιόλογα παραποτάμια, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται
ὁ Ἄλδάνιος, εἰσρέων εἰς αὐτὸν ἐκ δεξιῶν. Ἐκβάλλει δὲ ὁ
Λένας ἀπέναντι τῶν Νεοσιβηρικῶν νήσων.

5.) Οἱ ῥηθέντες ποταμοὶ, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἄξιοι λό-
γου, χυνόμενοι εἰς τὸν βόρειον ὠκεανόν, διαρρέουσι καθ' ὅλον
τὸ πλάτος αὐτῆς τὴν Σιβηρικὴν πεδιάδα, καὶ εἶναι οἱ εὐδρό-
τεροι ὅλων τῶν ποταμῶν τῆς Ἀσίας. Ἔνεκα ὅμως τῆς βο-
ρείου θέσεώς των εἶναι ἐλάχιστοι χρήσιμοι. Πηγάζοντες ὅλοι
εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ ὄρειου
κορμοῦ τῆς Ἀσίας ἔχουσι ἐκτεταμένον τὸν κάτω δρόμον των.
Εἰς τὸν ἄνω δρόμον των παρὰ τὴν ὑπώρειαν τῶν ὄρεων ἡ χώ-
ρα εἶναι λοφώδης καὶ δασοσκεπῆς, καὶ ἔχει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὀλίγα
τινὰ καλλιεργημένα μέρη. Γίνεται δὲ κατὰ τὸν μέσον δρόμον
τῶν ποταμῶν πεδινωτέρα, φαλακρά, καὶ στεπποειδῆς (ἐρη-
μος), καὶ κατατᾶ τέλος εἰς τὸν κάτω δρόμον αὐτῶν παρὰ
τὰς ἐκβολὰς ἐλιώδης, καὶ σχηματίζει, ὅταν πηγνύηται, μετὰ
τοῦ ὠκεανοῦ μίαν καὶ ρόθην ἐπιφάνειαν.

6.) Περιοχὴ τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Εἰς τὸν εἰρηνικὸν ὠκεανόν ἐκβάλλουσι οἱ ἐφεξῆς ποταμοί.

α.) Ὁ Ἄμουριος,

συγκροτούμενος ἐκ δύο ποταμίων, τὰ ὁποῖα πηγάζουσι εἰς τὴν
βόρειον πλευρὰν τῶν ἀνατολικῶν ὄρεων τῆς Ἀσίας, ῥέει πρὸς
ἀνατολὰς διὰ ὄρειων χωρῶν, καὶ ἐκβάλλει ἀπέναντι τῆς Σα-
χαλίης εἰς τὸν Ταταρικὸν πορθμόν.

β.) Ὁ Χοάγχορ (κίτρινος ποταμὸς),

ὅστις, ὡς λέγεται, πηγάζει εἰς τὴν Ταταρικὴν ὑψηλὴν πεδιάδα,
ῥέει πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἀφοῦ σχηματίσῃ διὰ τῶν Σινικῶν
ἄλπεων ποικίλους καὶ σημαντικούς ἐλιγμούς, ἐκβάλλει εἰς τὸ
ἀνατολικὸν Σινικὸν πέλαγος.

γ.) Ὁ Ἰανσεκιάγχορ (κυανὸς ποταμὸς)

πηγάζει, ὡς λέγεται, πλησίον εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Χοάγχορ,
διασχίζει, ῥέων ὀξείως καὶ σχηματίζων κατὰ βόρην, τὰς Σι-
τουπλιου

νικᾶς Ἄλπεις, καὶ ἐκβάλλει πλησίον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Χοάγγου.

7.) Λίπηγαι καὶ ὁ δρόμος τῶν δύο τούτων ποταμῶν δὲν εἶναι ἐντελῶς γνωστά. Πηγάζοντες, ὡς λέγουν, εἰς τὰς ὑψηλὰς πεδιάδας τῆς Ἀσίας, διαρρέουσι ταχέως καὶ διὰ πολυαριθμῶν καταρράκτων τὰς Σινικὰς Ἄλπεις, καὶ ἐξέρχονται εἰς τὰς Σινικὰς πεδιάδας, αἵτινες καρποφόροι καὶ καλλιεργημένοι ἀποτελοῦν τὸ ἀντίθετον τῶν ὑψηλῶν πεδιάδων, ἀπὸ τῶν ἐποίων χωρίζονται διὰ τῶν Σινικῶν Ἄλπεων. Συνδέονται δὲ οἱ ποταμοὶ περὶ τὰς ἐκβολὰς των διὰ μεγάλης διάρυχος, τῆς α ὕ τ ο κ ρ α τ ο ρ ε κ ῆ ς καλουμένης, ἥτις ἔχει 120 μιλίων μῆκος.

8.) Περιοχὴ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν χύνονται οἱ ἐξῆς ποταμοί.

α.) Ὁ Κ α μ π ο δ ί α ς,

τοῦ ὁποίου αἱ πηγαι ἄγνωστοι. Ἐκβάλλει δὲ μεταξὺ τοῦ Τογκινεῖου καὶ τοῦ Σιαμικοῦ κόλπου εἰς τὸ νότιον Σινικὸν πέλαγος, καὶ διαρρέει μετὰ πολλῶν ἄλλων, ἐπίσης ὀλίγων γνωστῶν ποταμῶν, τὴν ἐλάχιστον Ἰνδικὴν χερσόνησον.

β.) Ὁ Γ ά γ γ η ς καὶ ὁ Β ρ α μ α π ο ὕ τ ρ α ς.

Ὁ μὲν Γ ά γ γ η ς πηγάζει εἰς τὴν νότιον ὑπέρειαν τῶν Χειμαλαίων ὄρεων, ῥέει πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν διὰ τῆς Ἰνδικῆς πεδιάδος, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον, σχηματίζων διὰ πολλῶν βραχιόνων ἀξιόλογον Δέλτα. Ὁ δὲ Βραμὰπούτρας, πηγάζων εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τῶν αὐτῶν ὄρεων, ῥέει κατ'ἀρχὰς πρὸς ἀνατολὰς, ἔπειτα διασχίσας αὐτὰ, στρέφεται πρὸς νότον, καὶ συνεννοῦται μετὰ τοῦ Γάγγου πλησίον εἰς τὰς ἐκβολὰς του. Πλέεται δὲ ὁ Γάγγης διὰ θαλασσίαν πλαίω 30 μιλ. ἀνωτέρω τῶν ἐκβολῶν του.

γ.) Ὁ Ἰ ν δ ὶ ς

πηγάζει ἐπίσης εἰς τὴν βόρειον ὑπέρειαν τῶν Χειμαλαίων, ῥέει κατὰ τὸν ἄνω δρόμον του πρὸς δυσμὰς, καὶ μετὰ ταῦτα στραφείς πρὸς νότον μεταξὺ Χειμαλαίων καὶ Ἰνδοκοσίου διαρρέει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἰνδικῆς πεδιάδος. Λαμβάνει δὲ ἐξ ἀριστερῶν τὸ Πενταπόταμον, συγκροτούμενον ἐκ πέντε ποταμῶν, αἵτινες πηγάζουν εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τῶν Χειμαλαίων.

"Ὁ Παλαμήδης"

δ.) Ὁ Εὐφράτης

ἔχει τὰς πηγὰς του εἰς τὰς Μηδοαρμενικὰς Ἄλπεις, ῥέει δι' αὐτῶν πρὸς νότον, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ὅθεν ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Παραλαμβάνει δὲ πλησίον εἰς τὰς ἐκβολὰς του τὸν Τίγρητα, ὅστις πηγάζει εἰς τὰ αὐτὰ ὄρη. Ὁ Εὐφράτης εἶναι πλωτὸς ἅμα εἰσέλθῃ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν.

9.) Ὁ Γάγγης καὶ ὁ Ἴνδὸς βρέχουν τὴν Ἰνδικὴν πεδιάδα. Τὸ ὑπὸ τοῦ Γάγγου βρεχόμενον μέρος αὐτῆς εἶναι χώρα καρποφόρος καὶ καλλιεργημένη, ἐκτὸς τοῦ περὶ τὰς ἐκβολὰς του μέρους, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐλώδες καὶ κατασκέπαστον ἀπὸ ἀδιάβατα δάση. Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἴνδοῦ ποτιζόμενον παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἄκθην αὐτοῦ καὶ πρὸς νότον τοῦ Πενταποτάμου σχηματίζει ἀμμώδη ἔρημον, ἐκτεινομένην εἰς 106 μιλίων μῆκος πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, καὶ 20—40 μιλίων πλάτος. Περιέχει ὅμως ἡ ἔρημος αὕτη ἀρκετὰς καὶ σημαντικὰς αὐάσεις. — Ἡ Μεσοποταμία εἶναι εἰς τὰ βόρεια μέρη στεπποειδῆς νοτιώτερον ὅμως, ὅπου πλημμυρίζεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἢ ποτιζεται διὰ τεχνητῶν διωρύχων, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖσται εἶναι τῶρα ἐγγωσμέναι, εἶναι καλλιεργήσιμος καὶ καρποφόρος. Τὸ Δέλτα τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος σχηματίζει ἕλος, πλημμυριζόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

10.) Περιοχὴ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Οἱ ποταμοί, οἵτινες χύνονται ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν Εὐξείνου Πόντον, εἶναι μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι, παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς ἤδη ῥηθέντας. Ἀξιολογώτεροι αὐτῶν εἶναι:

α.) Ὁ Ὄροντις,

πηγάζων μεταξὺ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου, χύνεται πλησίον εἰς τὸν Ἰσικὸν κόλπον.

β.) Ὁ Μαίανδρος,

ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον νοτιώτερον τῆς Σάμου.

γ.) Ὁ Ἐρμος,

ὅστις χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης.

δ'.) Ὁ Ἄ λ υ ς,

ὅστις ῥέων ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξεινον Πόντον. Λέγεται δὲ ὁ Ἄ λ υ ς τὰρα Κιζιλ Ἴρμακ.

11.) Ἀξιολογώτεραι τῶν λιμνῶν τῆς Ἀσίας, αἵτινες δέχονται καὶ ἀξιολόγους ποταμοὺς εἶναι

α.) Ἡ Κ α σ π ί α, ἡ μέγιστη ἐρημολίμνη τῆς γῆς, ἥτις εἶναι μᾶλλον μεσόγειος θάλασσα. Κεῖται δὲ πρὸς δυσμὰς τῆς Βακτριανικῆς πεδιάδος, καὶ περιλαμβάνει τὸν Κ ὀ ρ ο ν, πηγάζοντα εἰς τὰς Μηδοαρμενικὰς Ἄλπεις, καὶ χυνόμενον εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην αὐτῆς πρὸς νότον τοῦ Καυκάσου.

β.) Ἡ Ἀ ρ ἄ λ η λίμνη, ἥτις κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας ἐντὸς τῆς Βακτριανικῆς πεδιάδος καὶ εἶναι πολὺ μικροτέρα ἀπὸ τὴν Κασπίαν ἔχει ὅμως ἐπίσης ἀλμυρὸν ὕδωρ. Εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην ἐκρέουν δύο σημαντικοὶ ποταμοί, ὁ Ὠξὸς (Ἄμου-Δαρίας), ὅστις πηγάζει εἰς τὸ Ἰνδοκόσιον, καὶ ὁ Ἰαξάρτης (Σιρ-Δαρίας) καταρρέων ἀπὸ τὰ ὄρη Μοῦζ δάγ. Ἀμφότεροι δὲ οἱ ποταμοὶ ῥέουν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν διὰ τῆς πεδιάδος, καθιστῶντες αὐτὴν διὰ τῶν ὑδάτων των γόνιμον καὶ εὐφορον.

γ.) Ἡ Ν ε κ ρ ἄ θ ἄ λ α σ σ α, κειμένη εἰς τὸ κοίλωμα, τὸ μεταξὺ τῶν δύο σειρῶν τῶν Συρικῶν ὄρεων, εἶναι μικρὰ μὲν τὸ μέγεθος, περιέργως ὅμως διὰ τὴν ιδιότητα τῶν ὑδάτων τῆς. Ἡ λίμνη αὕτη παραλαμβάνει τὸν Ἰ ο ρ δ ἄ ν η ν ποταμὸν, ὅστις πηγάζων μεταξὺ Διβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου, διευθύνεται πρὸς νότον, καὶ ἀφοῦ διαρρέυση τὴν Τ ι β ε ρ ι ἄ δ α λίμνην, χύνεται εἰς αὐτήν.

δ.) Ἡ Ζ α ρ ῆ λίμνη, κειμένη ἐντὸς τῆς Ἀριανικῆς πεδιάδος. Εἰς αὐτὴν ἐκβάλλει ὁ Ἰ λ μ ε ν δ ο ς, ὅστις πηγάζει εἰς τὸ Ἰνδοκόσιον.

ε.) Ἡ Λ ο π ι ν ῶ ρ η, ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὴν Ταταρικὴν πεδιάδα, καὶ παραλαμβάνει τὸν Τ α ρ ῖ μ η ν, ὅστις πηγάζων εἰς τὸ Βολὸρ-δάγ, ῥέει διὰ τῆς βηθείσης πεδιάδος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς.

12.) Ἐκτὸς τῶν βηθεισῶν λιμνῶν ἔχει ἡ Ἀσία πολλὰς ἄλλας, αἵτινες ὅμως δὲν παραλαμβάνουν ἀξιολόγους ποταμοὺς.

Διασημότεραι τούτων εἶναι ἡ Βάνη καὶ ἡ Οὐρμιά, ἐντὸς τῶν Μηδοαρμενικῶν Ἄλπεων, καὶ ἡ Βαλκίασία εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν τῶν Ἄλταων ὀρέων.

13.) Μῆκος τοῦ δρόμου καὶ περιοχαὶ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀσίας.

Ὄνομα τῶν ποταμῶν.	Μῆκος τοῦ δρόμου.	Ἐκτασις τῆς περιοχῆς.
Ὁ Ὄβιδος	475 μιλ.	64000 τετρ. μιλ.
Ὁ Ἰενισέης	410 »	47000 » »
Ὁ Λένας	440 »	37000 » »
Ὁ Ἀμούριος	430 »	38000 » »
Ὁ Χαάγγος	570 »	34000 » »
Ὁ Ἰανσεκιάγγος	650 »	35000 » »
Ὁ Γάγγης	300 »	30000 » »
Ὁ Ἰνδὸς	340 »	19000 » »
Ὁ Εὐφράτης	300 »	11200 » »
Ὁ Ὠξὸς	230 »	8000 » »
Ὁ Ἰαξάρτης	230 »	6000 » »
Ὁ Ταμίρης	200 »	10000 » »

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τῶν κλιματικῶν, φυτολογικῶν, καὶ ζωολογικῶν σχέσεων τῆς Ἀσίας.

1.) Ἡ Ἀσία δὲν ἀνήκει, ὡς ἡ Εὐρώπη, εἰς δύο, ἀλλ' εἰς τρεῖς κλιματικὰς ζώνας· δηλ. εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς· εἰς τὴν τῆς βροχῆς καὶ χιόνος· καὶ εἰς τὴν τῆς ἀενάου χιόνος.

2.) Εἰς τὴν ζώνην τῆς ἀενάου χιόνος ἀνήκει μίᾳ στενωπᾷ τῆς ταινίας μόνον εἰς τὴν παραλίαν τοῦ βορείου ὠκεανοῦ παρά τὰς ἐκβολὰς τῶν εἰς τοῦτον εἰσερόντων ποταμῶν. Ἡ ζώνη τῆς βροχῆς καταλαμβάνει τὰ νότια μέρη τῆς ἡπείρου, καὶ φθάνει πρὸς βορρᾶν ἕως εἰς τὴν γραμμὴν, ἣτις διέρχεται διὰ τῶν βορείων μερῶν τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, διὰ τῆς Κασπίας, τῆς Βακτριανικῆς, καὶ τῆς Ταταρικῆς πεδιάδος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Χαάγγου καὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Κορέας. Τὸ δὲ με-

ταῦ τῶν ζωνῶν τούτων μέρος τῆς Ἀσίας κατέχει ἡ ζώνη τῆς βροχῆς καὶ χιόνος. Ἐντὸς δὲ τῶν ῥηθειςῶν κλιματικῶν ζωνῶν ὑπάρχουν ποικίλαι κλιματικαὶ διαφοραὶ κατὰ τὰ διάφορα ὕψη τῶν ὀρέων.

3.) Ἡ θερμοκρασία τῶν ζωνῶν τούτων τροπολογεῖται διαφόρως ἕνεκα πολλῶν αἰτιῶν, αἵτινες ἔχουν ἐπιρροὴν εἰς αὐτὴν καθότι τὸ μὲν ψῦχος τοῦ χειμῶνος αὐξάνει, διότι α) ἡ ἥπειρος πλατύνεται προχωροῦσα ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, καὶ ἔχει μικρὰν ἐκτύλιξιν παραλίας· β) τὰ ὄρη τῆς, διευθυνομένη ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἐμποδιζοῦν τοὺς νοτίους καὶ θερμοὺς ἀνέμους· γ) ἔχει πρὸς τὸν βόρειον ὠκεανὸν ἐκτεταμένην παραλίαν· καὶ δ) αἱ μὲν ὑψηλαὶ πεδιάδες τῆς εἶναι κολοσσαίου μεγέθους, αἱ δὲ χαμηλαὶ κείνται βορείως. Ἡ δὲ θερμότης τοῦ θέρους αὐξάνει διὰ τὸν κατ' ἐξοχὴν ἠπειρωτικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἀσίας, τὴν μᾶλλον ἀνεπτυγμένην νότιον παραλίαν, καὶ τὴν ἀνυδρίαν ἐκτεταμένων ἐπιφανειῶν.

4.) Ἡ ὄρογραφικὴ διάπλασις τῆς Ἀσίας, ἡ διανομὴ τῶν ποταμιῶν συστημάτων, καὶ ἡ θέσις αὐτῆς, τροπολογοῦν τὴν θερμοκρασίαν τῶν κλιματικῶν ζωνῶν, καὶ ἐπιφέρουν ἕνεκα τῶν ἐπικρατουσῶν κλιματικῶν διαφορῶν τὴν εἰς τέσσαρα κλιματικὰ τμήματα διαίρεσιν τῆς ἠπείρου· δηλ. τὸ κλιματικὸν τμήμα τῆς δυτικῆς Ἀσίας· τὸ τῆς νοτιοανατολικῆς· τὸ τῆς ὑψηλῆς ἀνατολικῆς· καὶ τὸ τῆς βορείου.

5.) Τὸ κλίμα τῆς δυτικῆς Ἀσίας εἶναι ξηρὸν, καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Συρίας, ἕνεκα τῆς ἀνομβρίας καὶ τῆς ἐλλείψεως εὐδύρων ποταμῶν. — Ἡ δυτικὴ Ἀσία ἀνήκει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς, καὶ μόνον τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Κασπίας, καὶ ἡ Βακτριανικὴ πεδιάς πίπτουν εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς καὶ χιόνος.

α) Ἐντὸς τῆς ζώνης τῆς βροχῆς διακρίνεται εἰς τὴν δυτικὴν Ἀσίαν πρῶτον τὸ θερμὸν κλίμα τῶν παραλίων καὶ τῶν χαμηλῶν πεδιάδων, αἵτινες ὅμως ἕνεκα τῆς λειψυδρίας δὲν ἔχουν πλουσίαν βλάστησιν· δεύτερον τὸ κλίμα τῶν ὄροπεδίων καὶ τῶν ὑψηλῶν πεδιάδων (τῆς Ἀριανικῆς), ὅπου καὶ ὁ καίσιος ποῦ θέρους εἶναι ἀνυπόφορος, καὶ τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος ὑπερ-

Βολικόν· και τρίτον τὸ εὐκραές κλίμα τῶν παραλίων κλιμακωτῶν ὀρέων, εἰς τὰ ὅποια διὰ τὴν εὐδρίαν και τὸ ἀενάως ἐπικρατοῦν ἕρ βλαστάνουν εὐγενεῖς ὀπῶραι και δημητριακοὶ καρποί. Ἡ δὲ Μεσοποταμία, ἂν και ἀνήκει εἰς τοῦτο τὸ κλίμα, μετέχει ἐντοσούτω τῆς Ξηρασίας τῆς Συρικῆς πεδιάδος, και μόνον τὰ παρά τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν μέρη ἔχουν ἀφθονωτέραν βλάστησιν. — Εἰς τὴν ζώνην αὐτὴν ὅλα τὰ ὕψη κείνται ἐντὸς τῆς ταινίας τῆς βροχῆς· ὀλίγα δὲ τινα φθάνουν και εἰς τὴν ταινίαν τῆς βροχῆς και χιόνος.

6.) Τὸ εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς και χιόνος πίπτον μέρος τῆς δυτικῆς Ἀσίας ἔχει δύο κλίματα· τὸ στεππαιὸν τῆς Βικτριανικῆς πεδιάδος και τῶν βορειανατολικῶν ὄχθῶν τῆς Κασπίας, τὸ ὅποιον μᾶς ἐνθυμίζει διὰ τῆς πτωχῆς βλαστῆσεως τὴν Συραραβικὴν πεδιάδα· και τὸ κλίμα τοῦ Καυκάσου, τῶν Μηδοαρμενικῶν ὀρέων, και τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας, ὅπου ἡ γειτνίασις τῆς θαλάσσης και ἡ εὐδρία παρέχουν εἰς τὰ φυτὰ τὸν χαρακτῆρα τῶν Εὐρωπαϊκῶν, ἂν και ἡ ἰδιόζουσα μεγάλη θερινὴ θερμότης τῆς Ἀσίας τροπολογεῖ τὴν ἐντελῆ ὁμοιότητα ταύτην· καθὼτι ἡ ταινία τῆς χιόνος φθάνει εἰς τὸν Καύκασον περὶ τοὺς 500 πῆχ. ὕψηλότερα, ἢ εἰς τὰ ἀνεκλόγως κείμενα ὄρη τῆς Εὐρώπης.

6.) Τὰ ζῶα τῆς δυτικῆς Ἀσίας φέρουν τὸν χαρακτῆρα τοῦ κλίματος και τῆς βλαστῆσεως. Τὰ τῆς Ἀραβίας και τῆς Συρίας ἀνήκουν εἰς τὸ θερμὸν κλίμα (ὄρυγες ἢ γαζέλικι, ἐναγροὶ, στρουθοκάμηλοι, λέοντες, ὕαιναι, θῶες). Τὰ δὲ τοῦ λοιποῦ μέρους εἶναι συγχρόνως και τῶν θερμῶν και τῶν εὐκράτων κλιμάτων (ἄρκτοι, βούβαλοι, λέοντες, νομαδικαὶ ἀκρίδες κτλ.). Ὡς κατοικίδια ζῶα εὐρίσκονται εἰς τὴν δυτικὴν Ἀσίαν πανταχοῦ μὲν ἂ ἵπποις, ἢ κάμηλος, τὸ πρόβατον· εἰς δὲ τὰ κατάλληλα μέρη ὁ βοῦς.

7.) Ἡ νοτιοανατολικὴ Ἀσία ἔχει δύο κλίματα· τὸ θερμὸν τῶν παραλίων και τῶν χαμηλῶν πεδιάδων, και τὸ εὐκραές τῶν ὀρεινῶν χωρῶν. Αἱ Ἰνδικαὶ χερσόνησοι και αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι, περικλυζόμεναι ὑπὸ τοῦ πελάγους, και ποτιζόμεναι ὑπὸ πολλῶν και εὐδρῶν ποταμῶν, εἶναι κατισκέπαστοι ἀπὸ κα-

λασσαία δένδρα και καλαμοειδή φυτά, και από εκτεταμένα και αδιάβατα δάση. Ανάλογα εις την όργωσαν και άφθονον βλάστησιν είναι και τὰ ζώα των μερών αυτών. Ο Ινδικός ελέφας, η Βεγγαλική τίγρις, ο λέων, ο πάνθηρ, ο ρινόκερος, οι κάπροι διαπρέπουν κατά τὸ μέγεθος και τὴν ἀλκήν. Επίσης γιγαντιαία είναι και τὰ έρπετά. Κατοικίδια ζώα, εκτός των Ευρωπαϊκων, είναι ο βούβαλος, η κάμηλος, ο ελέφας. Εκτός δὲ των Ευρωπαϊκων δημητριακων καρπων καλλιεργείται και η όρουζα. — Άμα όμως εν των χαμηλων πεδιάδων ἀναβῆ τις εις τὰς όρεινάς χώρας, εύρίσκει εύκρατέστερον κλίμα· η βλάστησις μεταβάλλει ολίγον κατ' ολίγον χαρακτήρα, τὰ φυτά του θερμου κλίματος εκλείπουν, και εις 800 πήχ. υπεράνω της θαλάσσης αρχίζει η ζώνη των εύγενων όπωρων. Παρόμοιον κλίμα έχουν και αι Σινικαι πεδιάδες, μολονότι ενταυθα διάφοροι σχέσεις παρήγαγον και διάφορον βλάστησιν (τὸ φυτὸν του τσαίου, τὸ καμφορόδενδρον κτλ.). Η δὲ εκτεταμένη καλλιέργεια της χώρας ηλάττωσε τὰ άγρια, αλλά και αυτά τὰ κατοικίδια ζώα.

8.) Η Ξηρασία τῆς ατμοσφαιρας και η έλλειψις των ποταμων, και έπομένως τῆς βλαστήσεως, τροπολογοῦν τὸ κλίμα της ύψηλης ανατολικῆς Ασίας, αυξάνουσαι τὸ ψῦχος του χειμῶνος και τὸν καύσονα του θερους. Εις τὴν ύψηλὴν Ασίαν, με ὄλην τὴν νότιον θέσιν της, παύει τὸν χειμῶνα διὰ τὸ ψῦχος η βλάστησις, και τὰ ζώα και οι άνθρωποι καταφεύγουν εις τὰ προφυλαγμένα μέρη. Κατὰ τὸ βραχὺ ἐκρ. μόνον υπάρχει πανταχοῦ, εξαιρουμένων των καθ' αὐτὸ ἐρήμων, ζωηρά βλάστησις, ἥτις όμως μετ' ολίγον γίνεται ὄμα του υπερβολικου καύσονος εις τὰ μέρη, ὅπου ελλείπει η πότισις. Ὅπου δὲ υπάρχουν ὕδατα, ἐκεῖ ἀνυψοῦνται, ἔνεκα τῆς μεγαλειτέρας θερμῆς θερμότητος, αι ταινίαι της ἀμπέλου και των δημητριακων καρπων περισσότερον εις τὴν βόρειον, ἢ εις τὴν νότιον κατὰ κλισιν των Χειμαλαίων. Ἐνεκα δὲ των τοιούτων κλιματικων σχέσεων ἀπαντῶνται εις τὴν ύψηλὴν Ασίαν νομαδικὰ ζώα θερμότερων κλιματων, και είναι ιδιόζουσα η όργάνωσις των κατοικιδίων ζῶων του Τιβελλου.

9.) Η βόρειος Ασία (η Σιβιρικὴ πεδιάς μετὰ των προς νότον

"Ο Παλαμῆδης"

τον και ανατολᾶς ὀρέων) ἀνήκει ὀλόκληρος σχεδὸν εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς και χιόνος, και ἐντὸς αὐτῆς ἡ φυσικὴ ζώνη τῶν Εὐρωπαϊκῶν δασῶν και τῶν δημητριακῶν καρπῶν φθάνει μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰρτυσίου και τοῦ Ἀγγάρα, και εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν μέχρι τοῦ Ὄχοτσκέου πελάγους. Τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος τοῦ χειμῶνος περιορίζει τὴν βλάστησιν, και τὸν ἀριθμὸν τῶν χορτοφάγων ζῶων, ἐνῶ ἡ μεγάλη τοῦ θεροῦς θερμότης ἐπιτρέπει βραχεῖαν διαμονὴν εἰς ταῦτα τὰ μέρη τῆς Ἀσίας και εἰς αὐτὰ τῶν θερμοῶν κλιμάτων τὰ ζῶα (τίγριν, πάνθηρα). Εἰς τὴν βόρειον Ἀσίαν ἰδιαίχουν σιταροφόρα τινὰ ζῶα. — Εἰς τοὺς μακροὺς και σφοδροὺς χειμῶνας τῆς χώρας ταύτης ἔπεται αἰφνιδίως και ἀνευ μεταβάσεως βραχὺ και θερμὸν θέρος, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν βλάστησιν ταχύτατα εἰς ὠριμότητα, και ἀναβιβαζει ἔνεκα τῆς ξηρασίας τοῦ ἀέρος εἰς ἀνυπόφορον βαθμὸν τὴν θερμότητα, ἥτις ὅμως μόλις ἔχει τὴν δύναμιν ν' ἀποτήξῃ τὸ πεπηγὸς ἔδαφος εἰς ὀλίγων σπιθαμῶν βάθος.

ΚΕΦΑΛ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς φυλετικῆς και θρησκευτικῆς διαιρέσεως τῶν κατοίκων τῆς Ἀσίας, και περὶ τοῦ βίου και τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν.

1.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀσίας ἀναβαίνει εἰς 700 ἑκατομμύρια ψυχῶν, και ἀναλογιζόμενος εἰς τὴν μεγάλην ἔκτασιν τῆς ἡπείρου εἶναι μικρὸς καθότι εἰς ἓν τετραγωνικὸν μίλιον ἀναλογοῦν μόνον 793 κάτοικοι. Παραβαλλομένη λοιπὸν ἡ Εὐρώπη πρὸς τὴν Ἀσίαν ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν εἶναι δύο φορές μᾶλλον κατοικημένη διότι εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ζῶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην πλέον ἢ διπλάσιοι κάτοικοι.

2.) Ὁ πληθυσμὸς δὲ οὗτος τῆς Ἀσίας δὲν διανέμεται ἐξίσου εἰς τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς. Ἀλλὰ μᾶλλον κατοικημένα εἶναι τὰ νοτιοανατολικά, δηλ. αἱ Ἰνδικαὶ χερσόνησοι και αἱ Σινικαὶ γῶραι, κατὰ μέσον ὄρον τὰ δυτικὰ, και ἐλάχιστα τὰ μέσα και τὰ βόρεια.

3.) Οι κάτοικοι τῆς Ἀσίας ἀνήκουν εἰς τρεῖς φυλάς· εἰς τὴν Μογγολικὴν, ἢ ὅποια ἐπικρατεῖ εἰς τὰ βόρεια καὶ τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς ἡπείρου· εἰς τὴν Καυκασίαν, τῆς ὁποίας τὰ μέλη κατέχουν τὰ δυτικὰ καὶ τὰ νότια· καὶ τὴν Μιχαϊκὴν, κατοικοῦσαν εἰς τὴν ἐλάσσονα Ἰνδικὴν καὶ τὰς Ἰνδικὰς νήσους. Ἐκτὸς δὲ τούτων πολλὰ ἄλλα ἔθνη συμμίκτων φυλῶν.

4.) Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ἀσίας ὑπάγονται εἰς τὰς ὁμογλωσσίας τῆς Μογγολικῆς φυλῆς αἱ ἐξῆς ὁμοεθνίαι.

α.) Εἰς τὴν Σινωϊαπωνικὴν ὁμογλωσσίαν, ἢ τῶν Σινων, ἢ τῶν Κορεατῶν, ἢ τῶν Ἰαπώνων, καὶ ἢ τῶν Ἰνδοσινων ἀποτελοῦσαι τὰ $\frac{8}{100}$ ἤγουν ὑπὲρ τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀσίας. — Οἱ Ἰνδοσῖναι μερίζονται εἰς διάφορα ἔθνη, (τοὺς Βιρμάνοους, τοὺς Πεγουάνοους, τοὺς Σιαμίους, τοὺς Ἄναμίους κτλ.) κατέχοντα τὰ νοτιοανατολικά καὶ τὰ βόρεια μέρη τῆς ἐλάσσονος Ἰνδικῆς.

β.) Εἰς τὴν Ταταρικὴν ὁμογλωσσίαν, ἥτις ἀποτελεῖ $\frac{8}{100}$ τοῦ ὅλου, ἢ τῶν Τιβεθίων (εἰς τὰ Χειμαλάια, τὴν Τιβεθικὴν πεδιάδα κτλ.), ἢ τῶν Τουγγούσων εἰς τὰ νοτιοανατολικά μέρη τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος, εἰς τὴν Μαντσουρίαν, καὶ μεμιγμένῃ μετὰ τῶν Σινῶν εἰς τὰς Σινικὰς χώρας· ἢ τῶν ἰδίως Τατάρων, τῆς ὁποίας ἔθνη εἶναι οἱ Μογγόλοι εἰς τὴν ὁμόνυμον πεδιάδα, οἱ Καλμοῦκοι εἰς τὴν Ταταρικὴν πεδιάδα, καὶ οἱ Βουραϊται πρὸς ἀνατολὰς τῆς Βαϊκάλης· καὶ ἡ Τουρκικὴ, κατέχουσα τὴν Βακτριανικὴν πεδιάδα, τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ Βολὸρ-δᾶγ καὶ Μουζ-δᾶγ, καὶ τὰ ὅμορα μέρη τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος. Ἐκ τῶν ἐθνῶν αὐτῆς οἱ Ὄσμάνοι καὶ οἱ Τουρκομάνοι, μεμιγμένοι μετ' ἄλλων ἐθνῶν κατοικοῦν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῶν Ἀρμενικῶν ὄρεων μέχρι τοῦ Εὐξείνου καὶ τοῦ Αἰγαίου.

γ.) Εἰς τὴν Οὐραλικὴν ὁμογλωσσίαν καταριθμοῦνται ἐκ διαφορῶν ὁμοεθνίων αὐτῆς τὰ ἐφεξῆς ἔθνη· οἱ Ὄπτιάκται, παρὰ τὸν μέσον καὶ κάτω Ὄδιον, οἱ βόρειοι Σαμογέδαι, παρὰ τὸν κάτω Ὄδιον καὶ Ἰενισέην, καὶ οἱ νότιοι πρὸς δυσμὰς τῆς Βαϊκάλης καὶ εἰς τὰ Ἀλτάια· οἱ Ἰουκάγχειροι, οἱ Καμτσιαδάται, καὶ ἄλλα Σιβηρικὰ ἔθνη.

5.) Εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, ἢ τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν ὁμογλωσσίαν, ἣτις ἀποτελεῖ ὡς ἐγγύστα $\frac{1}{100}$ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀσίας, καταριθμοῦνται ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς ἡ Ἰνδικὴ ὁμοθεθία, ἡ Περσικὴ, ἡ Καυκασικὴ, τὰ πλεῖστα ἔθνη τῆς Σημιτικῆς, καὶ τινὰ τῆς Ἑλληνικῆς ὁμοθεθίας.

α.) Ἡ Ἰνδικὴ ὁμοθεθία, ἢ τὰ Ἰνδικὰ ἔθνη, 40 περίπου τῶν ἀριθμῶν, κατοικοῦν τὴν μείζονα Ἰνδικὴν χερσόνησον, καὶ ἔχουν διαφόρους μὲν ἀλλὰ συγγενεῖς γλώσσας.

β.) Ἡ Περσικὴ, ἢ τὰ Περσικὰ ἔθνη (Βελούτσοι, Ἀφγάνοι, Νεοπέρσαι, Κοῦδρῶν κτλ.) κατέχουν τὴν χώραν ἀπὸ τῶν Ἰνδοπερσικῶν ὁρέων μέχρι τῶν Μηδοαρμενικῶν Ἄλπεων.

γ.) Ἡ Καυκασικὴ, ἢ τὰ ἔθνη τοῦ Καυκάσου (Ἀρμένιοι, Γεώργιοι, Κιρκάσιοι κτλ.) κατοικοῦν παρὰ τὸν Καυκάσον καὶ τὰς Ἀρμενικὰς Ἄλπεις.

δ.) Ἐκ τῆς Σημιτικῆς ὁμοθεθίας εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀσίαν Σύριοι, Ἄραβες κτλ., καὶ κατοικοῦν τὴν Συρίαν, τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Ἀραβίαν.

ε.) Ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ὁμοθεθίας Ἑλληνας, διατρίβοντες μεμιγμένοι μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰς τὴν ἐλάχιστον Ἀσίαν.

6.) Ἐκτὸς τῶν ἑθνῶν κατοικοῦν τινὰ ἐκ τῆς Μαλαϊκῆς φυλῆς εἰς τὴν χερσόνησον Μαλάκκιν, καὶ τινὰ ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς εἰς τὰ βορειοανατολικώτατα μέρη τῆς ἡπείρου κατὰ τὸν Βερίγγειον πορθμῶν.

7.) Τὰ ἔθνη τῆς Ἀσίας διαίρουσιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης εἰς νομαδικὰ (Ἄραβες, Κοῦρδοι, Τουρκομάνοι, Τάταροι, καὶ τὰ λοιπὰ Μογγολικὰ ἔθνη εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς ἡπείρου), καὶ εἰς γεωργικὰ, ἢ ἔχοντα μονίχους οἰκίσσεις (Ἰάπωνες, Σινοὶ, Τιβέθιοι, Ἰνδοὶ, Πέρσαι, καὶ ἐν μέρει Τοῦρκοι καὶ Ἀφγάνοι κτλ.).

8.) Τὰ πολιτεύματα τῆς Ἀσίας εἶναι ἀνέκαθεν ἀπόλυτα καὶ δεσποτικά. Τὸν πατριαρχικὸν τῆς κοινωνίας τύπον ἀπαντῶμεν εἰς τὰ νομαδικὰ ἔθνη, μέχρις οὗ καὶ ταῦτα ἀποτελέσουν στενώτερον κοινωνικὸν σύνδεσμον, καὶ μεταβοῦν εἰς τὸν δεσποτισμὸν.

9.) Εἰς τὴν Ἀσίαν ἐγεννήθησαν ὅλα τὰ ἀξιολογώτατα θρησκευτά. Ἀλλὰ τὰ μονοθεϊκὰ δὲν ἐξηπλώθησαν ἐν γένει

πολὺ, εἰμὴ ὅπου διεδόθησαν, ὡς ὁ μωαμεθανισμὸς, διὰ τοῦ ξί-
φους. Εἰς τὰ ἔθνη λοιπὸν τῆς ἠπείρου ταύτης ἐπικρατοῦν πο-
λυθεϊκαὶ θρησκείαι, ὡς εἰς τὰ νότια καὶ ἀνατολικά ὀ β ρ α-
μ α ν ι σ μ ὸ ς καὶ ὀ β ο υ δ α ῖ σ μ ὸ ς, καὶ εἰς τὰ βόρεια ἡ
εἰδωλολατρεία.

ΚΕΦΑΛ. ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς Ἀσίας, καὶ περὶ
τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων
τῶν πολιτειῶν αὐτῆς.

Α. Ἀσιατικὴ Τουρκία.

1.) Ὀ ρ ι α. Ἐκτὸς τοῦ μέρους, τὸ ὁποῖον ἐξουσιάζει ἡ
Τουρκία εἰς τὴν Εὐρώπην, κατέχει προσέτι καὶ μέγα μέρος
τῆς δυτικῆς Ἀσίας, ἐκτεινόμενον πρὸς ἀνατολὰς ἕως τὰς πη-
γὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τὰς Μηδοαρμενικὰς Ἄλπεις, πρὸς βορ-
ρᾶν μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Κύρου καὶ τοῦ παραποταμίου του,
τοῦ Ἀράξου καὶ πρὸς νότον μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ
τοῦ Περσικοῦ πελάγους.—Φ υ σ ι κ α ἰ ἰ δ ῖ ὄ τ η τ ε ς τ ῆ ς
χ ῶ ρ α ς τ α ὑ τ ῆ ς.

2.) Μ έ γ ε θ ο ς, π λ η θ υ σ μ ὸ ς, καὶ κ α τ α γ ω γ ῆ.—
Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ἔχει περίπου 30000 τετραγωνικῶν μιλ.
μέγεθος, καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀναβαίνει περίπου εἰς
16000000 κατοίκων, ὥστε εἰς ἓν τετραγωνικὸν μίλιον ἀνα-
λογοῦν 533 περίπου ψυχαί.—Τὰ ἔθνη τὰ καταικοῦντα τὴν
Ἀσιατικὴν Τουρκίαν εἶναι οἱ Ὀσμάνοι καὶ οἱ Τουρκομάνοι,
οἵτινες ὅμως εἶναι ὀλιγάριθμοι. Πολυαριθμότερα εἶναι τὰ Ση-
μιτικά (Ἀραβες, Σύριοι, καὶ Ἑβραῖοι), καὶ οἱ Ἕλληνες. Πρὸς δὲ
τούτοις καὶ οἱ Ἀρμένιοι.

3.) Δ ι ο ι κ η τ ι κ ῆ δ ι α ῖ ρ ε ς καὶ τόποι οἰκοῦμενοί.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς 19 σατρα-
πείας (πασαλίκια). Σύγκειται δὲ ἀπὸ τὰς ἐφεξῆς χώρας

α.) Τὴν ἐ λ ά σ σ ο ν α Ἀσίαν, περιέχουσαν ἀξίως λόγου πό-
λεις τὴν ΣΜΪΡΝΗΝ (130000 κατ. Ἀ.) τὴν ΠΡΟΪΣΑΝ

(100000 κ.), τὸ ΤΟΚΑΤΟΝ, τὴν Ἄγκυραν, τὸ Ἰκόνιον, τὴν Γαρσόν, καὶ τὴν Τραπεζοῦντα. (Α.)

β.) Τὴν Γεωργίαν καὶ Ἀρμενίαν, ἔχουσιν τὰ ἘΡΖΕΡΟΥΜ (100000 κ.).

γ.) Τὴν Κουρδίαν, τῆς ὁποίας ἀξιολογώτερα πόλις ἡ Βάνη.

δ.) Τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κείνται τὸ ΒΑΓΔΑΤΙΟΝ (100000 κατ.), τὸ ΔΙΑΡΒΕΚΙΕΡ, ἡ ΜΟΣΟΥΛΗ, καὶ ἡ ΒΑΣΣΟΡΑ.

ε.) Τὴν Συρίαν, ἧτις ἔχει τὰς ἐφεξῆς πόλεις, τὸ ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΝ, τὴν ΔΑΜΑΣΚΟΝ (200000 κ.), τὴν Ἰερουσαλήμ (30000 κ.), τὴν Πτολεμαίδα, τὴν ἈΝΤΙΟΧΕΙΑΝ, καὶ τὴν Βηρυτόν.

ζ.) Τὰς Σποράδας νήσους· τὴν Κύπρον, ἧτις ἔχει τὴν Νικοσίαν καὶ Φαμαγούσταν, τὴν Ρόδον κτλ.

η.) Τὰς Ἀραβικὰς παραλίους χώρας (ἰσμεννήν), ἔχουσας τὰς πόλεις Τζίδαν, Μέκκαν, καὶ Μεδίνην.

4.) Πόροι τοῦ βίου. Μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ χριστιανοὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν. (Οἱ Ἕλληνες δὲ καὶ οἱ Ἀρμένιοι καταγίνονται καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον). Τὸ πλεῖστον ὅμως τῶν Ἀράβων, τῶν Τουρκομάνων καὶ τῶν Κούρδων διαιτᾶται νομαδικῶς, τρεφόμενον ἀπὸ τὰ ποιμνία του, καὶ, ὅταν τύχη εὐκαιρία, ἀπὸ τὴν θήραν καὶ ἀπὸ τὴν ληστείαν. Οἱ νομάδες κατοικοῦν τὰς στέππας καὶ τὰς ἐρήμους· οἱ δὲ γεωργοὶ τὰς καλλιτέρας χώρας. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι ἀξία λόγου, ἀλλ' ἡ κηκὴ τοῦ τόπου κατάστασις ἐμποδίζει πᾶσαν βελτίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν.

5.) Θρησκεία καὶ πολιτεύμα. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ὁ μωαμεθανισμὸς, τὸν ὁποῖον πρεσβεύουν οἱ Τούρκοι, οἱ Τουρκομάνοι, οἱ Ἀραβες, μέρος τῶν Συρίων (Δροῦσοί) κτλ. Χριστιανοὶ δὲ εἶναι οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Μαρωνῖται (Σύριοι) κτλ.—Τὸ πολίτευμα εἶναι δεσποτικόν· ἀπόλυτος κυριάρχης εἶναι ὁ Σουλτάνος, περιοριζόμενος μόνον ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ κορανίου. Αἱ ἐπαρχίαι διοικοῦνται ἀσθιρέτως ἀπὸ σατράπας, οἵτινες εἶναι ἀπόλυτοι κυριάρχαι, καὶ πολλάκις δὲν ὑπακούουσιν οὔτε εἰς αὐτὸν τὸν Σουλτάνον.

Β. Τουρκικαὶ πολιτεῖαι εἰς τὴν Βακτριανικὴν καὶ Σογδιανικὴν πεδιάδα.

1.) Θέσις, μέγεθος, καὶ οἰκούμενοι τόποι.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πεδιάδος ταύτης, καὶ παρὰ τὰ περι-
στοιχοῦντα ὄρη ὑπάρχουν διάφορα μικρὰ κράτη, τὰ ἐφεξῆς.

α.) Τὸ Κανάτον τῆς Κίβας (7000 τετρ. μίλ.) παρὰ
τὸν κάτω δρόμον τοῦ Ὠζου πρωτεύουσα ἡ Κίβα.

β.) Τὸ Κανάτον τῆς Κοκάνδης (4500 τετρ. μίλ.)
περὶ τὸν μέσον δρόμον τοῦ Ἰαξάρτου· ἀξίαι λόγου πόλεις
ἡ ΚΟΚΑΝΗ (100000 κ.) καὶ ἡ Γασκένδη.

γ.) Τὸ Κανάτον τῆς Βοχάρας καὶ Βάλκας
(8000 τετρ. μίλ.), εἰς τὸ ὁποῖον κεῖνται ἡ ΒΟΧΑΡΑ (150000
κ.), ἡ ΣΑΜΑΡΚΑΝΔΗ, καὶ ἡ Βάλκα (τὰ Βάκτρα).— Πρὸς
δὲ τούτοις πολλὰ ἄλλα μικρότερα κράτη.

2.) Πληθυσμός, καταγωγὴ, θρησκεία, πό-
ροι τοῦ βίου, καὶ πολιτεύμα.

Τὸ ἐπικρατοῦν ἔθνος εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἥτις μόλις κα-
τοικεῖται ἀπὸ 4 ἑκατομμύρια ψυχῶν, εἶναι Τουρκικῆς κατα-
γωγῆς (Οὐσβέκοι). Ἐκτὸς δὲ τούτου κατοικοῦν Βοχάροι,
καὶ Σάρται, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Βακτρίων καὶ Περσῶν,
οἵτινες ἔχουν μονίμους οἰκήσεις, καὶ γεωργοῦν τὴν γῆν ἢ εἶναι
βιομήχανοι. Πρὸς δὲ τούτοις νομάδες καὶ ληστρικὴν δίαιταν
ἔχοντες Τουρκομάνοι καὶ Κιργίζοι, οἵτινες ὅμως δὲν ὑπακούουν
ὄλοι εἰς τοὺς Οὐσβέκους. — Ὅλοι ἐν γένει οἱ κάτοικοι εἶναι
μουαμεθανοί· τὸ δὲ πολίτευμα εἶναι πατριαρχικὸν καὶ δε-
σποτικόν.

Γ. Περσία.

1.) Ὅρια, μέγεθος, καὶ οἰκούμενοι τόποι.—

Ἡ Περσία κατέχει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀριανικῆς πεδιάδος,
ἐξαπλουμένη πρὸς δυσμὰς ἕως τὰς Μηδοαρμενικὰς Ἄλπεις,
πρὸς βορρᾶν ἕως τὴν Κασπίαν καὶ τὴν Βακτριανὴν, πρὸς ἀνα-
τολὰς περίπου μέχρι τῆς Ζαρέης, καὶ πρὸς νότον μέχρι τοῦ
Περσικοῦ Κόλπου. — Τὸ μέγεθος αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς 22700

τετραγ. μίλια.—Φυσικαί ιδιότητες τῆς χώρας ταύτης.—Ἄξιολογότεραι πόλεις τῆς Περσίας εἶναι ἡ ΤΕΧΕΡΑΝΗ (130000 κατ.), ἡ ἸΣΠΑΧΑΝΗ (60000 κατ.), ἡ ΤΑΙΒΡΙΣ, καὶ ἡ ἈΣΤΕΡΑΒΑΔΗ.

2.) Πληθυσμός, καταγωγή, πόροι τοῦ βίου, θρησκεία, καὶ πολιτεύμα.—Ἡ Περσία ἔχει ὑπὲρ τὰ δέκα ὡς ἔγγιστα ἑκατομμύρια κατοίκων, οἵτινες εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Περσῶν, Μήδων καὶ Βακτριῶν κτλ., καὶ ἐν γένει Τουρκομανικαί, Ἀραβικαί ἢ Κουρδικαί φυλαί. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι εἶναι γεωργοί, ἔμποροι, καὶ βιομήχανοι· οἱ δὲ δεῦτεροι διάγουν βίον πολεμικὸν καὶ ληστρικόν· ὅλοι δὲ εἶναι μωαμεθανοί.—Οἱ Τουρκομάνοι εἶναι ἡ πολιτικῶς ἐπικρατοῦσα φυλὴ, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους, ὁ Σιάχ, εἶναι μόνον πρὸς τὰς γεωργικὰς φυλάς δεσπότης, ἀπέναντι δὲ τῶν πολεμικῶν ἀνευ οὐδεμιᾶς δυνάμεως.—Διαιρεῖται δὲ τὸ κράτος διοικητικῶς εἰς 11 ἐπαρχίας.

Δ. Αἱ Ἀφγανικαὶ καὶ Βελουτσικαὶ πολιτεῖαι.

1.) Ὅρια, διαίρεσις, καὶ οἰκοῦμενοι τόποι.—Αἱ πόλεις αὗται κεῖνται εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἀριανικῆς πεδιάδος, καὶ ὀρίζονται πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς Περσίας, πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Παραπαμίσου καὶ τοῦ Ἰνδοκοσίου, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῶν Ἰνδοπερσικῶν ὄρεων, καὶ πρὸς νότον ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ πελάγους.—Φυσικαί ιδιότητες τῆς χώρας ταύτης.—Αἱ Ἀφγανικαὶ πολιτεῖαι εἶναι τὸ Ἑράτιον, ἔχον 2000 τετραγωνικὰ μίλια, καὶ πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μὲ 100000 κατ., καὶ τὸ Καβούλιον (6800 τετραγ. μίλ), εἰς τὸ ὅποιον κεῖνται αἱ πόλεις ΚΑΒΟΥΛΗ (80000 κατ.) καὶ ΚΑΝΔΑΧΑΡΑ (100000 κατ.).—Τῆς δὲ Βελουτσικῆς πολιτείας πρωτεύουσα εἶναι ἡ Κελάτη.

2.) Πληθυσμός, καταγωγή, θρησκεία κτλ.—Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀφγανικῶν πολιτειῶν συμποσοῦται περίπου εἰς 10 ἑκατομ. κατοίκων· ὁ δὲ τῆς Βελουτσικῆς εἰς 2 ἑκατομ. Οἱ Ἀφγάνοι εἶναι Ἰνδοπερσικὸν ἔθνος, μεμιγμένον μὲ Τουρκοταταρικὰς φυλάς. Οἱ Βελουτσοὶ μίγμα Περσικῶν καὶ Σιμ-

τικῶν ἐθνῶν. Ἐκτός δὲ τούτων τῶν ἐπικρατούντων ἐθνῶν εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας ὑπάρχουν ἐκ πολλῶν ἄλλων φυλῶν κάτοικοι.—Ζῶσι δὲ οἱ κάτοικοι κατὰ μέγα μέρος νομαδικῶς, καὶ μόνον εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχει μικρά τις βιομηχανία. Τὸ διαγωγικὸν ἐμπόριον εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξίον. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ὁ μωαμεθανισμός. Ἡ δὲ πολιτικὴ κατάστασις εἰς μεγάλην ἀταξίαν.

Ε. Αἱ πολιτεῖαι τῆς μεζζονος Ἰνδίκης.

1.) Ἡ μεζζων Ἰνδικὴ χερσόνησος ἀνήκει κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν Ἀγγλίαν (Βρετανικὴ Ἰνδία). Περιέχει δὲ καὶ τινὰς πολιτείας ὑποτελεῖς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἄλλας τινὰς ἐντελῶς αὐτονόμους.

2.) Ἡ Βρετανικὴ Ἰνδία καὶ αἱ ὑποτελεῖς πολιτεῖαι.

Ὅρια, διαίρεσις καὶ μέγεθος. Ἡ Βρετανικὴ Ἰνδία καὶ αἱ ὑποτελεῖς πολιτεῖαι κατέχουν ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν μεζζονα Ἰνδικὴν χερσόνησον, καὶ φθάνουν πρὸς βορρᾶν σχεδὸν μέχρι τῶν Χερμαλαίων ὄρεων, καὶ πρὸς ἑσμάς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ. Ἐμμερίζεται δὲ ἡ Βρετανικὴ Ἰνδία εἰς χώρας ἀνηκουσας ἀμέσως εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ εἰς χώρας, αἵτινες ἦσαν ἰδιοκτησία τῆς ἐταιρείας τῶν Ἰνδιῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν Ἰνδικὸν πόλεμον τὸ 1858 ἡ Ἀγγλία ἀφείλεν ἀπὸ τῆς ἐταιρείας τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀνέλαθεν ἡ ἰδίᾳ τὴν κυβέρνησιν καὶ τῶν χωρῶν τούτων. Ἔχουν δὲ τὰ διάφορα ταῦτα μέρη τὰ ἐφεξῆς μεγέθη.

α.) ἰδιοκτησία (1. Ταπροβάνη . . .	1200	τετρ. μίλ.
τῆς Ἀγγλίας (2. ἡ πρῶν ἰδιοκτ. τῆς ἐταιρ.	38300	» »
β.) ὑποτελεῖς χώραι	35500	» »

75000 τετρ. μίλ.

Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν αὐτῶν.

Διοικητικὴ διαίρεσις καὶ οἰκούμενοι τόποι.

α) Τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἀγγλίας ἀποτελεῖ ἡ Ταπροβάνη, ἥτις ἔχει πρωτεύουσάν τὴν Κολόμβην, καὶ ἡ πρῶν ἰδιοκτησία τῆς ἐταιρείας, ἥτις διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας καὶ ἔχει τὰς ἐφεξῆς ἀξιολόγους πόλεις τὴν ΚΑΛΚΟΥΤΑΝ (680000 κατ. καὶ μετὰ τῶν πρῆστων τῆς 1000000 κατ.),

τὴν ΒΕΝΑΡΗΝ (200000 κατ.), τὴν ΜΑΔΡΑΝ (500000 κατ.), τὴν ΒΟΜΒΑΗΝ (250000 κατ.), τὴν ΛΑΧΩΡΗΝ, τὴν ΜΟΥΛΤΑΝΗΝ, καὶ τὸ ΚΑΣΜΙΡΙΟΝ. Ἐκτὸς δὲ τούτων πολλὰς ἄλλας ἐπίσης πολυανθρώπους.

β'. Αἱ ὑποτελεῖς χῶραι εἶναι μικραὶ, ἐξαρτῶνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἔχουν τὰς ἐφεξῆς πόλεις· εἰς τὴν πολιτείαν τῆς Λούδας τὴν ΛΥΚΝΟΒΗΝ (300000 κατ.), εἰς τὴν τῆς Γολκόνδας τὴν ΝΕΓΑΠΟΥΡΗΝ καὶ τὴν Ἰδραβάδην· εἰς δὲ τὴν τῆς Σίνδης τὴν ἸΑΡΑΒΑΔΗΝ· καὶ τὴν ΜΥΣΩΡΗΝ εἰς τὴν ὁμόνομον πολιτείαν.

3.) Αἱ ἀνεξάρτητοι πολιτεῖαι εἶναι δύο, καὶ κεῖνται παρὰ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῶν Χειμαλαίων ὄρεων.

α.) Ἡ Νεπάλη, ἡ ἡ πολιτεία τῶν Γόρκων, χῶρα 2800 τετρ. μιλ. παρὰ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῶν Χειμαλαίων μετὴν πρωτεύουσαν Κατμανδύην.

β'. Ἡ Βουτάνη, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νεπάλης, καὶ αὕτη ἐπίσης ὄρεινὴ χῶρα, ἔχει 1000 τετρ. μιλ. μέγεθος, καὶ πρωτεύουσαν τὴν Τατσιούδην.

4.) Πληθυσμὸς καὶ δεινομῆα ὑποῦ.—Οἱ κάτοικοι τῶν ῥηθρισῶν χωρῶν συμποσοῦνται περίπου εἰς 170 ἑκατ. ψυχῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἀναλογοῦν·

εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν	(εἰς Ταπροβάνην . . .	1700000ψ.
τῆς Ἀγγλίας	(εἰς τὴν τῆς ἐταιρείας .	110000000 »
εἰς τὰς ὑπότελες πολιτείας	55000000 »
καὶ εἰς τὰς αὐτονόμους	3300000 »

Τὸ ὅλον 170000000ψ.

Ἐάν λοιπὸν ἀναλογίσωμεν τὸ ποσοῦν τῶν κατοίκων πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας, εὐρίσκομεν ὅτι καθὲν τετραγ. μιλ. κατοικεῖται ἀπὸ 2266 ψυχ. Τὰ πλεῖστον κατοικημένα μέρη εἶναι τὰ παρὰ τὸν Γάγγην, ὅπου εἰς 1 τετραγ. μιλ. κατοικοῦν 5000 ψυχ. — Ἡ Νεπάλη ἔχει 2500000 ψυχ., καὶ ἡ Βουτάνη 500000 μόνον.

5.) Καταγωγὴ, γλωσσοα, καὶ θρησκεία. Τὸ

πλείστον μέρος τῶν κατοίκων τῆς μεζζονας Ἰνδικῆς ἀποτελοῦν τὰ πολυάριθμα Ἰνδικὰ ἔθνη, τὰ ὑποῖα καὶ διαφόρους μὲν ἀλλὰ συγγενεῖς γλώσσας ὁμιλοῦν, καὶ φυσικῶς καὶ θρησκευτικῶς ἀπ' ἀλλήλων διαφέρουν· καθότι, ἐνθ' οἱ μὲν τὰ ἄρη κατοικοῦντες εἶναι μαχιμώτεροι καὶ κατὰ τὸ πλείστον μέρος εἰδωλολάτραι, οἱ εἰρηνικοὶ κάτοικοι τῶν πεδιάδων ἀνήκουν εἰς τὸν βραμανισμόν, ἐκτὸς τῶν κατοίκων τῆς Ταπροβάνης, οἵτινες πρεσβεύουν τὸν βουδαϊσμόν. Ὁ χριστιανισμὸς πολλὰ ὀλίγον εἰσεχώρησε μέχρι τοῦδε· οἱ χριστιανοὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι, συμποσοῦνται ὅλοι ὑπὲρ τὸ 1100000. Ἀρκετὰ πολυάριθμοι εἶναι εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ οἱ λεγόμενοι Μογγόλοι (Τουρκοτάταροι καὶ Τουρκαμάνοι), οἵτινες μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς εἶναι τὸ σημαντικώτερον ἔθνος, τὸ ὅποιον κυριεύσαν πρότερον τὴν χώραν, ἐνίκησεν εἰς αὐτὴν καὶ ἐξήπλωσε τὴν θρησκείαν του, τὸν μωαμεθανισμόν. Ἐκτὸς δὲ τούτων κατοικοῦν εἰς τὴν χώραν Ἀφγάνοι (εἰς τὴν Πενταποταμίαν), Βελοῦτσοι (εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ), Ἀραβες, Ἑβραῖοι, Πέρσαι, Σινοὶ, Μαλαῖοι κλ. καὶ μικρότατος ἀριθμὸς Ἀγγλῶν (70000).

6.) Πόροι τοῦ βίου καὶ πολιτεία. Ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ βιομηχανία ἀκμάζουν. Τὰ βιομηχανικὰ καὶ τὰ πολυάριθμα φυσικὰ προϊόντα (ἀρώματα, ὀπώραι, ὄρυζα, δημητριακοὶ καρποὶ, σάγον, τσαῖ, βαμβάκιον, λίθοι, μέταλλα κτλ.) παρέχουν ζωὴν εἰς τὸ ἐμπόριον. Αἱ Βρετανικαὶ Ἰνδίαὶ κυβερνῶνται ἀπολύτως ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, δι' Ἀγγλῶν ὑπάλληλων διοριζομένων ὑπ' αὐτῆς. Αἱ ὑποτελεῖς χῶραι κυβερνῶνται ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων, οἵτινες ὅμως δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὑπάλληλοι τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Αἱ αὐτόνομοι πολιτεῖαι ἔχουν στρατιωτικὴν δεσποτείαν.

7.) Εἰς τὴν μεζζονα Ἰνδικὴν ἐξουσιάζουν παραλίους τινὰς πόλεις καὶ ἄλλα ἔθνη, ὡς οἱ Γάλλοι τὴν ΠΟΝΔΙΣΕΡΗΝ καὶ ΚΑΡΙΚΑΛΗΝ, καὶ οἱ Πορτογάλλοι τὴν ΓΟΑΝ, ἡ ὁποία ἔχει συγχρόνως καὶ περιοχὴν 223 τετρ. μίλ.

Ζ. Αἱ πολιτεῖαι τῆς ἐλάσσονος Ἰνδικῆς.

1.) Διαίρεσις, μέγεθος, κτλ. Ἡ ἐλάσσων Ἰνδικὴ χερσόνησος περιέχει πολλὰς αὐτονόμους πολιτείας, ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς μόνον εἶναι ἀξίαι λόγου. α.) Ἡ Βιρμανικὴ (12000 τετρ. μίλ.), ἔχουσα πόλεις τὴν Οὔμεραποῦραν καὶ Λάιαν.— β.) ἡ Σιαμικὴ (13000 τετρ. μίλ.), τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶναι ἡ Βαγκῶκη (400000 κατ.) καὶ ἡ Σιάμη.— γ.) ἡ Ἀναμικὴ (9000 τετρ. μίλ.), ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Σαίγούνην (180000 κατ.). Ἐκτὸς δὲ τούτων μέρους τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς ἐλάσσονος Ἰνδικῆς (4500 τετρ. μίλια) καὶ τινα παρακείμενα νησίδια κατέχει ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις. Ἡ δὲ χερσόνησος Μαλάκκα περιλαμβάνει μικρὰς τινας Μαλαϊκὰς πολιτείας.

2.) Πληθυσμὸς, θρησκεία κτλ. Ὁ πληθυσμὸς τῶν διαφόρων τούτων χωρῶν ἀναβαίνει περίπου εἰς 30 ἑκατ. κατ., ἐκ τῶν ὁποίων 4 ἑκατομ. ἀναλογοῦν εἰς τὴν Βιρμανικὴν πολιτείαν, 5 εἰς τὴν Σιαμικὴν, 20 εἰς τὴν Ἀναμικὴν, καὶ 1 εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἀγγλίας. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔθνους εἶναι Ἰνδοσινικῆς καταγωγῆς, καὶ ἔχει θρησκείαν τὸν βουδαϊσμόν. Διαμένουν δὲ εἰς τὴν χώραν καὶ Σινοὶ, καὶ μωαμεθανοὶ Μαλαῖοι, καὶ ἄλλαι τινὲς ἀγνωστοὶ ὀρεινὰ φυλαί. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὀλίγοι ἐντόπιοι χριστιανοὶ ($\frac{1}{2}$ ἑκατ.). Ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία, καὶ τὸ ἐμπόριον, εὐνοούμενα ὑπὸ τῆς φυσικῆς τῆς χώρας εὐφορίας, ἐμποδίζονται εἰς τὴν ἀνάπτυξίν των ὑπὸ τοῦ ὄμοῦ δεσποτισμοῦ, ὅστις καταπιέζει τὸν λαόν.

Ἡ Σινικὴ Πολιτεία.

1.) Ὅρις. Ἡ Σινικὴ πολιτεία ἐκτείνεται πρὸς νότον μέχρι τῶν Χειμαλαίων ὄρεων καὶ τῶν Νάν λιγγ' πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ Βολδρ δάγ, τοῦ Μουζ δάγ καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ἰρτυσίου πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς σειρᾶς τῶν Ἀλταίων ὄρεων, καὶ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἀπὸ τῆς Σαχαλίνης μέχρι τῆς Χαϊνάνης.

2.) Διαίρεσις καὶ οἰκοῦμενοι τόποι Ἡ Σινικὴ πολιτεία σύγκειται ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς μέρη. α.) Ἀπὸ τὴν Σίναν, ἣτις περιέχει πλείστας ἀξιολόγους πόλεις, δηλ. τὴν πρωτεύουσαν τὸ ΠΕΚΙΝΟΝ (1700000 κατ.), τὸ ΧΑΓΓ-ΤΣΑΪ (700000 κατ.), τὸ ΝΑΓΚΚΙΓΚΟΝ (800000 κατ.), τὴν ΚΑΝΤΩΝΗΝ (1000000) καὶ ἄλλας πολλὰς.—β'. Ἀπὸ τὴν Μαντσουρίαν, τῆς ὁποίας ἀξιολόγος πόλις εἶναι ἡ Μοῦκδην.—καὶ γ') ἀπὸ τὰς ἐφεξῆς ὑποτελεῖς χώρας, τὴν Κορέαν μετὰ τὴν πρωτεύουσαν Χάν-Τσίγγ' τὸ Τιβέθιον, περιέχον τὴν ΛΑΣΣΑΝ καὶ τὴν ΛΑΔΑΚΗΝ τὴν Μογγολίαν μετὰ τὴν Οὐραν καὶ τὴν Μαϊματσίνην καὶ τὴν Ταταρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται ἡ Ἰαρκιάγγη, ἡ Κασσιγάρη, καὶ ἡ Τουρφάνη.—Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν τούτων.

3.) Μέγεθος. Τὸ Σινικὸν κράτος ἔχει μέγεθος 254000 τετρ. μιλ., ἐξ ὧν 73000 ἀναλογεῖν εἰς τὴν Σίναν, καὶ 31000 εἰς τὸ Τιβέθιον.

4.) Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Σινικῆς πολιτείας ἀναβαίνει εἰς 400 ἑκατ. περίπου. Ἐκ τούτων ἀναλογεῖν εἰς μὲν τὴν Σίναν 365 ἑκατ., ὥστε εἰς 1 τετρ. μιλ. κατοικοῦν 5000 ψυχαί· εἰς δὲ τὴν Κορέαν 9, εἰς τὸ Τιβέθιον 6, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χώρας 9-10 ἑκατ. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦν οἱ Σινοί· πολιτικῶς ὅμως ἐπικρατοῦντες εἶναι οἱ Μαντσούριοι. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη εἶναι ἐκτὸς τῆς πατρίδος των κατεσπαρμένα καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη τῆς πολιτείας. Οἱ Σινοὶ εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐθνῶν τῆς γῆς. Καλοὶ γεωργοί, ἀξιολόγοι βιομηχάνοι, οἰκονομοὶ καὶ ἐφευρετικοὶ τεχνίται, καὶ ἐπιχειρηματῆαι ἔμποροι, εὐρίσκονται ἕνεκα τοῦ ἀποκλειστικοῦ συστήματος τῆς πολιτείας των εἰς στάσιμον κατάστασιν. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάρχοντες καὶ οἱ Κορεῆται καὶ οἱ Τιβέθιοι. Ἐπίσης γεωργικὸν βίον ζῶσι καὶ οἱ Βουχάροι καὶ οἱ Οὐσβεϊκοὶ καὶ Οὐγούρικοὶ Ταῦρκοι εἰς τὴν Ταταρίαν. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ οἱ εἰς τὸ πατρικὸν ἔδαφος διαμειναντες Μαντσούριοι, οἱ Μογγόλοι, οἱ Καλμουκοὶ, οἱ Τσογγάροι, οἱ Κιργίζοι τῆς ὑψηλῆς Ταταρικῆς πεδιάδος κτλ. εἶναι νομάδες, καὶ δὲν μετέχουν διόλου τοῦ Σινικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅλα

τά νομαδικά ταῦτα ἔθνη, ἐξαιρουμένων τῶν Τουρκικῶν, πρεσβεύουν τὸν βουδαϊσμόν, ὅπως καὶ οἱ Τιβέθιοι. Ἐπίσης ἐπικρατεῖ ὁ βουδαϊσμός καὶ εἰς τὴν Σίαν, ὅπου ἔχουν πρὸς τοῦτοις ἀπαθὰς καὶ τὰ δόγματα τοῦ Κομφουκίου.

δ.) Πολίτευμα. Τὸ πολίτευμα εἶναι δεσποτικὸν ἐν γένει. Ἡ Κορέα καὶ αἱ Τουρκικαὶ φυλαὶ ἔχουν ἰδίους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑποτελεῖς ἡγεμόνας. Εἰς δὲ τὸ Τιβέθιον ἐξουσιάζει τυχτικῶς ὀργανισμένος κληρὸς, ἐπιτηρούμενος ὑπὸ Σινῶν ὑπαλλήλων. Ὅλος δὲ ὁ ὀργανισμὸς τοῦ κράτους εὐρίσκεται ἔνεκα τῆς δεσποτικῆς καταπίεσεως, τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς, καὶ τῆς ἐλευσιῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους, εἰς ἐντελῆ παρακμήν. Τὸ μετὰ τῶν ξένων ἐμπόριον εἶναι νῦν ἐλεύθερον εἰς ἅπαντας τοὺς λιμένας τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ συγχωρεῖται ἢ ἐν αὐτῇ ἐλευθέρᾳ ἐξάσκησις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Θ. Ἡ Ἰαπωνικὴ πολιτεία.

1.) Μέγεθος καὶ οἰκισμοὶ τόποι. Ἡ Ἰαπωνικὴ πολιτεία συγκροτεῖται ἀπὸ τὰς ὁμωνύμους νήσους, καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Σαχαλίνης, τῆς ὁποίας τὸ βόρειον ἀνήκει εἰς τὴν Σινικὴν πολιτείαν, ἔχει μέγεθος 11000 τετρ. μιλ. περίπου, καὶ περιλαμβάνει ἄξιας λόγου πόλεις, ἐπὶ μὲν τῆς Νίπωνος τὸ **ἩΕΔΟΝ** (1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ.) καὶ τὸ **ΜΙΑΚΟΝ** (530000 κατ.), ἐπὶ δὲ τῆς Κιουσίης τὸ **ΝΑΓΚΑΣΑΚΙΟΝ**, καὶ πολλὰς ἄλλας σημαντικὰς.

2.) Πληθυσμὸς, θρησκεία κτλ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνικῆς πολιτείας εἶναι ἀγνωστος· εἰκάζεται ὅμως, ὅτι ὑπερβαίνει τὰ 35 ἑκατ. καὶ ὅτι αἱ νῆσοι Νίπων καὶ Κιουσία εἶναι ἀρκετὰ κατοικημένα. Ἡ θρησκεία καὶ ὁ πολιτισμὸς εἶναι παρόμοιος, ὡς καὶ εἰς τὴν Σινικὴν πολιτείαν. Κυριώτερος πόρος τοῦ βίου εἶναι ἡ γεωργία καὶ πρὸς ταύτην ἡ βιομηχανία. Τὸ μετὰ τῶν ξένων ἐμπόριον ἐμποδίζετο. Ἐπετρέπετο δὲ μόνον εἰς τοὺς Σινοὺς καὶ τοὺς Ὀλλανδοὺς εἰς τὸ Ναγκασάκιον. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1854 ἐνεργεῖα τῶν Ἀγγλαμερικανῶν ἠνοιχθῆ ὁ λιμὴν Ἐρούν εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον. Τὸ πολίτευμα δεσποτικόν.

Γ. Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία.

1.) Διαίρεσις, μέγεθος κτλ. Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσ-

σία ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῶν παρακαυκασίων χωρῶν καὶ τῶν βορείων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς τρία μέρη· α.) τὴν Ἰπερκαυκασίαν (6000 τετρ. μίλ.), ὑποδιαιρουμένην εἰς τρεῖς διοικήσεις καὶ ἔχουσαν ἀξίως λόγου πόλεις τὴν Τίφλην, τὸ Ἐριβάνιον, καὶ τὴν Δερβένδην — β.) τὰς Κιργίζικὰς στέππας (27000 τετρ. μίλ.) — καὶ γ.) τὴν Σιβίριαν, μεριζομένην εἰς δυτικὴν Σιβίριαν μὲ τὰς πόλεις Τοβόλσκον, Ὀμσκην, καὶ Τόμσκην· καὶ ἀνατολικὴν Σιβίριαν, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται ἡ Ἰρκότσκη καὶ ἡ Κιάχτα.

2.) Μέγεθος καὶ πληθυσμός. Τὸ μέγεθος τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας συμποσοῦται εἰς 252000 τετρ. μίλ., καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς εἰς 6145000 ψυχ. Λοιπὸν εἰς 1 τετρ. μίλ. ἀναλογοῦν 25 περίπου κάτοικοι. Καὶ ἡ μὲν Ἰπερκαυκασία ἔχει 2875000 κατ., αἱ δὲ Κιργίζικαὶ ἔρημοι 525000, καὶ ἡ Σιβίρια 2745000. Εἰς τὴν Σιβίριαν εἶναι μᾶλλον κατοικημέναι αἱ κοιλάδες τῶν ποταμῶν. Εἰς δὲ τὰ βόρεια μέρη αὐτῆς εἰς χιλιάδας τετρ. μιλίων δὲν εὐρίσκεται οὐδὲ εἰς κάτοικοι.

3.) Κρατικὴ γῆ, ὄρη καὶ πελάγια κτλ. Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσία περιέχει μεγάλην ποικιλίαν ἔθνων. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἰπερκαυκασίαν κατοικοῦν τὰ διάφορα τῆς Καυκασικῆς ὁμοσθενίας ἔθνη (Κιρκάσιοι, Λέσγιοι κτλ.), Γρούσιοι, Ἀρμένιοι, Πέρσαι, καὶ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς ὁμογλωσσίας. Εἰς δὲ τὰς στέππας τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ἀράλης καὶ εἰς τὰ βόρεια τῆς Βακτριανικῆς πεδιάδος μέρη οἱ Κιργίζιοι, καὶ εἰς τὴν Σιβίριαν διάφορα ἔθνη τῆς Οὐραλικῆς καὶ τῆς Ταταρικῆς ὁμογλωσσίας, καταλεγόμενα ἅπαντα εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν, ὡς οἱ Ὄστιακκαὶ παρὰ τὸν Ὄβιδν, οἱ Ἰουκάγαιοι, οἱ Καμτσιαδάλοι, οἱ Δαύριοι, οἱ Τουγγούσοι μεταξὺ τοῦ Ἰενισέη καὶ τοῦ Λαμουτικῶν πελάγους, οἱ Βουραΐται, οἱ Ἰακούται, εἰς τὴν ἀνατολικὴν Σιβίριαν παρὰ τὸν Λέναν κτλ. Τὰ Καυκασικὰ ἔθνη, ἐκτὸς τῶν Ἀρμενίων, πρὸςθεοῦν τὸν μωαμεθανισμόν· τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι εἰδωλολάτραι ἢ ὀπαδοὶ τοῦ βουδαϊσμοῦ. Ἀρκετοὶ ὅμως τῶν κατοίκων ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν (Ἰακούται, Βουραΐται, Καμτσιαδάλοι). — Οἱ πόροι τοῦ βίου εἶναι, ἡ κτηνοτροφία εἰς τὴν Ἰπερκαυκασίαν καὶ τὰς ἔρημους

καὶ ἡ θήρα καὶ ἡ μεταλλουργία εἰς τὴν Σιβηρίαν. Κυβερνᾶται δὲ ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσία αὐταρχικῶς.

Κ. Αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι.

Αἱ ἐντόπιοι πολιτεῖαι τῶν Ἰνδικῶν νήσων εἶναι ἀγνωστοί. Μέρη τῶν νήσων τούτων κατέχουν κράτη τινὰ τῆς Εὐρώπης, ὡς ἡ Ὄλλανδία, ἡ Ἰσπανία, καὶ ἡ Πορτογαλλία. Ἡ Ὄλλανδία κατέχει μέρη τῆς Ἰαύης, τῆς Σουμάτρας, τῶν Μολουκκῶν, τοῦ Βορνέου, καὶ τῆς Κελέθης, καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς Ἰαύης ἀξίας λόγου πόλεις τὸ ΠΑΤΑΓΪΟΝ καὶ τὴν ΣΟΥΡΑΒΑΪΗΝ. Ἡ Ἰσπανία ἐξουσιάζει μέρη τῶν Φιλιππινῶν, καὶ μάλιστα τῆς Λουζόνης, ὅπου κεῖται ἡ ἐπίσημος πόλις ΜΑΝΙΛΑ (180000 κατ.). Ἡ δὲ Πορτογαλλία κατέχει μέρος τῆς Τίμορος, καὶ τὴν μικρὰν νῆσον, τὸ Μάκαον, εἰς τὸν λιμένα τῆς Καντώνης.

Λ. Ἡ Ἀραβία.

1.) Ἔνεκα τῆς θέσεως, τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων, καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀποτελεῖ ἡ Ἀραβία τὴν μετάβασιν μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Ἡ ἀκαρπία τῶν ἐνδοτέρων μερῶν περιορίζει τοὺς κατοίκους εἰς τὰ παράλια, ὅπου ὑπάρχουν μικραὶ στρατιωτικαὶ ἡγεμονίαι, ἐκτὸς τοῦ μέρους, τὸ ὅποιον ἐξουσιάζει κατ' ὄνομα ἡ Τουρκία, καὶ τῆς Ἀδένης πόλεως, ἣτις ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὁμως παραλίαν ἐσχηματίσθη σημαντικώτερα τις ἡγεμονία, ἡ τοῦ Ἰμάμου τῆς ΜΑΣΚΑΤΗΣ (60000 κατ.), τῆς ἀξιολογωτέρας ἐμπορικῆς πόλεως τῆς χερσονήσου.

2.) Οἱ Ἀραβες, κατ' ἐξοχὴν νομάδες, καταγίνονται μόνον εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν καὶ εἰς τὰ παράλια εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Ἐκτὸς τοῦ νομαδικοῦ βίου ἔχουν κλίσιν μᾶλλον εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἐπὶ δὲ ταύτης στηρίζεται ἡ δύναμις τοῦ Ἰμάμου τῆς Μασκάτης, ὅστις ἔχει σχεδὸν μόνος τὸ ἐμπόριον τῶν προϊόντων τῆς Ἀραβίας (μαργαριτῶν, φοινίκων, καφέ, λιθωνοῦ, δούλων), καὶ ἀπέκτησεν οὕτω πλοῦτον καὶ δύναμιν.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΑΦΡΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐν γένει, τῶν περὶ αὐτὴν θαλασσῶν, καὶ περὶ τῆς παραλίας αὐτῆς.

1.) Ἡ Ἀφρικὴ ἀπαρτίζει τὸ τρίτον μέρος τῆς μεγάλης ξηρᾶς τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ συνδέεται μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ μεταξὺ τοῦ Γαζαίου κόλπου καὶ τοῦ μυχοῦ τῆς Ερυθρᾶς θαλάσσης σχηματιζομένου ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζου (Πηλουσιακοῦ ἰσθμοῦ). Χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

2.) Ἡ Ἀφρικὴ γειτονεῖ πρὸς μὲν τὴν Ἀσίαν καθ' ἑλὴν τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου· πρὸς δὲ τὴν Εὐρώπην πλησιάζει εἰς δύο μόνον σημεία, τὴν Ταρίφαν κατὰ τὸν Ἡράκλειον πορθμὸν, καὶ τὸ δυτικὸν ἀκρωτήριο τῆς Σικελίας.

3.) Τὸ βορειότατον ἀκρωτήριο τῆς Ἀφρικῆς εἶναι τὸ Δευκὸν, ἀπέναντι τῆς Σικελίας· τὸ νοτιότατον τὸ Βελόνειον· τὸ ἀνατολικώτατον τὸ Γουαρδαφούειον, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πορθμοῦ Βάβ-ἐλ-Μανδὲβ, καὶ τὸ δυτικώτατον τὸ Πράσινον. Ἐκτός δὲ τούτων ἄξια λόγου ἀκρωτήρια εἶναι τὸ Σπάρτελον (ὁ Σολόεις) ἀπέναντι τῆς Ταρίφας, καὶ ἡ Εὐελπις ἄκρα πρὸς νότον πλησίον τοῦ Βελονείου ἀκρωτηρίου.

4.) Η Ἀφρική δὲν ἔχει ἐπικρατοῦσαν διάστασιν κατὰ μίαν διεύθυνσιν, ἀλλ' ἐκτείνεται σχεδὸν ἐξίσου ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ὅσον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολᾶς· καθότι τὸ μὲν μέγιστον μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Λευκῶν ἀκρωτήριον ἕως τὸ Βελόνειον εἶναι 1070 μίλια· τὸ δὲ μέγιστον πλάτος ἀπὸ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Γουαρδαφουίου 1020 μίλια. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος τῆς Ἀφρικῆς εἶναι σχεδὸν ἴσα, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἥπειρος αὕτη εἶναι οὐσώμομος καὶ στρογγύλη.

5.) Τὸ μέγεθος τῆς Ἀφρικῆς συμποσοῦται εἰς 545000 τετραγ. μίλια· ὥστε παραβαλλομένη ἡ Ἀφρική πρὸς μὲν τὴν Ἀσίαν εἶναι μικροτέρα τῶν $\frac{2}{3}$ αὐτῆς· πρὸς δὲ τὴν Εὐρώπην εἶναι $3\frac{1}{2}$ φορές μεγαλειτέρα.

6.) Τὴν Ἀφρικὴν βρέχει ἐκ μὲν ἀνατολῶν ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανὸς ἀπὸ τοῦ Πηλουσιακοῦ ἰσθμοῦ μέχρι τοῦ Βελονείου, σχηματίζων παρ' αὐτὴν σημαντικούς κόλπους μόνον τὸν Ἀραβικὸν καὶ τὸν Σοφάλιον, πρὸς ἀνατολᾶς τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ νῆσος Μαδαγάσκαρα, ἰσομεγέθους μὲ τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους, καὶ περὶ αὐτὴν πολλαὶ ἄλλαι συστάδες μικροτέρων νήσων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξίαι λόγου εἶναι ἡ Βομβὼν καὶ ἡ Γαλλικὴ, ἡ τοῦ ἁγίου Μαυρικίου, κείμεναι πρὸς ἀνατολᾶς τῆς Μαδαγάσκαρας.

7.) Ἐκ δὲ δυσμῶν περιρρέει τὴν Ἀφρικὴν ὁ ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς, ἀπὸ τοῦ Βελονείου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Σολόεντος, καὶ σχηματίζει ἓνα μόνον μέγαν καὶ ἀνοικτὸν κόλπον τὸν τῆς Γουϊνέας. Παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς κεῖνται αἱ νῆσοι τῆς Γουϊνέας, ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, αἱ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, καὶ αἱ Κανάρια, συγκαίμεναι ἀπὸ τὰς νοτίους καὶ τὰς βορείους Κανάριας νήσους. Εἶναι δὲ εἰς μὲν τὰς νοτίους ἀξίαι λόγου ἡ Φέρρας καὶ ἡ Τενερίφα· εἰς δὲ τὰς βορείους ἡ Μαδέϊρα.

8.) Τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ἀπὸ τοῦ Σολόεντος μέχρι τοῦ Πηλουσιακοῦ ἰσθμοῦ, βρέχονται ὑπὸ τῶν μερῶν τῆς Μεσογείου θαλάσσης· δηλ. ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους, τὸ ὁποῖον σχηματίζει δύο κόλπους, τὸν τῆς μεκρᾶς καὶ τὸν τῆς μεγάλης Σύρτεως, καὶ ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους.

9.) Ἐπειδὴ ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ πολλὰ ὀλίγον εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ δὲν σχηματίζει εἰς αὐτὴν κόλπους βαθεῖς, διὰ τοῦτο ἡ ἠπειρος αὕτη δὲν ἔχει καὶ ἐκτεταμένην παραλίαν, τῆς ὁποίας τὸ μῆκος ἀναβαίνει εἰς 3500 μίλ. Ἐὰν δὲ πρὸς τοῦτοις συγκρίνωμεν τὸ μῆκος τῆς παραλίας πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἀφρικῆς, θέλομεν εὐρεῖ, ὅτι ἡ παραλία τῆς εἶναι μικροτάτη.

10.) Ἐκ τῶν τριῶν λοιπῶν ἠπειρῶν, τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἔχει σχετικῶς μακροτάτην παραλίαν ἡ Εὐρώπη· βραχυτέραν ἡ Ἀσία, καὶ βραχυτάτην ἡ Ἀφρική. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ περισσότερον εἰς τὴν Εὐρώπην, ἢ εἰς τὰς ἄλλας ἠπείρους, καὶ ἡ ἠπειρος ἐκείνη εἶναι παλυσχημονεστάτη, ἐνῶ ἡ Ἀσία εἶναι σύσσωμος καὶ ἀδιαμέλιτος, καὶ ἡ Ἀφρική ἐντελῶς ἀσχήμων καὶ ἄμορφος. Ἐνεκα τούτου καὶ ἡ Ἀφρική οὐδεμίαν ἔχει χερσόνησον, καὶ τὰ ἐνδότερα αὐτῆς κεῖνται μακρὰν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ γίνονται πολὺ δυσπρόσιτα.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ὄρεων, τῶν πεδιάδων, τῶν ποταμῶν, καὶ τῶν λιμνῶν τῆς Ἀφρικῆς.

1.) Τῆς Ἀφρικῆς εἶναι μόνον τὰ παράλια γνωστότερα· τὰ δὲ ἐνδότερα γνωρίζονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· πολλὰ δὲ αὐτῆς μέρη εἶναι παντάπασιν ἄγνωστα.

2.) Ὡς εἰκάζεται πρὸς νότον τῆς γραμμῆς, τῆς φερομένης ἀπὸ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας μέχρι τοῦ Γουαρδαφουτου, κατέχει τὴν Ἀφρικὴν ἐν καὶ μόνον συνεχῆς σύστημα ὄρεων, τὸ ὁποῖον σκεπάζει ὅλον τὸ βῆθὲν μέρος καὶ ἀφίνει εἰς τὴν παραλίαν στενὰς πεδινὰς ταινίας, αἵτινες κατὰ τόπους ἔχουν διαφόρους ὀνομασίας. Τὰ ὄρη ταῦτα ὑψοῦνται κλιμακωτὰ ἀπὸ τῆς παραλίας εἰς σχῆμα σειρῶν, αἵτινες χωρίζουν ἀπ' ἀλλήλων ὑψηλὰς πεδιάδας. Τὸ ὕψος αὐτῶν συμπεραίνεται ἀπὸ 2500 μέχρι 3500 πήχεων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θάλασσης. Τὸ βόρειον δὲ μέρος τοῦ ὄρεινοῦ τούτου συστήματος ὀνομάζεται Σελήνια ὄρη.

3.) Εἰς τὸ βορειοανατολικὸν ἄκρον τοῦ ῥηθέντος ὀρεινοῦ συστήματος ἀνυψοῦνται μέχρι 3000 πήχεων παρὰ τὸν πορθμὸν Βάβ-ἐλ-Μανδῆβ τὰ Ἄβυσσινικὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα φθά-
νουν ἕως τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. Εἰς δὲ τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον παράκεινται, κατέχοντα τὴν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας μέχρι τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου χώραν, τὰ Σουδανικὰ ὄρη, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος εἶναι μέτρια. Ἀφίγουν δὲ τὰ ὄρη ταῦτα παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπίσης στενάς πεδιάδας, τῶν ὁ-
ποίων ἢ μὲν πρὸς νότον λέγεται βόρειος Γουϊνέα, ἢ δὲ πρὸς δυσμὰς Σενεγαμβία. Κατέχουν δὲ τὰ ἤδη ῥηθέντα ὄρη 334000 τετρ. μιλ. ἐπιφάνειαν.

4.) Πρὸς βορρᾶν τῶν ὀρέων τούτων, ἀπὸ τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Ἀραβίου κόλπου, ἐκτείνεται δι' ὅλης τῆς ἠπείρου μία καὶ μόνη χαμηλὴ πεδιάς, κατέχουσα 130000 τετραγ. μίλια. Ἡ πεδιάς αὕτη εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ξηρὰ, ἀμμοῦδης, καὶ ἔρημος, κατεσπαρμένη ὅμως ἀπὸ καρποφόρα μέρη, λεγόμενα αὐάσεις, καὶ ὀνομάζεται Σαχάρα. Τὸ ἀνατολικὸν ὅμως μέρος αὐτῆς ἔχει διάφορον φύσιν, εἶναι καρποφόρον, καὶ ἀπαρτίζει τὴν πεδιάδα τοῦ Νεῖλου, ἧτις εἶναι μάλιστα τὸ πέμπτον τῆς ὅλης πεδιάδος. Προχωρεῖ δὲ ἡ Σαχάρα κατὰ τὴν μεγάλην Σύρτιν καὶ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος μέχρι τῆς Μεσογείου.

5.) Βορειότερον τῆς πεδιάδος ταύτης παρὰ τὴν παραλλίαν τῆς Μεσογείου κεῖνται δύο μεμονωμένα συστήματα ὀρέων, τὸ Μαυριτανικὸν καὶ τὸ Κυρηναικόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Σολόεντος μέχρι τῆς μεγάλης Σύρτews, σύγκειται ἀπὸ διαφόρους σειρὰς ὀρέων, καὶ ἔχει κορυφὰς ἕως 3500 πήχ. ὕψους. Τρεῖς τῶν σειρῶν αὐτῶν ὀνομάζονται μὲν τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἄτλας. Τὸ δὲ Κυρηναικὸν κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τῆς μεγάλης Σύρτews, καὶ ἔχει μικρὰς διαστάσεις.

6.) Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀφρικῆς πολλὰ ὀλίγους γνωρίζομεν, καὶ τούτους ὄχι ἐντελῶς. Φαίνεται δὲ, ὅτι ἡ ἠπειρος αὕτη δὲν ἔχει πλοῦτον ὑδάτων, καὶ ὅτι εἶναι ἐνγενεῖ ἀνυδρὸς, ἐκ τῶν γνωστοτέρων ποταμῶν αὐτῆς εἶναι ὁ Νεῖρος, ὁ Σενεγάλης, ὁ Γαμβίας, καὶ ὁ Νεῖλος.

7.) Ὁ Νίγρος πηγάζει εἰς τὰ Σουδανικὰ ὄρη, ῥέει δι' αὐτῶν, καὶ μετὰ κυκλοτερῆ δρόμον ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας. Πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Νίγρου πηγάζουν ὁ Σενεγάλης καὶ ὁ Γαμβίας, οἵτινες διευθυνόμενοι πρὸς δυσμὰς ῥέουν παραλλήλως, καὶ ἐκβάλλουν, ὁ μὲν εἰς βορειότερον, ὁ δὲ ἄλλος νοτιώτερον τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου.

8.) Ὁ Νεῖλος συγκροτεῖται ἐκ τοῦ λευκοῦ Νεῖλου (Βαχέρ Ἀβιάδ), τοῦ ὁποῦ αἱ πηγαὶ ὑποσθενται εἰς τὰ Σεληναῖα ὄρη, καὶ τοῦ κυανοῦ Νεῖλου, πηγάζοντος εἰς τὰ Ἀβυσσινικὰ ὄρη, καὶ διαρρέοντος τὴν Τσανην λίμνην. ῥέει δὲ ἐπὶ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ χύνεται διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος, σχηματίζων Δέλτα. Ὁ Νεῖλος πληρούμενος κατ' ἔτος τακτικῶς περὶ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, ποτίζει τὴν χώραν, δι' ἧς ῥέει, καὶ παρέχει εἰς αὐτὴν τὴν γονιμότητα, διὰ τῆς ὁποίας διακρίνεται ἀπὸ τὴν Σαχάραν.

9.) Ἐκ τῶν γνωστῶν λιμνῶν τῆς Ἀφρικῆς ἄξια λόγου εἶναι ἡ Τσαάδη, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ὡς λέγουσι, ἀπαρρέουν εἰς τὸν Νίγρον· καὶ ἡ Μαράβη, τῆς ὁποίας ἡ μὲν ὑπαρξίς θεωρεῖται βεβαία, αἱ δὲ λοιπαὶ σχέσεις, εἶναι εἰσέτι ἄγνωστοι.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν κλιματικῶν σχέσεων τῆς Ἀφρικῆς, καὶ περὶ τῶν φυλετικῶν, θρησκευτικῶν, καὶ κοινωνικῶν σχέσεων τῶν κατοίκων αὐτῆς.

1.) Ἡ θέσις τῆς Ἀφρικῆς νοτιώτερον τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, περὶ τὸ μέσον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, παρέχει εἰς αὐτὴν διαφόρους κλιματικὰς σχέσεις ἀπὸ ἐκείνας, τὰς ὁποίας παρετηρήσαμεν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν. Καθότι εἰς μὲν ταύτας γίνεται ἡ ἐλάττωσις τῆς θερμότητος ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ πάντα τὰ βορειότερον κείμενα ἔχουν καὶ ψυχρότερον κλίμα ἀπὸ τὰ νοτιώτερον κείμενα. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὁμοίως συμβαίνει ἡ ἐλάττωσις τῆς θερμότητος ἀπὸ τὸ μέσον καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον, ὥστε τὰ μὲν μέσα αὐτῆς

έχουν θερμότερον κλίμα, τὰ δὲ βόρεια καὶ τὰ νότια ἄκρα εὐκραέστερον.

2.) Ὀλόκληρος λοιπὸν ἡ Ἀφρικὴ πίπτει ἕνεκα τῆς νοτίου θέσεώς της εἰς μίαν μόνην ζώνην, τὴν τῆς βροχῆς, καὶ δὲν φθάνει οὔτε τὰ πρὸς βορρᾶν οὔτε τὰ πρὸς νότον ὄρια τῆς ζώνης ταύτης. Διακρίνονται δὲ ἐντὸς τῆς ζώνης αὐτῆς δύο φυτικά ζῶναι, ἡ τῆς βανάνης, κατέχουσα τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἡ τῶν εὐγενῶν ὀπωρῶν, περιοριζομένη εἰς τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια ἄκρα τῆς ἡπείρου. — Τὰ ὄρια τῶν κλιματικῶν ταινιῶν εἶναι ἄγνωστα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χαρακτήρ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἠπειρωτικός, διὰ τοῦτο ὑπάρχει εἰς αὐτὴν ὑπερβολὴ τοῦ καύσονος τοῦ θεροῦ, καὶ ἀσύμμετρος ἐλάττωσις τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος, ὅθεν πηγάζει περισσότερα ξηρασία τοῦ ἀέρος καὶ στέγνωσις τοῦ ἐδάφους.

3.) Τὸ μονόμορφον τῶν τοπικῶν καὶ κλιματικῶν σχέσεων τῆς Ἀφρικῆς ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὰ φυτὰ καὶ εἰς τὰ ζῴα της, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν μεγάλην ποικιλίαν· ἀλλ' ὅμως τὰ μὲν ζῴα διακρίνονται κατὰ τὴν ἀλκὴν καὶ τὴν ἀγρίωσιν· τὰ δὲ φυτὰ, ἂν καὶ ὄχι τόσον κολοσσαία, ὡς τὰ τῆς Ἀσίας, εἶναι ἀρωματικώτερα. Ἀνήκουν δὲ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Ἀφρικὴν τὰ ἐφεξῆς ζῴα, ἡ καμηλοπάρδαλις ἢ γιράφη, ὁ ἔναγρος, ἡ στρουθοκάμηλος, καὶ ἄλλα.

4.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀφρικῆς, ἀναβαίνων εἰς 122 ἑκατομ., εἶναι μικράτατος, παραβαλλόμενος πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῆς, καὶ ἐπομένως ἡ ἡπείρος πολλὰ ὀλίγον κατοικημένη· διότι εἰς ἕκαστον τετραγωνικὸν μίλιον κατοικοῦν μόλις 220 κάτοικοι. Καλλίτερα κατοικημένοι εἶναι αἱ παράλιοι καὶ αἱ παραποτάμιοι χώραι· πρὸ πάντων δὲ ἡ παρὰ τὸν κάτω Νεῖλον.

5.) Ἐκ τῶν κατοικῶν τῆς Ἀφρικῆς ἀνήκουν τὰ $\frac{3}{4}$ εἰς τὴν Ἀφρικανικὴν φυλὴν· τὸ δὲ λοιπὸν τέταρτον, διατρίβον κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ βόρεια παράλια, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς ὁμογλωσσίας, καὶ ἐκ τῆς Ταταρικῆς. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς εἶναι οἱ Ἄραβες (Βεδουῖνοι καὶ Φελλάχοι) διαμένοντες εἰς τὰς δυτικὰς κα-ακλίσεις τῶν Μαυριτανικῶν ὀρέων, εἰς τὰ παράλια τοῦ

Λιβυκού πελάγους, και παρά τὸν κάτω Νεῖλον· οἱ Ἀβυσι-
νιοὶ, καὶ οἱ Κόπται ἢ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων.
Πρὸς δὲ τούτοις Ἐθραῖοι, καὶ διάφοροι ἐκ τῆς Εὐρώπης
ἀποικοί. Ἐκ δὲ τῆς Υαταρικῆς δικτρίθουν εἰς τὴν Ἀφρικὴν
παρά τὸν Νεῖλον καὶ τὰ παράλια τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους
Ὅσμάνοι καὶ Τουρκομάνοι.

6.) Ἡ Ἀφρικανικὴ φυλὴ διαιρεῖται ἴσως εἰς τρεῖς ὁμοθνίας.

α.) Τὴν Λιβυκὴν ἢ τὴν Βερβερικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν κατα-
ριθμοῦνται τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα κατοικοῦν τὴν βόρειον Ἀφρικὴν
μέχρι τοῦ Νίγρου καὶ τῶν Ἀβυσινικῶν ὄρεων. Ἀξιολογώτερα
τῶν ἐθνῶν τούτων εἶναι οἱ Καθύλαι, οἱ Τίββοι, οἱ
Τουάριοι, καὶ πολλὰ ἄλλα.

β.) Τὴν Αἰθιοπικὴν ἢ Νεγρικὴν, κατέχουσιν τὸ
λοιπὸν μέρος τῆς ἡπείρου μέχρι τῶν νοτίων μερῶν αὐτῆς· εἰς
ταύτην καταλέγονται οἱ Φουλάχοι, οἱ Μανδίγγοι,
οἱ Ἀσσάντιοι, καὶ ἄλλα ἔθνη κατοικοῦντα τὰ Σουδα-
νικὰ ὄρη μέχρι τῆς Τσαάδης λίμνης· τὰ Κογγικὰ ἔθνη εἰς
τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ὀρεινῆς Ἀφρικῆς, καὶ οἱ Γάλλοι, οἱ
Σομαύλιοι, οἱ Μοζάμβικοὶ κτλ, κατοικοῦντες τὴν
ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς.

γ.) Τὴν τῶν νοτίων Ἀφρικανικῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα
κατέχουν τὰ νότια μέρη τῆς Ἀφρικῆς. Εἶναι δὲ ταῦτα οἱ Κά-
φροι πρὸς ἀνατολὰς, καὶ οἱ Ὄττεντότοι πρὸς δυσμὰς.

7.) Αἱ διαφοραὶ ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν ὁμοθνιῶν τῆς Ἀφρι-
κανικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐθνῶν μιᾶς
καὶ τῆς αὐτῆς ὁμοθνίας εἶναι μεγάλαί. Οὕτω π. γ. οἱ Λίβυες
ἔχουν ἐν γένει τὴν μορφήν τῆς Καυκασίας φυλῆς· οἱ δὲ Κά-
φροι καὶ οἱ Ὄττεντόται δὲν ἔχουν οὔτε τῆς Καυκασίας, οὔτε
τῆς Ἀφρικανικῆς φυλῆς τὸν τύπον. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ Νεγρικὰ
ἔθνη διαφέρουν ποικιλοτρόπως ἀπ' ἀλλήλων· καθότι ἄλλα μὲν
παρουσιάζουν τέλειον τὸν τύπον τῶν Νέγρων· ἄλλα δὲ ἔχουν
τὸν σχηματισμὸν τοῦ κρανίου, δὲν εἶναι ὁμοῦς χρώματος με-
λανοῦ· καὶ ἄλλα πάλιν ἔχοντα χρῶμα μέλαν διακρίνονται διὰ
τὴν ἐντέλειαν τοῦ τύπου τῆς Καυκασίας φυλῆς εἰς τὸν σχη-
ματισμὸν τοῦ κρανίου καὶ τοῦ προσώπου.

"Ὁ Πολυμήδης"

8.) Οἱ πλείστοι τῶν Ἀφρικανῶν εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς βάρβαρον καὶ κτηνώδη εἰδωλολατρείαν, χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν ἰδέαν ἐνὸς ὑπεράτατου ὄντος· θεωροῦν δὲ ὡς ἀνάτατον ὃν εἰς τὴν φύσιν τὸν ἄνθρωπον, καθ' ἕσον ἔχει τὴν δύναμιν διὰ μαγείας καὶ γοητείας νὰ ὑποτάσῃ εἰς τὴν θέλησίν του τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. — Οἱ τὰ βόρεια μέρη τῆς ἡπείρου κατοικοῦντες, κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἄραβες, οἱ Ὄσμανοὶ, οἱ πλείστοι τῶν Λιβύων, οἱ Φουλάχοι, οἱ Μανδίγγοι, καὶ ἄλλα τῶν βορείων ἔθνων, πρεσβεύουν τὸν μωαμεθανισμόν. Εἰς δὲ τὸν χριστιανισμόν ἀνήκουν ἐκτὸς τῶν σχεδὸν ἀπαστατησάντων Ἀβυσσινίων, τῶν Κοπτῶν, καὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀποίκων, οἱ γότιοι ὅτεντότοι καὶ μικροὶ ἀριθμοὶ Νέγρων εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀποικίας, ἐν γένει $\frac{1}{20}$ τοῦ πληθυσμοῦ περίπου τῆς Ἀφρικῆς.

9.) Μέγα μέρος τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς ζῆ αὐτομάτως, ἢ διάγει νομαδικὸν βίον, τρεφόμενον ἐκ τῆς θήρας, ἐκ τῆς κτηνοτροφίας καὶ ἐκ τοῦ πολέμου. Εἰς τινὰ ὁμοίως μέρη, ὡς εἰς τὰς Σουδανικὰς χώρας, ἀνεπτύχθη διὰ τῆς ἐπιβροῆς τοῦ μωαμεθανισμοῦ ἰδιαίτερός τις πολιτισμὸς, ὅστις γίνεται δῆλος εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, εἰς τὴν τελειοποίησιν χειροτεχνιῶν τινῶν, εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου, καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἡ γεωργία ἀσκεῖται εἰς τὴν παρὰ τὸν Νεῖλον χώραν, τὴν Ἀβυσσινίαν, τὰς Σουδανικὰς χώρας, τὴν τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, περιοριοζομένη ἐξ ἐνὸς μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς χώρας, ἐξ ἄλλου δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀσφαλείας. Ἡ μεταλλουργία καὶ ἡ βιομηχανία δὲν ἐλλείπουν ἐντελῶς. Τὸ ἐμπόριον μὲ τὰ προϊόντα τοῦ τόπου (καφὲν, ζάχαρι, ὄρυζαν, φοίνικας, φοινικέλαιον, κόμμι, βαμβάκιον, διάφορα φάρμακα, ἔυλα πολύτιμα, ἐλεφάντινον ὀστοῦν, δέρματα, πτερὰ στρουθοκαμήλου, μόσχον, χρυσῖτιν ἄμμον, δούλους κ. τ. λ.) εἶναι σημαντικόν, καὶ γίνεται εἰς μὲν τὰ παράλια διὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν, εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα διὰ τῶν Ἀράβων, τῶν Μανδίγγων, καὶ τῶν Φουλάχων. Ἡ ἔλλειψις ὁμοίως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, καὶ ἡ βαρβαρότης τῶν κατοίκων θέτουν εἰς τὴν ἀνάπτυξίν του ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀφρικῆς οὐδέμιαν λαμβάνουσι ἐκπαίδευσιν, ἐκτὸς τῶν

μωχμεθανῶν· ἀλλὰ καὶ εἰς τούτους περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κορανίου.

10.) Αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς οὐδεμίαν ἔλαβον ἀνάπτυξιν. Οἱ πολιτικοὶ δεσμοὶ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς μικρὸν τινα πολιτισμὸν ἐχούσας χώρας εἶναι πατριαρχικοὶ, καὶ διὰ τοῦτο ἀσθενεῖς. Ἔτι δὲ ἀσθενέστεροί καὶ ἀτελέστεροί εἶναι οἱ φυλετικοὶ δεσμοὶ εἰς τὰ λοιπὰ εἰδωλολατρικὰ ἔθνη τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου. Ἐντόπιοι χριστιανικαὶ πολιτεῖαι δὲν ὑπάρχουν, εἰμὴ λειψανά τινα εἰς τὴν Ἀβουσσινίαν. Ἡ δοκιμὴ πρὸς σύστασιν χριστιανικῆς πολιτείας εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν εὐρίσκεται εἰς τὰ σπάργανα.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῶν πολιτικῶν σχέσεων τῶν κατοίκων
τῆς Ἀφρικῆς.

1.) Ἐκ τῶν πολιτειῶν, αἵτινες εἶναι συστημένοι εἰς τὴν Ἀφρικὴν, πολλὰ ὀλίγα εἶναι ἄξια λόγου. Τοῦτο δὲ προέρχεται, διότι α.) ἡ ἡπείρος εἶναι ἀμορφος καὶ ἀδιαμέλιστος· β.) τὸ νότιον ὄρεινόν μέρος αὐτῆς εἶναι πανταχόθεν περικλεισμένον, καὶ καθίσταται ἀπρόσιτον· γ.) ἡ Σαχάρα ἀποχωρίζει τὰ διάφορα μέρη, παρέχουσα τὰ πλεῖστα ἐμπόδια εἰς τὴν συγκοινωνίαν. Κωλύματα πρὸς τούτοις εἰς τὴν πρὸς τὸν πολιτισμὸν πρόοδον τῶν κατοίκων τῆς ἡπείρου ταῦτα εἶναι ἡ φύσις αὐτῶν, ἡ θρησκεία, καὶ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Μοναδικὴν ἐξαίρεσιν τῶν ῥηθέντων ἀποτελεῖ ἡ Αἴγυπτος.

2.) Αἱ σημαντικώτεραι πολιτεῖαι τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἡ Ἀφρικανικὴ Τουρκία, ἡ Μαυριτανία, αἱ Σουδανικαὶ πολιτεῖαι, ἡ πολιτεία τῶν Ἀσαντίων, ἡ Ἀβουσσινία, ἡ Λιβερία, καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι.

3.) Ἡ Ἀφρικανικὴ Τουρκία, ἔχουσα μέγεθος 30000 τετρ. μιλ. περίπου, συνίσταται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον (5400 τετρ. μιλ.) κειμένην παρὰ τὸν κάτω Νεῖλον, καὶ περιέχουσαν ἀξιολόγους πόλεις τὸ ΚΑΪΡΟΝ (300000 κκτ.) καὶ τὴν ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ — ἀπὸ τὴν Νουβίαν, πρὸς νότον τῆς Αἴ-

γόπτου παρά τὸν μέσον Νεῖλον, ἥτις ἔχει 14000 τετρ. μιλ. ἑκτασιν, καὶ ἐπίσημον πόλιν τὴν ΣΕΝΝΑΛΪΡΗΝ — ἀπὸ τῆς σατραπείας τῆς Τριπόλεως καὶ τοῦ Τύνητος, κειμένης παρά τοὺς κόλπους τῶν Σύρτεων. Πρωτεύουσαι αὐτῶν εἶναι ἡ Τρίπολις καὶ ὁ ΤΥΝΗΣ.—Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν βηθεισῶν χωρῶν.

4.) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀφρικανικῆς Τουρκίας συμποσοῦται περίπου εἰς 7900000 κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναλογοῦν εἰς μὲν τὴν Αἴγυπτον τρία ἑκατομ. εἰς δὲ τὴν Νοβίαν δύο, εἰς τὴν Τρίπολιν ἓν, καὶ εἰς τὸν Τύνητα τὸ λοιπὸν 1900000. Ἀπαρτίζεται δὲ ὁ πληθυσμὸς ἀπὸ Ἀραβας, Κόπτας, Λίβυας, Ὄσμάνους καὶ Τουρκομάνους.— Ἐκ τούτων οἱ μὲν Λίβυες, οἱ Κόπται, καὶ οἱ Ἀραβες Φελλάχοι εἶναι γεωργοί· οἱ δὲ Ἀραβες Βεδουῖνοι καὶ Τουρκομάνοι νομάδες. Καλῶς καλλιεργημένη γῆρα εἶναι ἡ εὐφορος πεδιάς τοῦ Νεῖλου, ἥτις καὶ ποικίλα προϊόντα ἔχει, καὶ ἀρκετὸν πληθυσμὸν. Ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐκτὸς τῶν χριστιανῶν Κοπτῶν, πρεσβεύουν τὸν μωαμεθανισμόν, καὶ κυβερνῶνται αὐθαρέτως ἀπὸ σατράπης (τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἴγυπτου, τὸν σατράπην τῆς Τριπόλεως, τὸν βέην τοῦ Τύνητος), οἵτινες ὑπατάσσονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον εἰς τὸν Σουλτάνον.

5.) Ἡ Μαυριτανία (Μαρόκκον), κατέχουσα τὸ δυτικὸν μέρος τῶν Μαυριτανικῶν ὀρέων, ἔχει 13700 τετρ. μιλ. μέγεθος, (Φυσικαὶ ἰδιότητες τῆς χώρας), πρωτεύουσαν τὸ ΦΕΖ (85000 κατ.), καὶ κατοικεῖται ἀπὸ ὀκτῶ ἑκατομ. κατοίκων, οἵτινες εἶναι Ἀραβες, Λίβυες, Ἑβραῖοι, Τοῦρκοικτλ., καὶ καταγίνονται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ ὀλίγον εἰς τὴν γεωργίαν. Ἡ βιομηχανία παρέχει τινὰ μόνον προϊόντα ἀξία λόγου. Τὰ δὲ ἐμπόριον πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς καὶ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι σημαντικόν. Ἡ κυβέρνησις εἶναι δεσποτικῆ.

6.) Ἐκ τῶν Σουδανικῶν πολιτειῶν ἀξιόλογοι εἶναι ἡ πῶν Φουλάχων ἢ Φελλατῶν (12000 τετρ. μιλ.) μὲ 10 ἑκατομ. κατοίκων, καὶ τὴν πρωτεύουσαν Σακατοῦν καὶ ἡ τοῦ Βορνοῦ παρά τὴν Τσάδην λίμνην (14000 τετρ. μιλ.) μὲ 7—8 ἑκατ. ψυχῶν, καὶ τὰς πόλεις Βαζοῦ καὶ Ἀγγορνό.

7.) Ἡ Ἀσσαντικὴ πολιτεία, ἡ κραταιοτάτη ἄλλων τῶν ἑλλων δεσποτειῶν κατὰ τὴν παραλίαν τῆς βορείου Γουϊνέας, ἔχει 2 ἑκατομ. ἀμέσων ὑπηκόων, καὶ ἄλλα τόσα ὑποτελῶν.

8.) Εἰς τὴν Ἀβουσσινίαν ὑπάρχουν τῶρ τὰ λείψανα μόνον ἑνὸς χριστιανικοῦ, ἄλλοτεκρατικοῦ καὶ ἀκμάζοντος, βασιλείου. Ὁ αὐτοκράτωρ (Νέγος), ὅστις ἐδρεύει εἰς τὴν Γουδάρην, ἀπέλευσε πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ οἱ σατράπαι αὐτοῦ δεσπόζουν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κράτους. Δυνατώτεροι τούτων εἶναι ὁ σατράπης τῆς Τίγρης, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Σόας. Ἐνεκα δὲ τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἐπέσεν ἡ χώρα μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς παρακμὴν.

9.) Πολλὰ ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων κατέχουν διάφορα μέρη εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς· ἀλλ' ὀλίγα ἔχουν λόγου ἀξίας ἀποικίας. Ἡ Δανία καὶ ἡ ὀλλανδία ἔχουν ἐμπορικούς τινας σταθμούς εἰς τὰ παράλια τῆς Γουϊνέας. Ἡ Ἰσπανία κατέχει ὀχυρώματά τινα εἰς τὴν βόρειον παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς μὲ 2500 κατοίκων· καὶ τὰς νοτίους Κανάριους (152 τετρ. μίλ.), ἐχούσας πληθυσμὸν 260000, ἐξ Ἰσπανῶν, Νέγρων, καὶ Μουλατρῶν συγκεϊμένον, καὶ καταγινόμενον εἰς τὴν γεωργίαν. Εἶναι δὲ οἱ κάτοικοι οὗτοι δυτικῆς θρησκείας, καὶ λαλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

10.) Ἀξιολογώτεροι τῶν ἀποικίων εἶναι αἱ Γαλλικαί, αἱ Βρετανικαί, καὶ αἱ Πορτογαλλικαί.

α.) Αἱ Γαλλικαὶ ἀποικίαι σύγκεινται ἀπὸ τὴν Ἀλγερίαν (200 τετραγ. μίλ.), κειμένην μεταξὺ τῆς Μαυριτανίας καὶ τῆς Τριπόλεως εἰς τὴν βόρειον παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, καὶ περατουμένην πρὸς νότον εἰς τὴν ἔρημον ἀπὸ τὴν Σενεγαλίαν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὀμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν νῆσον Βουρβῶνα. Ἡ Ἀλγερία, κατοικοῦμένη ὑπὸ δύο ἑκατομ. κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰς 60000 Εὐρωπαῖοι, ἔχει γῆν κερποφόρον καὶ ἀξιόλογα προϊόντα· ἀλλ' ὁ συνεχὴς πόλεμος, τὸν ὁποῖον διατηρεῖ ὁ πολεμικὸς χαρακτὴρ τῶν ἐντοπίων κατοίκων, ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, καὶ τὴν πρῶδον τοῦ τόπου. Ἐκτὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν οἱ λοιποὶ κάτοικοι εἶναι Ἀραβες καὶ Λίβυες. — Ἡ Βουρβῶν ἔχει 120000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων 70000 Νέγροι.

Β.) Η Βρετανία εξουσιάζει εις τὴν Ἀφρικὴν τὴν χώραν τοῦ ἀκρωτηρίου, ἔχουσαν 6000 τετρ. μιλ., καὶ 160000 κατοίκους, Νέγρους (Λιθόπας), Ὀττεντότους, Ὀλλανδοὺς, καὶ ἄλλους Εὐρωπαίους τὴν Σενεγαμβίαν μὲ 50000 κατ. Λιθόπας τὴν νῆσον τοῦ ἀγίου Μαυρικίου μὲ 174000 κατοίκους, κατὰ τὸ πλεῖστον Λιθόπας, Μουλάτρας, Μαλαίους, καὶ Γάλλους καὶ τὴν ἀγίαν Ἑλένην, ἥτις χρησιμεύει ὡς σταθμὸς διὰ τὰ εἰς τὰς Ἰνδίας πλέοντα πλοῖα.

Γ.) Η Πορτογαλία κατέχει τὰς βορείους Καναρίους, τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς 116000 κατοίκων, ὁμοίων κατὰ τὸ γένος καὶ τὴν θρησκείαν μὲ τοὺς κατοίκους τῶν νοτίων Καναρίων τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου μὲ σταθμοὺς τινας ἀπέναντι εἰς τὴν Σενεγαμβίαν, καὶ 70000 κατοίκων Πορτογάλων, Λιθόπων, καὶ Μουλατρῶν τὴν νῆσον τοῦ ἀγίου Θωμᾶ ἐκ τῶν νήσων τῆς Γουϊνέας τὴν Ἀγγόλαν εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νοτίου Ἀφρικῆς, καὶ τὴν Μοζαμβίκην εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀπέναντι τῆς Μαδαγάσκαρας. Αἱ τελευταῖαι ἀποικίαι αὗται ἔχουν 660000 κατοίκους Πορτογάλους, ἀποκατασταθέντας χάριν ἐμπορίου.

Δ.) Πρὸς ταύτας συγκαταλέγεται καὶ ἡ μικρὰ δημοκρατία Ἀβερρία, μὲ 5000 ἀπελευθέρους Λιθόπας χριστιανούς, ἥτις ἐσυστήθη μὲ τὸν σκοπὸν τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Ἀφρικανούς διὰ τῶν ὁμοούλων αὐτῶν.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

THE

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

—

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς Αὐστραλίας, Ὠκεανίτιδος, ἢ Πολυνησίας.

1.) Πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν τῆς Ἀσίας καὶ τῶν Ἰνδικῶν νήσων κεῖται μικρὰ τις ἤπειρος, ἣτις ὀνομάζεται νέα Ὀλλανδία, καὶ σχηματίζει, μαζί με τὴν μεγάλην πληθὺν τῶν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς ἐντὸς τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ κειμένων νήσων, τὸ τέταρτον μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον λέγεται Αὐστραλία, Ὠκεανίτις, ἢ Πολυνησία, καὶ εἶναι ἰσομέγεθες σχεδὸν μετὰ τὴν Εὐρώπην.

2.) Ἡ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καθὼς καὶ ἡ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον διάστασις τοῦ μέρους τούτου τοῦ κόσμου εἶναι μεγάλη. Ἐπειδὴ ὁμοίαι διαστάσεις αὗται δὲν ἀνήκουν εἰς μίαν μόνην καὶ συνεχῆ ἤπειρον, διὰ τοῦτο καὶ τὸ μέγεθος, τὸ ὁποῖον κατέχει ἡ Αὐστραλία εἶναι μικρόν· καθότι ἡ μὲν νέα Ὀλλανδία ἔχει 138000 τετρ. μίλια· ὅλαι δὲ αἱ εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἀνήκουσαι νῆσοι 22000 τετρ. μίλ. μόνον.

3.) Ἡ νέα Ὀλλανδία βρέχεται ἀπὸ δύο ὠκεανούς, τὸν εἰρηνικὸν καὶ τὸν Ἰνδικόν, οἵτινες δὲν σχηματίζουν κόλπους ἀξιολόγους, εἰμὴ μόνον τὸν τῆς Καρπενταρίας (ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ), ἀποτέμνοντα πρὸς ἀνατολὰς τὴν ἠμῶν νησιῶν χερσόνησον, καὶ τὸν Αὐστραλικὸν πρὸς νότον (ὑπὸ τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ). Τὸ σχῆμα τῆς νέας Ὀλλανδίας εἶναι ἀπλοῦν, μανόμορφον, καὶ ἡ παραλία τῆς ὀλίγον διατετραμημένη. Τὸ βορειότατον ἀκρωτήριο αὐτῆς εἶναι τὸ Ἐβόρακον, καὶ ἀπέχει ἀπὸ τὸ νοτιώτατον τὸ Βελσόβιον, 130 μίλια· τὸ δὲ δυτικώτατον, ἡ Στίππη, ἀφισταμένη ἀπὸ τὸ ἀνατολικώτατον, τὸ Ἀμμῶδες, 550 μίλ.

Α.) Τῆς νέας Ὀλλανδίας εἶναι μόνον αἱ παράλιαι χῶραι γνωστότεραι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν διαφόρους ὀνομασίας καὶ ἡ μὲν νοτιοανατολικὴ ὀνομάζεται νέα νότιος Οὐαλία, αἱ δὲ λοιπαὶ ἄλλως. Τὰ ἐνδότερα τῆς ἠπείρου εἶναι ἄγνωστα. Καθόσον ὅμως εἰκάζεται, φαίνεται, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς σχηματίζει ἐν γένει μίαν στεπποεὶδῆ μονόμορφον πεδιάδα, ἄνευ σημαντικῶν ἀνωμαλιῶν, τὴν ὁποῖαν περιστοιχοῦν τὰ κατὰ τὴν παραλίαν διατεινόμενα ὄρη. Τούτων γνωστότερα εἶναι τὰ εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν παραλίαν κείμενα, τὰ ὁποῖα φθάνουν ἕως 2700 πῆχ. ὕψος. Ἐκ τῶν ποταμῶν γνωστότεροι εἶναι ὁ Ἰκσούριος, καὶ ὁ Οἰντερος, οἵτινες ἐκ τῶν ἐνδότερων ρέουν πρὸς ἀνατολὰς, διασχίζοντες βαθύτατα τὰ ὄρη καὶ ὁ Μοιρράλιος, ὅστις συγκροτούμενος ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους διαρρέει τὸ ἐσωτερικὸν, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Αὐστραλικὸν κόλπον, σχηματίζων λίμνην. Φαίνεται δὲ ὅτι ἕνεκα τῆς θέσεως τῶν ὄρεων τὰ ὕδατα τῶν ἐνδότερων μερῶν τῆς νέας Ὀλλανδίας λιμνάζοντα σκεπάζουν κατὰ καιροὺς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας.

Β.) Ἡ νέα Ὀλλανδία ἀνήκει ὁλόκληρος εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς, καὶ μόνον τινὰ τῶν ὄρεων αὐτῆς πίπτουν εἰς τὴν ταινίαν τῆς βροχῆς καὶ χιόνος, καὶ εἰς τὴν τῆς ἀενάου χιόνος. Ἔνεκα ὅμως τοῦ μικροῦ μεγέθους τῆς ἠπείρου μετριάζεται καὶ τροπολογεῖται πολὺ τὸ κλίμα διὰ τῆς περικυκλώσεως θαλάσσης. Ἐλαττοῦται δὲ εἰς τὴν ἠπειρὴν ταύτην ἡ θερμότης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ δύο διάφοροι φυσικαὶ ζῶναι δεικνύουν τὴν ἐλάττωσιν ταύτην. Εἶναι δὲ αἱ φυτικαὶ αὗται ζῶναι α) ἡ τῶν φοινίκων, περιλαμβάνουσα σχεδὸν τὸ πρὸς βορρᾶν ἡμισυ τῆς ἠπείρου καὶ β) ἡ τῶν εὐγενῶν ὀπωρῶν καὶ τῶν δημητριακῶν καρπῶν, κατέχουσα τὸ λοιπὸν ἡμισυ. Ὅπως δὲ αἱ τοπικαὶ καὶ φυσικαὶ σχέσεις τῆς νέας Ὀλλανδίας εἶναι ὀλιγώτερον διακεκριμέναι καὶ διάφοροι ἀπὸ τὰς τῶν λοιπῶν ἠπειρῶν, παρομοίως εἶναι διάφορα καὶ ἰδιόμορφα τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ τῆς. — Ἐλλειψίς κατοικιδίων ζῴων, δημητριακῶν καὶ ἄλλων ἐπωδιδίων καρπῶν.

β) Αἱ νῆσοι τῆς Αὐστραλίας κεῖνται πρὸς ἀνατολὰς τῆς νέας Ὀλλανδίας ἐντὸς τοῦ εἰρηγικῆς ὠκεανοῦ, καὶ εἶναι αἱ πλε-

σται μικρά. Σημαντικώτερα αὐτῶν εἶναι ἡ νέα Γουϊνέα, (11000 τετρ. μίλ.) πρὸς βορρᾶν τῆς νέας Ὀλλανδίας, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆν διὰ τοῦ Τοβόσεσιου πορθμοῦ· ἡ νέα Σεελάνδη (2000 τετρ. μίλ.) πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν αὐτῆς, σχηματιζομένη ἀπὸ δύο νήσους· καὶ ἡ Βανδισμενὴ (1200 τετρ. μίλ.) ἀπέναντι τοῦ Βιλσονείου ἀκρωτηρίου, χωριζομένη ἀπὸ τὴν νέαν Ὀλλανδίαν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βάσσοου. Ἡ λοιπὴ πλεθὺς τῶν νήσων διαμερίζεται εἰς διαφόρους σειρὰς καὶ συστάδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἄξιαι σημειώσεως εἶναι αἱ Σανδβίχσειαι νῆσοι (τῶν ὁποίων μεζῶν ἡ Ὄβαίχη), καὶ αἱ τῆς Ἐταϊρείας, τῶν ὁποίων σημαντικώτερα ἡ Ταχίτη.

7.) Ἐκ τῶν νήσων τούτων ἔλλαι μὲν, καὶ μάλιστα αἱ μεγαλύτεραι, εἶναι βουνώδεις καὶ ὑψηλαί, ὡς ἡ νέα Γουϊνέα, ἡ νέα Σεελάνη κτλ. Τινὲς μάλιστα τῶν ὑψηλῶν ἔχουν ἠφαιστειον χαρακτῆρα, καὶ τὸ ὕψος τῶν βουνῶν τῶν εἶναι σημαντικὸν ὡς τοῦ ἠφαιστείου τῆς Ὄβαίχης (4000 πήχεις), καὶ τοῦ τῆς Ταχίτης, (1100 πήχ.). Ἄλλαι δὲ εἶναι μικραὶ, χαμηλαὶ, στρογγύλαι, καὶ εὐρίσκονται τεταγμέναι εἰς σειρὰς ἢ συστάδας, ἢ κείνται περὶ τῶν μεγαλύτερων νήσων.

8.) Ὅλαι σχεδὸν αἱ νῆσοι ἀνήκουν εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν φυτικὴν ζώνην τῶν φοινίκων, ἐκτὸς τοῦ πλείστου μέρους τῆς νέας Σεελάνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐν τοσούτῳ δὲν χιονίζει, εἰμὴ εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη. Ἡ γειτονία τῆς θάλασσης μετριάζει πολὺ τὴν θερμότητα τοῦ κλίματος. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα τῶν νήσων εἶναι ἐπίσης παράδοξα καὶ μονόμορφα· δὲν ὁμοιάζουν ὁμῶς τὰ τῆς νέας Ὀλλανδίας.

9.) Τὴν Αὐστραλίαν κατοικεῖ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἡ Μαλακικὴ φυλὴ, ἥτις ὁμῶς εἶναι ἐξηπλωμένη καὶ εἰς τὰς Ἰνδικὰς νήσους, τὴν Μαλακικὴν χερσόνησον, καὶ πρὸς δυσμὰς εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τῆς Μαδαγάσκας. Εἰς τὴν ἐκ 200000 τετραγ. μίλ. ὡς ἔγγιστα συνισταμένην περιοχὴν ταύτην κατοικοῦν 30 περίπου ἑκατομ. ψυχ., ἐκ τῶν ὁποίων 6 δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν Μαλακικὴν φυλὴν. Διαμένουν δὲ ἐκ τῶν 30 ἑκατ. ὡς ἔγγιστα 24 εἰς τὰς Ἰνδικὰς νήσους καὶ εἰς τὴν ἡπειρὸν τῆς Ἀσίας· 4 εἰς τὴν Μαγαδάσκαρον, καὶ τὰ λοιπὰ 2

εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναλογοῦν εἰς τὴν νέαν Ὀλλανδίαν 800000 μόνον.

10.) Ἡ Μαλαϊκὴ φυλὴ διαιρεῖται εἰς δύο ὁμοειδίας διαφερούσας ἀπ' ἀλλήλων καὶ κατὰ τὴν σωματικὴν διάπλασιν, καὶ κατὰ τὰς γλώσσας. Εἶναι δὲ αἱ ὁμοειδεῖς αὗται ἡ τῶν Αἰθιοπικῶν Μαλαίων, οἵτινες κατέχουν τὴν νέαν Ὀλλανδίαν καὶ τὰς εἰς τὴν ἀνατολικὴν καὶ βόρειον παραλίαν αὐτῆς παρεκτετασμένας Αὐστραλικὰς νήσους· καὶ ἡ τῶν λευκοχρόων Μαλαίων, οἵτινες κατοικοῦν τὴν πλεθὺν τῶν νήσων τῆς Αὐστραλίας ἀπὸ τῶν Σανδwichείων μέχρι τῆς Σεελάνδης. Συγχρόνως δὲ ἀπαντῶνται ἀμφότεραι αἱ ὁμοειδεῖς μειμιγμέναι καὶ πολλάκις ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς νήσου, ἀπὸ τῶν Ἰνδικῶν νήσων καὶ τῆς χερσονήσου Μαλάκκας μέχρι τῆς Μαδαγάσκας. Εἰς τὴν Ταύην ὅμως καὶ τὴν Σουμάτραν φαίνεται ὅτι ἐξηλείφθησαν οἱ Αἰθιοπικοὶ Μαλαῖοι. Εἰς ταύτας δὲ τὰς χώρας ὑπάρχουν ἐκτὸς τῶν Μαλαίων Σινοὶ, μαγάδες Αἰθιοπικαὶ φυλαὶ, Ἄραβες, Εὐρωπαῖοι ἄποικοι κτλ.

11.) Αἱ ὑποδικιρέσεις τῶν Αἰθιοπικῶν Μαλαίων εἶναι ἄγνωστοι. Οἱ λευκοχρόες Μαλαῖοι διαιροῦνται ὡς πρὸς τὰς γλώσσας εἰς δυτικοὺς Μαλαίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν οἱ Ἀσιατικοὶ Μαλαῖοι, οἱ Μαδεκάσσιοι ἐπὶ τῆς Μαδαγάσκας κτ' καὶ εἰς ἀνατολικοὺς, οἵτινες κατοικοῦν, ὡς ἐρρήθη, τὰς νήσους πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γουίνεας.

12.) Δυτικοὶ λευκοχρόες Μαλαῖοι. — Οἱ Μαδεκάσσιοι τῆς Μαδαγάσκας, εἰδιωλολάτραι τὴν θρησκείαν, ζῶσι κτηνώδη ἢ νομαδικὸν βίον, γνωρίζουν ὅμως καὶ τὴν γεωργίαν. Αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις τῶν εἶναι δεσποτικαί. — Οἱ Ἀσιατικοὶ Μαλαῖοι διατηροῦν τὴν ἀρχαίαν εἰδιωλολατρικὴν θρησκείαν τῶν, τροποποιημένην διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ βραμανισμοῦ, τοῦ βουδδισμού, τοῦ μαωμεθανισμοῦ, καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ. Τινὰ δὲ τῶν ἐθνῶν τῆς Ταύης, τῆς Κελέθης, καὶ τῶν φιλιππινῶν ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν. Οἱ Μαλαῖοι οὗτοι γνωρίζουν τὴν γεωργίαν, τὴν μεταλλοργίαν, τὸ ἐμπόριον, καὶ τὴν βιομηχανίαν· ἀνεδείχθησαν ὅμως ἱκανοὶ μόνον εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸν πόλεμον. Ἡ ἀσυμφωνία τῶν ἐμπόδιε τὴν σύστασιν μεγάλων πολιτειῶν, καὶ εὐκόλως τὴν ὑποδούλωσιν αὐτῶν

εις τούς ξένους. Ἡ δικίησις εις τὰς πολιτείας αὐτῶν εἶναι δεσποτική.

13.) Οἱ ἀνατολικοὶ λευκόχροες Μαλαῖοι διάγουν κτηνώδη βίον, ἀν κζι ἀσκοῦσιν ὀλίγον τὴν γεωργίαν, τρεφόμενοι ἀπὸ τούς καρπούς τῶν δένδρων καὶ τούς ἰχθύς τῆς θαλάσσης. Κυριεύονται δὲ ἀπὸ τοιαύτας θρησκευτικὰς ιδέας, αἵτινες καταντοῦν εις τὴν ἀποθέωσιν τοῦ ἀνθρώπου, εις ἀνθρωποθυσίαν, καὶ ἀνθρωποφαγίαν· εἶναι ὅμως ἐπιδεικτικώτεροι τοῦ χριστιανισμοῦ, ἢ οἱ δυτικοὶ Μαλαῖοι.—Εἰς τὸν βίον τῶν ἀνατολικῶν Μαλαίων, καὶ εις τὰς κοινωνικὰς σχέσεις των ὑπάρχουν λείψανα, τὰ ὁποῖα δεικνύουν, ὅτι οἱ Μαλαῖοι αὐτοὶ εὗρισκαντο ἄλλοτε εις ἀνώτερον βαθμὸν πολιτισμοῦ, καὶ ὅτι ἐξηγηρώθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

14.) Οἱ Αἰθιοπικοὶ Μαλαῖοι, μελανοῦ χρώματος, καὶ μέλαιναν καὶ οὐλὴν τὴν κόμην ἔχοντες, ὁμοιάζουν τούς Αἰθίοπας τῆς Ἀφρικανικῆς φυλῆς, ἀπὸ τούς ὁμοίους ὅμως διαφέρουν κατὰ τὴν μορφήν τοῦ κρανίου καὶ τοῦ προσώπου. Εἶναι δὲ τὰ βαρβαρώτατα τῶν Μαλαϊκῶν ἐθνῶν, καὶ διάγουν ἐξ ἀνάγκης πλάνητα βίον, διότι ἡ φειδωλὴ φύσις τῆς νέας Ὀλλανδίας δὲν ἐχορήγησεν εις αὐτοὺς τροφὴν ἐπαρκῆ.

15.) Ἡ Βρεττανικὴ πολιτεία ἐξουσιάζει εις τὴν Αὐστραλίαν τὴν νέαν νότιον Οὐκλίαν, μέρη τινὰ εις τὴν νότιον, δυτικὴν, καὶ βόρειον παραλίαν τῆς νέας Ὀλλανδίας, τὴν Βανδιεμενήν, καὶ τὴν νέαν Σεελάνδην. Πρωτεύουσζ τῆς νέας Οὐαλίας εἶναι ἡ Σιδνέη. Ὁ πληθυσμὸς τῶν χωρῶν αὐτῶν ἀποτελουσῶν 69200 τετραγ. μίλ. συμποσοῦται εις 775000 ψυχ, ἐκ τῶν ὁποίων 230000 ἀνήκουν εις μόνην τὴν Οὐαλίαν. Οἱ κάτοικοι οὗτοι εἶναι ἐκτὸς τῶν ἐντοπίων, Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ (Ἄγγλοι, Σκῶτοι, Ἴρλανδοὶ, καὶ Γερμανοὶ), καὶ διαιροῦνται εις ἐλευθέρους ἀποίκους, καὶ εις καταδικούς, μεταφερθέντας εις τὴν νέαν Οὐαλίαν καὶ τὴν Βανδιεμενήν. Οἱ κυριώτεροι πόροι τοῦ βίου εἶναι ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ πρὸ πάντων ἡ προβατοτροφία, ἧτις εὐνοεῖται κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τοῦ κλίματος καὶ τῆς φύσεως τοῦ εἰδάφους, καὶ ἡ μεταλλουργία.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ

ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐν γένει, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν
Θαλασσῶν καὶ νήσων.

1.) Ἡ τελευταία τῶν ἡπείρων τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶναι ἡ Ἀμερικὴ, ἡ ὁποία κεῖται μεμονωμένη μακρὰν ἀπὸ ὅλας τὰς λοιπὰς, καὶ χωρίζεται ἀπὸ μὲν τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς νέας Ὀλλανδίας διὰ τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Ἐν τοσοῦτῳ ἕνεκα τοῦ σχήματος τῶν ὠκεανῶν τούτων πλησιάζει ἡ Ἀμερικὴ μᾶλλον πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν, ἢ πρὸς τὴν Ἀσίαν.

2.) Τὰ τέσσαρα ἀκρότατα σημεῖα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι τὸ Φοροῦ αἰ ρ δ ο ν πρὸς νότον, τὸ Ἐ λ σ ό ν ε ι ο ν πρὸς βορρῆαν, τὸ τοῦ ἀ γ ί ο υ ῤ ό κ ρ ο υ πρὸς ἀνατολάς, καὶ τὸ τοῦ π ρ ί γ κ ε π ο ς τῆς Ο ὕ α λ ί α ς πρὸς δυσμὰς κατὰ τὸν Βερίγγειον πορθμόν.

3.) Τῆς Ἀμερικῆς τὸ μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἦτοι ἀπὸ τὸ Ἐλσόνειον μέχρι τοῦ Φορουαῖρδου εἶναι 1900 μίλ. Τὸ δὲ πλάτος ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς εἶναι διάφορον, καὶ εἶς τινὰ μέρη περισσότερον, εἰς ἄλλα ὀλιγώτερον. Καὶ τὸ μὲν μέγιστον πλάτος εἰς τὰ βόρεια εἶναι 860 μίλ., τὸ δὲ ἐλάχιστον περὶ τὸ μέσον 6 μίλ. μόνον.

4.) Ἐπειδὴ λοιπὸν εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἢ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον διάστασις ὑπερτερεῖ πολὺ τὴν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἡπειρος αὕτη εἶναι τεταμένη κατὰ τὴν πρῶτην

διεύθυνσιν ἐπὶ πολὺ, καὶ προχωρεῖ ἀπὸ ὄλης τὰς ἡπείρους πε-
ρισσότερον καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον.

5.) Ἡ Ἀμερικὴ κατέχει κατὰ τὸ μέγεθος τὴν πρώτην
θέσιν μετὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ εἶναι σχεδὸν τόσον μεγάλη, ὅσον
ἡ Ἀφρική καὶ ἡ Εὐρώπη ὁμοῦ λαμβανόμεναι. ἔχει δὲ 663000
τετραγ. μιλ. ἐπιφάνειαν.

6.) Τὴν Ἀμερικὴν βρέχουν τρεῖς ὠκεανοὶ ἀπὸ μὲν τὰ βόρεια
ὁ βόρειος πολικὸς ὠκεανός· ἀπ' ἀνατολῶν ὁ ἀτλαντικὸς ὠκεα-
νός· καὶ ἐκ δυσμῶν ὁ εἰρηνικὸς ἀπὸ τοῦ Φοροναίρδου μέχρι τοῦ
ἄκρωτηρίου τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας. Καὶ ταὶ δὲ φθάνουσα
ἡ Ἀμερικὴ τὰ πλεῖστα πρὸς νότον, δὲν ἐκτείνεται ὅμως τόσον,
ὥστε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν νότιον πολικὸν ὠκεανόν.
Ὁ ὠκεανὸς λοιπὸν οὗτος δὲν βεῖρ ἔχῃ, καθόσον μέχρι τοῦδε
γνωρίζομεν, ἐξαιρουμένων τινῶν νήσων, καμμίαν ἡπειραν.

7.) Ἡ ἀπὸ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ βρεχομένη παραλία τῆς
Ἀμερικῆς εἶναι τὰ πλεῖστα ἄγνωστος· διὰ τοῦτο οὔτε τοὺς
κόλπους, οἵτινες σχηματίζονται εἰς αὐτὴν δυνάμεθα νὰ σημει-
ώσωμεν, οὔτε τὰς παρακειμέναις νήσους. Γνωστότερος κόλπος
εἶναι ὁ Βαφφίνειος, ὅστις εἰσχωρεῖ βαθύως πρὸς βορρᾶν
καὶ ἀποχωρίζει πρὸς ἀνατολὰς τὴν Γροιλανδίαν, ἥτις
εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἄγνωστος. Δὲν ἐξηκριβώθη δὲ μέ-
χρι τοῦδε, ἐὰν ἡ Γροιλλανδία εἶναι νῆσος, ἢ χερσονήσος τῆς
Ἀμερικῆς.

8.) Ὁ εἰρηνικὸς ὠκεανὸς σχηματίζει πολὺ ὀλίγους σημαντι-
κοὺς κόλπους εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἔχει παραλίαν κατὰ τὸ
μᾶλλον καὶ ἥττον ἄκολπον. Ἀξιολογώτερα μέρη αὐτοῦ εἶναι
τὸ Βερίγγειον πέλαγος, περατούμενον πρὸς νότον ὑπὸ
τῆς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διευθυνομένης σειρᾶς τῶν
Ἀλευτινῶν νήσων· ὁ κόλπος τῆς Καλιφορνίας
εἰσχωρῶν βαθύως ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν· καὶ ὁ Παναμικ-
ὸς κόλπος.

9.) Ὁ ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς, συνδεόμενος μετὰ τοῦ Βαφφι-
νείου κόλπου διὰ τοῦ πορθμοῦ Δαβίσοϋ, εἰσχωρεῖ βαθύτε-
ρον εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἔχει σημαντικωτέρους κόλπους
ἀπὸ τὸν εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Μέρη αὐτοῦ εἶναι·

α) Τὸ Ἰδσόγειον πέλαγος, εἰσδύον εἰς τὴν ξηρὰν

ὡς μεσόγειος θάλασσα, καὶ συνενούμενον μετὰ τῆς ἐκτὸς θαλάσσης διὰ τοῦ Ἰδσονείου καὶ δι' ἄλλων πορθμῶν.

β.) Ὁ κόλπος τοῦ ἀγίου Λαυρενπίου, ὁμοιάζων κατὰ τε τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος μὲ τὸν Οὐασκωνικόν, ἔχει δὲ πρὸς ἀνατολὰς τὴν νῆσον νέαν Φουονδλανδίαν (1000 τετραγ. μιλ.), ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἐξέχει ἐκ τῆς ἡπείρου τὸ Καρόλιον ἀκρωτήριον.

γ.) Τὸ Μεξικανικὸν καὶ τὸ Καραϊβικὸν πέλαγος, τὰ ὁποῖα εἰσχωροῦν βαθύτατα εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ συνδέονται μεταξύ των διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Ἰουκατάνης. Τὸ Μεξικανικὸν πέλαγος σχηματίζει τὸν Καμπέσιον κόλπον· τὸ δὲ Καραϊβικὸν τὸν Οὐνδούραν, καὶ περιλαμβάνεται πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς ἀπὸ σειρὰν νήσων, αἵτινες ὀνομάζονται ὅλαι ὁμοῦ δυτικαὶ Ἰνδικαὶ νῆσοι, καὶ διαιροῦνται εἰς τὰς μεγάλας καὶ τὰς μικρὰς Ἀντίλλας. Ἀξιολογώτεραι τῶν μεγάλων Ἀντιλλῶν εἶναι ἡ Κοῦβα (2050 τετρ. μιλ.), ἡ Χαίτη (1300 τετραγ. μιλ.), ἡ Ἰαμάϊκα, καὶ τὸ Πορτόρικον.

δ.) Ἀπὸ τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους μέχρι τοῦ Φορούαιρδου δὲν εἰσχωροῦν ἄλλοι λόγοι κόλποι εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Πὰρὰ δὲ τὸ Φορούαιρδον συνδέει ὁ Μαγελάνειος πορθμὸς τὸν ἀτλαντικὸν καὶ τὸν εἰρηνικὸν ὠκεανόν, χωρίζων ἀπὸ τὴν ἡπείρου τῆς Ἀμερικῆς τὴν νῆσον, ἣτις λέγεται Γῆ τοῦ πυρός.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς παραλίας, τοῦ σχήματος, καὶ τῶν χερσαινήσων τῆς Ἀμερικῆς.

1.) Τὸ σχῆμα τῆς Ἀμερικῆς τροπολογεῖται πολὺ διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ Μεξικανικοῦ καὶ τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους, διὰ τῆς ὁποίας μερίζεται ἡ ἡπείρος εἰς δύο ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα τμήματα, τὴν βορρῆον καὶ τὴν νότιον Ἀμερικὴν, συνδεομένης μετ' ἀλλήλων διὰ τοῦ Παναμικοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος ἀναβαίνει εἰς 6 περίπου μιλ.

2.) Ἐκαστὸν τῶν τμημάτων τῆς Ἀμερικῆς ἔχει σχῆμα

ὀρθογωνίου τριγώνου. Καὶ τὸ μὲν τρίγωνον τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἔχει τὴν μίαν κορυφὴν του εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας, τὴν ἄλλην εἰς τὸ Καρόλιον, καὶ τὴν τρίτην εἰς τὸν Παναμικὸν Ἰσθμὸν, ὅπου συνεννοῦται μὲ μίαν τῶν κορυφῶν τοῦ τριγώνου τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, τοῦ ὁποῦ αἱ δύο ἄλλαι κορυφαὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ ἁγίου Ρόχου, καὶ εἰς τὸ Φοροῦαιρδον.

3.) Ἡ βόρειος Ἀμερικὴ εἶναι ὀλίγον τι μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν νότιον, καὶ ἔχει 342000 τετρ. μιλ. ἐπιφάνειαν. Ἡ δὲ νότιος Ἀμερικὴ κατέχει τὸ λοιπὸν, δηλ. 321000 τετραγ. μιλ. Ἐκατέρα δὲ τούτων εἶναι ἰσομεγέθους μὲ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Αὐστραλίαν ὁμοῦ λαμβανομένας.

4.) Τὸ μῆκος τῆς παραλίας ὅλης τῆς Ἀμερικῆς ἀναβαίνει εἰς 9400 μιλ., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα ἀναλογοῦν εἰς τὸν ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν (5100 μιλ.). Ἐάν λοιπὸν συγκρίνωμεν τὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς πρὸς τὴν ἐπιφανείαν της, καὶ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν λόγον τῆς παραλίας τῶν λοιπῶν ἡπείρων πρὸς τὸ μέγεθός των, θέλομεν εὑρεῖ, ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ὑπερτερεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς παραλίας καὶ τὴν Ἀφρικὴν, καὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ ὑπερτερεῖται ἀπὸ μόνην τὴν Εὐρώπην.

5.) Ἄλλ' ἡ μεγάλη αὐτὴ ἐκτόλιξις δὲν διανέμεται ἐξίσου εἰς τὰ δύο τμήματα τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' ὑπάρχει περισσοτέρα εἰς τὸ βόρειον ἢ εἰς τὸ νότιον τμήμα· διότι τῆς μὲν βορείου Ἀμερικῆς ἡ παραλία ἔχει 6000 μιλ. μῆκος, τῆς δὲ νοτίου 3400 μόνον. Ὅθεν καὶ ἡ βόρειος Ἀμερικὴ πλησιάζει ὡς πρὸς τὸν διασχηματισμὸν τῆς παραλίας της τὰ πλεῖστα εἰς τὴν Εὐρώπην, καθότι διασχίζεται κατὰ βάθος ὑπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ καὶ τοῦ Ἰδσονείου πελάγους, καὶ ὑπὸ τῶν κόλπων τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου καὶ τῆς Καλιφορνίως.

6.) Διὰ τοῦτο ἔχει καὶ μόνη ἡ βόρειος Ἀμερικὴ χερσονήσους· διὰ τοῦτο ἐπίσης δύναται τις νὰ φθάσῃ ἐκ τοῦ μέσου τῆς βορείου Ἀμερικῆς ταχύτερα εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως καὶ ἂν διευθυνθῇ, ἢ ἐκ τοῦ μέσου τῆς νοτίου.

7.) Αἱ χερσονήσοι τῆς βορείου Ἀμερικῆς κατέχουν 33000

τετρ. μιλ., καὶ ἀξιολογώτεραι αὐτῶν εἶναι αἱ ἐφεξῆς ἡ
 Λαβραδὸρ η, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ἰδσονείου πελάγους
 καὶ τοῦ κόλπου τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, καὶ ἔχουσα 24000
 τετρ. μιλ.— ἡ νέα Σκωτία πρὸς νότον τοῦ κόλπου τοῦ
 ἁγίου Λαυρεντίου— ἡ Φλωρίς εἰς τὸ Μεξικανικὸν πέλαγος
 (1100 τετρ. μιλ.) — ἡ Ὑουκατάνη (2200 τετρ. μιλ.)
 μεταξὺ τοῦ Μεξικανικοῦ καὶ τοῦ Καραϊβείου πελάγους· καὶ
 ἡ Καλιφορνια (2600 τετρ. μιλ.), σχηματιζομένη ὑπὸ
 τοῦ ὁμώνυμου κόλπου.

ΚΕΦΑΛ. ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν πεδιάδων τῆς Ἀμερικῆς.

1.) Τὰ ὄρη τῆς Ἀμερικῆς σύγκεινται ἀπὸ ἓνα συνεχῆ ὄρει-
 νὸν κορμὸν, ὅστις κατέχει ὁλόκληρον τὴν δυτικὴν παραλίαν
 τῆς ἡπείρου, καὶ ἀπὸ διάφορα μεμονωμένα ὄρεινὰ συστήματα,
 εὑρισκόμενα εἰς τὰς ἀνατολικὰς παραλίας ἀμφοτέρων τῶν τμη-
 μάτων τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ὁ μὲν ὄρεινός κορμὸς ὀνομάζεται
 Κορδιλλιέραι τῶν Ἄνδεων· τὰ δὲ μεμονωμένα συ-
 στήματα εἰς μὲν τὴν νότιον Ἀμερικὴν Βρασιλικὰ καὶ Γου-
 ὕανικὰ ὄρη, εἰς δὲ τὴν βόρειον Ἀλλεγάνεια. —
 Αἱ πεδιάδες κατέχουν μεταξὺ τῶν ὄρεινῶν συστημάτων τὸ
 μέσον τῆς ἡπείρου, καὶ φθάνουν ἀπὸ τὰ παράλια τοῦ βορείου
 ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Φοροαῖρδου.

2.) Αἱ Κορδιλλιέραι κείνται πλησιέστερα εἰς τὴν
 παραλίαν τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ διήκουσιν ἀπὸ τὸ ἀκρω-
 τήριον Φοροαῖρδου, σχηματίζουσαι παραλλήλους σειρὰς ὀρέων,
 μέχρι τοῦ Ἰδσονείου. Δὲν ἔχουν ὅμως πρὸς αὐτὸ τὸ μέγα
 μήκος καὶ ἀνάλογον πλάτος, ἀλλ' ἐκτείνονται πολλὰ ὀλίγον
 ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Εἶναι δὲ στενωτέραι εἰς τὴν νό-
 τιον Ἀμερικὴν, καὶ πλατύνοται πολὺ περισσώτερον εἰς τὴν
 βόρειον. Χωρίζεται δὲ τὸ σύστημα τῶν Κορδιλλιερίων διὰ τοῦ
 Παναμικοῦ ἰσμοῦ εἰς τὰς Κορδιλλιέραις τῆς νοτί-
 ου, καὶ τὰς τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

3.) Αἱ Κορδιλλιέραι τῆς νοτίου Ἀμερικῆς παρατείνουσι τὴν
 παραλίαν τοῦ εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοῦ Φορου-

αίρδου μέχρι του Παναμικού Ισθμού, και σύγκεινται κατ' ἀρχάς πρὸς νότον ἀπὸ μίαν μόνην σειράν, και ἔπειτα περὶ τὰ μέσα και τὰ βόρεια μέρη ἀπὸ πολλὰς παραλλήλων, ἐχούσας μεταξύ αὐτῶν ὑψηλὰς πεδιάδας. Τὰ ὄρη ταῦτα ἀνυψοῦνται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, φθάνουν περὶ τὸ μέσον σχεδὸν τὸ μέγιστον ὕψος των, και ταπεινοῦνται πάλιν πρὸς τὸν ἰσθμὸν. Ἐχουν δὲ διάφορα κατὰ τόπους ὀνόματα, και λέγονται περὶ τὸ μέσον Περουβικαὶ Κορδιλλιέραι, και βορειότερον αὐτῶν Κορδιλλιέραι τοῦ Κουττου. Τὰ δύο ταῦτα τμήματα εἶναι τὰ ὑψηλότερα τῶν Κορδιλλιερῶν, και περιέχουν πολλὰς ὑψηλὰς κορυφὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτεραι εἶναι εἰς μὲν τὰς Περουβικὰς ἡ Σοράτα (6100 πῆγ.) και ὁ Ἰλλιμάνης (6150 πῆγ.)· εἰς δὲ τὰς τοῦ Κουττου ὁ Κιμβόρασος (5450 πῆγ.), τὸ Κοτοπάξιον, και ἡ Ἀντισάνη (4800 πῆγ.). Αἱ τρεῖς τελευταῖαι κορυφαὶ εἶναι πυρίπνοα ὄρη.

4.) Ἀπὸ τοῦ Παναμικού ἰσθμοῦ ἀνυψοῦνται βαθμηδὸν παρά τὴν δυτικὴν παραλίαν τοῦ Καραϊβίου και τοῦ Μεξικανικοῦ πελάγους αἱ Κορδιλλιέραι τῆς βορείου Ἀμερικῆς, περιέχουσαι ἐνταῦθα πλῆθος ἡφαιστειῶν βουνῶν, τῶν ὁποίων ὑψηλότερον εἶναι ἡ Ποποκατέπετλη, 4500 πῆγ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Μετὰ ταῦτα ἐξακολουθοῦν αἱ δύο κυριώτεραι σειραὶ τῶν Κορδιλλιερῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς πρὸς βορρᾶν. Τούτων ἡ μὲν μία ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸ νότιον ἄκρον τῆς Καλιφορνίας, παρατείνει τὴν παραλίαν, και ἀνυψοῦται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν. Λέγεται δὲ παράλιος σειρά ἡ θαλάσσιαι Ἄλπεις, και ἔχει ὑψηλότεραν κορυφὴν τὰ βουνὸν τοῦ ἁγίου Ἡλίου (4500 πῆγ.). Ἡ δὲ ἄλλη κειμένη εἰς τὰ ἐνδότερα πρὸς ἀνατολὰς τῆς ῥηθείσης, ὀνομάζεται κεντρικὴ σειρά, και εἶναι χαμηλοτέρα τῆς παραλλοῦ· τὸ ἀξιολογώτερον μέρος τῶν Κορδιλλιερῶν τούτων εἶναι τὰ Ὀρεγώνεια ἡ βραχίωδη ὄρη. Περιέχουν δὲ αἱ δύο σειραὶ μεταξύ των τὴν Ὀρεγιανικὴν ὑψηλὴν πεδιάδα, και τὴν τῆς νέας Καλιφορνίας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἤρουνθήσαν εἰσέτι.

5.) Τὰ Βρασιλικὰ ὄρη σύγκεινται ἀπὸ διαφόρους παραλλήλων σειράς, αὐτίνες χωρίζονται ἐπ' ἀλλήλων διὰ πλα-

τειῶν κοιλάδων, καὶ εἶναι τεθειμέναι ἐπὶ ὑψηλῶν πεδιάδων. Ἡ ὑψηλοτέρα τῶν σειρῶν αὐτῶν ἔχει κορυφὰς ἕως 1600 πηχ. ὕψους. Τὰ δὲ Γ ο υ Ὡ α ν ι κ ἄ εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἀγνωστα, καὶ σχηματίζουσι σειράς, αἵτινες διευθύνονται ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸν πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν. — Τὰ Λ λ λ γ ἄ ν ε ι α ὄρη, συγκείμενα ἀπὸ πολλὰς παραλλήλους σειράς, διευθυνομένης ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸ βορειοανατολικόν, ἔχουσι 800 πηχ. ὡς ἔγγιστα μέσον ὕψος, καὶ κατακλίονται βαθμηδὸν καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

6.) Μεταξὺ τῶν ὀρέων τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἐξαπλοῦνται ἀπὸ τοῦ Φορουαίρδου μέχρι τοῦ Καραϊβείου πελάγους αἱ πεδιάδες αὐτῆς, αἵτινες εἶναι χαμηλαὶ καὶ ἱκανοῦ μεγέθους. Αἱ πεδιάδες αὗται εἶναι τρεῖς. Καὶ ἡ μὲν νοτιωτέρα φθάνουσα μέχρι τῶν Περουβικῶν Κορδιλλιερῶν καὶ τῶν Βρασιλικῶν ὀρέων πρὸς βορρᾶν, ὀνομάζεται Π α τ α γ ο ν ι κ ἠ καὶ π ε δ ι ἄ δ ος τοῦ Λ α π λ ἄ τ α. Ἡ δὲ εἰς τὸ μέσον κειμένη μεταξὺ τῶν Κορδιλλιερῶν, τῶν Βρασιλικῶν, καὶ τῶν Γουᾶνικῶν ὀρέων ἐκτείνεται εἰς ἀπεράντους διαστάσεις, καὶ φθάνει ἀπὸ τῶν Κορδιλλιερῶν μέχρι τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Λέγεται δὲ Ἀ μ α ζ ο ν ι κ ἠ. Ἡ δὲ βορειοτέρα μεταξὺ τῶν Κορδιλλιερῶν καὶ τῶν Γουᾶνικῶν ὀρέων τελευτᾷ πρὸς βορρᾶν εἰς τὸ Καραϊβειὸν πέλαγος, καὶ ὀνομάζεται π ε δ ι ἄ δ ος τοῦ Ὀ ρ ι ν ὸ κ ο υ. Εἶναι δὲ ὅλαι ἱκανοῦ μεγέθους, καὶ ἡ μὲν Παταγονικὴ μετὰ τῆς πεδιάδος τοῦ Λαπλάτα κατέχει 9600 τετρ. μιλ. ἐπιφάνειαν ἡ δὲ Ἀμαζονικὴ 125000, καὶ ἡ τοῦ Ὀρινόκου 16000.

7.) Ἡ Παταγονικὴ πεδιάς καὶ ἡ τοῦ Λαπλάτα, πεδινώταται καὶ ἄνευ λόφων, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀδενδροί, καὶ καλύπτονται ἐν γένει ἀπὸ χόρτα, ἔχουσαι ἱκανὰ μέρη ἐλάδη, ἢ ἔρημα καὶ ἀλατοῦχα. Τὸν αὐτὸν σχεδὸν χαρακτήρα ἀδενδρου καὶ χορτοφόρου πεδιάδος ἔχει καὶ ἡ πεδιάς τοῦ Ὀρινόκου· ἀλλ' αὕτη εἰς μὲν τὴν ἐπαχὴν τῶν βροχῶν σκεπάζεται ἀπὸ ὑψηλὰ χόρτα, εἰς δὲ τὸν καιρὸν τῆς ξηρασίας εἶναι καταξηρῶς, φαλακρὰ, καὶ ἄνευ βλαστήσεως. Ἡ δὲ Ἀμαζονικὴ πεδιάς, χωριζομένη ἀπὸ τῆς τοῦ Λαπλάτα διὰ χαμηλῶν λόφων, καὶ

συνδεδεμένη με τὴν τοῦ Ὀρινόκου εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον σκεπασμένη ἀπὸ δάση ἐκτενῆ καὶ ἀδιάβατα· ἔχει ὅμως καὶ μέρη, τὰ ὅποια σχηματίζουν ἀδένδρους, ἀλόφους, καὶ χορτοφόρους πεδιάδας, καὶ ἔχουν τὸ τοπικὸν ὄνομα *Λίανοι*.

8.) Αἱ πεδιάδες τῆς βορείου Ἀμερικῆς κείνται ἐπίσης, ὡς καὶ αἱ τῆς νοτίου μεταξὺ τῶν ὀρέων, καὶ ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ μέχρι τοῦ Ἰδσονείου πελάγους καὶ τοῦ βορείου ὠκεανοῦ. Δικιοῦνται δὲ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ *Μισσισίπη* μεταξὺ τῶν Κορδιλλιερῶν καὶ τῶν Ἀλληγανείων ὀρέων, καὶ εἰς τὴν βόρειον πεδιάδα, κειμένην μεταξὺ τοῦ Ἰδσονείου πελάγους καὶ τῶν Κορδιλλιερῶν ἀπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ *Μισσισίπη* μέχρι τῆς παραλίας τοῦ βορείου ὠκεανοῦ. Ἡ πεδιάς τοῦ *Μισσισίπη* καταλαμβάνουσα 54000 τετρ. μιλ., κατακλίνεται ἀπὸ βορῆα πρὸς νότον εἰς τὸ Μεξικανικὸν πέλαγος, καὶ εἶναι εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη καὶ παρὰ τὰ Ἀλληγάνεια ὄρη, δένδρφυτος· περὶ τὰ μέσα ὅμως ἔχει ἀπεράντους λειμῶνας (σαββάνας), καὶ εἰς τὰ νότια παρὰ τὴν θάλασσαν εἶναι ἀμμώδης, λιθώδης, καὶ ἔρημος. Ἡ δὲ βόρειος πεδιάς χωριζομένη ἀπὸ τῆς ζήθειας διὰ χαμηλοῦ κλάδου τῶν Κορδιλλιερῶν, τῶν *μελανῶν* καλουμένων λόφων, ἔχει σχεδὸν διπλάσιον μέγεθος ἐκείνης, καὶ ταπεινοῦται βαθμηδὸν πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ βορείου ὠκεανοῦ. Τὸ ἔδαφος τῆς ἀνωμαλιώτατον καὶ ἀπὸ μεμονωμένους βράχους διεσχισμένον, καλύπτεται ἀπὸ πολυαριθμούς μικρὰς καὶ μεγάλας λίμνας.

ΚΕΦΑΛ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν τῆς Ἀμερικῆς.

1.) Ἡ Ἀμερικῆ, βρεχομένη ἀπὸ τρεῖς ὠκεανούς, ἔχει καὶ τρεῖς περιώγας θαλάσσης. Τούτων σημαντικωτέρη εἶναι ἡ τοῦ ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἀναλογουσα εἰς τὴν ἐκτενεστέραν παραλίαν αὐτοῦ. Εἰς τὸν βόρειον καὶ τὸν εἰρηνικὸν ὠκεανὸν δὲν ἐκρέουν εἰμὴ τρεῖς μόνον ἄξιοι λόγου ποταμοί.

2.) Εἰς τὸν ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ρέουν ἐκ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς αἱ ἀφεξῆς σημαντικοὶ ποταμοί.

α.) ὁ Λαπλάτας,

ὅστις πηγάζει εἰς τὰ Βρασιλικὰ ὄρη, καὶ κατέρχεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον δι' αὐτῶν, καὶ ἔπειτα διὰ τῆς ὁμωνύμου πεδιάδος, ὀνομαζόμενος κατ' ἀρχὰς Παράνας. Περιλαμβάνει δὲ τὸν Παραγουάην καὶ τὸν Ούρουγουάην, κατέρχομένους ἐπίσης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἐκ τῶν Βρασιλικῶν ὄρειων, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ ἀριστερῶν παρ' αὐτὰς τὰς ἐκβολὰς του, ὅθεν λαμβάνει τὸ ὄνομα Λαπλάτας. — Ὁ Παραγουάης μετὰ τῶν παραποταμιῶν του, καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ δεξιῶν παραποτάμια τοῦ Λαπλάτα διαρρέουσι τὴν Λαπλατικὴν πεδιάδα κατὰ πλάτος. Πλέεται δὲ ὁ ποταμὸς 210 μίλ. ἀνωτέρω τῶν ἐκβολῶν του, καὶ εἶναι παρὰ τὰς ἐκβολὰς του 5—15 μίλ. πλατὺς.

β.) ὁ Ἄμαζὼν,

ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὕλης τῆς γῆς, πηγάζει εἰς τὰς Περουβικὰς Κορδιλλέρας, καὶ διευθύνεται κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, ἔπειτα δὲ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς. Στενός εἰς τὴν ἄνω καὶ μέσον δρόμον του μεταξὺ τῶν ὄρειων, πλατύνεται κατερχόμενος εἰς τὴν ὁμωνυμίον του πεδιάδα, καταφέρει διὰ τῶν ἀπεράντων δασῶν μαλακὰ καὶ ἡσυχα τὰ ἄφθονα ὕδατά του, καὶ γίνεταί διὰ δύο κυρίων στομάτων εἰς τὸν ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Τὸ πλάτος τοῦ πρωτεύοντος στόματος εἶναι 12 μίλ., τοῦ δὲ δευτερεύοντος 5. — Τὰ παραποτάμια του εἶναι ὅλα κολοσσαῖα, καὶ σημαντικώτερα αὐτῶν εἶναι ἐκ μὲν δεξιῶν ὁ Οὐκαϊάλης, ὁ Μαδέιρας, καὶ ὁ Τοκαντίνο, ῥέοντες ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν ἐκ τῶν Κορδιλλερῶν καὶ τῶν Βρασιλικῶν ὄρειων, ἐκ δὲ ἀριστερῶν ὁ Ριανέγρος ἢ Μέλας.

γ.) ὁ Ὄρηνος

ἐξέρχεται ἐκ τῶν Γουανικῶν ὄρειων, καὶ μετὰ κυκλωτερῆ δρόμον περιρρέουσας τὰ ὄρη ταῦτα εἰς τὰ ἄκρα τῆς ὁμωνύμου του πεδιάδος, γίνεταί εἰς τὸν ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Τὰ ἐξ ἀριστερῶν παραποτάμια του διαρρέουσι κατὰ πλάτος τὴν αὐτὴν πεδιάδα. Περίεργος εἶναι ἡ διάσχις τοῦ Ὄρινου, διὰ τῆς ὁποίας συνδέεται φυσικῶς μετὰ τοῦ Ριανέγρου, καὶ ἐπομένως μὲ τὸ σύστημα τοῦ Ἀμαζόνος.

3.) Ἐκ τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἐκβάλλουν εἰς τὸν ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν οἱ ἐφεξῆς ποταμοί.

α.) Ὁ Μισσισίπηρ,

ὅστις πηγάζει εἰς τοὺς μελανοὺς λόφους μεταξὺ τῶν δύο πεδιάδων, ῥέει πρὸς νότον διὰ τῆς ὁμωνύμου τοῦ πεδιάδος, καὶ χύνεται εἰς τὸ Μεξικανικὸν πέλαγος, πλημμυρίζων κατ' ἔτος τὴν χώραν τῶν ἐκβολῶν του. Ἐκ τῶν παραποταμιῶν αὐτοῦ ἀξιολογώτερα εἶναι ὁ Μισσοῦρρ, ὅστις καταρρέει ἐκ δεξιῶν ἀπὸ τὰς Κορδιλλιέραις, καὶ θεωρεῖται συνήθως ὡς ὁ πρωτεύων ποταμὸς· ὁ Ὁχιὸρ, ὅστις πηγάζει εἰς τὰ βόρεια μέρη τῶν Ἀλλεγανείων, παραλαμβάνει τὸν Γενεσέην, καὶ συμβάλλει ἐξ ἀριστερῶν εἰς τὸν Μισσισίπην· τέλος ἐκ δεξιῶν ὁ Ἀρκάνζας, χωρίζων πρὸς βορρᾶν τοὺς λευκῶνας τῆς πεδιάδος τοῦ Μισσισίπη ἀπὸ τὰς πρὸς νότον ἐρήμους χώρας αὐτῆς.

β.) Ὁ ἅγιος Λαυρέντιος.

Πρὸς ἀνατολὰς τῶν πηγῶν τοῦ Μισσισίπη κεῖνται τρεῖς μεγάλοι λίμναι συνδεδεμέναι μετ' ἀλλήλων, ἡ Ἴπερτέρρα, ἡ Μιχιγάνη, καὶ ἡ Γρόννη. Τῆς Γρόννης τὰ ὕδατα καταρρέουν εἰς ἄλλην λίμνην, τὴν Ἐρίην, καὶ ἐκ τῆς Ἐρίης κατακρημνίζονται διὰ τοῦ ποταμοῦ Νιαγάράρα εἰς τὴν λίμνην Ὀνταρίην, ὅθεν ἀπορρέει ὁ ἅγιος Λαυρέντιος, ὅστις διευθυνόμενος πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν ἐκβάλλει μετὰ βραχῶν δρόμον εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον.

4.) Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ βορείου ὠκεανοῦ ἀνήκει τὸ σύστημα τοῦ Μεκένζιου. Ἐκ τῶν κεντρικῶν Κορδιλλιερῶν καταρρέει ὁ ποταμὸς Ἐλενορ, χυνόμενος εἰς τὴν Ἀθαπσκόθην λίμνην. Ἐκ ταύτης ἀπορρέει ὁ ποταμὸς τῶν δούλων εἰς τὴν ὁμώνυμόν του λίμνην, ἐξ ἧς ῥέει ὁ Μεκένζιος πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν διὰ τῆς βορείου πεδιάδος, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν βόρειον ὠκεανὸν, παραλαμβάνων πρὸ τῶν ἐκβολῶν του τὴν ἀπόρρυσιν τῆς λίμνης τῶν ἄρκτων.

5.) Εἰς τὸν εἰρηνικὸν ὠκεανὸν ἐκρέουν μόνον ἀπὸ τὴν βόρειον Ἀμερικὴν δύο ἀξιοὶ λόγου ποταμοί. Εἶναι δὲ οὗτοι ὁ Ὁρεγὼν ἡ Κολομβία, πηγάζων εἰς τὰς Κορδιλλιέραις πρὸς δυσμὰς τῶν πηγῶν τοῦ Μισσοῦρη, καὶ ὁ Κολοράδος,

ἔστι ἀρχίζει εἰς τὰς Κορδιλλιέρας, διαρρέει τὴν Ὀρεγώνικὴν καὶ τὴν Καλιφορνικὴν πεδιάδα, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας.

6.) Ἐκτὸς τῶν ἤδη ρηθεισῶν λιμνῶν ἄξιαι σημειώσεις πρὸς τούτοις εἶναι εἰς μὲν τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἡ Βιννιπέγη, ἡ ὁποία δέχεται σημαντικοὺς ποταμοὺς, πέμπει τὰ ὕδατά της εἰς τὸ Ἰδασόνειον πέλαγος, καὶ εὐρίσκεται περιοδικῶς συνδεδεμένη μετὰ τῶν λιμνῶν τοῦ συστήματος τοῦ Μεκνζίου, καὶ τῶν λοιπῶν πολυκρίθμων καὶ μικρῶν λιμνῶν τῆς βορείου πεδιάδος, καὶ ἀποτελεῖ μετ' αὐτῶν ἓν μοναδικὸν σύστημα· καὶ ἡ Νικουάρα, πρὸς βορρᾶν τοῦ Παναμικοῦ ἰσθμοῦ, ἣτις ἐκπέμπει ποταμὸν πρὸς τὸ Καραϊβεινὸν πέλαγος· εἰς δὲ τὴν νότιον Ἀμερικὴν ἡ Μαράκαϊβο, συνδεδεμένη διὰ πορθμοῦ μετὰ τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχουσα γλυκὺ ὕδωρ· καὶ ἡ Τιτικάκη, ἐντὸς τῶν Περουθικῶν Κορδιλλιερῶν εἰς 3250 πύχεων ὕψος κειμένη, ἄνευ ἀπορρύσεως καὶ μὲ ἀλμυρὸν ὕδωρ.

7.) Δρόμος καὶ περιοχὴ τῶν ἀξιολογωτέρων ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ὄνομα τοῦ ποταμοῦ.	Δρόμος.	Περιοχὴ.
Ὁ Λαπλάτας.	470 μίλ.	72000 τετρ. μίλ.
Ὁ Ἀμαζῶν.	730 " "	88400 " "
Ὁ Μισσισίππης.	730 " "	54000 " "
Ὁ ἄγ. Αὐρέντιος.	460 " "	62300 " "

ΚΕΦΑΛ. ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῶν κλιματικῶν, φυτολογικῶν, καὶ ζωολογικῶν σχέσεων τῆς Ἀμερικῆς.

1.) Ἡ Ἀμερικὴ, ἐκτεινομένη πολὺ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἔχει μεγίστην ποικίλιαν κλίματος, καὶ μερίζεται εἰς πέντε διαφόρους κλιματικὰς ζώνας. Αὐξάνει δὲ ἡ θερμότης εἰς τὴν ἠπειρον ταύτην, ἕνεκα τῆς μεγάλης πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον ἐκτάσεώς της, ἀπὸ τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια μέρη πρὸς τὰ μέσα, καὶ ἐλαττοῦται κατὰ τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν. Ἐχει λοιπὸν ὁμοίας κλιματικὰς σχέσεις ὡς ἡ Ἀφρική· διαφέρει ὁμῶς

κατά τὴν ποικιλίαν τῶν κλιμάτων, ἥτις, ὡς ἐφρέθη, προσέρχεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ἔκτασιν τῆς ἠπείρου καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον.

2.) Τὸ μέσον τῆς ἠπείρου, ὀριζόμενον πρὸς μὲν βορρᾶν διὰ τῆς γραμμῆς, ἥτις φέρεται ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου πρὸς τὴν συμβολὴν τοῦ Ὀχιοῦ, πρὸς δὲ νότον διὰ γραμμῆς, διερχομένης ἰκανῶς νοτιώτερον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαπλάτα, ἀνέκει εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς, ἐντὸς τῆς ὁποίας διακρίνονται πρὸς ἀκριβέστερον χαρακτηρισμὸν τοῦ κλίματος τέσσαρες φυτικαὶ ζῶναι· ἀπλ. α.) Ἡ βόρειος φυτικὴ ζώνη τῶν εὐγενῶν ὀπωρῶν καὶ τῶν αἰθλαῶν δένδρων, φθάνουσα ἀπὸ τῶν ῥηθέντων βορείων ὀρίων μέχρι τῆς γραμμῆς τῆς ἀγομένης ἀπὸ τοῦ νότιον ἄκρον τῆς Φλωρίδος πρὸς τὰ μέσα τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας. β.) Ἡ φυτικὴ ζώνη τῆς βανάνης, ἐκτεινομένη πρὸς νότον μέχρι τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ φέρωμεν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διὰ τῆς συμβολῆς τοῦ Πιραγουάη. γ.) Ἡ νότιος φυτικὴ ζώνη τῶν εὐγενῶν ὀπωρῶν καὶ τῶν αἰθλαῶν δένδρων, περατομένη πρὸς νότον ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῆς ἀγομένης διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαπλάτα. δ.) Ἡ ζώνη τῶν δημητριακῶν καὶ κερπῶν πρὸς νότον τῆς ἀνωτέρω. — Ἐντὸς τῆς κλιματικῆς ταύτης ζώνης διὰ τὴν μεγάλην θερμότητα καὶ τὴν πολλὴν εὐυδρίαν ὑπάρχει πλουσία, ἀφθονος, καὶ ὀργῶσα βλάστησις, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν φυτικὴν ζώνην τῆς βανάνης, ἥτις διακρίνεται διὰ τῶν ἀγρίων τροφοφόρων φυτῶν (τῆς βανάνης, τοῦ ἀρτοκάρπου, τοῦ κοκκοφοίνικος, τοῦ ὕμμου, τῆς βατάτας κλ.), τῶν κολοσσαίων δένδρων, πτέρων καὶ καλαμοειδῶν φυτῶν. Ἀντὶ τῆς πύας ἔχει ἡ ζώνη αὕτη φυτὰ ἐλικοφόρα, καὶ πλείστα φαρμακευτικὰ βότανα.

3.) Πρὸς νότον καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς ζώνης τῆς βροχῆς περᾶνται ἡ νότιος καὶ ἡ βόρειος ζώνη τῆς βροχῆς καὶ χιόνος. Καὶ ἡ μὲν νότιος κατέχει τὰ νοτιώτατα τῆς ἠπείρου καὶ εἶναι περιωρισμένη εἰς μικροτάτην ἔκτασιν. Ἡ δὲ βόρειος, κατέχουσα ἀσυγκρίτως λόγῳ περισσοτέραν χώραν, φθάνει ἕως τὰ βορειώτατα μέρη τῆς ἠπείρου, καὶ καταλαμβάνει τὸ πλείστον μέρος τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν βόρειον

ταύτην ζώνην τῆς βροχῆς καὶ χιόνος ἀποχωρίζεται εἰς μὲν τὰ νότια μέρη ἡ φυτικὴ ζώνη τῶν Εὐρωπαϊκῶν δημοτριακῶν καρπῶν καὶ τῶν δένδρων τῶν βορείων δασῶν, φθάνουσα μέχρι τῆς γραμμῆς, τῆς φερομένης διὰ τῆς λίμνης τῶν δούλων μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου· βορειότερον δὲ ἡ φυτικὴ ζώνη τῶν βρύων, εἰς τὴν ὁποίαν φύονται ἀντὶ τῶν δένδρων θάμνοι καὶ βαγοφόρα φυτὰ, ἐνῶ εἰς τὴν ἄλλην φυτικὴν ζώνην διαδέχονται τοὺς ἐκτενεῖς λειμῶνας ἀδιάβατα δάση φυλορροούντων δένδρων, καὶ εἰς τὰ ἀνατολικὰ καὶ νότια μέρη αὐτῆς καλλιεργούνται δημοτριακοὶ καρποὶ, ὀπώραι, καὶ ἡ ἀμπελος.

4.) Πρὸς βορρῆαν τῆς ρηθείσης βορείου ζώνης τῆς βροχῆς καὶ χιόνος κατέχει μικρότατον μέρος τῆς βορείου Ἀμερικῆς παρά τὴν παραλίαν τοῦ βορείου ὠκεανοῦ ἡ ζώνη τῆς ἀενάου χιόνος.

5.) Ἔνεκα τῆς ἀπὸ νότου πρὸς βορρῆαν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ἡπείρου ἐκτάσεως τοῦ ὄρειου κορμοῦ αὐτῆς εὐρίσκεται ἡ ταινία τῆς ἀενάου χιόνος εἰς ὅλας τὰς ρηθείσας ζώνας, ἀναβαίνουσα κατὰ τὴν ζώνην τῆς βροχῆς εἰς τὸ μέγιστον ὕψος τῆς ἐπὶ τῶν Περουβικῶν Κορδιλλιερίων, καὶ ταπεινούμενη ἐκεῖθεν καὶ πρὸς βορρῆαν καὶ πρὸς νότον. Φθάνει δὲ εἰς τὴν ζώνην τῆς βροχῆς εἰς 3800 πῆχων ὕψος· καὶ τὸ πλείστον τῆς διαστάσεως ταύτης καταλαμβάνει ἡ ταινία τῆς βροχῆς, διαιρουμένη ἀπὸ τὰ κάτω εἰς τὰ ἄνω εἰς τρεῖς φυτικὰς ταινίας, τὴν τῆς βανάνης, τὴν τοῦ ἀραβοσίτου, καὶ τὴν τῶν δημοτριακῶν καρπῶν· τὸ δὲ λοιπὸν κατέχει ἡ ταινία τῆς βροχῆς καὶ χιόνος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπαντῶνται δύο φυτικαὶ ταινίαι, ἡ τῶν δένδρων τῶν βορείων δασῶν, καὶ ἡ τῶν βρύων.

6.) Τὸ κλίμα τῶν διαφόρων ζωνῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ὑγρότερον ἀπὸ τὸ κλίμα τῶν ἀντιστοίχων ζωνῶν τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς, ἔνεκα τῆς θέσεως καὶ τῆς μορφῆς τῆς ἡπείρου καὶ τῆς ἀφθόνου εὐθυρίας καὶ τῆς βλαστήσεως αὐτῆς. Ἡ δὲ ὑπεροχὴ αὐτῆς τῆς ὑγρασίας ἐπιφέρει τὸ πυλόχυμον τῆς βλαστήσεως, τὴν μικρότητα καὶ ἀδυναμίαν τῶν μαστοφόρων ζώων, καὶ τὸ κολασάσιον μέγεθος τῶν ἔρπετων.

ΚΕΦΑΛ. ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, καὶ τῶν φυλετικῶν καὶ
θρησκευτικῶν σχέσεων τῶν κατοίκων αὐτῆς.

1.) Ἡ Ἀμερικὴ διακρίνεται μεταξὺ τῶν τεσσάρων μεγαλει-
τέρων ἡπείρων τῆς γῆς διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν, καὶ ἔχει
μόλις 60 ἑκατομ. κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνήκουν εἰς μὲν
τὴν βόρειον Ἀμερικὴν 36, εἰς δὲ τὴν νότιον 20, καὶ εἰς τὰς
δυτικὰς Ἰνδίας 4 ἑκατ. Εἰς τὴν ἡπειρον ταύτην κατοικοῦν 90
φυχ. εἰς ἓν τετρ. μίλι, ὡς τοῦτο ἐξάγεται, ἐὰν παραβάλωμεν τὸν
πληθυσμὸν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Καλλίτερα κατοικημένοι
χωραὶ εἶναι αἱ Ἰνδικαὶ νῆσοι ὀλιγώτατα δὲ τὸ ἡπειρωτικὸν μέρος.

2.) Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς ἀνήκουν εἰς τρεῖς φυλάς, τὴν
Ἀ μ ε ρ ι κ α ν ι κ ῆ ν, τὴν Κ α υ κ α σ ί α ν, καὶ τὴν Ἄ φ ρ ι -
κ α ν ι κ ῆ ν. Πρὸς δὲ τούτοις ἰκανὸν μέρος αὐτῶν εἰς μιγάδας
φυλάς, αἵτινες παρήχθησαν ἐκ τῆς ἐπιμιξίας τῶν πέντε πρωτο-
τύπων φυλῶν, περιορίζονται εἰς μόνην τὴν ἡπειρον ταύτην, καὶ
εἶναι πολυάριθμοι (Κρεόλαι, Μουλάρται, καὶ ἄλλαι πάμπολλαι).

3.) Οἱ αὐτοχθόνες Ἀμερικανοί, ὀλιγάριθμοι καὶ μόλις υπερ-
βαίνοντες τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, εἶναι δι-
εσπαρμένοι εἰς ὅλην τὴν ἡπειρον ἀπὸ τῶν βορειοτάτων μέχρι
τῶν νοτιωτάτων μερῶν αὐτῆς, καὶ πλεονάζουν εἰς τὴν νότιον
καὶ τὴν κεντρικὴν (δηλ. τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ Μεξικανικοῦ καὶ
τοῦ Καριβίου πελάγους κειμένην) Ἀμερικὴν, ἔλλείποντες
ὅλως διόλου ἀπὸ τὰς δυτικὰς Ἰνδίας. Κυριώτερα αἷτια τοῦ
ὀλιγαριθμοῦ τῶν αὐτοχθόνων κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς εἶναι
ἡ μικρὰ κατὰ πλάτος διάστασις τῆς ἡπείρου ἢ ποικιλία καὶ
διαφορὰ τῶν κλιμάτων ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς
νότον ἐκτάσεως· αἱ παρεπιπίπτουσαι ἐρημοὶ, καὶ ἡ ἔλλειψις
κατοικιδίων ζώων. Ὁμοιάζοντες δὲ ἐν γένει κατὰ τὴν ἐξωτε-
ρικὴν μορφήν, διαίρονται γλωσσικῶς εἰς ἑννέα ὁμογλωσσίας,
ἂν καὶ ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι ἀμφίβολος, διότι αἱ γλώσσαι
πολλῶν δὲν ἠρευνήθησαν εἰσέτι ἀρκούντως.

4.) Τὰ διασημότερα ἔθνη τῶν ὁμογλωσσίων τούτων εἶναι οἱ
Ἔ σ κ ι μ ο ι, κατοικοῦντες εἰς τὰ βορειότατα ἄκρα τῆς χώ-

ρας· οἱ Ἀθαπέσκοβοι, περὶ τὴν ὁμώνυμον λίμνην· οἱ Ἰροκέσιοι καὶ οἱ Ἴρωνες, ἑκατέρωθεν τῆς Ἐρίης καὶ τῆς Ὀνταρίης λίμνης· οἱ Σισούχοι μεταξύ Μισσισίπη καὶ Μισσούρη, οἱ Ἀζιτέκοι ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ πελάγους μέχρι τοῦ Καλιφορνικοῦ κόλπου· οἱ Καραίβαι, κατὰ τὴν παραλιαν τοῦ ὁμώνυμου πελάγους ἕως τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀμαζόνος· οἱ Ὀττόμακοι καὶ Μαῦποῦραι, παρὰ τὸν Ὀρίνοκον· οἱ Ἴγκαι, τὸ διασημότερον τῶν Περουδικῶν ἔθνων· τὰ Βρασιλικὰ ἔθνη, τῶν ὁποίων ἐπικρατέστερον εἶναι τὸ τῶν Γουαράνων τέλος· οἱ Ἀρακουανοὶ καὶ οἱ Παταγόνοι, εἰς τὰ νότια μέρη τῆς ἠπείρου.

5.) Ἐκ τῆς Ἀφρικανικῆς φυλῆς κατακοῦν εἰς τὴν Ἀμερικὴν Λιθίοπες, μεταχθέντες βιαίως, καὶ συμποσούμενοι μετὰ τῶν Μουλατρῶν, εἰς 10 ἑκατομ. Τούτων περὶ τὰ 5 ἑκατομ. διαμένουν εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν, περὶ τὰ 2 ἑκατομ. εἰς τὴν κεντρικὴν καὶ τὴν βόρειον, καὶ περὶ τὰ τρίη εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας. Οἱ πλείστοι τῶν Λιθιόπων εἶναι δοῦλοι (περὶ τὰ 7 ἑκατομ.) οἱ δὲ λοιποὶ ἀπελεύθεροι. Πρεσβεύουν δὲ τὴν θρησκείαν τῶν σημερινῶν ἢ τῶν προτέρων κυρίων των.

6.) Οἱ ἐκ τῆς Καυκασίας φυλῆς κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς εἶναι εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη κατὰ τὸ πλείστον Ἄγγλοι, μετὰ τῶν ὁποίων συνεμίχθησαν καὶ Γάλλοι, Γερμανοὶ, Ἴσπανοὶ, καὶ Ἰώσσοι. Εἰς δὲ τὰ κεντρικὰ μέρη, καὶ εἰς τὰ δυτικὰ καὶ τὰ βόρεια παράλια τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀποκλειστικῶς σχεδὸν Ἴσπανοὶ· καὶ τέλος εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νοτίου Ἀμερικῆς κατ' ἐξοχὴν Πορτογάλλοι. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς μὲν τὴν νότιον καὶ τὴν κεντρικὴν Ἀμερικὴν εἶναι ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἡ δυτικὴ καθολικὴ, ἥτις εἶναι κατ' ἐξοχὴν καὶ ἡ θρησκεία τῶν κατοίκων τῶν δυτικῶν Ἰνδικῶν νήσων· εἰς δὲ τὴν βόρειον ἢ τῶν διχμαρτυρομένων, περιέχουσα πλείστας αἱρέσεις. Οἱ Ἑβραῖοι εἶναι εὐάριθμοι. — Οἱ ἐκ τῆς Εὐρώπης οὔτοι ἄποικοι, καταλαβόντες βιαίως τὴν χώραν, ἔγειναν κύριοι αὐτῆς, καὶ ἀποσπασθέντες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπὸ τὰς μητροπόλεις, ἐσχημάτισαν ἰδιαιτέρας πολιτείας, μία τῶν ὁποίων ἀπέκτησε μεγάλην πολιτικὴν δύναμιν καὶ σημασίαν, ἡ ἡνωμένη

ΚΕΦΑΛ. ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ τῶν πολιτικῶν σχέσεων τῆς Ἀμερικῆς.

1.) Ἡ Ἀμερικὴ διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τὰς ἐξῆς πολιτείας: τὰς ὁμοσπονδους δημοκρατίας τῆς βορείου Ἀμερικῆς τὰς δημοκρατίας τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς τὰς τῆς νοτίου Ἀμερικῆς τὴν Βρασιλίαν τὴν δημοκρατίαν τῶν Αἰθιοπίων ἐπὶ τῆς Χαίτης καὶ τὰς εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀποικίας τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν.

Α. Ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

2.) Θέσεις, ὄρια, καὶ μέγεθος. Αἱ ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς κατέχουν τὸ μέσον καὶ πλείστον μέρος αὐτῆς, καὶ φθάνουν πρὸς μὲν βορρῆαν μέχρι τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, τῶν λιμνῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀπὸ τούτων μέχρι τῶν ἐκβαλῶν τοῦ Ὄρεγῶνος γραμμῆς πρὸς δὲ νότον, μέχρι τοῦ Μεξικανικοῦ πελάγους καὶ τῆς γραμμῆς, ἣτις συνδέει τὰ δυτικὰ αὐτοῦ παράλια μετὰ τοῦ μυχοῦ τοῦ Καλιφορνικοῦ κόλπου. ἔχουν δὲ 116000 τετραγ' μιλ. ἐπιφάνειαν, ἐκ τῶν ὁποίων 79000 ἀνήκουν εἰς τὰς ἐσχηματισμένας ἤδη πολιτείας.

3.) Συστατικὰ μέρη. Τὴν ὁμοσπονδίαν ταύτην συναποτελοῦν μίαι καὶ τριάκοντα αὐτόνομοι πολιτεῖαι, ἐκ τῶν ὁποίων δέκα τρεῖς εἶναι ἀρχαιότεραι, κείμεναι ἅπασαι πρὸς ἀντολῆς τῶν Ἀλλεγανείων ὀρέων· αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα ὀκτώ προσετέθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μετὰ ταῦτα, καὶ κεῖνται μετὰξὺ τῶν Ἀλλεγανείων καὶ τοῦ Μισσισίπη. Ἐκτὸς δὲ τούτων περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὁμοσπονδίαν καὶ ἄλλαι τινὲς χῶραι, αἵτινες δὲν ἐσχηματίσθησαν εἰσέτι εἰς πολιτείας, καὶ ἡ μικρὰ ὁμοσπονδικὴ ἐπαρχία Κολομβία, κειμένη εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν. — Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν τούτων.

4.) Τόποι οἰκούμενοι. Κυριώτεραι πόλεις τῶν ὁμοσπονδῶν πολιτειῶν εἶναι ἡ Βασίγητῶν, κειμένη εἰς τὴν Καλοῦμ-

Είαν, πρωτεύουσα Ἰλου τοῦ κράτους ἡ ΒΟΣΤΩΝ (140000 κ.)
τὸ ΝΕΟΝ ΕΒΟΡΑΚΟΝ (623000 κ. Π. Α.) ἡ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ
(410000 κ. Α.)· τὸ Πιτβοϋργον (Π Α)· ἡ ΒΑΛΤΙΜΩΡΗ
(170000 κ. Π. Α.)· ἡ ΝΕΑ ΛΥΡΗΑΙΑ (135000 κατ. Α.)·
οἱ Κιγκιννάτοι, καὶ ὁ ἅγιος Λουδοβίκος.

5) Πληθυσμὸς, καταγωγῆ, θρησκεία κλ.
Οἱ κάτοικοι τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν συμποσοῦνται εἰς
27 ἑκατομ., ὥστε κατὰ μέσον ἔρον ἀναλογοῦν 233 ψυχ. μόνον
εἰς ἕν τετρ. μίλ. Εἰς δὲ τὰς ἐσχηματισμένας ἤδη πολιτείας
κατοικοῦν εἰς ἕν τετρ. μίλ. 341 ψυχ. Τινὲς ὁμῶς τῶν πολι-
τειῶν εἶναι καλλίτερα κατοικημένοι ἀπὸ τὰς λοιπὰς. — Ἐκ τῶν
κατοίκων τούτων ὑπὲρ τὰ 20 ἑκατομ. εἶναι λευκοί, καταγό-
μενοι τὸ πλεῖστον ἀπὸ Ἀγγλοῦς, καὶ πρὸς τούτους καὶ ἀπὸ
Ἰταλοῦς, Γερμανοῦς, Γάλλοῦς, καὶ Ἰσπανοῦς. Τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι
Αἰθίοπες καὶ Μουλάτραι, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι δούλοι εἰς τὰς
νοτίους ἐπαρχίας, καὶ διάφοροι ὀλιγάριθμοι φυλαὶ αὐτοχθόνων,
ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν διέχουσι πλάνητα βίον, ἄλλοι δὲ
ἀποκατεστάθησαν, καὶ ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν. Τὴν
αὐτὴν καὶ ἔτι πλεονα ποικιλίαν εὐρίσκει τις εἰς τὴν θρησκείαν
τῶν κατοίκων τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν. Ἐκ τούτων εἶναι
περὶ τὸ ἕν ἑκατ. καθολικοί· οἱ δὲ λοιποὶ διαμαρτυρούμενοι,
ἀνήκοντες εἰς 25 περίπου αἰρέσεις. — Ἡ περὶ τῆς ἐκπαιδύσεως
φροντίς ἔχει ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐμπορικοῦ πνεύματος
καὶ τῆς κερδοσκοπίας μονομερῆ σκοπὸν, καὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ
καταστήματα δὲν εἶναι ἀρκετά.

6.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ γεωργία εἶναι ὁ κυριώτερος τοῦ
βίου πόρος κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς νοτίους πολιτείας, μετὰ τὴν
σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς ἐκτε-
ταθὲν ἐμπόριον, εὐνοούμενον ὑπὸ τῆς θέσεως τοῦ τόπου, τῶν
ἀφθόνων τῆς συγκοινωνίας μέσων, τοῦ πλοῦτου τῆς χώρας,
καὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος τῶν κατοίκων. Ἐκτὸς τού-
των ἀξιοὶ λόγου εἶναι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀλιείας, τῆς δασοκομίας,
καὶ τῆς βιομηχανίας πόροι, πρὸ πάντων εἰς τὰς βορείους
πολιτείας.

7.) Πολίτευμα. Ἐκάστη τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν
εἶναι αὐτόνομος, καὶ κυβερνᾶται ἰδιαιτέρως κατὰ δημοκρατικὸν

νόμους, παρέχοντας ἴσα δικαιώματα εἰς πάντας τοὺς ἐλευθέρους, ἀν καὶ ἡ ἐκ τῆς πλουτοκρατίας ὑπεροχὴ, καὶ ἡ ὑποδούλωσις τῶν Αἰθιοπίων εἶναι πραγματικὴ ἀνωμαλία τοῦ γενικοῦ τούτου νόμου. Διὰ τὰς κοινὰς τῆς ὁμοσπονδίας ὑποθέσεις συνέρχεται ἐξ ἀπεσταλμένων τῶν διαφόρων πολιτειῶν εἰς τὴν Βασιγκτῶνα συνέδριον, ἔχον τὴν νομοθετικὴν δύναμιν μετὰ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, ὅστις ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπὶ τετραετίαν, ἐξασκεῖ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Εἰς σχηματισμὸν νέας αὐτονόμου πολιτείας ἀπαιτεῖται 60000 κατοίκων πληθυσμός. Ὁ τακτικὸς στρατὸς εἶναι ὀλίγος· ἡ ἐθνοφυλακὴ σημαντικὴ, διότι πᾶς πολίτης, δυνάμενος νὰ φέρῃ ὅπλα, εἶναι στρατεύσιμος. Ἡ ναυτικὴ δύναμις εἶναι ἀξιόλογος.

B. Δημοκρατία τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

1.) Συστατικὰ μέρη, μέγεθος, καὶ πληθυσμός. Εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀμερικὴν εἶναι συστημένοι ἑπτὰ αὐτόνομοι καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι πολιτεῖαι, κατέχουσαι τὴν χώραν πρὸς νότον τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν μέχρι τοῦ Παναμικοῦ Ἰσθμοῦ. Εἶναι δὲ αἱ πολιτεῖαι αὗται αἱ ἐφεξῆς τὸ Μεξικόν, ἡ Γουατατάντα, ἡ Γουατεμάλα, ἡ τοῦ Σωτηρός, ἡ Οὐνδουρία, ἡ Νικουαραγία, καὶ ἡ Κοσταρική, καὶ κατέχουν 57000 τετραγων. μίλ., ἐπὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦν 9 ἕως 10 ἑκατομ. ψυχ. Σημαντικώτερα τῶν πολιτειῶν τούτων εἶναι τὸ Μεξικόν, τὸ ὁποῖον μόνον ἔχει 40000 τετραγ. μίλ., καὶ ὑπὲρ τὰ 7 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκων.—Θέσεις καὶ φυσικαὶ ιδιότητες τῶν χωρῶν τούτων.

2.) Τόποι οἰκούμενοι. Διασημότεραι πόλεις εἶναι εἰς μὲν τὸ Μεξικόν τὸ ΜΕΞΙΚΟΝ (250000 κ. Π.), ἡ ΠΟΥΈΒΛΑ (68000 κατ.), τὸ ΓΟΥΑΝΑΓΟΥΑΤΟΝ, τὸ ΛΟΥΓΡΆΓΓΟΝ, καὶ ἄλλαι πολλαί· εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἡ ΝΕΑ ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ (Π.), ἡ τοῦ Σωτηρός, ἡ Λεώνη (Π.) εἰς τὴν Νικουαραγίαν, ἡ Μερίδα εἰς τὴν Γουατατάναν, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωσήφ εἰς τὴν Κοσταρικήν.

3.) Καταγωγή, θρησκεία κλ. Ο πληθυσμός τῶν διαφόρων αὐτῶν πολιτειῶν εἶναι μίγμα ἀπὸ αὐτόχθονας, ἀπὸ Ἰσπανικοὺς Κρεόλας, ἀπὸ Αἰθίοπας, καὶ ἀπὸ ἄλλας μιγάδας φυλάς. Εἰς τινὰς δὲ τῶν πολιτειῶν, ὡς εἰς τὸ Μεξικόν, τὴν Γουατεμάλαν, καὶ τὴν Γουαταναϊάν πλεονάζουσι οἱ αὐτόχθονες εἰς ἄλλας, ὡς εἰς τὴν Οὐνδουρίαν καὶ τὴν τοῦ Σωτῆρος, αἱ μιγάδες φυλαί. Εἰς δὲ τὴν Κοσταρικήν ἐπικρατοῦν οἱ Κρεόλαι, καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς Νικουαράγιᾳς σύγκειται ἀπὸ ἴσα μέρη ἐκ τῶν ῥηθεισῶν φυλῶν. — Ὅλοι οἱ κάτοικοι πρεσβεύουν τὸ δυτικὸν δόγμα. Ἡ ἀμάθεικ ὅμως καὶ ἡ διαφθορά τοῦ κλήρου, ἡ ἔλλειψις καλῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, περιώρισε τὴν θρησκείαν εἰς ἀπλοῦς μόνον τύπους. Οἱ αὐτόχθονες εἶναι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν χριστιανοί, προσκυνοῦντες ἐνδομύχως τὰ εἰδωλά των.

4.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ ἀφθονία τῆς φύσεως καθιστᾷ τὴν γεωργίαν τὸν πλουσιώτατον πόρον τοῦ βίου δι' ὅλους τοὺς κατοίκους. Ἀλλὰ συνεχεῖς πολιτικαὶ ταραχαὶ βλάπτουν καὶ ταύτην, ὡς καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, καὶ τὴν ἄλλοτε τόσο ἐπικερδῆ μεταλλουργίαν. Καθιστῶσι δὲ ἀδύνατον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας, καὶ τὴν πρόσθον τοῦ ἔνεκα τῆς ἐλείψεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας πάσχοντος ἐμπορίου, πρὸς τὸ ὅποιον χορηγεῖ ἡ χώρα ἀφθονα προΐοντα, ὡς μαχαγόνιον καὶ κημπσιανόν ξύλον, βαμβάκιον, ζάχαρι, καφὲν, κάκαον, καπνόν, ὄσγινον (κοσιενίλλην), δημητριακοὺς καρποὺς, καὶ ἄλλα πολλά.

5.) Πολίτευμα. Ἀποτινίσχουσι αἱ ῥηθείσαι πολιτεῖαι τὸν Ἰσπανικὸν ζυγὸν συνέστησαν, κατὰ μίμησιν τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικής, δημοκρατίας καὶ διεκήρυξαν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Αἰθιόπων καὶ ἰσοπολιτείαν δι' ὅλας τὰς διαφόρους φυλάς. Ἡ ἀσυμφωνία τῆς θεωρητικῆς ταύτης ἰσότητος μετὰ τὴν πραγματικὴν ἀνισότητα, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν ἐθίμων καὶ τῶν παραδόσεων, ἐπιφέρει ἀκαταπύστους στάσεις, συνεχεῖς μεταβολὰς κυβερνήσεως, καὶ τέλος τὴν γενικὴν παραλυσίαν καὶ καχεξίαν τῶν πολιτειῶν, πρὸ πάντων τοῦ Μεξικῶ.

Γ. Δημοκρατίαι τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

1.) Συστατικὰ μέρη καὶ θέσεις αὐτῶν. Αἱ δημοκρατικὴ πολιτεία τῆς νοτίου Ἀμερικῆς εἶναι ἑννέα ἢ νῆα Γρανάδα, κατέχουσιν τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς νοτίου Ἀμερικῆς παρὰ τὸν Παναμικὸν ἰσθμὸν ἢ Βενεζουέλα ἐκατέρωθεν τοῦ Ὀρινόκου ἢ Ἴσημερινῆ παρ' ἀμφοτέρας τὰς ὑπώρειας τῶν Κορδιλλιερῶν τοῦ Κούτου ἢ Περουβία ἐκατέρωθεν τῶν ὀρεινῶν Κορδιλλιερῶν ἢ Βολιβία πρὸς τὰ νοτιοανατολικά τῆς Περουβίας περὶ τὸν ἄνω Μαδέιραν αἰόμοσπονδοὶ Λαπλατικαὶ πολιτεία, καταλαμβάνουσαι ὁλόκληρον τὴν τοῦ Δαπλάτα πεδιάδα μέχρι τοῦ Παραγουάη καὶ τοῦ Οὔρουγουάη ἢ πρὸς δυσμὰς τούτων κειμένη Χίλη, κατέχουσα στενὴν ταινίαν παρὰ τὸν εἰρηνικὸν ὠκεανόν ἢ Παραγουάη μεταξὺ Παράνα καὶ Παραγουάη καὶ ἡ Οὔρουγουάη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Οὔρουγουάη μέχρι τῆς θαλάσσης.— Φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν χωρῶν τούτων.

2.) Μέγεθος, πληθυσμὸς καὶ διανομή. Λιθουαῖσαι πολιτεία κατέχουν, ὁμοῦ λαμβανόμεναι, ἐπιφάνειαν 165000 τετρ. μιλ., κατοικουμένην ὑπὸ 12 ἕως 13 ἑκατ. ψυχῶν, ὥστε εἰς ἓν τετρ. μιλ. μόλις ἀναλογεῖν 78 ἕως 80 ψυχ. Καλλίτερα κατοικημένα εἶναι ἐξ ὅλων αὐτῶν ἡ Νέα Γρανάδα, ἡ Χίλη, καὶ ἡ Βολιβία, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν ἔχει 20000 τετρ. μ. καὶ 2363000 κατ., ἡ δὲ 11800 τετρ. μιλ. καὶ 1300000 κατ., ἡ δὲ τρίτη 27000 τετρ. μιλ. καὶ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. πληθυσμόν. Ὀλιγώτερον δὲ κατοικημένα εἶναι αἱ Λαπλατικαὶ (41000 τετρ. μιλ. καὶ 2600000 κατ.) καὶ ἡ Οὔρουγουάη. Πολλὰ δὲ καὶ ἐκτεταμένα μέρη αὐτῶν εἶναι ἐντελῶς ἀκατοίκητα.

3.) Τόποι οἱ κορυμνοί. Ἐπισημότερα πόλεις καὶ πρωτεύουσαι εἰς τὰς πολιτείας αὐτὰς εἶναι ἡ Σάντα Φέ δὲ Βογότα (Π.) εἰς τὴν νέαν Γρανάδαν ἢ Καρακάη (Π. Α.) εἰς τὴν Βενεζουέλαν τὸ ΚΟΥΪΟΝ (70000 κατ. Π.) εἰς τὴν Ἴσημερινῆν ἢ ΛΙΜΑ (70000 ψυχ. Π.) εἰς τὴν Περουβίαν ἢ Τσοκισάκα (Π.), τὸ ΠΟΤΟΣΙΟΝ, καὶ ἡ Κοτσάβαμπα εἰς τὴν Βολιβίαν ἢ ἌΓΙΟΣ ΙΚΩΒΟΣ (Π.), καὶ τὸ Βαλπάραισον

(Α.) εἰς τὴν Χίλην· ἢ Εἴθνημόποισις, (Βουένος ἄγρες, 80000 ψυχ. Π. Α.) εἰς τὰς Λαπλατικὰς πολιτείας· τὸ Μοντεβίδεον εἰς τὴν Οὐρουγουάαν, καὶ ἡ Ἄσουγκιῶν εἰς τὴν Παραγουάαν.

4.) Καταγωγὴ, θρησκεία κτλ. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνωτέρω πολιτειῶν εἶναι ἐπίσης σύμμικτος, ὡς καὶ ὁ τῶν τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Ἐκ τῶν 12 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. ὑπὲρ τὰ ἡμίση εἶναι αὐτόχθονες, ὑπὲρ τὰ 3 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. μιγάδες, 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. Κρεόλαι, καὶ 200000 Αἰθίοπες. Ἐκ τῶν αὐτοχθόνων 2 ἑκατομ. διάγουσι πλάνητα βίον· οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν Αἰθιόπων εἶναι δούλοι, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Βενεζουέλαν. — Ἡ μᾶλλον ἐξηπλωμένη γλῶσσα εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ, καὶ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ δυτικὴ καθολικὴ. Οἱ ἐγκατασταθέντες αὐτόχθονες, οἱ Αἰθίοπες, καὶ αἱ μιγάδες φυλαὶ εἶναι χριστιανοί. Ἡ ἀμάθεια ὅμως τοῦ κλήρου, ἡ παραμέλησις τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἡ μικρὰ κοινωνικὴ ἀσφάλεια ἐμποδίζουν τὴν πρὸς τὸν πολιτισμὸν πρόσδον.

5.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματος εὐνοουμένη γεωργία παρέχει μὲ ὅλην τὴν ὀλίγην καλλιέργειαν ἀρκετοὺς δημητριακοὺς καρποὺς, καὶ (ἐξαιρουμένης τῆς Περουβίας) βαμβάκιον, Ἰνδικόν, καπνὸν κτλ. Πανταχοῦ εἶναι διάσημος ἡ κτηνοτροφία, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Λαπλατικὴν πεδιάδα· εἰς δὲ τὴν Περουβίαν καὶ τὴν Χίλην ὑπάρχει κτηνοτροφία τῶν αὐτοχθόνων κατοικιδίων ζώων, δηλ. τῆς λάμας, τοῦ βικούνου, καὶ τοῦ ἀλπάκου. Ἡ μεταλλουργία εἶναι εἰς παρακμὴν, ὡς εἰς τὸ Μεξικόν· τὸ δὲ ἐμπόριον ἀξίου λόγου, ἂν καὶ κωλύεται πολὺ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἀκαταστασίαν, καὶ τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας.

6.) Πολίτευμα. Τὰ πολιτεύματα τῶν ῥηθειςῶν πολιτειῶν εἶναι ἐπίσης δημοκρατικά. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἰσότης τῶν διαφόρων φυλῶν δὲν εἶναι πραγματικὴ, καὶ πολιτικαὶ στάσεις καὶ ταραχαὶ εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διηνεκεῖς, διὰ τοῦτο ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ διάπλοσις τῶν πολιτειῶν αὐτῶν δὲν ἔλαβεν εἰσέτι ὠρισμένην μορφήν.

Δ. Βρασιλία.

1.) Θέσις, ὄρια, καὶ μέγεθος. Ἡ Βρασιλία κατέχει

εις τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς βοτῆου Ἀμερικῆς ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν χώραν τῶν Βρασιλικῶν ὀρέων, καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Ἀμαζονικῆς πεδιάδος, καὶ φθάνει μέχρι τῶν Γουϊανικῶν ὀρέων· πρὸς δὲ δυσμὰς παρατοῦται εἰς τὰς ἤδη ῥηθείσας δημοκρατίας τῆς βοτῆου Ἀμερικῆς. ἔχει δὲ μέγεθος 125000 τετραγ. μιλ.—Φυσικὰ ἰδιότητες τῆς χώρας.

2.) Διαίσεις καὶ τόποι οἰκούμενοι. Διαίρεται δὲ ἡ Βρασιλία εἰς 19 ἐπαρχίας, καὶ περιέχει τὰς ἐφεξῆς διασημοὺς πόλεις· τὸ ΡΙΟΝ ΙΑΝΕΙΡΟΝ, πρωτεύουσαν τῆς πολιτείας (200 χιλ. ψ. Φ. Π), τὸν ἄγιον Παῦλον, τὴν Βιλαμπέλλαν (Ματτογρόσσον), τὴν ΒΑΧΙΑΝ (120000 ψυχ. Π. Α.), τὸ ΠΕΡΝΑΜΒΟΪΚΟΝ, τὸν ἄγιον Λουδοβίκον, τὴν Παράνην ἢ Βελέμην καὶ ἄλλας.

3.) Πληθυσμός, καταγωγή, θρησκεία. Οἱ κάτοικοι τῆς Βρασιλίας συμποσούμενοι εἰς 7 ἑκατ. (56 ψυχ. εἰς ἕν τετρ. μιλ.), σύγκεινται ἀπὸ λευκοὺς (Πορτογαλλικοὺς Κρεόλας, ἢ Βρασιλιανοὺς), συμποσουμένους εἰς ἕν ἑκατομ. περίπου, ἀπὸ τρία ἑκατομ. Αἰθιοπῶν καὶ μιγάδων, καὶ κατὰ τὸ λοιπὸν μέρος ἀπὸ αὐτόχθονας, διάγοντας τὸ πλεῖστον πλανητὰ βίον. Ἡ ἐπικρατοῦσα γλῶσσα εἶναι ἡ Πορτογαλλικὴ, καὶ θρησκεία ἡ δυτικὴ καθολικὴ, περιοριζομένη διὰ τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν εἰς ἐξωτερικοὺς μόνον τύπους.

4.) Πόροι τοῦ βίου. Ἡ γεωργία, ἂν καὶ δὲν ἀσκεῖται μὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἐπιστασίαν, περιέχει ὅμως ἔνεκα τῆς γονιμότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς εὐκрасίας τοῦ κλίματος ἄφθονα καὶ παντοῖα προϊόντα (δημητριακοὺς καρποὺς, ζάχαρι, καφὲν, καπνὸν, βαμβάκιον). Τὰ δάση περιέχουν ἀξιόλογα ξύλα πρὸς βαφήν· ἡ δὲ μεταλλουργία χρυσὸν καὶ ἀδάμαντας. Τὸ ἐμπόριον μὲ τὰ ἀκατέργαστα προϊόντα εἶναι ἀξιόλογον· ἡ βιομηχανία ὅμως ἀσήμαντος.

5.) Πολίτευμα. Τὸ πολίτευμα εἶναι αὐταρχικόν. Ἡ ἀπόλυτος ὅμως ἐξουσία τοῦ αὐτοκράτορος ὑπόκειται εἰς τινὰς περιορισμοὺς.

Ε. Ἡ Χαίτη, ἡ ἡ πολιτεία τῶν Αἰθιοπῶν.

1.) Θεσίς, μέγεθος, διαίρεσις. Ἡ πολιτεία αὐτή, κατέχουσα τὴν Χαίτην καὶ τινὰς ἄλλας παρακειμένας μεκράς νήσους (1350 τετραγ. μίλι.), διαίρεται εἰς ἐξ ἑπαρχίας, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν πόλιν, ἣτις καλεῖται Πριγκίπειος λιμὴν.

2.) Πληθυσμὸς, καταγωγή, θρησκεία, πολιτεύμα κτλ. Ὁ ἐξ Αἰθιοπῶν καὶ Μουλατρῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον, καὶ ἐκ τριακοσίων χιλιάδων λευκῶν συγκεῖμενος πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς ἓν ἑκατομ., καὶ ἀνήκει ἐν γένει εἰς τὴν δυτικὴν καθολικὴν θρησκείαν. Ὀμιλεῖ δὲ εἰς μὲν τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου τὴν Ἰσπανικὴν, εἰς δὲ τὸ δυτικὸν τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, καὶ εἶναι ἐν γένει ἀπαίδευτος. Οἱ κάτοικοι τῆς πολιτείας ταύτης καταγίνονται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν φυτεῖαν καὶ τὸ ἐμπόριον (μὲ καφὲν, κάκαον, βαμβάκιον, καπνὸν κτλ.). Πολιτεύμα δ' ἔλαβον αὐτῆς τὸ δημοκρατικόν, ἄρτι καταλύσαντες τὴν κατὰ τὸ 1847 συσταθεῖσαν αὐτοκρατορίαν, καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐξασκεῖ εἰς ἰσοθίως ἐκλεγόμενος πρόεδρος· τὴν δὲ νομοθετικὴν ἡ γερουσία καὶ ἡ βουλὴ δούλοι δὲν ὑπάρχουν. Οἱ δὲ λευκοὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι γαιοκτησίαν.

Ζ. Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

1.) Ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν ἔχουν εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀποικίας οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ἰσπανοὶ, οἱ Γάλλοι, οἱ Δανοὶ, οἱ Ὀλλανδοὶ, καὶ οἱ Ρῶσοι. Σημαντικώτεραι ὅμως ὅλων εἶναι αἱ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Ἰσπανῶν. Αἱ Ρῶσσοὶ ἀποικίαι, ἀσημότεραι τῶν λοιπῶν, περιορίζονται εἰς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς Ἀμερικῆς παρὰ τὸ Βερίγγειον πέλαγος, ὀριζόμεναι διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μεκηνζίου πρὸς τὸν ἅγιον Ἡλίαν. Συμπεριλαμβάνουν δὲ καὶ τὰς παρακειμένας νήσους.

2.) Ἡ Ἀγγλίξ ἔχει εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀμερικῆς ἀποικίας.

Ἡ Πενσυλβανία

κίας. Κατέχει δὲ α.) τὴν πρὸς βορρᾶν τῶν ὀμοσπόνδων πολι-
τειῶν μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ χώραν, ἥτις διαιρεῖται εἰς τὴν νέαν
Σκωτίαν μὲ τὴν πρωτεύουσαν Ἀλιφάξην· τὴν νέαν
Βρουνοσβεΐγιαν, δεξιόθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου
τὴν Καναδίαν παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἔχθην τοῦ ρηθέντος
ποταμοῦ μὲ τὰς πόλεις Κουεβέκην (Φ. Λ.) καὶ Μον-
τρεᾶλον· καὶ τὰς Ἰδσονεῖους χώρας, κατεχού-
σας τὴν βόρειον πεδιάδα καὶ τὴν χερσόνησον Λαβραδόργην.—
β.) τὴν νέαν Φουνδλκνθίαν μετὰ τῶν πλείστων νήσων τοῦ
κόλπου τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου.— γ.) Εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀμερι-
κὴν τὴν περὶ τὸν Οὐνδούραν κόλπον χώραν, τὴν Ἰαμάικαν μὲ
τὴν Ἰσπανόπολιν καὶ τὴν Κιγγστῶνα, καὶ πολλὰς
τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν.— δ.) Εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν μέρος
τῆς Γουαῆνης, δηλ. τῆς μεταξύ τῶν Γουανικῶν ὀρέων καὶ
τῆς παραλίας κειμένης χώρας.— Φυσικαὶ ἰδιότητες
τῶν χωρῶν τούτων.

3.) Λι ρηθεῖσαι Ἀγγλικαὶ ἀποικίαι κατέχουν ἐπιφάνειαν
197000 τετραγ. μιλ., ἐκ τῶν ὁποίων 175000 ἀνήκουσι εἰς
τὰς Ἰδσονεῖους χώρας, καὶ 15000 εἰς τὴν Καναδίαν. Ὁ πλη-
θυσμὸς αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς 3700000, καὶ διζνέμεται ὡς
ἐφεξῆς· εἰς τὴν Γουαῆνην 100000 ψυχαί· εἰς τὰς ἀποικίας
τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς 900000, καὶ εἰς τὰς βορείους ἀποι-
κίας 2700000 περίπου. Ἐκ τούτου δὲ ἔπεται, ὅτι καλλίτερα
κατοικημένοι εἶναι αἱ ἀποικίαι τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ
μάλιστα αἱ νῆσοι· ὀλιγώτερον δὲ αἱ Ἰδσονεῖοι χώραι. Εἶναι δὲ
οἱ κάτοικοι εἰς μὲν τὰς νοτίους ἀποικίας κατὰ τὸ πλεῖστον
Λιθλοπες, καὶ Μουλάτραι, καὶ ὀλίγοι λευκοὶ (30000). Εἰς
δὲ τὰς βορείους ὑπὲρ τὸ 1400000 αὐτόχθονες. Οἱ λευκοὶ κά-
τοικοι τῶν ἀποικιῶν τούτων εἶναι Ἀγγλοι, Ἴρριοι, καὶ καθολι-
κοὶ Γάλλοι. Εἰς δὲ τὰς Ἰδσονεῖους χώρας κατοικοῦν ὀλίγοι
Εὐρωπαῖοι εἰς τοὺς ἐμπορικοὺς σταθμοὺς.

4.) Κυριώτεροι τοῦ βίου πόροι εἶναι εἰς μὲν τὴν Γουαῆνην
καὶ τὰς Ἰνδικὰς νήσους ἡ φυτεία καὶ τὸ ἐμπόριον μὲ προϊόντα
τῶν ἀποικιῶν (ῥοῦμι, μαχαγόνιον ξύλον, βαμβάκιον, ζάχαρι
κτλ.)· εἰς δὲ τὴν περὶ τὸν Οὐνδούραν χώραν τὸ ἐμπόριον
τῆς ξυλίας· καὶ εἰς τὴν Καναδίαν ἡ γεωργία, ἡ ἀλιεία, καὶ τὸ

ἐμπόριον μὲ τὰ ἀκατέργαστα προϊόντα (ξυλείαν, δημητριακοὺς καρπούς, ζῶα, σισύρας κλ.). Εἰς δὲ τὰς λοιπὰς χώρας, αἵτινες δὲν εὐνοοῦνται ὑπὸ τῆς φύσεως, κυριώτεροι πόροι τοῦ βίου εἶναι ἡ κτηνοτροφία, καὶ ἡ ἀλιεία, ἥτις ἀκμάζει κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν νέαν Φουνδλανθίαν ἢ θήρα καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν σισυρῶν εἰς τὰς Ἰθσονεῖους χώρας. — Ὅλαι αἱ Ἀγγλικαὶ ἀποικίαι κυβερνῶνται ἀπὸ διοικητὰς, πεμπομένους ἐκ τῆς μητροπόλεως, μετὰ τῶν ὁποίων συμμερίζονται τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ τὰ βουλευτικὰ σώματα ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῶν πολιτῶν.

5.) Αἱ Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι σύγκεινται ἀπὸ τὴν Κ ο ὕ θ α ν, ἥτις ἔχει ἀξιολόγους πόλεις τὴν ΧΑΒΆΝΑΝ (140000 ψ. Π.Α. Φ.), τὸν ΠΡΙΓΚΪΠΕΙΟΝ ΛΙΜΈΝΑ, τὴν Μ α τ ά ζ α ν, καὶ ἄλλας — ἀπὸ τὸ Π ο ρ τ ό ρ ι κ ο ν μὲ τὴν πρωτεύουσαν ἄ γ ι ο ν Ἰ ω ά ν ν η ν, καὶ ἀπὸ ἄλλα μικρὰ νησίδια. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κούβης ὑπερβαίνει τὸ ἓν ἑκατ. ψυχ., ἐκ τῶν ὁποίων 460000 Ἰσπανοί, καὶ οἱ λοιποὶ Αἰθίοπες καὶ μιγάδες, κατὰ τὸ πλεῖστον δούλοι. Ὁ τοῦ Πορτορίκου, συμποσοῦμενος εἰς 380000 εἶναι συντεθειμένους κατὰ τὰς αὐτὰς σχεδὸν ἀναλογίας. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς νήσους ἐπικρατεῖ ἡ θρησκεία καὶ ἡ γλῶσσα τῆς μητροπόλεως. Τὰ πολυάριθμα προϊόντα τοῦ τόπου (καφές, κίκασον, βαμβάκιον, ζάχαρι, καπνός, ναυπηγικὴ ξυλεία κλ.) παρέχουν ζῶην εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ ὁ λιμὴν τῆς Χαβάνης εἶναι ἔνεκα τούτου εἰς τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ κόσμου. Διοικοῦνται δὲ αἱ ἀποικίαι αὗται αὐταρχικῶς ὑπὸ διοικητῶν, διοριζομένων ὑπὸ τῆς μητροπόλεως.

6.) Ἡ Γαλλία κατέχει εἰς τὴν Ἀμερικὴν μέρος τῆς Γ ο υ ὀ ά ν η ς, τὴν Γ ο υ α δ ε λ ο ὕ π η ν, καὶ Μ α ρ τ ι ν ι κ ῆ ν, καὶ τινὰς ἄλλας τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν, καὶ δύο μικρὰς νήσους εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου (570 τετρ. μίλ.). Ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς 300000, ἐκ τῶν ὁποίων 200000 δούλοι Αἰθίοπες. Οἱ κάτοικοι τῆς Γουάνας καὶ τῶν Ἰνδικῶν νήσων καταγίνονται εἰς τὴν φυτεῖαν καὶ εἰς τὸ μετὰ τῆς μητροπόλεως ἐμπόριον.

7.) Ἡ ὀλλανδία ἐξουσιάζει μέρος τῆς Γουάνας καὶ τινὰς τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν (2800 τετρ. μίλ.). Πρωτεύουσα

Γουάνης είναι τὸ Πα ρ α μ ά ρ ι β ο ν. Οἱ κάτοικοι 90000 τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν 60000 δούλοι Λιθίοπες, καταγίνονται εἰς τὴν φυτεῖαν.

8.) Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκουν τινὲς νῆσοι τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν μὲ 44000 κατοίκους, (ἐξ ὧν 30000 δούλοι Λιθίοπες,) καταγινόμενοι εἰς τὴν φυτεῖαν τοῦ ζαχαροκαλάμου· καὶ πρὸς τούτοις τινὲς σταθμοὶ εἰς τὴν Γροιλλανδίαν μὲ 9000 κατοίκους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ.

Ἡ ἐκδοσις αὕτη διαφέρει τῆς πρὸ δύο ἐτῶν γενομένης μό-
νον κατὰ τινὰς περὶ τοὺς πληθυσμοὺς καὶ τὰ πολιτεύματα
μεταβολάς. Καὶ αἱ μὲν πρῶται ἀλλαγῶν μικρὰν καὶ ἀλλαγῶν
οὐδεμίαν ἔλαβον μεταβολὴν, μόνον δ' ἐν τῷ πληθυσμῷ τῆς
Σινικῆς αὐτοκρατορίας ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῶ τὴν γνώμην
τῶν ἀνατιθεζόντων αὐτὸν εἰς 400 ἑκατομ. ὡς ὑπὸ πλείονων
ὑποστηριζομένην. Τὰς δὲ τῶν πολιτευμάτων ἢ τῶν διεθνῶν
σχέσεων μεταβολάς, τὰς γενομένας ἐν ταύτῃ τῇ ἐκδόσει, νο-
μίζω ἀναγκαῖον νὰ συγκεφαλαιώσω ἐνταῦθα, προστιθεὶς ὅρι-
στικωτέρας διασαφίσεις, τὰς ὁποίας ἴσως εὐρήσουςι χρήσιμοις
ἔσοι τῶν διδασκάλων μὴ ἀναγινώσκοντες τακτικῶς ἐφημερίδας
ἢ περιοδικὰ συγγράμματα ἀγνοῶσι τὰς λεπτομερείας τῶν
τοιούτων μεταβολῶν.

Καὶ πρῶτον περὶ τοῦ Νεοκάστρου τῆς Ἑλβετίας, τοῦτο
ἀνεγνώριζε μὲν πρότερον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ βασιλέως τῆς
Πρωσίας, ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν συνθήκην μεταξὺ τῆς
Ἑλβετικῆς ἑμοσπονδίας καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας,
οὗτος παρητήθη ἕσκει παντὸς ἐπὶ τοῦ Νεοκάστρου δικαιοῦ-
ματος, διατηρήσας μόνον τὸν τίτλον ἡγεμῶν τοῦ Νεοκάστρου,
ἐκεῖνο δὲ ὑπεχρεῦτο νὰ πληρώσῃ ἀποζημιώσιν ἐνὸς ἑκατομ.
φράγκων, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐδωρήσατο ὕστερον τῇ τοπαρχίᾳ
ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ἀρκεσθεὶς εἰς μόνον τὸν τίτλον του.

Δεύτερον δὲ ἐν τῇ Βρετανικῇ Ἰνδία συνετελεσθῆναι τοῦ τελευ-
ταίου Ἰνδικοῦ πολέμου ἐγένετο νέα διοργανώσις διὰ τοῦ κατὰ
τὸν Ἰούλιον τοῦ 1858 ἐν Ἀγγλίᾳ ψηφισθέντος νόμου, ὅστις
παύων τὴν τέως τὰ πράγματα τῶν Ἰνδιῶν διαχειριζομένην
ἐταιρίαν, ἀνατίθει τὴν διοίκησιν εἰς πρόεδρον ὑπὸ τῆς Ἀγ-
γλικῆς κυβερνήσεως διοριζόμενον, ἔχοντα συμβούλιον ἐκ δε-
καοκτῶ μελῶν, ὧν τὰ μὲν ἡμίση θέλουσι διορίζεσθαι διὰ βα-

σιλικού διατάγματος, τὰ δ' ἕτερα θέλουσιν ἐκλέγεσθαι ἐκ τῶν ἐπὶ δεκαετίαν ἐν τῇ Βρετανικῇ Ἰνδίᾳ ὑπηρετησάντων.

Ἡ δὲ Κίνα μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας κατ' αὐτῆς ἠναγκάσθη νὰ συνομολογήσῃ συνθήκην, οὐχὶ μόνον μετὰ τῶν ῥηθειῶν δυνάμεων ἀλλ' εὐθὺς κατόπιν καὶ μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῶν συμπολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, καθ' ἣν ἀνοίγει τέλος πάντων εἰς τὸ ἐμπόριον ἅπαντας τοὺς λιμένας τῆς αὐτοκρατορίας, ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθέραν ἐν αὐτῷ ἐξάσκησιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ παραδέχεται κατὰ τινὰς περιπτώσεις ἀντιπροσώπους τῶν εἰρημένων δυνάμεων εἰς τὸ Πεκίνον.

Τὴν δὲ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Χαίτης Σουλὸν ἐξωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς δημοκρατίας οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀνέγνω.

Τὰ τυπογραφικὰ παροράματα προσεπάθησα ὅσον ἡδυνήθην ν' ἀποφύγω, τῶν δὲ παρεισφρησάντων τὴν διόρθωσιν ἀνατίθημι εἰς τοὺς διδασκάλους.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἀπριλίου 1859.

ΗΛΙΑΣ Σ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου,
"Ο Παλαμήδης"

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ναυπλίου
"Ο Παλαμήδης"

